

A ZENTAI HÍRLAPOK

TÖRTÉNETI BIBLIOGRÁFIÁJA (1875–1962)

PEJIN ATTILA
A ZENTAI HÍRLAPOK TÖRTÉNETI BIBLIOGRÁFIÁJA
(1875–1962)

A kiadvány megjelenését
a Magyar Köztársaság

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
MINISZTERIUMA
támogatta

PEJIN ATTILA

**A ZENTAI HÍRLAPOK
TÖRTÉNETI BIBLIOGRÁFIÁJA**

(1875–1962)

**THURZÓ LAJOS KÖZMŰVELŐDÉSI KÖZPONT
ZENTA, 2003**

© *Pejin Attila, 2003*
© *Thurzó Lajos Közművelődési Központ*

ELŐSZÓ

A gondolkodó emberben ősidők óta megvan az igény, hogy tájékozódjék abban a társadalomban, melynek részeként éli mindennapi életét. Közösségének gazdasági-társadalmi fejlettsége teremti meg ezt a szükségletet, illetve állítja be annak szintjét, vagyis: minél fejlettebb egy gazdasági-társadalmi rendszer, annál nagyobb igény mutatkozik a tájékozódás iránt. Ugyanakkor minél szervezettebb egy társadalom, annál inkább törekszik az egyének tájékoztatására.

A tájékozódási készség könnyebben minősíthető, hiszen minden egészségesen gondolkodó ember *az igazságot és csakis az igazságot* akarja megtudni. Másrészt viszont már az újkortól kezdve tapasztalható a tájékoztatás kétszínűsége; vagyis a hírek irányítottsága, manipuláltsága. Sajnos, ezzel kapcsolatban elmondható az is, hogy minél fejlettebb egy társadalom, annál differenciáltabban, szelektívebben és rafináltabban történik az egyén tájékoztatása (esetenként szándékos félretájékoztatása, sőt félrevezetése).

Mindenesetre a hírközlési eszközök fejlődését, differenciálódását a gazdaság és a társadalom fejlődése idézte elő, s jelentek meg nem is olyan későn a *hírlapok*. Írásunk keretei nem teszik indokolttá, hogy itt most a hírlapkiadás kínai vagy akár európai-középkori ősgyökereivel foglalkozunk. Tény, hogy az első igazi hírlapok-újságok akkor jelentek meg Európában, amikor már nemcsak a gazdasági-társadalmi háttér volt adott, hanem a technikai is, hiszen Gutenberg nyomdája nélkül elképzelhetetlen lett volna a napra-hétre-hónapra kész tájékoztatás. Hiszen a lapok közkeletű neve, az *újság* önmagában hordozza az *új-donság* iránti érdeklődést (s nemcsak a magyarban, hiszen pl. a szerb *novine* vagy az angol *NEWSpaper* hasonló gyökerekből táplálkozik).

A hírlap tehát a gyors tájékoztatást szolgálja. Ugyanakkor mint ilyen részévé válik az ember hétköznapijainak, beépül annak mindennapi rituáléjába. Minden újságolvasó egyén választ magának egy lapot (olykor esetleg többet), amelyet rendszeresen járát, jobbik esetben előfizetőjévé válik. Egy-egy lap rendszerint a társadalom meghatározott rétegeihez szól, ezért vásárlójának társadalmi besoroltságát is tükrözi.

Bármilyen eltérő is lehet azonban az olvasótábor, minden hírlap hasonló klisékre építkezik, s ami mindegyikben tetten érhető, az az olvasó-

val való manipulálás. Többször kimondták már, hogy a hírlap avatott kezekben veszélyes fegyver, s a huszadik század történelmének gyászos fejezeteit fellapozva szomorúan állapíthatjuk meg, hogy az újságírásnak igen gyakran szégyenletes szerep jutott, amennyiben valamely politikai rendszer uszító szócsöveként szolgált (közelmúltunk jugoszláv példája is tanulságos ebből a szempontból). Ha csak néhány hasáb erejéig beleolvasunk a százéves zentai sajtó híryanagába, látni fogjuk, hogy a vidéki hírlapírás korántsem lebecsülendő, hiszen szerkesztői és írói elsajátították mindazokat a fogásokat, amelyek nagy vonalakban a fővárosi lapokra is jellemzőek voltak. S itt kell megemlítenünk a történelmi hűség kedvéért azt a tényt is, hogy e lapok bizony megkeverhették olykor az álmos kisvárosi légkört, amely nemigen szokta túrni a nagy felhajtást, a sietést, a kor diktálta haladás egy-egy bakugrását. A sajtó behozta Zentára a nagyvilágot. Először szenzációként, majd lapjain lassanként megszelídültek a szokatlan furcsaságok, s elfogadhatóvá váltak az átlagpolgár számára is. Emellett akadtak itt is bátor szívű, éles nyelvű-tollú újságírók, akik komolyabb publicisztikai képzettség híján, de ráérezve e különleges hivatás fortélyaira, olykor keményen odacsördítettek a helyi kiskirályoknak. Tudjuk, hogy nem volt ritka a sajtóper, s értesülhetünk néhány párbajról is. A sajtó ízlést formált, s közoktatott, ha kellett; hirdette a kultúrát, s helyt adott kezdő helybeli literátoroknak első verseik publikálására. Voltak persze megmosolyogni való allűrjei is: átvállalta például a helyi pletykák terjesztését, de ezek olyan „hírek” voltak, melyekről amúgy is mindenki tudott, csak hogy nyomtatásban való megjelenésük által különleges zamatot kaptak, emellett az utókor számára is elérhetővé váltak.

Vitathatatlan, hogy az elektronikus sajtó és az egyéb média lassú, de biztos halálra ítélte a nyomtatott hírlapot. Akik mellette nőttek fel, bizonyára még éltetik majd egy ideig, de az új generációk a reggeli kávé már az Interneten szörfözve fogják elfogyasztani. Így van ez jól, hiszen a régi után illik is vágyakozva sóhajtozni, de visszasírni értelmetlen. S a régi és az új valahol találkozik, ha másképp nem, úgy az ilyen bibliográfiák lapjain, amelyek majd szintén rákerülnek az Internetre, s rekordidő alatt közkinccsé válnak.

BEVEZETÉS

A zentai hírlapok történetében két időszak határozható el világosan. Az elsőben figyelhetjük meg a tényleges lapkiadást, míg a másodikban a vele való foglalkozást (sajtótörténet, bibliográfia-összeállítási kísérletek).

Az első helyi újság megjelenésétől (1875) a zentai hírlapok megjelenése 1944-ig követhető; ebben a periódusban töretlen kontinuitásról beszélhetünk. A következő évtizedek az üzemi lapok, iskolaújságok ideje, hacsak nem számítjuk a *Testvériség* (1952–53) kérészéletű szárnyalását. 1953 után – egészen a kilencvenes évekig – már nem találkozunk komolyabb lapindítási kísérletekkel. Ehelyett igény mutatkozott a múltban megjelenő újságok számbavételére; talán éppen hasonló indíttatással, mint amely egy picit bennünk is munkálkodott, miközben e sorokat írtuk: ugyan mi a titka annak, hogy egykor két-három lap is megjelent egyidejűleg Zentán, ma pedig egy sem?

Az ilyen irányú munkák az újabb keletű monográfiakutatással nagyjából párhuzamosan haladtak. Ahogy közeledett 1966, a város első írásos említésének 750. évfordulója, úgy nőtt meg egyes értelmiségi körökben az igény a múltba tekintés iránt. Nem elhanyagolható szempont, hogy Zentán két olyan intézmény is működött már ekkor, melyek feladata a régmúlt tárgyi emlékeinek, illetve írott dokumentumainak felkutatása, begyűjtése és rendszerezése: a múzeum és a történelmi levéltár. S bár városi könyvtár is létezett, akkor még nem volt meg az a világos elhatároltság, amelynek értelmében a könyvtár vállalta volna fel a helyismereti nyomtatványok tervszerű begyűjtését. Vagy ha volt is ilyen, akkor azt az említett intézmények nem tartották kötelező érvényűnek, hiszen akkor mivel magyarázható, hogy a zentai hírlapok helyben fellelhető példányai éppen a múzeumban és a levéltárban találhatók, s csupán elenyésző mennyiségben a könyvtárban?

Az intézményes kutatás ekkor még gyerekcipőben jár, hiszen mind a múzeumban, mind a levéltárban még nemigen állnak alkalmazásban képzett muzeológusok, illetve levéltárosok. Ezért nem kell csodálkozni, hogy a helytörténeti kutatások ebben az időben általános iskolai és gimnáziumi tanárok és egyéb foglalkozású, lelkes amatőrök

névéhez kötődnek. Ennek szellemében alakult meg 1961-ben a Dudás Gyula Múzeum- és Levéltárbarátok Köre, amelynek elsődleges feladata a város monográfiájának megírása volt a nagy évfordulóra ütemezve, s miután nyilvánvalóvá vált, hogy ez meghaladja erejüket, a Kör tagjai módosítva az eredeti elképzelést, megmaradtak a *Monográfia Füzetek*, illetve a *Zentai Füzetek* kiadása mellett bízván abban, hogy ezek a füzetek gerincét képezik a majdan megjelenő monográfiának, csak össze kell szerkeszteni őket.

Mindenképpen mérföldkőnek számít a fent említett év, hiszen ekkor alakult meg az a műhely, amelynek tagjai a későbbiek során (ki-ki a maga tehetsége, képessége, munkabírása szerint) részt vállaltak a helyismereti kutatásokban, s ha tehették, publikálták is a begyűjtött adatokat.

Témánkat illetően feltétlenül meg kell emlékeznünk Erdélyi István munkásságáról, hiszen neve összeforrt a Városi Könyvtár tevékenységével, s elsősorban az ő érdeme, hogy e sorok írójának nem kellett munkáját a semmiből kezdeni. Tagja volt ugyanis az 1961-ben megindított Zenta községi Közművelődési Közösség Közlönye (*Bilten kulturnog života Sente*) szerkesztőbizottságának, s ebben a kiadványban rendszeresen közölte bibliográfiai kutatásainak eredményeit. E munkáját koronázta meg 1965-ben, illetve 1968-ban, amikor megjelentek a Zentai Füzetek helyismereti bibliográfiát tartalmazó kötetei.¹ Az első füzetben a hírlapok is helyet kaptak, s ami ebből esetleg kimaradt, azt a következő években a már említett *Bilten* egyes számaiban pótolta Erdélyi. Az igazsághoz hozzátartozik az is, hogy éppen a hírlapok bibliográfiai tételei adják a legkevesebb információt, pontosabban az adatok gazdagsága nem kiegyensúlyozott minden lap tekintetében. A szerző mentségére legyen mondván, hogy ő akkor még jóval kevesebb anyaggal dolgozhatott.² Mindent egybevetve elmondhatjuk, hogy az esetleges hiányosságok ellenére Erdélyi bibliográfiai minden helyismeret-kutató számára megkerülhetetlenek. Vállalkozása külön dicséretet érdemel azért is, mert a bibliográfiák nemigen számítanak népszerű műfajnak; önmagukban nem hoznak szakmai hírnevet szerkesztőik, szerzőik szá-

¹ Erdélyi István: *Bibliografija senčanskih izdanja*. Senta, 1965 és Erdélyi István – Vojislav Janković: *Bibliografija pisaca Senčana/A zentai írók bibliográfiája*. Senta, 1968. A zentai Történelmi Levéltár kéziratgyűjteményében őrzött Erdélyi-kézirat terjedelme arra enged következtetni, hogy eredetileg jóval komolyabb kiadvány megjelentetését tervezték, végül azonban csak a „karcúsított” változat kiadására került sor.

² Sajnálatos egyébként, hogy e munka megírásakor sem állt fenn az az ideális állapot, hogy teljes évfolyamokat vegyünk számba és dolgozzunk fel, s megjelenésüktől kezdve végig kövessük a zentai lapok életében bekövetkezett változásokat, s csupán arra törekedünk, hogy az Erdélyi-féle bibliográfia megjelenése óta eltelt időszakban felbukkanó újabb példányok vagy évfolyamok segítségével minél jobban kibővíthessük a korábban meglévő adatbázist.

mára, ám nélkülözhetetlenek minden tudományágban. Összeállításukhoz ezért nemcsak türelemre és pontosságra van szükség, hanem kellő alázatra, tiszteletre mind a szakma, mind a kutató kollégák iránt.

Még egy zentai kiadvány kapcsolódik konkrétan témánkhoz, Szloboda János munkája (*A zentai sajtó története*), amely címe ellenére nem több sajtótörténeti adaléknál, s tulajdonképpen egy korábban megjelent cikksorozatot kötött csokorba s bővített ki valamelyest újabb adatokkal.³

Ugyancsak sajtótörténeti adalékként tartható még számon e sorok írójának a *Magyar Szó* heti mellékletében megjelent tárcasorozata, amely a zentai sajtó és a politika összefonódásával foglalkozott.⁴

Ezek az előzményei mostani kéziratunknak, amelynek címében (*A zentai hírlapok történeti bibliográfiája*) az olvasó kompromisszumot, esetleg némi opportunizmust vélhet felfedezni, hiszen látszólag Erdélyi és Szloboda munkáját ötvözve, azokat további adatokkal, adalékokkal gazdagítva íródott. Van ebben némi igazság, hiszen minden valamirevaló szerző igyekszik elődei munkáját beépíteni a sajátjába. Mi sem tettünk másképp, ám nemcsak az anyaggazdagság indokolta e könyv megírását, hanem a téma feldolgozásának módszere is. Először is a bibliográfiai résznél próbáltunk szem előtt tartani olyan újabb keletű példákat, amelyek meggyőződésünk szerint nemcsak hogy szakmai szempontból követendőek, hanem már önmagukban is megfelelnek az általunk adott címben megkövetelt tartalmi elvárásoknak, hiszen egy-egy lapot változásaiban követnek végig.⁵

Munkánkban elsősorban arra törekedtünk, hogy az általunk összeállított bibliográfiából egyetlen zentai lap se maradjon ki, s ezért említésre kerültek olyanok is, melyekről csak közvetett adattal rendelkezünk. Szerencsére ilyenből elenyészően kevés van, így az ebből eredő tévedés sem zavaró. Másrészt igyekeztünk egy-egy lapnál minden lényeges változást (szerkesztő, nyomda, megjelenési gyakoriság, cím stb.) tetten érni, nyomon követni, s úgy véljük, hogy ez a

többségnél sikerült, s nem sikkadtak el lényegbe vágó változások.

A hírlapok ilyen részletező, bibliográfikus feldolgozása már önmagában egyfajta történeti vázat kínál. Mivel azonban korábban csak szerény próbálkozások voltak, hogy a lapkiadás történetét feldolgozzák, s a helyi nyomdák működésével kapcsolatban is csupán elvétve találhatunk publikált adatokat, most lehetőség nyílt arra, hogy a kettőt egy helyen egyesítsük, és felkínáljunk egy sokoldalúan megírt sajtótörténetet.

Munkánkat nehezítette, hogy a zentai hírlapokat több lelőhelyről kellett begyűjteni. Egyes számok, illetve teljes évfolyamok találhatóak Zentán a Városi Múzeumban, a Történelmi Levéltárban és a Városi Könyvtárban; Szabadkán a Városi Könyvtárban; Szegeden a Somogyi Könyvtárban; Budapesten az Országos Széchényi Könyvtárban. Ezeknek a lelőhelyeknek a feltárása, illetve az ott található lapok összeírása részben már korábban megtörtént, s ezek az előmunkálatok nagyban megkönnyítették dolgunkat. Egyes lapok (pl. a *Zentai Híradó*) évfolyamaira még repertóriumok is készültek.

A felsorolt lelőhelyeken kívül másokról is tudunk; tudjuk például, hogy a zágrábi Egyetemi Könyvtárban, a belgrádi Nemzeti Könyvtárban és az újvidéki székhelyű Szerb Matica könyvtárban is fellelhetők egyes zentai újságok teljes vagy csonka évfolyamai vagy szórványpéldányai. Bibliográfiánkba azonban csak azokat a lelőhelyeket vettük fel, ahol személyesen is át tudtuk nézni az ott feltárt hírlapokat, s ettől csak kivételesen térünk el, vagyis csak akkor, ha az általunk megismert lelőhelyeken az illető lapnak egyetlen példányára sem bukkantunk, viszont közvetett források alapján tudjuk, hogy az más lelőhelyeken megtalálható.⁶

Bibliográfiánk – az eredeti tervektől eltérően – a szűkebb értelemben vett **hírlapok** feldolgozására korlátozódott, s csupán az alkalmi lapokkal tettünk kivételt, mivel ezek általában egy-egy hírlap mellékleteként, de külön jelentek meg. Nem vettük fel az üzemi lapokat, diákújságokat,

³ Szloboda János: *A zentai sajtó története*. Zenta, 1995. A cikkek folytatásos tárcaként kerültek közlésre Százéves a zentai sajtó címen a *Magyar Szó* 1989. április 24-től május 10-ig megjelenő számaiban.

⁴ Pejtin Attila: Sajtóháború Zentán I–XI. *Tiszavidék*, 1992. március 20.–június 5.

⁵ Két kiadványt vettünk alapul, s alkalmazzuk feldolgozási módszereiket a zentai hírlapokra. Ezek: Nemes Erzsébet: *Millenniumi hírlapok mikrofilmen az Országos Széchényi Könyvtárban*. Budapest, 1996 és Sheiber Sándor: *Magyar zsidó hírlapok és folyóiratok bibliográfiája*. Budapest, 1993. Viszonylag használhatónak bizonyult Kolozsi Tibor kapitális, kétkötetes szabadkai sajtótörténete is (*Szabadkai sajtó 1848–1919*. Újvidék, 1973, illetve *Szabadkai sajtó 1919–1945*. Újvidék, 1979). Emellett természetesen más hasonló kiadványokat is figyelembe vettünk (lásd a könyv végi *Bibliográfiát*).

⁶ Ilyen forrás például az Országos Széchényi Könyvtárban őrzött, ismeretlen szerzőtől származó, *Jugoszlávia könyvtáraiban található, a nemzeti nyelven, az egykorú Magyarország területén 1944-ig megjelent hírlapok és folyóiratok lelőhelyjegyzéke 1870–1969. I–III.* című kézirat.

közlönyöket, elsősorban azért, mert ezek megjelenése újabb keletű, s néhány kivételtől eltekintve 1945 után láttak napvilágot. Másrészt közösségformáló szerepük is általában elhanyagolható, s jelentőségük zömmel csak az őket kiadó mikroközösségre terjed ki. Hasonló megfontolásból maradt ki néhány szaklap-folyóirat is, mint pl. a *Bácskai Tanügy*, illetve a *Vajdasági Méhészet*, melyek kihagyását indokolta az is, hogy csupán rövid ideig jelentek meg Zentán, szerkesztőségük székhelye időnként megváltozott. Ugyancsak eltekintettünk a hirdetőújságok, illetve a város (község) hivatalos lapjainak elemző feldolgozásától.

Mindezekre az időszakos kiadványokra azonban néhány mondat erejéig kitérünk majd e munka történeti részében, s mivel bizonyos témákat tekintve külön forrásértékkel bírnak, lelőhelyeiket is közöljük.

Ami viszont a hírlapokat illeti, a kutatásokat lezártnak tekinthetjük, azaz a jövőben már nem várható komolyabb meglepetés, s ezért halaszthatatlan feladat, hogy mind a helyismeret-kutatók, mind a múlt iránt csupán laikusként érdeklődők dolgát mielőbb megkönnyítsük kiadványunkkal, egy olyan segédlettel, amely sajtótörténet és bibliográfia is egyben.

1. KIS ZENTAI SAJTÓTÖRTÉNET

Munkánk elsősorban sajtóbibliográfia, ám címünkben nem véletlenül szerepel a „történeti” jelző, hiszen nemcsak a feldolgozás módszerére utaltunk ezzel, hanem jelezni akartuk azt a szándékot is, hogy történeti bevezetőt írunk a bibliográfiai rész elé. Mindemellett nem vállalkoztunk nagyon részletező elemzésekre s egyáltalán minden részlet ismertetésére, mint az helytörténeti munkákban gyakori szokás, hiszen könyvünket elsősorban hiánypótló segédletnek szántuk, nem pedig lokális hírlaptörténetnek. Úgy véltük azonban, hogy a bibliográfia önmagában, történeti bevezető nélkül nem lenne teljesen érthető, és ha már bevezető megírására vállalkozunk, akkor az ne legyen pusztán kronológiai áttekintés, hanem – ha szükséges – bővebben kitérjünk azokra a kérdésekre, amelyek a hírlapkiadás során fel szoktak vetődni. Ilyenképpen kell olvasni az alábbiakban következőket.

1. 1. A MAGYAR SAJTÓ A 19. SZÁZAD FOLYAMÁN ÉS A 20. SZÁZAD ELSŐ ÉVEIBEN

Mielőtt rátérnénk a zentai sajtó történetének rövid áttekintésére, néhány mondatban szükséges felvázolni a korabeli Magyarország sajtóberkeiben uralkodó állapotokat. Külön kitérünk majd a sajtószabadság kérdésére, a hírlapkiadást szabályozó törvényekre s a nyílt vagy bűjtatott cenzúra kérdésére.¹

A sajtó és az újságírás Magyarországon később jelentkezik, mint a nyugat-európai országokban, tükrözve a korabeli gazdasági-társadalmi viszonyokat. Az első újságra II. Rákóczi Ferenc koráig kellett várni; a fejedelem a *Mercurius Hungaricus* (latin nyelven) a kuruc szabadságharc idején, 1705 és 1710 között jelentette meg a szabadságharc egyfajta közlönyeként. A másik mérföldkövet a magyar sajtó fejlődésében II. József uralkodása idején jegyezzük, amikor a cenzúra enyhülésének hatására 1780 és 1790 között 23 hírlap, illetve folyóirat indult Magyarországon; ebből tíz magyarul jelent meg (az első magyar nyelvű lapot, a *Magyar Hírmondót* 1780-ban adták ki Pozsonyban). A császár halála után, a cenzúra újbóli fokozódásával (erre némiképp kihatnak a 18. század végi franciaországi események

is) visszaesést tapasztalunk: pl. az 1795. év után egy ideig nem adtak ki hírlapengedélyt, s a meglevő újságok közül is 1805-ben már csak egy (!) magyar, egy latin és három német nyelvű lapot találunk az országban.

A cenzúra szervezetét a bécsi rendőr-minisztérium alá rendelték, amely 1805 és 1835 között csupán két politikai hírlap megjelenését engedélyezte, ez az időszak tehát inkább az irodalmi és kulturális folyóiratoknak kedvezett. A reformmozgalom terjedése folytán azonban felmerült a sajtószabadság kérdése is; határozottabb megfogalmazásban már az 1832–36. évi (reform-) országgyűlés napirendjén is szerepelt. Ennek ellenére a helyzet egy ideig nem változott; 1837-ben Kossuth Lajost is letartóztatták, s négy év börtönre ítélték sajtóvétség miatt. Ugyanakkor Széchenyi István 1832-ben politikai hírlapot indított, a *Jelenkort*, amely már „igazi” újságformában, három hasábra tördelve jelent meg. Ezzel egyidejűleg Pest fokozatosan a szellemi élet központjává vált.

A cenzúra kiszámíthatatlan szeszélyessége azonban csak fékezte, de megállítani nem tudta a hírlapkiadói kedvet. A harmincas évek végén már 53 lap jelent meg Magyarországon: 26 magyarul, 18 németül, 6 valamelyik szláv nyelven, kettő románul és egy latinul. Öröndetesen emelkedik a lapok példányszáma, s néhol már megtehetik, hogy a szerzőknek tiszteletdíjat fizetnek. A közlekedési viszonyok javulása, ennek következtében pedig a postajáratok sűrűsödése folytán lehetővé vált, hogy egyes lapok hetente több alkalommal is megjelenhettek. A magyarországi sajtó tehát kezdte lerúgni gyerekcipőit, amire egyes új foglalkozások (szerkesztő, segédszerkesztő) megjelenése is utal.

Fontos mérföldkő a Kossuth szerkesztette *Pesti Hírlap* megindítása is (1841) nemcsak a bátor hangnem miatt, hanem mert újfajta rovatokat, műfajokat honosított meg, pl. a vezércikket. A cenzúra azonban állandóan figyelemmel kísérte a lap működését, s 1844-ben Kossuthtól elvették az újság szerkesztését. Az ún. centralisták sajtóorgánuma, a *Budapesti Szemle* (1840) angol, illetve francia mintára kiadott folyóirat volt. A lap munkatársainak (élükön a fő munkatárssal, Eötvös Józseffel) publicisztikai tevékenysége készí-

¹ A rövid magyar sajtótörténeti áttekintést elsősorban az alábbi munkákra alapoztam: Dezsényi Béla – Nemes György: *A magyar sajtó 250 éve*. Budapest, 1954; Ferenczy József: *A magyar hírlapirodalom története 1780–1867-ig*. Budapest, 1887; Kókay György: *A magyar hírlap- és folyóirat-irodalom kezdetei*. Budapest, 1970; Kókay György et al.: *A magyar sajtó története*. S. I., S. a.

I. Szerkesztette Kókay György. 1979 és II. Szerkesztette Kosáry Domokos és Németh G. Béla. 1985; Márkus László (szerk.): *A magyar sajtó története*. Budapest, 1977.

tette elő jórészt a famózus Tizenkét pontot. 1844-ben átvették a *Pesti Hírlapot* is. Ugyanebben az időszakban megjelennek az első divatlapok.

1848 körül már 103 pesti, 18 budai, 13 pozsonyi, illetve 15 kolozsvári lapot tartunk számon. Ezek zömmel magyar nyelvűek, de vannak német, román, szlovák és szerb újságok is. További műfajok jelentkeznek: a politikai riport, a politikai röpirat, a politikai humor. Ezzel párhuzamosan változik az újságírás stílusa, hangvétele is: a lapok nyelvezete leegyszerűsödik, a rövid mondatok, szűkszavú bekezdések, a tömörség válik jellemzővé. A cél egyszerűen az, hogy a lapnak (különösen, ha politikai) szinte minden sora találó legyen.

A negyvennyolcas változások természetesen a sajtót is felölelték, s az 1848. XVIII. törvénycikk – a sajtótörvény – kihirdette a sajtószabadságot: elvileg mindenki szabadon közölheti-terjesztheti gondolatait, s megszűnik az előzetes cenzúra intézménye is. Ez azonban korántsem jelent teljes szabadságot, hiszen a sajtóvétségek és -kihágások egyes kategóriái továbbra is léteznek. A törvény mégis óriási előrelépésnek tekinthető, hiszen mint irányadót a későbbi törvényhozás is felhasználja majd.

A szabadságharc bukása után a cenzúra ismét bekeményített: az előbb ideiglenes (1851), majd végleges (1852) sajtórendelet szigorú büntetéseket irányzott elő felségssértésért, államrend elleni izgatásért, de még istenkáromlásért is. Nem csoda hát, hogy a magyarországi sajtókiadás – legalábbis ami a politikai lapokat illeti – újból visszafejlődött. A neoabszolutizmus első politikai újságja, a *Pesti Napló* is mérsékelt, visszafogott hangú. Tehát ez a korszak is inkább a szépirodalmi, illetve közművelődési lapoknak, folyóiratoknak (*Hölgyfutár*, *Szépirodalmi Lapok*, *Vasárnapi Újság*) kedvezett.

A kiegyezést követően a társadalom fokozatos liberalizálódása meghozta a magyarországi sajtó reneszánszát is, sőt állandó fejlődés tapasztalható. Az új kormányzat a sajtó felszabadításával is igyekezett demonstrálni a régi renddel való szakítást. Másrészt azonban megmaradt benne a mindenkorai kormányok abbéli törekvése, hogy bizonyos fokú befolyást gyakoroljon a társadalmi élet minden területe fölött. Meg kell jegyeznünk azt is, hogy erős polgárság híján egy ideig a nemesi arisztokrácia, majd az elszegényedő, lecsúszott köznemességből kifejlődő dzsentrisokaság érdekeinek szolgálatában állt a hírlapok zöme. Kezdetben a kiegyezés pozícióját erősítik, ám a szabadelvűség idővel mindinkább üres frazeológiává degradálódik oldalain, s egyre több az olyan lap, amely nemzetieskedő, olykor erőszakos nacionalista (sőt sovíniszta) szellemiségevel, hangnemével tűnik ki.

A törvénykezést illetően a kiindulópont az 1848-as sajtótörvény volt, amelynek egyes hiányosságait azonban igyekeztek kiküszöbölni. Sor került a hírlapi bélyeg eltörlésére, a hírlapterjesztés különféle módjait (előfizetés, egyes példányok árusítása utcákon, könyvkereskedésekben) újra engedélyezték. A sajtóvétség miatti fogházbüntetés végrehajtási körülményei is enyhültek. A kormány viszont finomabb módszerekkel (bújtatott cenzúrával) továbbra is szeretne volna megtartani befolyását a sajtó felett. 1869-től például tipikussá vált a kauciókötelezettség állami átvállalása, főleg a vidéki, valamint a nemzetiségi sajtó esetében. Ezenkívül az állam fenntartotta azt a jogát, hogy megtiltsa egyes külföldi lapok magyarországi terjesztését, amivel elsősorban a nagy számban élő nemzetiségekre gyakorolt, anyaországaikból importált propagandát próbálta visszanyeszegetni. Ennek a jognak a gyakorlása azonban a posta korszerűsödésével egyre nehezebbé vált.

Hírlapi körökben egyre fontosabb lett az üzleti szellem érvényesítése abból az elvből kiindulva, hogy ti. a lapkiadás is az üzleti vállalkozások egy fajtája. Ilyen értelemben fordulópontként jellemezhetjük az első nagyszabású, kifejezetten profitorientált lapvállalkozás, a *Pesti Hírlap* megalapítását is (1878). Ebben közrejátszott a honi gazdaság átalakulása, illetve az ipar nagyfokú liberalizálódása is. A hírlapkiadás igazi üzletgá fejlődhetett, s egy sereg embert foglalkoztatott: nyomdászokat, szerkesztőket, újságírókat, s nem utolsósorban a rikkancsok népes táborát. Az adóbélyeg megszüntével (1900) adómentessé váltak az újsághirdetések, ami fellendítette a hirdetések üzletét. 1884-ben Magyarország csatlakozott a nemzetközi szerzői jogi egyezményhez, így többé már nem kölcsönözhetek szabadon külföldi lapokból átvett illusztrációkat. Ettől kezdve külön fametszők dolgoztak a hazai sajtó számára, majd a század végéig elterjedt a fényképek klisézése is. Az igényesebb – esetleg színes – litográffiát viszont csak egyes lapok mellékleteihez alkalmazták.

Nemcsak a vidékre, de a fővárosra is jellemző volt, hogy a 19. század 80-as, 90-es éveiben a jelentősebb kiadók még mindig egyes nyomdák (Franklin, Pallas Rt. stb.). A műszaki fejlődés betört a nyomdaiparba is: 1900-ig a kézi szedés szinte egyeduralkodó, de már ugyanabban az évben húsz szedőgép működött szerte az országban. Mindinkább fontossá vált az is, hogy hazai üzemek elégítsék ki a nyomdák szükségleteit; a betűkészleteket 1890-től kezdve már a hazai ipar szállítja, magyar típusú rotációs gépeket pedig már a nyolcvanas évektől gyártanak. Rotációs gépeket egyébként 1873-tól kezdve alkalmaztak az országban. S míg 1900-ban 150 nyomda volt

egész Magyarországon, 1914-ben már 300 – csupán a fővárosban.

A millenniumi sajtókiállítás rámutatott több minőségi változásra is: megnőtt a napilapok száma, az irodalmi lapoké ellenben csökkent, s a szakajtó térhódítása volt megfigyelhető. A sajtó mindinkább alkalmazkodott az általa nevelt olvasóközönség színvonalához (durva hangvétel, személyeskedés, sekélyes zsurnalisztika), s szükség-szerűen megjelentek az első bulvárlapok is. Cserében növekedett az olvasók száma, bár igényeik is. A századfordulóig számtalan új lap indult, a meglevők példányszáma pedig emelkedőben volt. Számbelileg szaporodott, anyagilag és szakmailag pedig egyre inkább erősödött a vidéki sajtó is. 1906-ban 1786 lap jelent meg 160 millió példányban Magyarországon. Budapesten 39 magyar és 9 német nyelvű napilapot adtak ki – többet, mint más európai fővárosokban.

Mindebből a legfigyelemreméltóbb mindenképpen az a tény, hogy a politika egyre nagyobb szerepet kapott a sajtóban, ami a társadalmi el-lentétek növekedésével magyarázható. A jéghegy csúcsát a két nagy párt, a szabadelvű és a függet-lenségi jelentette mind durvább hangvételű csa-tározásokba bonyolódva, s a hírlapok nagyon gyak-ran váltak e pártok szócsöveivé (ha ugyan nem éppen ezek az érdekeltségek alapították őket).

A politikai harc kiéleződése, a háborúra való készülődés magával hozta az 1914-es új sajtótör-vényt, vele a sajtószabadság bizonyos fokú korlá-tozását. Ennek ellenére a háború első éveit még kedvezően hatottak a hírlapkiadásra: a példány-számok ugrásszerű növekedése tapasztalható min-denhol, hiszen mindenki hírekre kiéhezve várta a soron következő számokat. Az állam cserébe, ami-ért a sajtó támogatta a kormány háborús politiká-ját, különféle engedményeket tett: például elren-delte a lapok díjmentes postai kézbesítését, nem hívta be a lapszerkesztőket, újságírókat, vagy ha igen, akkor haditudósítóként küldte őket a fron-tokra. A növekvő háborús veszteségek (és vere-ségek) azonban magukkal hozták a szigorodó cen-zúrát, tetejében a rotációs papír mind nagyobb hi-ánycikknek számított, s a papírhány nem egy lap megszűnését hozta magával. Így került újra hul-lámvölgybe a magyarországi sajtó.

1. 2. A ZENTAI HÍRLAPKIDÁS ELŐZMÉNYEI

Miután rövid pillantást vetettünk a magyaror-szági általános képre, felvázolnánk, hogyan illesz-kedett bele mindebbe Zenta, a vidéki kisváros, s vele az itt megjelenő újságok.

Egy hírlap megjelenésére adott környezetben természetszerűleg akkor kerül sor, amikor igény

lép fel iránta, vagyis létezik egy érdeklődő, po-tenciális olvasókör, azaz: megjelenik a „fogyasz-tó”. Nyilvánvaló, hogy ez önmagában még nem elég, de mindenesetre a legfontosabb előfeltétel. A helyi lap iránti kereslet fokozatosan alakul ki, a település társadalmának fejlődésével párhuza-mosan. Ebben a folyamatban nagy szerepet ját-szik a lakosság társadalmi-vagyoni rétegződése, de mentalitása is. Önmagában az még nem teremt szükségletet, hogy egy vagyonosabb réteg a több-ség fölé emelkedve igényli a tájékoztatás eme for-máját. Nemcsak fogyasztóként kell ugyanis fel-lépnie, hanem bizonyos fokú közösségi öntudat-tal rendelkezve felismernie a helyi sajtó szerepét és támogatnia annak megjelenését.

Túllépne könyvünk elsődleges célkitűzéseit, ha e folyamatot teljes mélységében ismertetnénk, ám kiemelnénk néhány olyan eseményt, amelyek meg-teremtették először is az olvasóközönséget, má-sodsorban pedig az első zentai lapokat. E mozzana-tok ismerete nélkül kevésbé lennének érthetőek az összefüggések.

1. 2. 1. A helyi lapok megjelenésének történelmi, valamint gazdasági-társadalmi háttéréről

A zentai csata (1697) után a török hódoltság alól felszabadult vidék – leszámítva egy-egy ha-tárőrvidéki sánc helyőrségét – csak árnyéka ön-magának, hiszen a mohácsi csata után a Tisza mentén sorakozó aprófalvak jelentős része elpusztult. A zentai sánc sem emlékeztet arra a közép-korban virágzó mezővárosra, amely 1506-ban II. Ulászlótól elnyerte a szabad királyi városi rangot. Magyar lakosa csak kis számban van, zömmel délszláv etnikumú – elsősorban szerb – határőrök lakják, akiknek a katonai szolgálat mellett kevés idejük jut a föld megművelésére, pedig a telepü-lés határában nagy kiterjedésű puszták várnak fel-törésre.

Zenta számára fontos változásokat hoz a Ti-szai határőrvidék felszámolása (1741–1750), illet-ve a kiváltságos Tiszai Kamarai (később Koro-na-) Kerület 1751-ben történő megalakítása. A ke-rület magába foglalta a volt Tisza menti sáncok-települések egy részét, beleértve Zentát is, amely – Ókanizsával és Óbecsével egyetemben – ugyan-ebben az évben szabadalmas mezővárosi rangot kap. A kerület lakosságára egyetemlegesen érvé-nyes kiváltságok (szabad halászati jog, adóked-vezmények stb.) mellett Zenta évi vásár- és heti-piac-tartási jogot nyer, ami fokozatosan a vidék legfontosabb piacközpontjává fejleszti majd. 1774-ben a kerületnek adott újabb kiváltságlevél az addig csak a pravoszláv hitű lakosság által él-vezett előjogokat kiterjesztette a római katoliku-

sokra is, hiszen ekkor már – részben a volt határörök nagy számban történő elvándorlásának, nagyrészt pedig az újonnan érkezők tömeges letelepedésének következtében – Zenta lakosságának etnikai összetétele is megváltozik: a magyar lakosság többségbe kerül. Végül pedig a 18. század utolsó éveiben állandósul a harmadik etnikai-vallási elem: a zsidó is.

Az 1751-ben itt maradó határőrtisztek kuriális nemességet s vele birtokot kaptak. Az újonnan idetelepülő magyarok közül pedig néhányan már vagyonnal, jószággal érkeztek, ami eleve biztosított számukra egy gyorsabb gyarapodást, hiszen mindenki annyi földet foglalhatott, amennyit csak meg tudott művelni. Így a 18. század végén és a 19. század elején Zentán már kialakult egy kisszámú vagyonos birtokos réteg. Mellettük számolni kell néhány mesteremberrel is. Végül meg kell említeni a mezővárosi adminisztrációt ellátó hivatalnokokat is, s mellettük az első ügyvédek, hiszen a felsoroltak együttesen alkotják majd azt a réteget, amelynél az olvasásra való igény megjelenik.

Ugyanebben az időben több jel is arra mutat, hogy Zenta mezőváros szervezett és rendezett közösséggé érik, hiszen sor kerül a főtérrendezésre, tűzvédelmi intézkedéseket hoznak, több-kevesebb sikerrel rendezik a vízimalmok kérdését, emellett az itt letelepülni szándékozó iparosok és kereskedők elé nem gördítenek komolyabb akadályokat. A napóleoni háborúk alatti gabonakonjunktúra lehetővé tette a terményfelesleg értékesítését is, sőt motiválta az ittenieket, hogy az önellátás mellett piacra is termeljenek. A többletermék hasznosításának lehetősége pedig helybeli kereskedői réteg kialakulását segítette elő, amely olykor a kereskedelmen kívül már egyéb vállalkozásokba is kezd (pl. különféle haszonvételek árendálása).

1816-ban első ízben ünneplik meg hivatalosan a zentai csata évfordulóját Zentán. Jelzésértékű esemény ez számunkra, egy öntudatára ébredő, polgáriasodni kezdő közösség ünnepléséről van szó; egy olyan közösségről, amely teljesebb társadalmi életet kíván élni, s nem elégszik meg csupán a vásárok és hetipiacok olcsó, csepűrágó mulattatásával, a kocsmák vagy templom előtti – mise utáni pletykák csereberéjével. Megjelenik a kultúra iránti igény. Ennek mindjárt több példájával is találkozunk 1816-ban. A népiünnepélyjelleg persze itt is jelen van, de ekkor nyomtatják ki a zentai csata első magyar nyelven írott monográfiáját,

noha nem Zentán, hanem Szegeden (hisz helyben még nincs nyomda), de a város költségén. A könyv illusztrációjaként is szereplő, csatajelenetet ábrázoló metszetsorozat is forgalomba került.

A következő lépés természetesen az volt, hogy az a szűk réteg, amely Zentán mindebben úttörő szerepet játszott, önszerveződő módon állandósította addig nem formális körét, s 1832-ben létrehozta a Nemzeti Olvasó Társaságot (Kaszinót), „hogy az a városba jövő kerületi és megyei urak gyülekező helye legyen s könyvtár létesítése, valamint hírlapok járatása s azok olvasása útján »a nemzeti nyelv gyarapítását és az elmebeli művelődését« mozdítsa elő.”² A túlbuzgó korona-kerületi hatóságok szinte azonnal bezáratták, mint „jakobinus forma társaság” gyülekezőhelyét, ám a félreértés hamar tisztázódott, így Zenta első társasköre a szabadságharc bukásáig zavartalanul folytathatta működését, majd – némi szünet után – a provizórium alatt újból megalakult.

A kiegyezést követően – kihasználva a gazdasági és társadalmi élet liberalizálódását – további társasköröket alakítanak (Népkör, Olvasókör, Humboldt Egyesület stb.) némileg a Kaszinó mintájára, de természetesen más célkitűzésekkel. Velük együtt megjelennek az egyleti könyvtárak, s a szakosodás szerint ide futnak be egyes szaklapok, folyóiratok is.

A közlekedési feltételek javítása, a fahíd felépítése, a város belső állapotainak javítása (utcákutak kövezése, csatornázása), iskolák építése, a korona-kerület felszámolásából eredő kérdések rendezése (örökváltsági szerződés megkötése, járásosztás), a rendezett tanács elnyerése, az első pénzintézetek – velük együtt az első nagyvállalkozások megjelenése –, reprezentatív köz- és magánépítkezések stb. mindez hozzájárult ahhoz, hogy Zenta városiasabb külsőt, s ezzel egy polgáriasult társadalmat kapjon. Más lapra tartozik, hogy ez a folyamat különféle okok miatt sohasem tudott befejeződni; mindenesetre a 70-es, 80-as évek felgyorsult eseményei végre megteremtették a szükségletet az első helyi lapok megjelenése iránt is, hiszen ezek az események már arra mutattak, hogy Zentán is „történik valami”, amiről nemcsak beszélni, hanem már írni (és olvasni) is érdemes. Annál is inkább, mert – lévén rendezett tanácsú város – Zenta saját országgyűlési képviselőt választhatott, ami körül kezdettől fogva heves harc bontakozott ki, élesedett fokozatosan, s tette a zentai sajtót (politikai szócsőként használva) országosan hírhedt „páratlan vad”-dá. Hiszen

² Dudás Gyula: A bácskai jakobinusok. *A Bács-Bodrog vármegyei Történelmi Társulat Évkönyve*. XXI. évf. (1905) 3. sz. 98–101. p. A zentai kaszinóról (valamint a később megalakuló társaskörökről) lásd még: *A zentai Casino-egylet alapszabályai*. Szabadka, 1862, valamint Tolmácsy Géza: *A zentai társadalmi egyesületek 1918-ig. I–II*. Zenta, 1972

sok összetűzést, ellenségeskedést váltott ki a tény, hogy míg a város országgyűlési képviselője (ritka kivételektől eltekintve) rendre függetlenségi lett, addig a városi hatalmat többnyire szabadelvű kormánypártiak tartották kezükben.

1. 2. 2. Nyomdák, kiadók, szerkesztők, újságírók

A kereslet mellett a hírlapkiadás másik fontos feltétele technikai természetű volt, ti. egy helybeli nyomda működtetése. Ez ugyan – mint a későbbiekben látni fogjuk – nem egy elengedhetetlen feltétel, hiszen voltak példák arra, hogy zentai lapokat (legalábbis ideiglenesen) vidéki nyomdákban is nyomtak. Zentán mégis szinte egybeesik a kettő: a helyi nyomda indulása és az első itteni újság kiadása.

Az első vidéki nyomdák elsődlegesen nyilván nem azért nyíltak meg, hogy könyveket, hírlapokat nyomtassanak, hanem sokkal földhözragadtabb célokat szolgáltak: formanyomtatványokat, plakátokat, politikai-választási röpiratokat nyomtattak, s csak másodlagosan fordultak az egyéb nyomtatványok felé. Műszaki felszereltségük is eltérő volt, s ez már eleve behatárolta tevékenységüket.

A 19. század hatvanas éveinek végéig szabadkai (pl. Bittermann Károly) és szegedi (pl. Burger Zsigmond) nyomdák még kielégítették a város alkalmi szükségleteit.³ A közigazgatás átszervezése (rendezett tanács), valamint egyéb társadalmi igények fellépése folytán azonban ezek az alkalmi igények mindinkább állandósultak, s ez arra ösztönzött, hogy Zentán is próbálkozzanak nyomda megnyitásával és működtetésével. S innen már csak egy lépésre vagyunk az első zentai hírlap megjelenésétől.

Barcsy Zsigmond 1874 elején kapott engedélyt könyvnyomda működtetésére Zentán.⁴ Mivel más foglalkozással kapcsolatban korábban nem találkozunk nevével, feltehetően vidékről költözik Zentára. Annyi bizonyos, hogy 1874-től már az ő nyomdájában készülnek különféle nyomtatványok. Egy év múlva ő indítja meg az első helybeli hírlapot, a *Zentai Figyelőt*. Vállalkozása csak egy évtizedig áll fenn: 1883-ban még két tanonc felvételét hirdeti meg, két évvel később azonban nyomdája már végrehajtás alá kerül. A kézisajtót teljes

felszereléssel 650 Ft értékűre becsülik. Érdekeséggé tehető még, hogy a felperes Schvarcz (sic!) Sándor volt, vagyis a konkurencia.⁵ Az ügy háttéréről többet nem tudunk. A bukas nagy lehetett, mert később a nyomdász özvegye a városi tanácshoz folyamodott segélyért, minthogy csekély nyugdíjából csak szűkösen tudott megélni.⁶

1875-ben már a második nyomda is működik, mégpedig az előbb említett Schvarcz Sándoré, akinek a nyomda mellett könyv- és papírkereskedése is van a városban. Ő egyébként tipikus példája az „egyszemélyes” vidéki nyomdatulajdonosoknak, akik ebben a korban egyben helyi lapok kiadói-ként, könyv- és papíráru-kereskedőként léptek fel; közülük nem egy az általa kiadott lap szerkesztője, sőt nem ritkán írója is.

A harmadik nyomda felállítására tíz évet kellett várni. 1885-ben, amikor Barcsy Zsigmond lakatot tesz boltjára, Bittermann Andor és neje kezdik el működtetni saját nyomdájukat.⁷ Ugyanabban az évben Schvarcz Sándor Magyarokizsán (Ókanizsán) fióknyomdát és -könyvkereskedést nyit.⁸

Három évvel később megindult a negyedik nyomda is a városban Klenóczky Pál és Biró János közös vállalkozásában. A közös cég azonban 1893-ban felbomlott, Biró elköltözött a városból, Klenóczky pedig évekig egyedül vitte tovább a vállalkozást.⁹ (Később Biró visszajön, de hírlapírással és -szerkesztéssel foglalkozik.)

A következő években, egészen az első világháború végéig még más nyomdatulajdonosok is feltűnnek: Kovácsévits Ottó, Beretka Imre és Molnár Szipán Vince, Pléstity és Horváth, Kabos Ármin, végül Politzer Sándor. Az utóbbi nyomdája 1918-ban már villanyerőre működött.

Az egyszemélyes hírlapok mindenhol és mindenkor csakis a kezdeteknél, a hírlapkiadás hőskorában működhetek ideig-óráig sikerrel. Nagyon gyorsan sikerült megnyerni valakit az értelmiségiek köréből, hogy vállalja fel a hírlap szerkesztését, a fontosabb cikkek (vezércikk, tárca) megírását. Zentán már igen korán különvált a nyomdatulajdonos és a kiadó laptulajdonos személye. Ezzel azonban még nem differenciálódtak eléggé a szerepek, hiszen igen gyakran az utóbbi volt a főszerkesztő is egy személyben.

Kiadó laptulajdonosként, főszerkesztőként, il-

³ ZTL F: 381. Joca Vujić-gyűjtemény. Dudás Andor krónikája az adott évekre.

⁴ ZTL F: 423.5. Ipartársulat, Zenta (1853–1949)

⁵ *Zentai Híradó*, 1883. október 7. és ZTL F: 381. Dudás Andor krónikája 1885-re.

⁶ ZTL F: 381. Vegyes iratok

⁷ ZTL F: 381. Dudás Andor krónikája a vonatkozó évre

⁸ *Zentai Híradó*, 1885. április 12.

⁹ *Zentai Hírlap*, 1893. július 16. és *Zentai Közlöny*, 1894. január 14.

letve cikkíróként elsősorban a helybeli népiskolák tanítói, illetve a gimnázium tanárai tarthatók számon; mellettük az ügyvédek jeleskedtek még ilyen minőségben. Név szerint az elsők között kell kiemelnünk Czehe Győzöt, aki ott bábáskodott az első lapok megszületésénél akár felelős szerkesztői, akár főszerkesztői minőségben, akár főmunkatársként. Reitmann Ferenc, a *Zentai Ellenőr* igazga felelős szerkesztője elmarasztalendő alpári stílusával tűnt ki, de hírlaptörténeti szempontból kétségkívül megkerülhetetlen alakja a helyi hírlapírásnak. Hozzá hasonlóan Erdőhelyi Menyhért plébános, helytörténész, az *Összetartás* szerkesztőségének oszlopos tagja is keresetlen szavairól, jelzőiről vált hírhedtté; demagóg retorikája nem nélkülözött antiszemita, illetve sovíniszta szólalmokat sem. Fischer Jákó felelős szerkesztőként a *Zentai Közlöny*nél próbálgatta hírlapírói szárnyait, de Szabadkán emelkedett igazán a magasba. Kabos Ármin, a *Zentai Híradó* tulajdonosa és kiadója viszont irgalmatlanul találó, éles hangú vezércikkeket produkált, a helybeli zsurnalisztika ritka gyöngyszemeit. Végül nem szabadna megfeledkezni Móra Ferenc testvéréről, Istvánról sem, aki egy ideig itt tanítóskodott, s verseit több zentai lap tárcarovatában közölte. Zentai lapokban jelent meg számtalan helytörténeti írás is, kezdetben elsősorban Dudás Gyula, később pedig öccse, Andor tollából.

1. 3. AZ ELSŐ HÍRLAPOK

Láthattuk, mennyi előfeltétel teljesítése volt szükséges ahhoz, hogy megjelenhessenek az első zentai hírlapok. Miután pedig minden adva volt, a politika már induláskor beleszólt a zentai hírlapkiadásba és -terjesztésbe. Legalábbis a nyomtatott sajtó esetében.

A valódi primátus ugyanis nem a már említett *Zentai Figyelőt* illeti, hanem egy kézíratos újságot, a *Zentai Közlönyt*. A neves zentai helytörténész, Dudás Gyula bátyja, Ödön jelentette meg 1865-ben, 13 éves korában. Dudás Ödön egy személyben volt a lap tulajdonosa, kiadója, írója és feltehetően sokszorosítója és terjesztője is. Csak két száma maradt ránk.¹⁰ Első látásra talán mosolyogni való ez a gyermeki próbálkozás, a valóságban azonban több felnőtt vágyát váltotta valóra, s mutatott rá a már meglevő szükségletre: hogy ti. az idő lassanként megérett az első (valódi) zentai hírlap kiadására. (S a történet még kiegészíthető azzal is, hogy Dudás Ödön felnőtt fejjel már igazi újságot szerkesztett és adott ki, a Bács-

Bodrogh című évnegyedes folyóiratot, amely helyismereti írásokat közölt.)

Nem sokkal azután, hogy engedélyt kapott nyomdájá működtetésére, 1875 januárjában Barcsy Zsigmond bátran belevágott a nagy kalandba: az első lokális lap kiadásába. Feltételezzük, hogy e merész kezdeményezés nem annyira a túlzott optimizmusból vagy vállalkozói kedvből, mint inkább abból a meggyőződésből fakadt, hogy a lapkiadásnak nem lesz komolyabb akadálya, s nyereséggel is kecsegtetett, hiszen nem volt még vetélytárs a városban. Rövidesen azonban megmutatkozott, hogy Barcsy nem számolt minden tényezővel. Éppen a hetvenes években kezdett fokozódni az a pártok közötti harc, ami majd a századforduló körül tetőzik példátlanul erős indulatokat felszabadítva. Nem tudjuk megítélni, hogy a *Zentai Figyelő* mennyire volt politikailag angazsált, hiszen egyetlen példányát sem tudtuk megvizsgálni, csupán a betiltása körül kialakult polémia által keletkezett röpiratok szövegeiből következtethetünk arra, hogy a lap pártállása függetlenségi volt, s a városvezetést (élén a polgármesterrel) bírálva nem aratott osztatlan sikert a szabadelvű körökben. A betiltás jogalapja formai volt, s arra hivatkozott, hogy a lap több ízben is politikai tárgyú cikkeket közölt, holott erre, míg a törvény által előírt biztosítékot (kauciót) a kiadó le nem teszi, nincs joga.¹¹ A legfájóbb azonban mindegyik egy kormánypárti lap egyidejű megjelenésének hiánya lehetett, s a jövőben ezt a hiányt a szabadelvűek pótolni fogják. Barcsy vállalkozói kedvét ugyanis nem szegte a gáncsoskodás, és némi szünet után – még ugyanabban az évben – új lapot indított, a *Zenta és Vidékét*, amelyet azonban előbb Mihálikovics István, majd pedig Mikosevics József vett át. A sok tulajdonosváltás nem tett jót az újságnak, s a következő évben már valószínűleg nem is jelent meg.

Ez után viszonylag hosszan tartó hírlapírság következik, majd Barcsy Zsigmond – összeszedve a régi gárdát: Czehe Győzöt és Vida Sándort – új lapot indít, s nyilván nosztalgiából, a *Zentai Figyelő* nevet adja neki. Két évfolyam megjelenése után azonban ez a lap is megszűnik.

1882-ig kellett a zentaiaknak várniuk arra, hogy ismét saját lapjuk legyen. 1882-ben indul először hosszabb életű szabadelvű lap, a Schvarcz Sándor, majd Czehe Győző által kiadott *Zentai Híradó*, a következő évben azonban kemény ellenfelet kap, a Reitmann Ferenc neve által fémjelzett függetlenségi beállítottságú *Zentai Ellenőrt*. Ekkortól kezdve állandósul a hírlapkiadás Zentán,

¹⁰ ZTL F: 381. Dudás Andor krónikája az 1865. évre

¹¹ ZTL F: 381. Vegyes iratok

Zenta nov. 11. 1865.

2. sz. szám

1. sz. szám

ZENTAI KÖZLÖNY

Előfizetési ár egy hónap 10 Kr	Terjesztő Dudás Odón	Terjesztő Zenta 920	Megjelentetés Szombathely
-----------------------------------	-------------------------	------------------------	------------------------------

Zenta nov. 5.

A követválasztók neveinek beírása már november 2-án elkezdődött s már ma a 300-as meghaladta. Mint haljuk. Bpici zselaját Chapovos István kúrtette ki. ki egy kicsit mint egy ropiratos is bocsátott ki, melynek taralmát a jövő számban fogjuk közölni, abból mint haljuk az fog kijönni hogy Majoros István is felfoglépni a kövességre.

Idő járásunk egy pár nap óta igen szép, azonban ma már megint elkezdett esni, az előtti napokban minden kertes és szőlősgazda legnagyobb öröme galomban volt és van. mert mindenki azt mondja mincs jobban megy máskor a szőlőzettel, ezt ma igazán is belátjuk, az ideig ki kertesbe ültetett vetemény

nyeket nem nyert abból egy centnél többet, ami vetemény is a kerten kívül esik meg a parcsu marak elterjedésében van, és a kerten belül vetemény vagy kiseremény nem nő ki magát, meg jól ültetett, ápolgatott, a parcsu vétel a mai időben tanácsosabb mint ha magára a kerten sámaszkodott. az emberek sem saharit meg a kerten belül ültetett vetemény hasznos növények p. o. szőlő, v. faval, azonban az enyveteményem szerint első a szőlő meg a fánál is hasznosabb, azonban az a kertet meg lehet egy helyre ültetni meg egy másnak ellenéget, az a szőlőnek azt árnyékát mert tudjuk hogy a szőlő nem szereti az árnyékot a szőlő viszont azt a fán

A „ZENTAI FIGYELŐ”

mélyentisztelt Előfizetőihez

Hazánk majd minden jelentékenyebb városa, felismerve az anyagi és szellemi előhaladás szükségességét, saját költségveinek nyilvántartása, és érdekeinek emelése céljából örömmel áldozza filléreit egy a költségeket nyilvántartó és ellenőrző helyi lap fenntartására.

Zenta város nagy kiterjedése, lakosságának tekintélyes száma, a századokon át szűnyadó közérdekeinek felébresztése iránti közhaj szintén nélkülözhetlenné tette egy helyi s közérdeklő hetilap megteremtését.

Ezen közhajnak engedve, mi minden díjnélkül, pusztán becsületből, s egyedül csak jobbsorsra méltó városunk szellemi s anyagi emelésének égő vágyával keblünkben, önzetlenül vállalkoztunk a tagadhatlanul terhes munkára, s a mellőzhetlenül szükségessé vált helyi s közérdeklő hetilap „Zentai Figyelő” cím alatt megszületett.

Mennyire iparkodtunk pedig megfelelni Zenta város jogos igényeinek, azzal szükségtelen kérkednünk; mert fényesen igazolja azon általános jóakaró érdeklődés, melylyel Zenta m. t. lakossága igénytelen lapunk eddig megjelent kilencz száma iránt viseltetni szives volt; de fényesen igazolják azon közérdeklő kérdések is, melyek lapunkban nemes városunk jeles tollu s nagy késztültségű férfiaink vitatárgyát képezték.

Ma azonban Jankovich Aurel polgármester ur, ki lapunknak, mint a világhíresség terjesztőjének kezdettől fogva engedhetetlen állensége vált sötét tudatlanságában és bosszút lihegő rosszakaratából a következő ázsiai ukázzal lepett meg bennünket:

12 sz.
eln, 875

Zenta város polgármesterétől

Miután az itt helyt megjelölő — Oldal János zentai lakos szerkesztése és Barcsy Zsigmond helybeli nyomdász kiadása mellett, mint bejelentett személyek felelőssége alatt megindult „Zentai Figyelő” című közérdeklő hetilap már megjelent 6-ik 7-ik 8-ik és 9-ik száma példányokban, eltérve az eredeti eszlől politikai tárgyak közlésével foglalkozik; — annálkül azonban hogy az ezen cselekményhez kivándatató törvényszabta feltételek teljesítettnek volna: emel fogva ezen kérdéses lapnak, a „Zentai Figyelő” további megjelenését eszennel betiltom.

Miről Oldal János bejelentett felelős szerkesztő, és Barcsy Zsigmond helybeli nyomdász mint 12 sz. kiadó, a törvényszabta eulycs következményre való figyelemstetése mellett; úgy Zenta város kapi-vi hivatala és műhesztetés végett eszennel értesítettnek.

Zentán 1875 marcius 5-én.

Jankovich Aurel, s. k.

polgármester.

Mélyen tisztelt Előfizetőink! Szóról-szóra közöltük a hallatlan basáskodás e re-
jekét, hogy Önök is tiszta meggyőződést szereshessenek arról, miszerint felvilágosodott
századunk utolsó negyedében Zenta város költségveinek élén oly ember áll, kinek fogalma
sincs a politikáról, s ki a haladó kortól messze elmaradva, még most is a sötétségben
tespedő baglyok odujában botorkál.

Jankovich Aurel ur avval indokolja önkényes betiltó rendeletét, hogy szerinte
„közérdeklő lapunk 6. 7. 8. és 9. száma eltérve az eredetileg kitűzött iránytól, politikai
tárgyakkal foglalkozik, annélkül azonban, hogy az ezen cselekményhez megkívántató tör-
vényszabta feltételek teljesítetttek volna.”

Ezen szellemi szegénységgel szemben valóban nehéz a komolyságot megtartanunk. — Ugyan mutassa ki Jankovich Aurel ur lapunk idézett számaiban a politikát!

Lapunk helyi s közérdekű lévén, más nem biztosított provincialis lapok példájára, jónak láttuk több oldalról történt felszólítás következtében az új választási törvényeket újra emlékeztetbe hozni, anélkül, hogy annak politikai fejtegetésébe beleboccátkoztunk volna. Előadtuk a törvényeket úgy, miként azok meghozattak, a melyeknek egyszerű közlésével célunk csak az volt, hogy megakadályozzuk a törvény nemtudásából vagy annak elfeledéséből származható kellemetlenségeket. Ezt követelte tőlünk Zenta város érdeke és köznyugalma.

Hallva azt, hogy m. t. Előfizetőink közül többen lapunkon kívül más lapot részesít elfoglaltságuk, részint szűk anyagi körülményeik miatt nem olvashatnak, hazafui kötelességünknek tartottuk hazánk főbb eseményeit rövid kivonatban, „Fővárosi rövid hírek” neve alatt a pesti szépirodalmi lapok példája után minden megjegyzés nélkül közölni.

E két borzasztó vétkünket, melyek által a m. t. zentai lakoságnak véltünk kedvezkedhetni, Jankovich ur politikai tárgyaknak kereszteli, miáltal kitűnő bizonyítványát adta a politikabáni járatlanságának.

Ha Jankovich ur politikai ügynek tekinté a választási törvények egyszerű közlését, mért nem tiltotta le a 7. számot, melynek hasábjain először jelent meg a választási törvény egyrészé? Hogyan van az, hogy csak a 10. számnál jut eszébe azt politikai tárgynak ismerni?

Mélyen tisztelt Uraim! Önökre, bizuk Jankovich ur illoyalis tetteinek megítélését; de egyuttal bátrak vagyunk kimondani, hogy Jankovich ur betiltó rendeletében nem a törvény, de a lapunk iránt kezdettől fogva táplált gyűlölet szól; bátrak vagyunk kimondani habár ezáltal jelen állásunkat veszélyeztetnők is, hogy ez ügyben a setétség doemona harcol a világosság angyalával, mert hiszen a sz. írás mondja: „sokan jobban szeretik a setétséget, mint a világosságot.”

Jankovich ur megkezdte a vészes harcot a derengő világossággal, de ezzel, mint több tekintélyes zentai polgár megjegyzé — erkölcsi életének, eddig is csekély tekintélyének és hajléasított népszerűségének megkonfliktu a halálharangot.

Igen, mi nem nyugozunk meg az önkényes tiltó rendeletében, s bár a törvény köpenye alatt kiadott parancs ~~szégyen~~ kénytelenek vagyunk meghajolni, szent ügyünk még nem veszett el, s erőszakkal elnyomott lapunk felfog támadni halottalból.

Szent meggyőződésünk volt mindig, hogy Zenta város jövő nagysága és boldogsága elkerülhetlenül megköveteli érdekeinek és anyagi viszonyainak nyilvántartását, de e meggyőződés jelenleg még erősebb, még határozottabb, mert e nélkül Zenta város úgy anyagi mint szellemi előhaladására előre keresztet vethetünk.

De szent meggyőződésünk az is miszerint Zenta város addig a tunya tespedéposványából ki nem bontakozhatik, míg Jankovich Aurel ur fogja városunk jóakaraképviselő testületét vezetni; mert Jankovich úr rövid ittletünk alatt is több jelét annak, hogy ő minden szép-jó's nemének következetes ellensége.

Addig is tehát, míg jogtalan sérelmeinkért felsőbb helyen igazságos elégté nyerendünk, fogadják Önök szívesen, mélyen tisztelt Előfizetőink, őszinte nyilatkozatunk

Úgy áldjon meg bennünket az igazság istene, a mily őszinte törek stünk volt néhány alapkővel járulni Zenta város jövő fényének és boldogságának épületéhez!

Kelt Zentán 1875. mart. 6.

Czehe Győző,

a „Zentai Figyelő” főmunkatársa.

Vida Sándor,

a „Zentai Figyelő” felelős szerkesztője.

Klenóczy és Biro
nyomdája

ZENTÁN, KIGYÓ UTCA 195. SZ. A.

ELVÁLLAL
minden a nyomdai szakba vágó munkákat
ugymint:

hírlapok-, művek-, folyóiratok-,
DISZOKLEVELEK-,
TÁBLÁZATOK-, TKPZTÁRI MÉRLEGEK-
eljegyzési kártyák- és
+ esketési meghívók-
GYÁSZLAPOK-
körlevelek- falragaszok-
legújabb divatu névjegyek
csinos- és tiszta kivitelben
jutányos áron
legrövidebb idő alatti
elkészítésre.

Könyomdai munkák
is elfogadtatnak.

KÖNYV-
PAPIR-
KERESKEDEÉS.

KAROS ARMIN
* ZENTÁN. *

KÖNYVNYOMDA
KÖNYV-
KÖTÉSZET.

A „Zentai Hírlap“
nyomdáját

ajánlja a n. é. közönség becses figyelmébe
mindennemű munkák

u. m. könyvek, táblázatok, kimutatások,
alapszabályok, ügyvédi nyomtatványok,
meghívók, esketési-jegyek, levél papír, és
boríték s minden e szakba vágó nyomtat-
ványok,

valamint könyomdai munkák,
gyors és pontos elkészítésére a legmaga-
sabb kívánalmaknak megfelelő kivitelben
a legolcsóbb árszámítás mellett.

Névjegyek 100 dbb. 50 krtól feljebb.	Borítékok 1000 dbb. erős színes 3 frt.
---	---

CZIMŮ

Előfizetési feltételek:

Egész évre . . . 4 írt

Fel évre . . . 2 frt.

Negyed évre. . . 1 frt

Zentán, 1883. február hó 17 én.

felelős szerkesztősége és kiadóhíatala

(Kinizsi utoza 920. - az. - a.)

[illegible]

és 1918-ig minden évben legalább két újság jelenik meg a városban. Olykor azonban több is; a századfordulót követő években évente gyakran három újság állt a zentai olvasók rendelkezésére, 1908-ban pedig minden addigi rekord megdőlt, abban az évben ugyanis öt hírlap jelent meg.

A lapindítási kísérletek közepette (a legtöbb újság rövid életű volt) még néhány hírlapra kell felhívunk a figyelmet. Így például az 1889-ben induló *Zentai Közlönyre*. A lap „kitalálója”, Ormos Kálmán írástudó tanárokat és ügyvédeket (Dudás Istvánt, Huszágh Nándort, Spitzer Mórt, Hajdú Dezsőt, Czehe Győzöt, Tóth Lajost, Szűcs Lajost, Fischer Jákót) maga köré gyűjtve – vidéki sajtómércével mérve – rendkívül igényes, színvonalas újságot állított össze. 1896-ban egy újabb *Zentai Híradó* kezdett megjelenni Kabos Ármin kiadásában. Ő is igénybe vette a *Zentai Közlöny* egyes munkatársainak szolgálatait, de a kört újabb nevekkal is kibővítette, így nem csoda, hogy lapja színvonalban megközelítette (sőt olykor lekörözte) a *Zentai Közlönyt*. Mindkét lap kormánypártinak számított, s ezt a nyomozó fölényt a függetlenségek jó ideig többszöri próbálkozásuk ellenére sem tudták ellensúlyozni, mígnem 1901-ben megindították az *Összetartást*, mozgósítva körülötte a jó tollú ellenzékieket. A lap alapítója egyébként – nem véletlenül – Bartha Miklós jeles közéleti személyiség, publicista, Zenta országgyűlési képviselője volt.

Itt kell még megemlítenünk az első humoros lapok megjelenését is, mivel vagy mellékletként, vagy alkalmi lapként jelentek meg. Az első a sorban az *Ellenőr* volt, amely 1893-ban a *Zentai Hírlap* mellékletként indult, majd az év végéig (megszűnéséig) külön kiadványként jelent meg. A másodikat, az *Eleven Újságot* alkalmi lapként 1899 szilveszterén adta ki az Izraelita Nőegylet, s több számáról nincs is tudomásunk. Hozzá hasonlóan az 1910-ben megjelent *Poloska* is egyetlen számmal képviselteti magát. E lapok darabos, olykor durva szellemeskedése (különösen az *Ellenőrr*e volt jellemző ez) akkoriban egyáltalán nem tűnt olcsónak, hanem tükrözte (és kiszolgálta) a kor tömegízlését.

Végül hadd összegezzük röviden mindazt, ami jellemző volt az első világháború végéig megjelent zentai hírlapokra!

Az első helyi lapok általában négyoldalasak voltak, méreteiket illetően pedig igen változatosak. Az oldalszám később az erősebb lapoknál megduplázódott. A kiadó természetesen az előfizetési eladást helyezte előtérbe, egyes számokhoz azonban a könyv- és papírkereskedésekben is hozzá lehetett jutni (mint említettük, a könyvkereskedő és a nyomdatulajdonos gyakran ugyanaz

a személy volt). Az utcai árusítás engedélyezésével Zenta utcáin is megjelentek a hírlapkihordók, rikkancsok. A példányszám kezdetben elég szerényen alakult, feltehetően 500-600 körül, hogy aztán a századfordulóra átlagosan 1000 példány körül állapodjon meg. Természetesen rendkívüli események idején (pl. országgyűlési képviselő-választások, Ferenc József Zentára látogatása, az első világháború évei) egyes lapok példányszáma megnövekedett, sőt akár meg is duplázódhatott. Alkalmanként rendkívüli mellékletek, esetleg rendkívüli kiadások is megjelentek. Bár történetek kísérletek napilap indítására, a csúcspontként háromszori megjelenés volt (általában piaci napokon).

A zentai lapok többségénél nagyon nehéz megállapítani, hogy mennyire voltak nyereségesek, és hogy egyáltalán: ki pénzelte őket. Nyilvánvaló, hogy a századfordulóra már a politikai pártok kasszáiból is csurrant-cseppent egyes lapok kiadási költségeire. Annyi bizonyos, hogy a hirdetések csak a 19. század nyolcvanas éveinek végén kezdtek fokozottabban jelen lenni, s meghatározóbbá válni. Míg kezdetben helybeliek szinte nem is hirdettek, később már a fővárosiak kerülnek mindinkább háttérbe. A hirdető sokfélék: jelen voltak a különféle biztosítási társaságok ügynökségei, mezőgazdasági gépraktárak zentai képviselői, hirdettek virághagymát és vetőmagot, de Kneipp-féle malátakávé és csodabalsamokat is. A kilencvenes évektől megjelennek a szerencsejáték-hirdetések, de kínálnak kerékpárt, hangszert is. Végül, de nem utolsósorban könyvújdonságokat is ajánlanak megrendelésre, elsősorban lexikonokat vagy Jókai-összest.

Ugyancsak a kilencvenes években kiadott lapokban már szerepelnek mindazok a műfajok, illetve rovatok, amelyek oly jellemzőek a zurnalisztikára.

Az első oldalon kapott helyet a vezércikk, a magára valamit is adó lap büszkesége-szeme fénye, a politikailag elkötelezett újság legveszélyesebb fegyvere. Általában egy-egy közügyet kiválasztva (iskolaügy, közegészségügy, utcák állapota, nők jogai, üdülés és fürdőélet stb.), annak helyi problémáit részletesen bemutatva lehetett aztán a politikai ellenfelet felelősségre vonni a hiányosságokért.

Rendszerint a vezércikk alatt helyezkedett el a tárcarovat, ahol verseket, folytatásos helytörténeti írásokat, elbeszéléseket, útleírásokat közöltek. A következő (már belső) oldalra került egy-egy jelentősebb esemény hírlapi kommentárja. Ugyancsak belső oldalon szerepeltek a helyi és vidéki rövidhírek. Ugyancsak itt, de már a harmadik oldalon (sőt néha a negyedikre csúszott)

volt megtalálható a „nyílttér”, ahol az olvasók írhatták meg egyes történetekkel kapcsolatos megfigyeléseiket. A lapok általában megkülönböztetett figyelemmel tudósítottak egy-egy társadalmi eseményről: egy jól sikerült bárról, hangversenyről, színházi előadásról.

A *Zentai Közlöny*ről már elmondtuk, hogy talán a legszínvonalasabb zentai hírlap volt. A vezércikkek a gazdasági és társadalmi élet szinte minden területére kitértek, tárcái pedig tematikailag igen változatosak voltak. Sok tekintetben csak az *Összetartás* teljesítménye volt ehhez mérhető.

1. 4. SAJTÓ ÉS POLITIKA, AVAGY: A ZENTAI „PÁRATLAN VAD”

„Hosszú 7 éve már, hogy Zenta városa – legkivált hírlapjai végett – a hazai közvélemény előtt szomorú hírnévre tett szert a miben az a legsajnosabb, hogy felőlünk, zentaiak felől ez az átkos rossz hír széles e hazában még manapság is fenn tartja magát. – Köztudomású, hogyan szól az országos sajtó ítélete a zentai hírlapokról, t. i.: »páratlan vad«! És megint, általánosan ismert az a szólásmód, mellyel minden vidéki ismerősünk, ha Zenta viszonyairól van szó, imigyen kiált fel: »Zentára már keresztet lehet vetni!«”¹²

Bár nem sikerült rábukkannunk azokra az összeforrásokra, amelyek a zentai hírlapírást és az itteni politikai állapotokat a fenti módon minősítették, valószínűleg hinnünk kell nekik, ismervén korabeli hírlapjaink retorikáját, keresetlen szavakból összeálló, igen változatos, fantáziadús és olykor égbekiáltóan közönséges szótárát.

A 19. század nyolcvanas éveiben, amikor a politikai harc a két legfontosabb párt – a Szabadelvű és a Függetlenségi – között teljesen elfajult, és két-három állandósuló lap töltötte be a párt-szócső szerepét, teljesen összemosódni látszik a határ a személyek eredeti foglalkozásbeli, illetve az adott párton belül felvállalt szerepük között. A politikai pártok ritkán vállalták fel egy-egy lap nyílt támogatását (pl. a lap impresszumában való szereplést), de nem is igen titkolják azt, hiszen a vezércikkírók szövegeiből ez gyorsan kideríthető. Bár – mint korábban már említettük – konkrét bizonyítékok nincsenek rá, az is evidens, hogy a támogatás anyagiakban is megnyilvánulhatott, így a pletykára éhes kispolgár érdeklődése mellett ezzel is magyarázható a tény, hogy egyes időszakokban egyszerre két-három hírlap is megjelent

Zentán. Ebben az időszakban a lapokban a közművelődéssel egyenrangú – sőt olykor elsődleges – szerep jut a napi politikának.

Külön tanulmányt érdemel a zentai sajtó politizálása, itt azonban csupán egyes momentumokra térnénk ki, melyek meghatározóak voltak.¹³ Az 1880-as években például a járásosztás és az azt követő járásosztási per kavarta fel az indulatokat, s terelte természetesen a pártpolitika vizeire az ellenségeskedést. A témát a *Zentai Ellenőr* és a *Zentai Híradó* hasábjain szedték ízekre, és sértegették egymást vérig az egymásra acsarkodó felek. Az eredmény többek között egy párbaj Magyar Gyula lapszerkesztő és Braun Soma bírósági hivatalnok között, valamint egy sajtóper Mikosevics József kontra Reitmann Ferenc (az utóbbit a budapesti sajtóbíróság ennek nyomán hatrendbeli rágalmazás sajtóvétsége miatt nyolchavi fogházbüntetésre, 300 Ft pénzbírság, valamint 1336 Ft perköltség kifizetésére ítélte).¹⁴ Schvarcz Sándor boltjának ajtaját és címtábláját egyik éjjel beverik. A szűkszavú híradásból nem tudjuk meg, hogy a garázda támadás a zsidó vagy a nyomdatulajdonos ellen irányult-e.

A másik kirívó esemény az 1912-ben lebonyolított országgyűlési képviselő-pótválasztás volt, amikor jelöltként Teleszky János (kormánypárt) és Fernbach Károly (függetlenségi) indultak, a választások során kibontakozó sajtóháború frontvonalának egyik oldalán pedig a *Zentai Friss Újság*, a másikon az *Összetartás* fújtak egymásra. Példátlan korteskedés, gúnyversek sokasága, rágalmazások, vádaskodások, egymás visszaéléseinek szenzációs leleplezései, antiszemita és sovíniszta felhangú írások árasztották el a sajtót, hogy normális, hétköznapi cikkek számára nem is igazán maradt hely.

A politikai ellenfelek az első világháborút megelőző évtizedekben szinte minden jelentősebb eseményt kihasználtak arra, hogy egymásnak eszenek (Eugen-szobormizéria, királylátogatás, fahíd leszakadása), és egymásban bűnbakot keresnek, holott éppen egy minimális politikai konszenzus miatt maradt le Zenta a fejlődésnek azon az útján, amelyen 1867 után olyan szépen elindulni látszott. E gyászos és végzetes harcnak a kulisszái, ugyanakkor gerjesztői voltak a hírlapok is, és akkor, amikor a zentai hírlapkiadás fénykorát élte, a sajtó egyidejűleg szégyenteljes szerepet is játszott a napi politika kiszolgálójaként.

S hasonlóan szólhatunk a zentai sajtó első vi-

¹² *Zenta és Vidéke*, 1889. december 1.

¹³ A zentai hírlapok és a politika összekapcsolódásáról részletesebben lásd Pejtin Attila: Sajtóháború Zentán I–XI. *Tiszavidék* [a *Magyar Szó* heti melléklete], 1992. március 20.–június 5.

¹⁴ ZTL F: 381. Dudás Andor krónikája az 1885. évről. Lásd még *Zentai Híradó*, 1884. július 20. és október 5., valamint *Zentai Ellenőr*, 1885. augusztus 2.

lágháborús szerepéről is, persze már minden különösebb megbélyegzési szándék nélkül, csupán kissé szomorkásan megjegyezve, hogy a zentai lapok is beálltak a magyarországi hírlapok többségének sorába, hogy híven eleget tegyenek hadviselő kormányuk elvárásainak.

1. 5. SZAKLAPOK, FOLYÓIRATOK

A 19. század végére a napilapok különrovatai már nem elégítették ki kellőképpen bizonyos speciális igényeket. Szükség mutatkozott arra, hogy bizonyos kérdésekkel külön szaklapok, folyóiratok foglalkozzanak. Zenta mint mikrorégió-központ bizonyos szándékot mutatott arra, hogy felvállaljon valamit ebből a feladatból. Persze, itt szó sincs nyomdai csúcsteljesítményekről, gazdagon illusztrált, drága, finom papírra nyomott újságokról.

Elsőként a *Bácskai Gazda* indult 1891 júliusában, mint alcímében is írja, gazdasági havi folyóiratként, a „földművelő nép számára”. Kiadója és tulajdonosa Tóth Lajos, a Gazdakör elnöke volt, felelős szerkesztője pedig az adai Rottler József. Ennek értelmében a kiadóhivatal Zentán, a szerkesztőség pedig Adán volt, ami már eleve arra mutat, hogy nem csupán helyi érdekeltségű lapról van szó; olyannyira nem, hogy a következő évben megjelenő szám már a *Magyar Gazda* címet viseli. A címváltozás indoklása: a „bácskai” név nagyon is helyi jelleget kölcsönöz a lapnak.¹⁵ A lap Klenóczky és Biró nyomdájában készült.

A következő szaklap a *Bácskai Tanügy* volt, Bács-Bodrog vármegye községi tanítóegyesületének hivatalos közlönye. 1898 szeptemberében jelent meg először, s a tervek szerint a nagy szünet kivéve havonta egyszer adták volna ki. Az újság tulajdonosa maga az egyesület volt, felelős szerkesztője Harsányi János egyesületi főjegyző, kiadója pedig Kabos Ármin, akinek a nyomdájában a lap készült. A szerkesztőbizottság tagjai, illetve a cikkek írói többnyire tanítók vagy a tanúghöz közeliek, név szerint: Bakody Márton, Forray Ferenc, Novoszel János és Kovács Géza.¹⁶

A harmadik szaklap a *Zentai Gyorsíró* volt, kiadója pedig a helybeli Fenyvessy Gyorsíró Kör. Célja a Stolze-Fenyvessy féle gyorsíró rendszer terjesztése; a cikkek többségét is e módon írták. Felelős szerkesztője Fülöp Adorján, majd Teleki

István voltak, mindketten a zentai gimnázium tanárai. A lap 1901-ben indult, s külön érdekessége, hogy csak a fejléc volt nyomdai betűkkel szedve, a többi részt kéziratként klisézték.¹⁷ Havonta egyszer – évente összesen tíz szám – jelent meg.

1. 6. HÍRLAPKIADÁS A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTTI IDŐSZAKBAN

A zentai hírlapkiadás már az első világháború alatt is nagy nehézségekkel volt kénytelen szembenézni, az igazi megpróbáltatások azonban még csak ezután következtek.

1918-ban, az SZHSZ Királyság megalakulásával, az impériumváltással, majd Trianonnal új idők köszöntöttek Zentára is. A hírlapkiadást illetően ez abban mutatkozott meg, hogy 1919-ben erős nemzeti irányvonala miatt betiltják az utolsó magyar nyelvű zentai lapot, az *Összetartást* is. 1919-től 1921-ig csupán hirdetőújságok jelentek meg: a *Zentai Nagydobos* és a *Szentai Hirdető*.

1. 6. 1. A magyar nyelvű sajtó

A zentai magyar nyelvű hírlapkiadás első újraindulási kísérlete 1921-ben történt, amikor megindították a *Tisza melléket*. Rendkívül ambiciózusan, napilapként jelentkezett, így – tekintettel a kedvezőtlen társadalmi-politikai viszonyokra – nem lehetett hosszú életű. Nyilvánvaló, hogy a magyar újságírás mozgástere ebben az időben igen beszűkült, s feltehetően a cenzúra külön figyelmet szentelt neki. Ennek ellenére a *Sentai Újság* a „santai Magyarpárt” hivatalos lapjaként indult 1922-ben, és *Zentai Újság*ként egészen 1944 őszéig, a Vörös Hadsereg bevonulásáig megjelent. Tulajdonosa Dinka Péter (és Társai) volt, akinek a nyomdájában a lapot nyomták; felelős szerkesztője Répás Nándor és Keceli M. Ferenc, mindketten ügyvédek, majd Árpási Károly, végül pedig Edelényi Miklós. Bár 1929-ben a január 6-i diktatúra bevezetése után (a parlamentarizmus felfüggesztésével) a lap nem jelenhetett meg deklaráltan magyarpártiként, szellemiségében megőrizte elsődlegesen kitűzött célját, vagyis az itteni magyarságban próbálta meg a lelket több-kevesebb sikerrel tartani. Nem hallgatható azonban el az a tény sem, hogy 1941-től a lap hangvétele minősíthetetlenül agresszívra vált, s

¹⁵ Az Országos Széchényi Könyvtár hírlapgyűjteményében az I. évf. 1–6, valamint a II. évf. 1–12. számok találhatók meg. Ez persze – a bibliográfiánkban feldolgozott hírlapokhoz hasonlóan – nem jelenti azt, hogy nem jelentek meg további számok, erről azonban nincs adatunk.

¹⁶ Az Országos Széchényi Könyvtár hírlapgyűjteményében az I. évf. 1–4, valamint a II. évf. 1–5. számok találhatók meg.

¹⁷ Az Országos Széchényi Könyvtár hírlapgyűjteményében az I. évf. (1900–1901) 1–10; II. évf. 1–10; III. évf. 1–10; IV. évf. 1–10 (hiány 9. sz.); V. évf. 1–10; VI. évf. 1–10; VIII. évf. 1–10; IX. évf. 2, 4, 6, 9, 10; XIV. évf. (csak a decemberi szám) számok találhatók meg.

BÁCSKAI GAZDA

GAZDASÁGI HAVI FOLYÓIRAT

A FÖLDMIVELŐ NÉP SZÁMÁRA.

FELELŐS SZERKESZTŐ: ROTTLER JÓZSEF.

KIADÓTULAJDONOS: TÓTH LAJOS.

TARTALOM:

1. Előszó. — 2. Hova lettek a jó idők? WALTER LAJOS. — 3. TÁRCZA: Keszű Baláz: története. SOMORJAI. — 4. NÖVÉNYTERMELÉS: A lúczerna betakarításáról. SZOBONYA BERTALAN. — 5. A TERMÉSZETBŐL: a) A mi barátaink és a mi ellenségeink. JÓZSEF GAZDA b) Miért nem olvas gazdasági könyvet a magyar gazda? VÉN — 6. KÖNYVISMERTETÉS: Jó könyvek. JÓZSEF GAZDA. — 7. HASZNOS TUDNIVALÓK. — 8. KÉRDÉSEK ÉS FELELETEK. — 9. SZERKESZTŐI IZENET. — 10. HIRDETÉSEK.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

— EGÉSZ ÉVRE 2 FRT. — FÉLÉVRE 1 FRT. —

Hirdetésekért négyszög cm-t-kint 2 krt számítunk.

Kéziratok a szerkesztőséghez Adára küldendők.

Előfizetési pénzek, s egyéb küldemények a kiadóhivatalhoz Zentára intézendők

→ KÉZIRATOK VISSZA NEM ADATNAK. ←

ZENTA 1891.

K LENÓCZKY ES BIRO NYOMDAJÁBOL

Arina plaćena u gotovom.

A legközelebbi szám május hóban fog megjelenni

VAJDASÁGI MÉHÉSZET

VOJVODJANSKO PČELARSTVO

Bácsmegyei Gazdasági Egyesület Méhész Szakosztályának és a
Vajdasági Központi Méhész Egyesületek magyar nyelvű hivatalos lapja

Megjelenik
minden hétfőn

Felelős szerkesztő és kiadó:

Ősz Szabó Dániel

Előfizetési díj:
1/2 évre 20 dinár.
1 évre 40 dinár.

Az előfizetési díj 50 dinár

Egyes szám ára: 4 dinár.

1. évfolyam.

1933. április 18.

3. szám.

TARTALOM:

A rablás. — A rablás tünetei. — A rablás ideje —
Kaptármérleg. — A st.-bečeji „čelarska Zadruga“
(Méhész Szövetkezet) I. évi rendes közgyűlése — A
kaptárkérdésről. — Tere-fere.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

SENTA (Bácska),

Vojislava Ilitya (Kard) ul. 7. szám

ZENTAI NAGYDOBOS

Zenta város hirdetéseinek kizárólag hivatalos közlönye.

Kiadja: POLITZER SÁNDOR
könyv-, papírkészítési és könyvnyomdája,
Zenta, Fő-tér. (Járaskirósági-épület).

Megjelenik legálább kétszer hetenként.

Hirdetési árak:
Kis hirdetés 30 szög 4.- K.
Minden további szög 20 f.
Nagyobb hirdetés megállapodás szerint.

Megjelent a Zentai NAGYDOBOS

mely közli
a hatóságok hír-
detéseit és minden hír-
detésért felvett a eladni
vagy venni akar valamit, mert a
NAGYDOBOS

6000 példányban jelenik meg

és ingyen osztatik szét. Továbbá
utcsarkokon és nyilvános
helyeken is ki lesz
ragasztva.

© 1919

Fent nevezett rendelet utasításához képest az elrendelt üdvözléseket és gratulációkat a főispán megbízottja, Vuli's György ur fogadja a következő címről: füzet aláírásával: „Alaivalói od-adással üdvözöljük a Szerbek Horvátok és Szlovének királyságának uralkodóját, I. Péter királyt születése napja alkalmával.

Zenta város tanácsa részéről közhírré tétetik, hogy a sötétőrgárdák által fogvett részgilt megérkezett. Akik a gard tanácsnoknál jegyzettek felhivatnak, hogy a gárlcet handéktalanul vegyék át.

Zenta város tanácsa részéről felhivatnak mineazon magánmén tulajdo osok, akik menjelket az 1920 ik évben közien.yészésre kívánják használni, hogy menjelket a gard. tanácsnokl hqvatálnb f. é. augusztus 10 ig. jelentsék be.

Zenta város tanácsa részéről közhírré tétetik, hogy a város ten,észikát várórl,

kat. holdnyi külsőjárásl földékl ől me,ma-
adt mintegy 280—285 kat. hold szántó
1919 évi augusztus 4-én s a következő
napokon mindenkor délelőtt 9 órakor (kezde
a 486. számú parcellánál) nyilvános árveré-
sen örök áron a mult évi feltételek és mó-
dozatok mellett el fog adatni.

Árverési feltételek kivonatosan a követ-
kezők:

Egy-egy vevő — beszámítva a mult év
folyman megvett területet — 20 kat. hold
nál többet meg nem vehet akárcy tagban-
akár részt. Az árverés kat. hold n2
ként történik ugyan, de aki a leűléskor a
árverező bizottság előtt azonnal kijelenti,
hogy a kűlést árban hajlandó a következő
1, 2, 3 vagy 4 holdat is megvenni, az jo-
gosult leendő gy összesen 2, 3, 4 vagy 5
kat. holdat egyszerre megvenni.

Az árverésnél 10 koronánál a'acsonyabb
igét kat. holdként nem tehető

Az árverési vevő köteles a nevére led

Ara fél dinár

100. Szám.

Szenta, 1921. március 6

SZENTAI HIRDETŐ

Szenta és vidéke legelterjedtebb hirdetési lapja.

Kiadóhivatal:
„Dinka Péter és Társai” nyomdája
Szenta, Főter. plébánia épület.

Megjelenik minden vasárnap.

Hirdetési árak:
Kis hirdetés 30 szög 4 dinár —
Nagyobb hirdetés megállapodás szerint.

Anyakönyvi hivatalból.

Eljegyzés: Salamon Jenő Simon
Flórával.

Házasságok: Toldi István Szollár
Franciskával, Nagyhegyesi György Klímó
Teréziával, Turanó Milován Gruin Ko-
vinkával.

Születések: Tyority Miloszavának
fia, Dóme Urbán és Sós Borbálának leánya,
Adam Flórián és Ujbázi Piroskának fia,
Rudics Lőrinc és Mucci Teréziának leánya,
Gruin Tóó és Plávitsy Bojanának leánya,
Aleksza János és Boja Ilonának fia és
leánya, Boros Károly Márton és Szatmári
Margitnak leánya, Fodor Péter és Pintér
Máriának fia. Nagyabonyi János és Antal
Erzsébetnek leánya, Müller Salamon és
Deutsch Szidának leánya, Széll János és
Szabó L. Teréznek fia, Beres István és
Huszár Piroskának leánya, Tóth Vince és
Vignálk Erzsébetnek leánya, Engel Mal-
vinnak fia, Hunyadi Máté és Tóth Elek
kának fia, Juhász János és Bognár Rozá-
liának fia, Kovács József és Kramli Vik-
tóriának leánya Weisz Sándor és Adler

ugy annak gondozásában a városi kertész
és munkásokat ne akadályozzák.

Od strane poreznog odeljenja grada Sente
pozivaju se poreznici, da svoje porezne
zaostanke u roku 14 dana racunajuci od dana
obnarodovanja, kod gornjega odeljenja tim
pre uplate, jer ce se u protivnom slucaju
nemarnih sporovesti najstroziji ovrzni pos-
tupak.

Senta város tanácsának adóügyi osztálya
részéről felhivatnak az adózók, hogy adó-
hátralékaikat a hirdetés napjától számított 14
nap alatt az említett hivatalnál annál inkább
fizessék be mert a mulasztók, ellen a leg-
szigorubb végrehajtás eljárás fog eszközöl-
tetni.

Babrik György
h. polgármester.

Nyiltér.

Szervuaz pajtás! Hová sietsz?
Sietek az 1, 2 és 10 koronásokat díjár mel-
lett Bózsó Pál „Hungária” gramofon könyv-
szed. és katalógusok kiadásában. Szentesi

Meghívó.

A Szentai Ipartestület 1921. évi
március hó 6. napján délelőtt 9 órakor a
nagyvendéglő színháztermében

rendes évi közgyűlést

tart, melyre a t. tagtárs urakat tisztelettel
meghívjuk.

Szenta, 1921. február hó 21-én.

Sétáló János Mészáros Pál
jegyző. h. elnök.

Tárgy:

1. Elnöki jelentés. 2. Ugymeneti jelentés.
3. Pénztárnoki jelentés. 4. Számbírók je-
lentése és felmentvény megadása. 5. Egy
elnök és két alelnök választása 3 évre.
6. Egy jegyző választása 3 évre. 7. Egy
pénztárnok választása 3 évre. 8. Egy ügyész
választása 1 évre. 9. Három számvizsgáló
dajasztása 1 évre. 10. 24 rendes előjáró-
sági tag választása 1—3 évre, 1 év letel-
tekor 8 tag kisorsolando, 2-ik évben szin-
tén 8 kisorsolando, 3 ik évben a 8 tag
rendes taggá válik. 11. Nyolc előjárósági
póttag választása 1 évre. 12. Három könyv-
vezető választása az előjáróságtól 1 évre.

ЗВАНИЧНИ ЛИСТ
HIVATALOS LAP

Издаје: ГРАД СЕНТА.

Kiadja: SENTA R. T. VÁROS.

Званичне објаве, рекламације и писма имају
се предати у звању градоначелника.Hivatalos hirdetések, reklamációk és közlemé-
nyek a polgármesteri hivatalba adandók.

ИЗЛАЗИ: СВАКЕ НЕДЕЉЕ.

MEGJELENIK: MINDEN VASARNAP.

ПОЈЕДИНИ БРОЈ СТАЈЕ ЈЕДИН ДИНАР.

EGYES SZÁM ÁRA EGY DINAR.

Приватне објаве прима: Штампарија Алек. Сеђакова
Војводе Мишића бр. 1. у подруму под Државном школом.Magán hirdetést felvesznek Aleks. Sedjakov nyomdájában
Vojvode Mišića utca 1. szám a központi iskola pincejében.

Бр. 15867/адм. 1926.

Од Сената града Сента.

НАРЕДБА

На основи наређења г. вел. жупана Београдске Облас-
ти бр. 907 од 29. марта 1926. год. а саобразно §§.
12., 13., 14., 15. и 16. закона о заштити радника, а
у сврху једног образног регулисања затварања радња
недељом у граду Сенти

НАРЕЂУЈЕМ

на дан недеље, морају бити затворена сва занат-
ска, Индустриска, Трговачка, Саобраћајна, Рудар-
ска и њима слична предузећа — радње (§. 12.) осим
на дан последње недеље пред Божић и Нову Го-
дину и на дан одржавања годишњих састанака.

ОВО НАРЕЂЕЊЕ НЕ ВАЖИ:

1. За радње кафанске, гостиничарске, хотелске,
посластичарске (које се баве искључиво продајом
посластица), бовицијске, алкацијске, ашчијске, винар-
ске и рачиско-ликерацијске (које се баве искључиво
продајом алкохолног пића) фотографске, за погреб-
ну спрему и радње, које се баве истовањем и утоваром
лађа, које могу бити отворене и у којима помоћно
особље може радити цео дан;

2. За радње пекарске (које се баве искључиво
продајом пецива) месарске, млекаријске, берберске,

15867. adm. 1926. szám.

S. enta város tanácsától.

RENDELET.

A Belgrádi Tartományi Főispán Ur 1926. évi márci-
us hó 29 én kelt 907. sz. rendelete, valamint a Mun-
kásvédelmi törvény 12., 13., 14., 15. és 16. §§. értel-
mében, Senta város területén az üzletek vasárnapi
egyöntetű nyitlásának és zárásának rendezése céljából

ELRENDELEM

Vasárnap zárva tartandók az összes iparos, ke-
reskedelmi, közlekedési, bányászati és ehhez hasonló vál-
lalatok, üzletek (12. §.) kivéve Kardcseny és Újév előtti
utolsó vasárnapokat és az évi országos vásároknak napjait.

EZ A RENDELET NEM VONATKOZIK:

1. Kávéházakra, vendéglőkre, hotelokra, cukrász
és csemege-üzletekre (melyek kizárólag csemege-
árusításával foglalkoznak), boza-áruházakra, cukor-
kaüzletekre, bor és pálinka-, likőr üzletekre (melyek
kizárólag szeszes italok árusításával foglalkoznak),
foto-szalonokra, temetkezési vállalatokra, továbbá
vállalatokra, melyek hajók ki- és berakodásával fog-
lalkoznak, ezek nyitvatarthatók és segéd személyze-
tük dolgozhat egész nap.

2. Pék üzletek (melyek kizárólag sütemény
árusításával foglalkoznak), mézárúszékek, tejcsarno-
kok, borbély üzletek, virágkereskedések, trafikok

Broj 1. szám

Senta, 9. szeptember 1928.

ЗВАНИЧНИ ЛИСТ

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ САВЕТА ГРАДА СЕНТЕ

HIVATALOS KÖZLÖNY

SZENTA VÁROS TANÁCSÁNAK HIVATALOS LAPJA

Издаван недељно једанпут: недељом	Уредништво и администрација: Штампарија ОРИЕНТ Палата правосудја	Мегјеленик hetenkint egyszer: vasárnap	Својкошћосћ и издањоивата: ORIENT nyomda Senta Piskópia palota
--------------------------------------	--	---	--

Senta város t. hirdető közönségéhez!

A mai nappal útnak indítunk egy csak hirdetéseket közlő
lapot, amely hivatva lesz Senta város és környéke i. t. gazda-
kereskedő- és munkástársadalmát értesíteni úgy a városnál, mint
a magánosoknál előforduló kívánalmak közhírrétételéről. E lap
közli a városi tanács hivatalos hirdetményeit, valamint a ma-
gánosok által leadott közleményeket olcsó árak mellett.

Ha valakinek venni vagy eladni valója van vagy bármi-
néven nevezendő ügyes-bajos dolga támad, amely a nyilvános-
ság érdeklődését kívánja felhívni, hirdessen e lapban s bizton
hiheti, hogy ezáltal eredményt fog elérni.

Mivel e lap csak hetenkint 1-szer jelenik meg, úgy kérjük

Még van alkalom

hogy szebbnél szebb
báli meghívókat,
eljegyzési és esketési
értéstitket

Politzer Sándor

könyv és papírkereskedés-
ben megrendelje.

Raktáron tart:

Mindenféle ügyvédi nyom-
tatványokat. Ugyint:

Meghatalmazás, somms
kereset, somms váltó ke-
reset, végrehajtási jegyző-
könyv, ügyvédi költség-
jegyzék és más egyéb
nyomtatványokat.

Két tanoncz

kerestelik

azonnal felvételre

POLITZER SÁNDOR

könyvnyomdájába.

Kifutó leányt,
vagy fiut, vala-
mint ujságeláru-
sítókat felvesz a
Sentai Ujság.

adományi listát bemutatás nélkül elintéztet.
Ekkor 1000 korona borsággal sújtotta a köz-
igazgatási bizottság. Az adományi listák el-
sikkasztásával jogtalan előnyökhöz jutottak
többeket.

**Egy könyvelőnőt azonnal felve-
szünk lapunk kiadóhivatalában.**

Szólás gazdák figyelmébe.

Peronoszpóra ellen biztos védekezést
nyújt a „Forhin”, amely nem más mint a
sokszorta megjavított bordói keverék kész
állapotban. A „Forhin” jobb a bordói ke-
veréknél, amelyet sokszorosan fölszámol. A
„Forhin” egy remek összetételű rézgálic
készítmény, mely a Peronoszpórát biztosan
irtja. A „Forhin”-nal bármily harmattól és
eső időben is lehet permetezni, mert erő-
sen tapad és az eső le nem mossa. Hasz-
nálatra aránytalanul olcsóbb, mint bármily
eddig ismert rézgálic oldatát. Árjegyzékét
legyen és bérmentve küld a „Forhin”-gyár
Budapest, V. Váci ut. 93.

Paraszti napfény.

A Zentai Ker. Kereskedő Híjak 1912.
február 11-én a Royal szálló díszterében
táncvigalmat rendeznek.

Az egyesületbe beíratkozni és bővebb
felvilágosítást nyerni lehet Balla Orbán urná
a kórházterekben, Gulyás István urna
munka-szabós 1903. sz. alatt, Ernyes Ferenc
urná, Cs. u. kápt. u. borbélyműhelyben, Te-
leki Antal urna vásártér és Novoszel Andor
urná (Újtemplom-tér Műncz Lajos-féle ház.)

A Zentai Munkás Jótékony Egyesület
vasárnap f. hó 11-én d. u. 4 órakor az új-
templom-iskolában közgyűlést tart, melyre
az egyesület tagjait és az érdeklődőket ez
úton hívja meg az Elnökség.

A zentai közs. főgimnáziumi bizottságtól

20/1912. sz.

Pályázati hirdetmény

a Sinkov-féle ösztöndíjra.

Néhsí Sinkov János végakarata
által létesített és emelt. Vkm. urnak
1898. évi 61 305 sz. rendeletével jóvá-
hagyott az erre vonatkozó alapító ok-

feltevélen vagyoni helyzetre, képesség,
szorgalom és jó magaviseletre.

5. Az ösztöndíjjal elnyert tanuló
felvételként hiteles bizonyítvánnyal
vagy lecke-könyvvel igazolni tartozik
tanulmányai folytatását, jó előmen-
telét. Ennek elmulasztása esetén az
ösztöndíjat az illető elveszti.

6. Az elnyerendő ösztöndíjat az
illető pályája végéig fogja élvezni,
amennyiben az ezt kizáró okok fel-
oem fognak merülni.

7. Az ösztöndíjra történendő ki-
jelölés a nmélt. Vkm. ur jóváhagyása
után fog jogerőre emelkedni.

8. Pályázni szándékozók a fen-
tbbieket szerint felerendelő kérvé-
nyüket f. évi március hó 15-éig nyújta-
sák be a közs. főgimn. bizottság el-
nökénél. Később érkező kérvények
tekintetbe nem vétetnek.

A zentai közs. főgimn. bizottság-
nak 1012. február 1-én tartott ülésén.

Dr. Huszágh Nándor
főgimn. bizotts. elnök.

**Ujságelárusító fiuk fölvetetnek e lap
kiadóhivatalában.**

teljesen szolgai módon viszonyult a kor politikájának elvárásai irányában.

A másik hosszabb lélegzetű próbálkozás a *Szentai Friss Újság*, amelynek tulajdonosa az UNIO Nyomdatársaság volt (ugyanennek a társaságnak a nyomdájában nyomtatták a lapot), felelős szerkesztője pedig többek között a szépirodalomban is próbálkozó Novoszel Andor és a Petőfi-rajongó és -kutató Vig Lajos. Főszerkesztőként a később közismert íróvá váló Markovics/Majtényi Mihály nevével is találkozhatunk. Nem volt tipikusan „magyar” hangvételű lap, inkább a liberális hangvétel volt rá jellemző; politikai megnyilatkozásaival jórészt a Demokrata Pártot támogatta.

Az 1938-ban induló *Híradó* (később *Szentai*, majd 1941-től *Zentai Híradó*) 1942-ig jelent meg az UNIO Nyomdatársaság kiadásában és nyomtatásában, majd a kiadást Vámos János vette át, a nyomtatást pedig Dinka Péter és Társai. Főszerkesztője Ferenczi Antal ügyvéd volt.

A sikertelen lapindítási kísérletek mellett megemlíthetünk még egy vállalkozást. 1940-től 1942-ig jelent meg az *Összetartás*, a „katolikus magyarok hetilapja”, amely alcímével is jelezte, hogy bátrabban, elkötelezettebben fog kiállni az itteni magyarság ügyéért. Ez a kiállítás persze nem nélkülözött némi demagógiát sem, ennek ellenére a lap meghatározó szerepet játszott a zentai magyar társadalom identitásának megőrzésében, tudatának formálásában. Mind a szerkesztőség, mind a kiadóhivatal a Kis Szent Teréz-plébániában volt, szerkesztője pedig Gere Vince plébános, ami szintén jelzésértékkel bír. A lap az UNIO nyomdában készült.

Egyébként figyelemre méltó, hogy a két világháború közötti időszakban egyidejűleg fenn tudott maradni két-három magyar nyelvű lap is a gazdasági világviszonyok helyi következményeinek ellenére. Nyilvánvaló, hogy ebben a korban az újságolvasók vásárlóerejének kevesebb köze volt a hírlapvásárláshoz, s erősebbnek bizonyult a magyar szó olvasása iránti vágy. (Persze ez csak feltételezés, és e jelenség komolyabb feltárása szintén külön tanulmányt érdemelne.)

A magyarságra telepedő, trianoni traumából eredő mély depresszió két humoros lap próbált némileg enyhíteni: az 1925-ben megjelent *Recece*, valamint az 1926-ban megjelenő *Móka*. Az előbbi alkalmi kiadvány volt, az utóbbiból azonban 12 szám látott napvilágot.

Kimondottan zentai szaklap ebben az időben nincs jelen Zentán, ám a *Vajdasági Méhészet* című szaklapot egy ideig Zentán szerkesztették. Új sajtóterméknek számított viszont a város hivatalos

lapja (közlönye), amely bilingvisként (magyarul és szerbül) jelent meg.

Erre a korszakra vonatkozóan említésre méltó még, hogy a hírlapok új rovattal gazdagodnak: rendszeressé válik a helyi sporteseményekről szóló tudósítás.

1. 6. 2. A szerb nyelvű hírlapkiadás

Ebben az időszakban viszont először jelennek meg Zentán szerb nyelvű hírlapok. Nem mindjárt a háború után, hanem csak 1930-ban indult az első ilyen, mégpedig a *Jedinstvo*. Akkor sem helyi erőket jelentettek meg, hanem a Fehértemplomról (Bela Crkva) ideköltözött Češljarević házaspár, Grozdana és Josif. Csupán a nyomda, amelyben készült, volt zentai, mégpedig Aleksandar Sedakové. (Később a nyomtatást különféle nézeteltérések miatt más nyomdákra bízák majd.) A következő évben útjára induló hírlap, a *Sloga* is az említett nyomda terméke, míg a felelős szerkesztő és laptulajdonos szerepében Nestor Borzaški, majd Ozren Sedakov tűnik fel. A harmadik szerb nyelvű hírlap a *Zastava* volt, amelynek első számai szintén 1931-ben láttak napvilágot, mégpedig az ORIENT nyomdában, fő mozgatói pedig Stanoje Ludajić, majd Miloš Ludajić volt. A két utóbbi lap 1941-ben szűnt meg, a magyar Déli Hadsereg egységeinek bevonulásával.

A szerb hírlapírás ebben az időben, bármilyen furcsa is, hasonló célokat szolgált, mint a magyar sajtó. Az impériumváltás után ugyanis a tudatos kolonizációs politika ellenére Zentán továbbra is a magyarság maradt túlnyomó többségben, s az itteni szerbek egyidejűleg voltak többségiek és kisebbségiek. Közérzetüket és öntudatukat voltak hivatottak javítani tehát a zentai szerb lapok. A megjelenésük ideje sem lehet véletlen, hiszen a január hatodikai diktatúra bevezetése után fokozódtak a nagyszerb centralizációs törekvések, bár a jugoszlávság ideológiájának megtévesztő leple alatt. Politikai irányultságuk lehetett demokrata, radikális vagy akár jugoszláv. Nyilvánvaló, hogy állami vagy párttámogatás nélkül e lapok húzamosabb ideig nem is jelenhettek volna meg.

A jugoszlávság eszméit hirdető, szabadkai székhelyű társadalmi-irodalmi folyóirat, a *Književni Sever*, szerkesztőjével, Milivoje V. Kneževićel 1934-ben Zentára költözött, s úgy tűnik, az itt megjelenő, Zentának szentelt tematikus számai voltak az utolsók.¹⁸ Az összevont számokból álló kötet 1935-ben hagyta el az UNIO nyomdát, s ugyancsak ebben az évben (nyilván a nagy érdeklődésre való tekintettel) önálló kiad-

¹⁸ *Književni sever*. Časopis za književnost, nauku i kulturu. God. XI, sv. 7–11.

ványként is megjelent. Nem is csoda, hiszen helytörténeti írásokat tartalmazott, s bár azok a kor-
nak s a politikai irányultságnak megfelelő szel-
lemben íródtak, kellő kritikával ma is megkerül-
hetetlen forrásai a helytörténet-kutatóknak.

1. 7. A megtorpanás

1944. október 8-án a Vörös Hadsereg csapa-
tai „felszabadították” Zentát, s ezzel gyakorlati-
lag elkezdődött egy új korszak, a szocialista idő-
szak. Az addig megjelenő lapok megszűntek, s
megkezdődött a zentai hírlapkiadás lassú, csen-
des elhalása; bár 1944 októberében még megje-
lent a kétnyelvű *Senčanske novine – Sentai Új-
ság*, illetve a szintén kétnyelvű *Sloboda – Sza-
badság*, ezek a lapok már inkább csak közlöny-
nek tekinthetők, egy új hatalom szócsövének,
akarata közvetítőjének.

Az utolsó hosszabb életű lap a *Testvériség* volt,
a Dolgozó Nép Szocialista Szövetségének zentai
hetilapja, amely 1952-ben és 1953-ban jelent meg;
alkalmi mellékleteként (majd néhány évig önálló
alkalmi újságként) az *Éjféli Újság* tartható még
számon ebben a korszakban. 1952-ben egyébként
egy decentralizációs folyamat vette kezdetét Ju-
goszláviában, melynek folytán a diktatúra bárso-

nyosabbá vált, mint a többi szocialista országban,
s nincs kizárva, hogy ezt a némileg felszabaduló
szellemi légkört igyekeztek kihasználni Zentán is.
Utolsó próbálkozás volt ez egy újrakezdéshez, de
sikertelenül. A nélkülözés hosszú évei következ-
tek: üzemi lapok, diáklapok, iskolai évkönyvek.

A jugoszláviai magyarság napilapja, a *Magyar
Szó* sokáig magába szippantotta azokat az erő-
ket, amelyek egy esetleges új zentai lap megin-
dítását kezdeményezték volna. A napilap önálló,
heti mellékletének, a *Tiszavidéknek* a megindítá-
sa pedig inkább hiánypótlás volt, de nem igazi
megoldás. Nem is csoda, hogy a mellékletet ala-
pító közösségek (köztük Zenta is) hagyták megszűn-
ni. (Az utolsó években – 1991. szeptember 6-tól
1993. július 30-ig – már önálló hetilapként jelent
meg.)

A kilencvenes évektől napjainkig két próbál-
kozást tartunk számon. Az egyik a *Zentai Hírmon-
dó*, a másik a *Zentai Heti*. Talán egyszer ezek is
egy majdani sajtótörténeti-bibliográfiai kiegészítő
kötet részeivé válnak, hiszen mindenki a nyomta-
tott szó halálát bizonygatja. Mi, akik még kedvel-
jük a nyomdafesték szagát s a számítógép nélküli
lapozgatást, csak azt kívánhatjuk minden próbál-
kozás alkalmával, hogy a jövődölt halált meg-
előző haldoklás minél tovább tartson.

2. A ZENTAI HÍRLAPOK BIBLIOGRÁFIÁJA

Rövidítések

OSzK – Országos Széchényi Könyvtár (Budapest)

ZTL – Zentai Történelmi Levéltár (Zenta)

ZVK – Zentai Városi Könyvtár (Zenta)

ZVM – Zentai Városi Múzeum (Zenta)

A bibliográfiai leírás rendje

(Sorszám)

Cím [azonos című lapoknál római számozású megkülönböztetéssel]

Megjelent évfolyamok-számok (fellelhető, illetve feltételezhetően megjelent számok)

1. A hírlap címe (esetleges címváltozásokkal)
2. Alcím (esetleges változásokkal)
3. A megjelenés gyakorisága (esetleges változásokkal)
4. Szerkesztő, felelős szerkesztő, laptulajdonos, kiadó, munkatársak stb. (esetleges változásokkal)
5. A szerkesztőség és a kiadó címe (esetleges változásokkal)
6. A nyomda és címe (esetleges változásokkal)
7. Mellékletek
8. Lelőhely
9. Politikai pártállás (ha ez egyértelműen vagy nagy bizonyossággal megállapítható)
10. Megjegyzés

(1)

Zentai Figyelő I.

I. évf. (1875) 1–10. sz. (?)

1. *Zentai Figyelő*
2. [Helyi és közérdekű hetilap]
3. Megjelenik hetente (feltehetően vasárnap).
4. Kiadó laptulajdonos: Barcsy Zsigmond. Felelős szerkesztő: Vida Sándor. Szerkesztő: Oldal János. Főmunkatárs: Czehe Győző
6. Nyomda: Barcsy Zsigmond nyomdája, Zenta
8. A lap egyetlen számát sem sikerült eddig fellelnünk, s a rá vonatkozó ismereteink közvetett forrásokból származnak.
9. Függetlenségi
10. A lapot az I. évf. egyes számaiban közölt írások miatt betiltják. Újraindulásáról ebben az évben nem tudunk, ám feltételezhető, hogy a *Zenta és Vidéke I.* a betiltott lap helyett indult.

(2)

Zenta és Vidéke I.

I. évf. (1875) 1. sz. – ?

1. *Zenta és Vidéke*
2. Helyi és közérdekű hetilap
3. Megjelenik minden vasárnap.
4. Kiadó laptulajdonos: Mihákovics István (I. 18: Mikosevics József). Felelős szerkesztő: Mikosevics József. Munkatárs: Czehe Győző
5. Szerkesztőség: Eötvös u., Mikosevics József házában. Kiadó: Posta u., Mihákovics István házában (I. 20: Eötvös u., Mikosevics József házában)
6. Nyomda: Barcsy Zsigmond nyomdája, Zenta (I. 20: Traub B. könyvnyomdája, Szeged)
8. ZTL – I. 3, 20, 22.
ZVM – I. 18, 20, 21, 23.
10. Feltevésünk szerint a betiltott *Zentai Figyelő I.* helyett indították.

1876–1878

Szünetel a hírlapkiadás.

(3)

Zentai Figyelő II.

I. évf. (1879) 1. sz. – II. évf. (1880) 52. sz.

1. *Zentai Figyelő*
2. Helyi és vidéki érdekű társadalmi, közművelődési és közgazdasági hetilap
3. Megjelenik hetente (feltehetően vasárnap).
4. Felelős szerkesztő: Czehe Győző. Laptulajdonos: Czehe Győző. Állandó munkatársak: Harsányi János, Vida Sándor
5. Szerkesztőség: Szép u. 6. Kiadó: Szép u. 6.
6. Nyomda: Barcsy Zsigmond nyomdája, Zenta
8. ZTL – I. 1–16; II. 1–52 (hiány: 48. sz.).

1880

Ebben az évben megjelent:

Zentai Figyelő II. (3)

1881

Szünetel a hírlapkiadás.

1882

(4)

Alsó Tiszavidék

I. évf. (1882) 1–19. sz. (?). Mutatványszám 1881. dec. 15.

1. *Alsó Tiszavidék*
2. Közművelődési, közgazdasági és társadalmi hetilap
3. Megjelenik minden vasárnap.
4. Felelős szerkesztő: dr. Ferenczy Alajos. Kiadó: dr. Ferenczy Alajos. Laptulajdonos: dr. Ferenczy Alajos
5. Szerkesztőség és kiadó: Tóparti u. 26.
6. Nyomda: Schvarcz (sic!) Sándor könyvnyomdája, Fő tér, Nikolits-ház
8. ZTL – I. 3, 7, 9, 12, 14, 15, 16, 18, 19.
10. Ilyen néven megszűnik, és ugyanebben az évben (1882) *Zentai Híradó*ként jelenik meg tovább, de csak néhány szám erejéig.

(5)

Zentai Híradó I.

I. évf. (1882) 1–8. sz. (?)

1. *Zentai Híradó*
2. Helyi és vidéki érdekű társadalmi, közművelődési és közgazdasági hetilap
3. Megjelenik minden vasárnap
4. Felelős szerkesztő: Czehe Győző. Kiadó: Schvarcz Sándor. Laptulajdonos: Czehe Győző
5. Szerkesztőség: Szép u. 6. Kiadó: Schvarcz Sándor könyv- és papírkereskedése
6. Nyomda: Schvarcz Sándor könyvnyomdája, Fő tér, Nikolits-ház
8. ZTL – I. 8.
ZVM – I. 1, 2.
9. Szabadelvű
10. Mintegy az *Alsó Tiszavidék* folytatásaként jelenik meg, feltehetően f. é. június végéig (főszerkesztői megokolás szerint azért, hogy a megkezdett tárcákat befejezze, illetve, hogy az előfizetési kötelezettségeknek eleget tegyen).

(6)

Zentai Híradó II.

I. évf. (1882) 1. sz. – V. évf. (1885?) 30. sz.

1. *Zentai Híradó*
2. Helyi és vidéki érdekű társadalmi, közművelődési és közgazdasági hetilap (V. 17: Helyi és vidéki érdekű társadalmi, irodalmi, közművelődési és közgazdasági lap)
3. Megjelenik minden vasárnap.
4. Felelős szerkesztő: Czehe Győző (II. 41: Szűcs Lajos; III. 18: Magyar Gyula). Kiadó: Czehe Győző (III. 1: Szűcs Lajos; III. 18: Magyar Gyula). Laptulajdonos: Czehe Győző (III. 1: Szűcs Lajos; IV. 2: Magyar Gyula)
5. Szerkesztőség: Szép u. 6. (II. 41: Kígyó u. 256.; III. 18: Kossuth u. 912.; IV. 31: Szabadkai u. 508.). Kiadó: Szép u. 6. (III. 1: Kígyó u. 256.; III. 18: Kossuth u. 912.; IV. 31: Szabadkai u. 508.)
6. Nyomda: Barcsy Zsigmond nyomdája, Zenta (III. 51: Schvarcz Sándor gyorssajtója, Zenta; IV. 31: Várnai L. nyomdája, Szeged; V. 28: Bittermann A.-né nyomdája, Zenta)
7. Rendkívüli mellékletek: III. 18, 19, 22. számokhoz
8. OSzK – I. 1–26 (teljes); II. 1–53 (teljes); III. 1–52 (hiány: 50. sz.); IV. 2, 31, 32.

ZTL – II. 37; III. 1–53 (hiány: 11, 20, 21, 22, 27, 28, 42, 47. sz.); V. (?) 5, 8, 9, 11–13, 15–17, 20 28–30.

ZVK – II. 41–53; III. 1–16.

ZVM – I. 1–5, 7–11, 13–16, 19, 23–26; II. 11, 16–18, 39, 49–51, 53; V. (?) 17, 25.

10. A *Zentai Híradó I.* újraindításának tekinthető, mivel annak ellenére, hogy a lapszámozás újra kezdődik, a fejléc, valamint a betűtípus azonossága erre enged következtetni.

1883

(7)

Zentai Ellenőr

I. évf. (1883) 1. sz. – XI. évf. (1893) 4. sz.

1. *Zentai Ellenőr*
2. Helyi és vidéki érdekű társadalmi és közgazdasági hetilap (I. 8. impresszumban jelző: „Zentának, a hazának használj!”; III. 30: eltűnik a jelszó)
3. Megjelenik minden vasárnap.
4. Felelős szerkesztő: Dudás István (I. 8: Reitmann Ferenc; III. 30: Dudás István; IV. 21: Reitmann Ferenc; XI. 1: Nagykállói Kállai Lajos). Kiadó: Dudás István (I. 8: Reitmann Ferenc; III. 30: Dudás István; IV. 21: a zentai Függelenségi Kör; VII. 1: Flesch József; VII. 21: Reitmann Ferenc; XI. 1: Nagykállói Kállai Lajos). Laptulajdonos: Dudás István (I. 8: Reitmann Ferenc; III. 30: Dudás István; IV. 21: a zentai Függelenségi Kör; VII. 1: Flesch József; VII. 21: Reitmann Ferenc; XI. 1: Nagykállói Kállai Lajos)
5. Szerkesztőség: Kinizsi u. 920. (I. 8: Árpád u. 267; I. 37: Szabadkai u. 507; II. 11: Kinizsi u. 758; V. 10: Eugen u. 719; VI. 1: Eötvös u., Szerezla-ház; XI. 2: Régi posta u. 544, Fischer-ház). Kiadó: Kinizsi u. 920. (I. 8: Árpád u. 267; I. 37: Szabadkai u. 507; II. 11: Kinizsi u. 758; V. 10: Eugen u. 719; VI. 1: Eötvös u., Szerezla-ház; XI. 2: Régi posta u. 544, Fischer-ház)
6. Nyomda: Schvarcz Sándor nyomdája, Zenta (II. 37: Burger Gusztáv és Társa nyomdája, Szeged; III. 34: Engel Adolf nyomdája, Szeged [azelőtt Burger-nyomda]; VIII. 37: Székely Simon nyomdája, Szabadka; IX. 8: Bába Sándor nyomdája, Szeged; XI. 1: Klenóczky és Biró nyomdája, Zenta)
8. OSzK – I. 1–46 (hiány: 2, 7, 13. sz.); II. 1–52 (teljes); III. 1–51 (teljes); IV. 1–52 (teljes); V. 1–52 (teljes); VI. 1–52 (hiány: 13. sz.); VII. 1–52 (teljes); VIII. 1–52 (teljes);

IX. 1–52 (teljes); X. 1–52 (teljes); XI. 1–4.
ZTL – III. 39, 43; V. 26; IX. 1, 10; XI. 2.
ZVM – I. 5–7, 9; VI. 1, 3, 5, 11, 12, 14, 20,
21, 27, 36; VII. 21, 35, 36, 51; VIII. 9, 23,
35, 39.

9. Függetlenségi

10. 1893-ban egy ideig még *Zenta* néven jele-
nik majd meg.

Ebben az évben megjelent még:

Zentai Híradó II. (6)

1884

Ebben az évben megjelent:

Zentai Híradó II. (6)

Zentai Ellenőr (7)

1885

Ebben az évben megjelent:

Zentai Híradó II. (6)

Zentai Ellenőr (7)

1886

(8)

Zentai Hírlap I.

I. évf. (1886) 1. sz. – III. évf. (1888) 7. sz.

1. *Zentai Hírlap*
2. Helyi és vidéki érdekű társadalmi, közmű-
velődési és közgazdasági hetilap (III. 7:
Helyi és megyei érdekű társadalmi, közmű-
velődési és közgazdasági hetilap)
3. Megjelenik minden vasárnap.
4. Felelős szerkesztő: Magyar Gyula (II. 48:
Bittermann Andor; II. 52: Magyar Gyula).
Kiadó: Magyar Gyula (II. 48: Bittermann
Andor; II. 52: Magyar Gyula). Laptulajdo-
nos: Magyar Gyula (II. 48: Bittermann
Andor; II. 52: Magyar Gyula)
5. Szerkesztőség: Szabadkai u. 508. Kiadó:
Szabadkai u. 508.
6. Nyomda: Bittermann Andor nyomdája,
Zenta
8. OSzK – II. 1–15.
ZTL – I. 3–6, 8, 16, 18, 21, 22, 26; II. 11,
12, 23–25, 28, 29, 48; III. 2, 4, 5, 7.
ZVM – I. 5, 15, 23, 24; II. 8, 10, 12, 19, 20,
23, 24, 27, 49, 50, 52.

Ebben az évben megjelent még:

Zentai Ellenőr (7)

1887

Ebben az évben megjelent:

Zentai Ellenőr (7)

Zentai Hírlap I. (8)

1888

(9)

Heti Lap

I. évf. (1888) 1. sz. – II. évf. (1889) 47. sz.
Mutatványszám 1887. dec. 18. és dec. 25.

1. *Heti Lap* (olykor *Hetilap*)
2. A zentai járás és környékének közlönye
3. Megjelenik minden vasárnap.
4. Felelős szerkesztő: Schvarcz Sándor. Kiadó:
Schvarcz Sándor. Laptulajdonos: Schvarcz
Sándor.
5. Szerkesztőség: Schvarcz Sándor könyvke-
reskedése (Fő tér, Nikolits-ház). Kiadó:
Schvarcz Sándor könyvkereskedése (Fő tér,
Nikolits-ház)
6. Nyomda: Schvarcz Sándor nyomdája, Zenta
8. OSzK – I. 1–53 (teljes); II. 1–47 (teljes).
10. Utódként indul meg a *Zenta és Vidéke II.*,
de nem folytatólagosan, mivel az évfolyam-
számozás újrakezdődik.

(10)

Zenta I.

I. évf. (1888) 1. sz. Mutatványszám – ?

1. *Zenta*
2. Helyi és vidéki érdekű társadalmi, közmű-
velődési és közgazdasági hetilap
3. Megjelenik minden kedden.
4. Felelős szerkesztő: Bittermann Andor. Ki-
adó: Bittermann Andor. Laptulajdonos:
Bittermann Andor
5. Szerkesztőség: Úri u. 530. Kiadó: Úri u.
530.
6. Nyomda: Bittermann Andor nyomdája,
Zenta
8. ZVM – I. 1. Mutatványszám
10. Mivel összesen csak ez az egy mutatvány-
szám került elő, feltételezhető, hogy a lap
a továbbiakban valamilyen okból nem je-
lent meg, pontosabban meg sem indult.

Ebben az évben megjelent még:

Zentai Ellenőr (7)
Zentai Hírlap I. (8)

1889

(11)

Zenta és Vidéke II.

I. évf. (1889) 1. sz. – 3. évf. (1891) 13. sz.

1. *Zenta és Vidéke*
2. Helyi és vidéki közérdekű heti közlöny
3. Megjelenik minden vasárnap.
4. Felelős szerkesztő: Harsányi János. Kiadó: Schvarcz Sándor. Laptulajdonos: Schvarcz Sándor
5. Szerkesztőség: Kígyó u. 262. Kiadó: Schvarcz Sándor könyvkereskedése [Fő tér, Nikolits-ház]
6. Nyomda: Schvarcz Sándor könyvnyomdája, Zenta
7. Rendkívüli mellékletek: II. 21. számhoz
8. OSzK – I. 1; II. 1–52 (hiány: 41. sz.); III. 1–13.
ZTL – I. 1–5; II. 1–52 (hiány: 24. sz.); III. 1, 3–6, 11, 12.
ZVM – II. 18, 39.
10. A *Heti Lap* közvetlen utódaként jelenik meg, majd a *Zentai Közlöny*be olvad (pontosan a két lap fuzionál).

(12)

Zentai Közlöny

I. évf. (1889) 1. sz. – XXVII. évf. (1915) márc.
7. [számozatlan]

1. *Zentai Közlöny*
2. Helyi és vidéki érdekű hetilap
3. Megjelenik minden vasárnap.
4. Felelős szerkesztő: Ormos/Bergel Kálmán (II. 17: Fischer Jákó; III. 40: Schvarcz Sándor, ideiglenes; IV. 17: Lovászy Andor; V. 15: Schvarcz Sándor; XI. 33: Fekete Sándor – névmagyarosítás). Társszerkesztő: Harsányi János (III. 14. – IV. 8.). Kiadó: Klenóczky és Biró (III. 6: Fischer Jákó; III. 9: Schvarcz Sándor; XI. 33: Fekete Sándor – névmagyarosítás). Laptulajdonos: Klenóczky és Biró (III. 6: Fischer Jákó; III. 9: Schvarcz Sándor; XI. 33: Fekete Sándor – névmagyarosítás)

5. Szerkesztőség: Hold u. 692. (II. 17: Széna tér 555; II. 45: Kossuth u.; III. 2: Eötvös u.; III. 13: Szép u.; III. 40: Kígyó u. 262; IV. 17: Eugen u. 758b, Sztojanovits-ház) Kiadó: Hold u. 692. (II. 17: Kígyó u. 195; II. 38: Széna tér; II. 45: Kossuth u.; III. 2: Eötvös u.; III. 11: Schvarcz Sándor könyvkereskedése)
6. Nyomda: Klenóczky és Biró könyvnyomdája, Kígyó u. 195. (III. 6: Schvarcz Sándor könyvnyomdája, Zenta; XII. 1: Fekete Sándor – névmagyarosítás)
7. Rendkívüli mellékletek: III. 16, 38, 52. számhoz; V. 38, 39, 50, 51. számhoz; VI. 8, 14, 47, 50; X. 38. számhoz; XII. 51. számhoz; XIII. 14, 19, 51. számhoz; XIV. 15, 51. számhoz; XXIII. 47. számhoz
8. OSzK – III. 1–52 (teljes); IV. 1–52 (teljes); V. 1–52 (hiány: 17. sz.); VI. 1–53 (teljes); VII. 1–52 (hiány: 38. sz.); VIII. 1–52 (hiány: 34, 50. sz.); IX. 1–52 (teljes); X. 1–52 (teljes); XI. 1–53 (hiány: 48. sz.); XII. –52 (teljes); XIII. 1–52 (teljes); XIV. 1–52 (teljes); XV. 1–52 (teljes); XVI. 1–52 (hiány: 34. sz.); XVII. 1–52 (teljes); XVIII. 1–52 (teljes); XIX. 1–53 (teljes); XX. 1–52 (teljes); XXI. 1–52 (teljes); XXII. 1–52 (teljes); XXIII. 1–52 (teljes); XXIV. 1–52 (teljes); XXV. 1–52 (teljes); XXVI. 1–47 (hiány: 2, 38, 39. sz.); XXVII. febr. 11., márc. 7.
ZTL – I. 9, 15, 17; II. 15, 17, 22, 45 és rendk. sz. 20–22, 24, 26, 39, 40; IV. 7, 18, 28, 42, 43, 45, 47, 49, 51; V. 29, 46; VI. 3, 14, 43; VII. 13, 14, 17, 20, 21, 28; VIII. 11, 21, 37; X. 38; XI. 36, 47; XII. 8, 13, 16, 36; XIII. 5, 8, 24, 26, 50; XIV. 23, 45; XV. 10, 14, 22, 28, 34, 43, 46; XVI. 27; XVII. 1, 24, 37; XVIII. 52; XIX. 30, 40, 41, 47; XX. 3, 23, 38; XXI. 11, 29, 35, 36; XXII. 4, 16, 17, 20, 33, 48; XXIII. 6, 46; XXIV. 24, 50; XXV. 29; XXVI. 10, 11, 15, 16, 19.
ZVM – I. 2, 5; II. 6, 18, 20, 38, 40; VI. 4, 34–36, 38; VII. 26–29, 31, 36, 50; XIV. 12; XX. 27; XXII. 20.
9. Szabadelvű
10. 1891-ben bekebelezi a *Zenta és Vidéke II.*-t. Egyike volt a leghosszabb életű zentai lapoknak, s csak a háború miatt szűnt meg. 1914 októberében-novemberében már összevont számok jelennek meg (43–44. sz. és 45–47. sz.), és kétoldalasra redukálódik a lap, majd miután 1915 elejéig szünetel, két szám erejéig újra indul (legalábbis ennyiről tudunk), majd megszűnik, feltehetően a háborús nehézségek miatt.

ZENTA ÉS VIDÉKE.

Helyi és közérdekű hetilap.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési díjak helyben és vidékre:

Egész évre 4 frt 20 kr.
Fel „ 2 „ 15 „
Negyed „ 1 „ 10 „

Hirdetési díjak: 3 hasábos petit sor 5 kr. Nagyobb és többszöri hirdetéseknel 15 százalékos árlengedés adatik.
Nyilttér: 3 hasábos petit sor 15 kr-rel számíttatik. Bélyeg-díj: minden belkiatásnál 30 kr.
Lapunk egyes száma 10 krajczár.

Szerkesztői és kiadói iroda:

Zentán, Eötvös-utca, Mikosevics József saját házában, hová a lap szellemi és anyagi részét illető közlemények küldendők.

„Zenta és vidéke” című hetilap történetéhez.

Tisztelt közönség! Élénk emlékeztetés lesz még a „Zenta és vidéke” című lap megszületése, mely buzgalommal vezetett kezdettől mindvégig önérdék nélkül — áldozattal.

1875. július havában megalakult egy consortium, áthatva azon meggyőződéstől, hogy városunk és vidéke érdekeinek tesz szolgálatot egy lap alapításával, melynek létrejötte körül Barcsy Zsigmond helybeli nyomdász nem kis buzgalmat fejtett ki; a consortium kiadóként szereplő képviselője e tisztelt tovább viselni nem óhajtván, én mint e consortium által megválasztott szerkesztő kitűzött önfeledőzással járó célunk érvényesítése végett Barcsy Zsigmond úrral történt előleges megállapodás után a consortiumot és képviselőjét felmentettem a felelősség alól s saját személyemben vállaltam el a lap tulajdonosságot, Barcsy ur pedig számadás mellett kezdte a pénzt.

Legújabb B. urat számadásra híván fel, javára szóló s engem jogtalanul terhelő hiányokat vettem észre, s így a viszony vele megszüntetendő volt, melyet ő nem kevésbé iparkodott előidézni, mert most sok a munkája — saját beismerése szerint — és ez jobban kifizeti magát, mint a lap 16 frt-érti nyomtatása.

Követeléseim és kártérítési igényem érvényesítése végett a bírósághoz fordultam, tehát ez ügyben ezuttal többet nem írok, s ennyit is csak azért jeleztem, hogy a közönség tudomásul vegye a nyomda és a lap alakjának változását, melyet B. ur — maga lévén a vásáron — előidézett az ellenében, ki idejét önérdék nélkül szentelte haladatos nyomdászja javára.

Vegye tudomásul a tisztelt közönség az ímént mondottakat s azt, hogy a lap újévig szerkesztetni fog.

Zenta, 1875. nov. 18-án.

Mikosevics József
a „Zenta és vidéke” szerkesztője
és tulajdonosa.

Zenta haladásának föltételei.

Államháztartásunk gazdálkodási viszonyai utmutatóként állanak minden előretörő községnak mintegy példaadásul. Alkotmányos korszakunk kezdetével kedves hazánk azon boldog államok között foglalt helyet, melyekben a jólét, rendezett anyagi viszonyok befolyásolták a helyzetet. Igaz, hogy ipar és kereskedelem tekintetében párhuzamba nem állottunk, de volt alap,

mi-re építeni az előrehaladást minden irányban. — Politikai lap körébe vagy azon kérdéssel foglalkozni, helyes volt-e a természetellenes ugrás vagy sem? Értsem alatta az erő meghaladó intézmények rohamos behozatalát. A következmény begyőzte, hogy célirányos csak az, mely kivétel tekintetében az idők változó viszonyától nem egészen függ, hanem az eshetőségek számbavételével történik a lépés fokról fokra — előre.

Mérszesség kicsiny városunk haladási feltételeinek előzményeül hazánk viszonyait taglalni és csak úgy térni át a cimben kitűzött tárgy részletezésére, mert hasonlatnak nem jó, hanem egyben találó: városunk is gazdag.

Köztudomású, hogy városunk gazdag jellege életében van megtámadva; köztudomású az is, hogy a kor igényelte intézményeknek nemcsak bőveiben nem vagyunk, hanem azok csekély számával dicsekedhetünk, tekintetbe véve a különbséget, mely a köztudomású jellegű városunk és a kisváros között van.

Egy kissé teszünk félre a köznap dolgokat és tértünk volna az eszméhez: műveltségi állapot nélkül nincs haladás.

Elődeink irányában a hálátlanság szerepét sem magamra venni, sem terjeszteni szándékomban nincs, hanem inkább bevallom: hogy a mi figyelmöket kikerülte, az újabb nemzedék által felfogva lett, de nem oly mérvben mint azt községnünk előző anyagi helyzete meg is engedte és elmaradása meg is kívánta.

Tagadhatlanul igaz, hogy néhány év óta fokozottabb buzgalommal csügg még a leg-egyszerűbb polgár is szülővárosa sorsán és ennek javításán gondolkodik, sőt tesz, mit az eredmények igazolnak. Közművelődési intézményeink és tanügyünk haladása szembeötlő, hanem az sem titok, hogy szemben az esetleg megtörténhető járásosztatással, készületeknek vagyunk és a haladás megakadásától önkénytelenül is rettegünk és nem ok nélkül, mert ha a kiapadhatatlannak hitt forrás éltető elemét megvonja, megsínyli a test, mely megszokta.

E körülmény buzdított a jelen cikk írására, melyből a netáni kishitűek vigaszt merítenek, a vezérszereplők pedig a mi életképes tegyük sajátjukká és érvényesítsék városunk javára.

Haladásunk egyik fő s elengedhetlen föltételének tekintem: erőnket túlhaladólag mit sem tenni, hanem a szigorú takarékoság mellett, lassan és biztosan haladni. Megbocsájtatlanul céltévesztett eszmének tartanám, ha valaki a járás felosztásától féle-

mében tulzott dolgokkal lépne fel; nézetem az: használjuk fel a most jövedelmező járás földet, de észszeresen, és többre fogunk menni, mintha például a feltörtlen rész jövedelméhezvé tételén fogunk törekedni, mert végre is a közöl mellett tekintetbe kell venni, hogy polgártársaink nagy részének érdekét sérteni nem lehet, és ha polgárságunk szegényedik a közügy rovására, akkor inkább ártottunk mint használtunk.

Előttünk fekszik az 1876-ik évi költségvetés, melynek végösszege nagynak elég nagy, hanem mégsem foglal oly tételeket, melyeket már benne látni örömebb szeretünk a 15 ezer forint rendkívüli kiadási összegnél, miért is az 1876-ik évre súlyt fektetni, haladási szempontból, nagy képzelő képesség segítségével lehetne.

Műveltségi állapot nélkül bénáknak tekinteném magunkat, miért is első sorban a tanügy emelését, mely eddig is képviselőtestületünk egyik fő gondoskodás tárgyát képezte.

és azon nézetünk vagyok, hogy e részben még a legtulzóbb felelősségtörök is egyetértene, a mennyiben kellő alapról gondoskodni fogunk; hisz a tudomány nem kizárólag a szegényebbek, hanem a jobbmódúaknak sem válik szegényére!

(Polytatás következik.)

Az ipartársulatok és az iparosok.

Ha végig tekintünk hazai nevezetesebb városaink során, úgy találjuk, hogy minde-nyik iparának vagy kereskedelmének közön-heti kisebb-nagyobb jelentőségét. Vannak ugyan történelmi nevezetességű helységeink, de ezeket ma már csupán a kegyelet tiszta érzetével emlitjük és történelmi eseményeink egy-egy nevezetes mozzanatával hozhatjuk kapcsolatba. . . . De emlitésüknél mindenkor eszünkbe jut a költő szava:

„Magyar dicsőség
Mi való?
Hulló csillag...”

és a kegyeletos megemlékezést leszámítva, már nagyon kevés jelentőséget tulajdonitunk az ipar és kereskedelem nélkül csak a fényes mult egy-egy foszlányába takarózó városoknak. A korszerű állami alakulás minden életrevaló várostól és községtől megköveteli, hogy ipara és kereskedelme fejlesztésével bizonyítsa be népe életrevalóságát, jövő fölvirágzásának becsülésreméltó biztosítékát. És erre legalkalmasabb eszköz: a társulás.

Örömmel vehetünk arról tudomást, hogy a zentai iparosok fölfogták a kor ez intő

ZENTAI FIGYELŐ

HELYI ÉS VIDÉKI ÉRDEKŰ TÁRSADALMI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Előfizetési díj
helyben és vidékre:
1879. szept. 14-től
1880. január 1-ig 1 frt 75 kr.
1880. január 1-től pedig
egész évre 5 frt — kr.
félre 2 „ 50 „
negyedévre 1 „ 30 „

Hirdetési díjak:
3. hasábas petit sor egyezri hirdetésnél 8 kr, nagyobb és többszöri hirdetéseknel 10 százalék árlengedő adatik. A hirdetések minden egyes beiktatásáért a szabályozott 30 kr. kincstári illeték fizetendő.

Nyitottárban:

3 hasábas petit sor 15 kr-rel számíttatik. — A lap egyes száma 10 kr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Szép-utca 6. szám, hová a lap úgy szellemi mint anyagi érdekeit illető küldemények címezendők.

Zenta, szept. 12.

Négy éve mult, hogy Vida Sándor társaságában ugyanezen cím alatt az első helyi lapot megindítottam. Még élénk emlékeimben lehet a t. közönségnek azon elkeseredett küzdelem, melyet szeretett városunk közérdekeinek előmozdítása körül, a rozsakarat, a sajtószabadság elleni merényletre vetemedő indokolhatlan gőg ellenében vívtam. A küzdelem részemre dőlt el, de nem is történhetett volna másképp, hisz lehetetlen, hogy az önzetlen, becsületes, igazságos munka áldozatul essék a rozsakaratnak, a mindent lábbal tipró önkénynek.

De vessünk fátvált a multakra!

Öt évig szolgáltam nemes Zenta városát, ezen öt év alatt elég alkalmam nyílt a közönség mind-estegének tanulmányozására. E tanulmányozás eredménye az, hogy — ha mindazon ügyek, melyek mindnyájunkra nézve érdekel birnak, pártszínezet nélkül, minden oldalról kellőleg megvilágítva jutnak a zentai nép tudomására, akkor az városa érdekében minden szép, nemes és üdvörsre hajlandó, nem szegődik öntudatlanul a ráérőszakot, igen gyakran félrevezetésre irányuló nézethez, hanem maga is képes öntudatosan ítélni. — A zentai nép szíve romlatlan s ha mégis olyasmit tesz, a mi közönsége javát elő nem mozdítja, a mi közönsége érdekeivel homlokegyenest ellenkezik, az nem a nép hibája, hanem azon lelkiismeretlen hibájé, kik saját önző céljaik elérésére rábeszélés, félrevezetés, erőszak

egyszóval minden legondolható nemtelen eszköz felhasználásával igyekeznek a népi romlatlan szívét megmetyelvezni. Ezen lelketlen vezetők nyomorult tüzelmének megszüntetését tűzte ki első sorban lapom.

E célból lapom vezércikkjei a közgyűlési tárgysorozat minden fontosabb pontját érintően, igazságosan, minden pártérdek nélkül fogják előlegesen megvitatni, hogy így a t. közönségnek, különösen a városi képviselőtestületnek a minden oldalról kellőleg megvilágított tárgysorozattal szemben elég ideje és alkalmja legyen határozott állást foglalva, öntudatosan ítélni.

A legelő-felosztás kérdésében elfoglalt álláspontomat illetőleg határozottan mondhatom, hogy sem az egyik, sem a másik párti nézetet feltétlenül nem osztom; hanem igenis lelkes híve leszek ezen ügyben azon megfontolt módszernek, mely városunknak úgy szellemi, mint anyagi előhaladását biztosítja.

Ebből kifolyólag második főtörekvésem oda fog irányulni, hogy a legelő-felosztásféle pártoskodásból támadt társadalmi feszültségből a nagy közönség valahára kibontakozzék; nem szükséges felsorolom, hány legszentebb ügy esett már ennek áldozatul; a nálunk napirenden lévő rágalmazás, áskálódás, kenyéririgység mind a pártoskodás szüleménye. Én erősen hiszem, — bár az ügy igen elkeseredett, — hogy egy lap, ha az minden melléktekinetet nélkül a polgárság egyetértésének, a kölcsönös bizalomnak megszilárdításán egész oda-

adással munkálkodik, hivatva lehet alapjából fölforgatott társadalmi viszonyaink rendezésére, különösen akkor, ha függetlensége, önzetlensége s igazságossága által a közönség bizalmát — e drága kincset — sikerülend megnyernie.

Mindenestre nagy feladat, a melyre vállalkozom, érzem a nagy felelősség súlyát, tudom, hogy számtalan, most még alig sejtett akadálytal kell megküzdennem, vasakarat-, szorgalom- és kitartásra lesz szükségem — de mit nem tennék meg, midőn azon város polgárainak boldogságáról, jólétéről, békéjéről van szó, melynek sorsához az enyém is fűződik.

Most — előre!!!

Czehe Győző,

lapfelnéző és felelős szerkesztő.

Rendkívüli közgyűlés.

1879. szept. 8.

Városunk képviselőinek legnagyobb részét bámulatba ejthette, midőn Jankovich Aurel polgármester f. hó 7-én délután a más nap megtartandó rendkívüli közgyűlésre irott körözléssel hívta meg a városatyákat. Honnan e sietség? Mi lehetett az a sürgős ügy, mely 24 órai halasztást sem tűr? Ilyenféle gondok gyűlthetnek a közvényben foglalt tárgysorozat olvasása előtt képviselőink nagyrészt. S csakugyan az első tárgykios benyomását is gyakorolhatta a város jóléte, felvirágzása érdekében fáradozhatlan munkálkodó városi polgárokra. — E szerint a szabadkai kir.

tosabb emléket állított részére maga a nép, midőn halála után e sohaj tört ki ajakáról: „Meghalt Mátyás király, oda az igazság.”

Ezen nevezetes férfiú is részese a közös sorsnak, s míg há tiszteletű benne sem tagadva az emberi gyarlóságoktól némely hibákat, korában ritka erényei miatt méltán dicőstik, addig makacs elleni részeit fajgyűlöletből, részeit a mellette zán eltörpülő saját fejedelmek irányában tanúsított aljas hiszélésből nagy királyunk erényeit a köznapiság lepleivel eltakarni, erőlyos kormányzását zsarnoki önkényre, fényes tetteit és szigorú igazságzeretét nagyravágásá és önzésből lojalacsonyitani parkodnak, hogy dicő nevét elhomályosítsák.

Jelen történelmi tanulmányunk célja részrehajlatlanul megvitatni, vajjon melyik fél harcol a tántoríthatlan igazságérzet fegyverével, szóval feladatunk szigorú, de igazságos bíróként ítéletet mondani oly férfiú és uralkodó felett, kit korában a kereszténység feje a királyok királyának, az őt atyáknak tisztelt köznemesség és az elnyomatástól megőrzött jobbágyság igazságosnak, a korlátok közé szorított olygarchia zsarnokának, külföldi ellenségei pedig határtalan dicsővágóknak mondanak.

Érezzük, miszerint feladatunk nem csakély

TÁRCA.

Mátyás király mint ember és mint fejedelem.

Történelmi tanulmány.

Általános sorsa a nagy férfiaknak, hogy a mennyi megérdemelt dicsőíttetésben részesülnek egyrésztől, épen annyi ócsarlók támadnak másrésztől, kik magasztos emlékeiket leromolni s sokaktól áldva említett neveiket az alacsony düh minden f gyvereivel beszennyezni törekzenek. Mindent, mi talán földiségüket, gyarlóságukat, szóval másokkal közös gyöngeségeket tünteti fel, irigylettű elleniek örömmel karolnak fel s uton utfélen hirdetni igyokszanak; míg ellenben a nemes tulajdonokat, melyek által a „nagyinak” nevezett férfiak a sok ezer kicsiségek közül kiemelkednek, vagy nem akarják látni, vagy ha a tagadhatlan nagyság és nemes fenégek ragyogó fényét megtagadni nem bírják, azt saját alacsony lelkületük mértéke után ítélve, lehetőleg kisebbre teszik s arra a piazkos önzés és nagyravágás bolygót állítják mint állatják.

Avagy volt-e férfiú a világon, kinek magasztos erényei általános elismerésben részesültek, s kinek elérhetlen szelleme ne keltette volna fel a porban fetregők minden dicsőínyt megsemmisíteni törekvő irigységét. Nem halt-e meg méregpohárral kezében az ókor legnagyobb bölcső Socrates, irigyei által az ifjúság megrontásával valóda? Nem iparkodott-e száműzetni a hatalomvágyó Themistocles a nemes Aristidest, fegyvertől épen annak mindenkiől magasztalt igazságosságát használva fel? Hát a hős Belizár szomorú bukása, a megtámadott kereszténység magasztosokból védője, Hunyady János egész életfolyása nem világos bizonyosságai-e, hogy a kislelkűekre nincs türethetlenebb csapás, mint az általuk megközelíthetetlen nagyság és szellemi felsőbbégség szemlélése?

Édes hazánk viszontagságos történetében volt egy királyunk, kinek kiemelkedő szelleme, rendkívüli emberismerete, páratlan tudományossága, kitűnő hadvezérségi képessége az akkori Europa méltó csodálatát úgy, mint az utókor tiszteletét egyformán felébresztette; ki a féktelen olygarchia tulcspongasait ép oly erőlytel megtudta zabolázni, a mily szorgos gondoskodással igyokszott az elnyomott közép sorsát enyhíteni, s kit a történelem csak azért nem ír nagyknak, mert sokkal magasztosabb emléket állított részére maga a nép, midőn halála után e sohaj tört ki ajakáról: „Meghalt Mátyás király, oda az igazság.”

ALSÓ TISZAVIDÉK

KÖZMŰVELŐDÉSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI HETI LAP.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre 6 forint
Félévre 3 forint
Évi negyedre 1 forint 50 kr.
Egyes szám ára 12 kr.

Hirdetéseket fölvesz és előfizetéseket elfogad
Schwarz Sándor könyvkereskedése is.

SZERZŐTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Tóparti-csúcs 26 sz. a. hova minden a.
lap tartalmi rész . . . közlemény, ugy az
előfizetési pénznek, h.
cikknek díja küldendő.

HIRDETÉSI DIJ:

Egy négyszög centiméternyi térét : 2 kr.
Nyílt-téri cikkek díja soronként 15 kr.
Bélyegdíj minden egyes beiktatás után 30 kr.
A hirdetések és nyílt-téri cikkek díja előre
fizetendő

Mit akarunk?

Még e lap megindításának eszméje meg sem született, vagy ha igen, az még határozott alakot nem nyert; még e lap szükségességét felől hullámzottak az igenlő és tagadó vélemények, midőn a kislelkűség és gyanús jóakarát kiméletlenül elénk dobta a kérdést: nos, hát mit akarunk?

Nem oly természetű kérdés ez, mit egy szerűen ignorálni lehet. Nem is akarjuk.

De a ki előtt egy majdnem 22 ezer lakóval bíró város és vidéke társadalmi, közgazdasági és közművelődési szempontból, szellemi, anyagi józan szükségleteinek hangot adni-akáró, heti lap szükségességét bizonyítgatni kell, az már ellőrté. Irtékvesünk fölött a pálcát, az ellenünk szavazott. Hiába mutatnánk csekélyebb népességű városokra, melyek két, három lapot tartanak fenn önjerejükből jól felfogott érdekeik védelmére; hiába hangsúlyoznánk, hogy a népek, nemzetek, városok és egyesek létért való küzdelemben nekünk is szerepünk

van, szerepünknek kell lenni, ha a jövőről lemondani nem akarunk; hiába hirdetnők a meggyőződés egész erejével, hogy nekünk magasabb érdekeink is vannak, az egyetemes haladás, a minden oldalú munkásság terén, melyeket egyszerűen feladni a haladó korszak elleni bűn volna, ha csak azt nem akarjuk, hogy még szomszédaink is ujjal mutogassanak ránk.

A merev tagadás és csökönyösség e hitetlen Tamásait tehát nem iparkodunk elap szükségességéről meggyőzni; hisz ha meggyőztük, akkor sem győztük meg őket.

De lesznek sokan, kik nyíltan; még

be merik vallani, hogy Zenta város és vidéke igaz érdekeinek képviselésére egy heti lap ha nem szükséges, de legalább nem fölösleges. Ezeknek erkölcsi kötelességünknek tartjuk felelni e kérdésre; mit akarunk?

Minden félreértés, időtlen gyanúsítgatás kikerülhetése végett jó előre meg kell jegeznünk, hogy e lap párt-lap nem lesz, már cziménél fogva sem lehet az.

Azért tiltakozunk kell minden lehetőségre, mely lapunkat holmi clique-vezérek törökvések ápolásával, előmozdításával hozná kapcsolatba.

A mi cégünk a pártatlan igazság; törekvéseink célja a város és vidék érdekeinek hamisítatlan képviselése; irányelvünk a használni akarás mindenfelé.

Meggyőződésünk függetlenségének erős tudatában a való vagy képelt nagyságoknak sem kegymosolya, sem összeránczott szemöldöke nem térít le az ügyünkről me-

tartunk. Az igazság hangja kemény, de épen keménységénél fogva ható; azért a társadalmi bajoknak, visszaélések és rendtelenségeknek, közéletünk ne tén mutalkozó viszszaállításainak legyeztetését, cizorgatását nem számíttjuk feladataink közé, még akkor sem, ha valaki a kiméletlenség tetsző eljárás miatt felajdulna. Elvből szolgálunk elveknél, kicsinyes érdekek tehát cselekvésünk zsinormértékét nem képezhetik.

T Á R C S A.

(CZIM NÉLKÜL.)

Uraim és hölgyeim, a legelső szó, mit önközöz intézni hátkordom, tanácsadás. Ezen okból alázatosan esedezem bocsánatukért s reményem, hogy önk művelt aszelleme és jó zive, indító okaim fontosságát tekintetbe véven, meg is adja azt nekem. — Ima a tanács: minden körülmények között csak bizonyosan teljesíthetői ígérjétek!

Nem mertem volna ezen tanácsal előállni, ha én magam is egy ily megfontolatlanságnak áldozata nem volnék. Igen, kérem, én szerencsétlenül áldoztam egy könnyelmű ígértemek, mit beváltani minden keserves iparkodásom mellett is alig leszek képes.

Igazán szólna, egy kicsit biz én általam is bevállalni a dolgot, de mivel a nyíltságosság (hár elegit küzdök ellene, hogy a modern álláspontot elérhessem.) egyik sajnosan érzett hibám: nem állhatok ellent s kimondom, hogy keserű bánatom oka ezen társaság, melynek megírását elég balgasággal magamra vállaltam! — Igazolásonra csak annyit mondom, hogy én ambíciós ember vagyok, bár ambíciót az irányít még akkor nem találta meg. Midőn azonban e lap születésének hajtala deregáig kezdett; a hajnal rózsák fényénél megpillantám azon áramy irányutatóit, mely felő lettem egész erejével törekedni elhatároztam. Egy név öltött

eszembe! a Karr Alfonz, s e pillanatokban jutottam hivatásom öntudatára, s a legszellemebb tárczák egész legiója zsondult meg agyamban! — Karr Alfonz! végre ő is csak ember, s a mi általa elérhető volt, mért ne lenne az általam is elérhető? — Ezt gondoltam magamban mikor a nagy hivatalt elvállaltam. Székemen elhelyezkedve és szivarom füstjét fújva szinte elképzeltem már, hogy arcképemet a lapok . . . stb. stb. Ennek következtében még . . . uram bocsá . . . házi ur is lehetek.

De, oh csodák csodája! az eszmei viharát, mely szinte megingatta szegény kopott koponyámat, egyszerre a legteljesebb szélesened-váltotta fell — Rosz jel az álmódott hírnév elérhe téséhez! — Mit tegyek most? — Kapkodtam fűhöz-fához, s minden elszaladt előlem. — E kínos helyzetben végre arra határoztam magamat, hogy ablakomon kilektintve, a szemem előtt elvonuló tárgyak köpezendik tárgyát elsőszületendő tárczámmak. Pillanatilg vártam, és hálá nekő őh sors! egy mozgókonny árnyék nyomában keses leányalak tűnt szemembe. Örömem az ég csapongott! Hol is találhatnék méltóbb tárgyat az írásra, mint a nőket, a világ fejedelmait; kik mindegyikének van minimo calculo egy alattvalója! — Fejedelmek ők a természet minden szépségeinek, mert legmagasabb szépség a női báj! — Fejedelmek ők az erénynek, a jóaságnak, mert az isten jóasága után az édes anyák következik, s mi a jóaság egyéb, mint az erénynek édes gyermeke! Előbb vagy utóbb, pedig minden

nő elfoglalja az édes anya szentséges trónusát, s ha kivételek is vannak, az nem az én hibám.

Hanem, mert nincs fény árnyék nélkül, ugy a férfiak ezen kedves pohárnokai, — kik eddéséget töltőgetnek életük poharába (igaz, hogy aztán néha egy egy örömesöppörről is gondoskodnak) — mondom ezen kedvelt pohárnokok sincsenek ám csupa napsugárból! Mert, ha ő szépségeiket legmegilletőbb czimükkel — a czimedelmivel — ruházzuk fel, alkalmazzhatjuk rájuk is a fejedelmek azon gyöngöségét, hogy az igazságot nem nagyon rájongnak, vagy hogy világosabban szójak szerfölött szeretik az udvarnokok szó-papirmaché-it, sőt mi több, oly merészek, hogy ezekre még építenek is — váratai!

Ök különben híres várépítők, de kizárólagosan saját használatukra építenek. Építményeik külső fala rendesen gránit-köszny, melyet hiába östromolt a legelszántabb férfi-vitézség is! — Belseje egy remekül elrendezett mű, hol minden a maga helyén és közügyben van elhelyezve; u. m. a jól kihegyezett szók; metsző-pillantások, a kiesnyies forró ohaja, s a guny hideg vizge.

Fönnebb említtet komoly foglalkozásait mellett azonban őrnek apróbbakat, játékszerűeket is, ilyen pl. a lepke fogas, melyhez a hálót magok készítik. Szinte gyönyörűség nézni, szép lábacskáik mily könnyedén lebegnek ama színes kis haszon-talanok után! — Némelyiknek egész lepke gyűjteménye van. A legtöbb nő azonban megvanja és a

ZENTAI HIRADÓ

Helyi és vidéki érdekű, társadalmi, közművelődési és közgazdasági hetilap.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI DÍJ:	SZERKESZTŐSÉG:	HIRDETÉSI DÍJ:
Egész évre 6 forint. Félévre 3 forint. Évesjegyre 1 forint 50 kr. Egyes szám ára 12 kr.	Szép utca 6. sz., hova a lap szellemi érdekeit illető küldemények czimzendők. KIADÓHATÁL: Schvarcz Sándor könyv- és papirkereskedése.	Egy négyszög centiméternyi térért: 2 kr. A nyílt-térben egy petitsor, vagy annak helye 15 kr. Bélyegdíj minden egyes beiktatás után 30 kr. A hirdetési és nyílt-téri cikkek díja előre fizetendő.

Zenta, 1882. máj. 26.

A közelebből megszűnt „Alsó Tiszavidék” szerkesztőjével dr. Ferenczy Alajos úrral abban állapodtam meg, hogy új czím alatt egy hetilap szerkesztésére vállalkozom, mely lapban az „Alsó Tiszavidék”-ben megkezdett tárcázások folytattnak, befejeztetnek s mely lappal június végeig az „Alsó Tiszavidék” előfizetői kárpóttatni fognak.

Nem tartom szükségesnek körvonalozni az irányt, melyet — most már harmadik ízben — lapom szerkesztésénél követni szándékozom. Eddigi hírlapiról működésem annyira ismeretes a t. olvasóközönség előtt, hogy programomnak ismételt kifejtését mellőzhetek.

Nem a hangzatos, nagy szavaknak, hanem mindig inkább a tettek embere voltam, vagyok és leszek.

Társadalmi állásom már oly természetű, mely nemcsak megengedi, de követeli is meggyőződésemet a közügyek terén függetlenül nyilvánítani.

Minden fölépésem az önérdemtől teljesen ment igazságosság, tárgyilagosság fogja jellemezni.

Városunk jelenlegi társadalmi viszonyai sokkal kedvezőbbek, mint 3 évvel ezelőtt, midőn a „Zentai Figyelő”-t megindítottam. Abban az időben minden törekvésemet oda kellett irányozni, hogy a napirenden volt két igen fontos kérdés a város érdekeinek megfelelő megoldást nyerjen. Se törekvésem városunk derék polgárainak támogatása mellett diadalra jutott, meg úgy a tanácskérdés, mint a legelő felosztás ügye olyan irányban nyert elintézés, minőben a „Zentai Figyelő” fáradságát sürgette.

Most a társadalmi helyzet egészen más képet nyújt. A legnagyobb foku igazgatottságot előidézt fennebb említett két nagy kérdés a napirendről le van vészt, a kedélyek nyugodtabbak, a társadalmi viszony is kedvezőbb fordulatot vett; tehát itt az ideje, hogy egy helyi lap a beállott szélcsend alatt irányadója legyen egy oly közérdekű mozgalomnak, mely hivatva lesz városunknak az előrehaladt kor kívánalmaihoz mért regenerálását előidézni.

Az ipar, kereskedelem és gazdaszat emelése, különösen ez utóbbinak okszerűbb alapra való fektetése, a productivitás fokozása, városunk közigazgatási alapjának üd-

vös elhelyezése, a czélba vett nagyobb mérvű építkezések, hasznos befektetések mind oly életbevágó nagy fontosságú kérdések, melyeknek correct megoldásától függ nagy részben a közlakosság anyagi és szellemi jóléte.

Ezek készítettek ismételt arra, hogy szerény tehetségemet, őszellen munkásságomat a közügyeknek szenteljem. Most nem marad más hátra, mint az, hogy a legüdvösebb szándék által vezérelt vállalatomat a t. városi közönség nagybecsű támogatásába ajánljam.

Czehe György.

Iskolaszéki ülés.

A polg. közs. iskolaszék ngos. Czifrusz Ferencz kir. tanácsos és tanfelügyelő ur kívánatára f. hó 25-én a gymnasium rajztermében ülést tartott.

A mult ülés jegyzőkönyvéből érdekesnek találjuk a következőket fölemlíteni:

a) A tanyai iskolákban az évi vizsgálatok ápril hó 27-én, 30-án és máj. 4-én megtartottak. A kiküldött iskolaszéki tagok nyilatkozata szerint a legszebb eredménnyel, a mit az ülés örvenda-

— Ugyan mit akarhat ez a szegény Tádé ur ezzel a nem tudom kivel? — Szólt egy rizsporos banyakemenceze.

— Mit akar? Hát biz azt elveszi, az járja szélitiben.

— Talán csak nem ment el a jó dolga?

— Jaj lelkem, tudhatja, hogy nem kapott eddig senkit s most örül, hogy valaki hajlandó lesz.

— Oh kérem, kapott volna ő mást is — szólt közbe egy divatos deszkaszál. —

— És a többi, stb.

Scheipli és Juczi azonban a botrányt tovább nem folytatták, nem is táncoltak többé együtt, de a szünóra előtt kevéssel mindketten, bár nem egyszerre eltűntek a tereméből.

[Végo következik.]

A SÖTÉT VILÁGRÉSZEN ÁT.

STANLEY UTÁZÁSA KÖZÉP-AFRIKÁBAN.

Irtá: Rohlf's Gerhard.

[Folytatás.]

Az első idő persze pihenéssel és azzal telt hogy a benszülöttekkel barátságos viszonyba igyekeztek jutni. Kagehi Usukama országában az Uis-chambi kerülethez tartozik, miért is a kerületi fejedelmet és az ország királyát kellett megajándékozni. Aztán minden előkészület megtétele után a további utazásra, de mindenek felett a „Lady Alice” lett

TÁRCZA.

Törődék Tádé bátya életéből.

(Második házassági kísérlet.)

— Igen? — Hát én ki vagyok? Hát azért kísérlet te engem a bálba, hogy mással táncolj? No jól van báládatlan, majd csak én is megélelek, ha már ide hoztál, valahogy! — méltatlankodék az ex szakácsné, s durczásan leült egy tisztas koru kerevetre, hogy az csak úgy nyögött belé. Hanem ezen nyilatkozatra tört ki aztán, isten igazában a derűtség!

A jó asszonyka is minden jósága mellett, nem fojtható el egy hamis mosolyt; midőn maga előtt látta a sóbálványává változott Tádét.

— De, ugyan, hogy engedheti meg Tádé bácsi, hogy a szakácsnéja így beszéljen?

Tádé megvakarta a füle tövét, és bánni kezdé, hogy ifjává lon.

— Hiszen nem szakácsné már!

— Hát mi, az istenért? Talán csak nem fogadja leányává?

— Nem.

— De hát mit cselekedett vele? Mije ő Tádé bácsinak?

— Hát bizony a mai naptól fogva a

Ezen érdekes fölépései szándékra ötven pár fül fordult felé, ötven pár csudamalom, mely a hír

gabonáját százaszorosra szaporítva dobálja ki a hozá közel eső pitlikelő vagy daráló [az igazi molnár műsöt elfeledém] likon. Ezer szerencse is, hogy a zene, az első táncra hívta, megzendült, s Tádé csak a jó asszony fülébe sugta a nagy szerencsétlenséget, mibe őt szerelmének árva sodorta. Így legalább nem egyszerre jött, a közvélemény menyköve szegény Tádé fejére, hanem csak lassan, égő avarként terjedt tovább a hír, a tűz, egyik fűszárlól a másikra, a minék mégis meg volt annyi előnye, hogy Tádé lélekzetet vehetett s a szilaj kedély-viharban dühöngő Juczi valamennyire lecsillapíthatta. Azután befordult az ivóba, s leült egy magános asztalhoz, s megritotta azt a csodát, a mit még soha se látott senki: egy üveg bort rendelt.

Juczi arcának durczasága Tádé távoztával, csudálatosan egyszerre elmult, s a helyett élénk vizsgálódó színezetet öltött. Így tartott ez néhány percig, midőn szeméi egyszerre föllángolának s égve, lobogva néztek egy bizonyos irány felé, s egyszer csak, talán Juczi szeméi varázsától vonzatva, megjelent Scheipli szabó, ki is egy bókot csapva Juczi előtt, táncra kérte őt, mi örömmel fogadtott. Feltűnő volt azonban, hogy néhány gyorsabb fordulat után egyszerre elcsúszdésdtek, s szerfölött élénk, de komoly társalgás fejlődött közöttük, annyira, hogy a csemetéikre vigyázó mamák, s a mérgező petrezselyem-kereskedők (kicsiben) előtt is már igen botrányosnak tetszék a dolog annnyival is inkább, mert már oda égett hozzájuk a meglepő hír, hogy Juczi Tádé jegyese.

ZENTAI ELLENŐR.

Helyi és vidéki érdekű társadalmi és közgazdasági hetilap.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kinizsi-utca 920. sz., hova a lapot érdekelt közlemények, hirdetések és az előfizetési pénzek intézendők.

Előfizetési árak:

Egész évre 4 ft, félre 2 ft, negyedévre 1 ft. — Egyes számok Schwarcz Sándor könyvkereskedésében 10 kr-ért kaphatók, hol előfizetések is elfogadhatók.

Hirdetések

Schwarcz Sándor könyvkereskedésében is felvétnak. — Hirdetési díj egy negyszaz csebtelvényi térért 3 kr. — Bélyegdíj min. 10 kr. — Egy bejelentés után 30 kr. — Nyitási peritörönként 10 kr.

Zenta, 1883. márczius 18.

Mikosevics ur vezércikkében gorombáskodik, de azért a „Zentai Híradó” határozott és pártatlan tárgyilagosságot proklamál, közséki ügyeink megbeszélése körül, s legutóbbi számában hosszú predikációt tart nekünk, a lapunkban állítólag megkezdett „személyi piszkolódás”-t illetőleg.

Mert hát tudja meg az egész világ, hogy a „Zentai Híradó”-ból a „piszkolódás” és személyeskedés ki van zárva, hogy „csupán tisztességes közleményeknek szokott helyt adni,” s hogy „a tömjénezés nem szokása.”

És hogy nyomban bebizonyítsa állításainak valódiságát, hát felveszi a keztyűt ellenünk, hozzányúl az otromba személyeskedés furkós botjához s távolról, obskurus rikácsolással hadonáz sütyköseivel.

Sokkal többre becsüljük olvasó közönségünk jó-izését, sem hogy azt az által sértjük meg, hogy lapjársunkat a posványos uton, melyre a pártszenvedélytől elvakultak tévedt — kövessük.

Füdjük edesmindannyian, a kik e városban lakunk s a „Zentai Híradó” embe-reinek tetteit figyelemmel kísértük, hogy mit kell tartanunk arról a nagy garral kürtölt tárgyilagosságról és higgadságról, a miket az illetők maguknak vindikálnak, de a miket róluk e városban senki el nem hisz, mert ép azok ellenkezőjéről győződött meg. Mindazonáltal ha netán találkoznának olyan vakoskodók, a kik a „Zentai Híradó” mult számában összehalmozott gorombaságok daczára még haboznának kárhözlatot ítéletüket kimondani, azok számára ide iktatunk egypár passzust, arra hirlapi merényletek nagy sorozatából, melyeket a „Zentai Híradó” emberei, az előző években a köztisztesség rovására elkövettek.

Avagy nem ők voltak-e a kik pár évvel ezelőtt Matkovics Lajos urról a következőket írták:

„Igaz, hogy az alispán ur felfogása szerint a szolgabíró, Sándor Béla urnak a dedeleit kegyencze, nem érdekelt fel a rendezett tanács kérdésében; azonban én másképp gondolkozom, mert bizony az akcziencia mindenesetre több ott, hol a kerület nagyobb s a jövedelem — kérem! — nem kis rugó, különösen oly embernél, ki mikor szolgabíróvá lett, nem járt négyesen!”

Más helyütt pedig:

„Ki lehetett volna más, ki a tárgyhoz először hozzászólt, mint Matkovics Lajos szolgabíró, a ki a töle megszokott hencszó modorban. Kellő gesztikuláció és bandabundával rugdolózott derűre-borúra, bizonyítván, hogy a költség előírán-

zat végre nem hajtható. Egy megyei pandurtól oly magaviseletet igen, de egy szolgabírótól nem lehet. Jobban tenné Matkovics ur, ha a véletlen után nyert jótél által magát el nem ragadtatná, mert utóljára még ahhoz is hozzá talál valaki szólni.”

Végül, hogy egyelőre többet ne említsünk, nem-e ők ajánlták Gombos Gábor urnak:

„mint olyannak, ki idejének legnagyobb részét ugylis szabadságon tölti, mert a hivatali helyiség rá nézve ép olyan, mint a léppel fogott madárra a kaliczka, — hogy tapasztalatot és képzettséget ne Zenta város házipénztára, hanem saját zsebének rovására szerezzen.”

Igy szoktak a „Zentai Híradó” emberei foglalkozni „a személyek tetteivel”, ez aztán olyan modor, mely kiállja a legszigorubb bírálatot.

Mi egészen más uton haladunk. Fellelgeseknek tartjuk a lapunk megindítása alkalmával közzétett program minduntalan való ismételtetésébe bocsájtakozni; fellelgeseknek tartjuk főleg a jelenléteinkben, midőn lapjársunk azon szánandó gyengeséget — melynél fogva nekünk az irodalmi tisztességről prédikál, akkor, midőn benne az irodalmi tisztesség érzetének legkisebb nyoma sincs meg — a nélkül is eléggé megvilágítottuk.

A ki figyelemmel kísérte működésünket, s nem hagyja magát pártszenvedély által elvakultatni, az ha még oly „méréskelt elem” is, csak helyeselheti az „ellenzéki lap” eddigi magatartását.

A városi közgyűlés.

— 1883. márczius 15. —

Elnök: Gombos Gábor polgármester. Jegyzők: Szekli György és Dudás Lajos.

Elnök üdvözlé a szép számban egybegyűlt képviselőket s a közgyűlést megnyitja; olvastatnak az előzői jelentések, melyek szerint a közegészségügyi állapotok és a személy- és vagyonbiztonság kielégzők; továbbá, hogy a tanítótestület által az iskolákba Lebák Ferencz, Vida Sándor és Bakodi Marton tanítók választattak be. Olvasztik a megye alispánjának rendelete a köztisztviselők minősítéséről szóló 1883. évi I. t. cz. intézkedéseinek szigorú betartása iránt, e rendeletben az alispán, minden olyan esetben, midőn a betöltendő álláshoz a hivatkozott törvény valamely qualificációt követ a megválasztottnak képesítési okmányát beterjeszténi kívánja. Polgármester előadja a kishirtokosok országos földhitelintézetéről, illetve ez intézet vagyoni viszonyairól bezerzett adatait; ez intézetnél tudvaleg a város 10000 ft erejéig mint részvényes érdekelt van, azonban eddigéig csak 1000 ftot fizetett le, azig 9000 ft kötvénnyel fedezt, mely utóbbi összeg után osztalék nem illet meg, — tudomásul vétekné. Az előzői jelentések utolsó pontját egy hatalmas szegénységi bizonyítvány képezte, melyet kiállított a városi tanács a magáról önmaga és meghirdette nyilvánosan a tanács feje, a polgármester; ugyanis a f. évi február hó 21-én tartott közgyűlésen több bizottság u. m. az iskolaszéki, közegészségügyi, számvizsgáló, építészeti és tisztaszabályozási állandó bizottság volt választás utján megalakítandó, a nemes tanács a

tiszti ügyész unszolására ez alkalommal a központi választmányt is becsempeszté a megválasztandó bizottságok közé; minthogy az 1881. évi október hóban megválasztott központi választmány mandátuma három évre szól s az még e folyó év végeig törvényszerű ténykedésre van hivatala, az ellenzék eme törvénysértés ellen jogorvoslattal élt; a tiszti ügyész ur belátván, hogy a fennhatóság megdorgálását lehetetlen lesz elkerülni, a hűt a városi tanácsra bízta, ő maga jópák látván a közgyűlés elől különböző állurtyékok alatt elhaladni. A közgyűlés látható megütközéssel fogadta a nemes tanács e tárgybani elterjesztését s Majoros József felszólalása után, ki méltán rosszallást fejezte ki eme törvénysértés fölött — az előzői megválasztott új központi választmányt, e korcszülött megsemmisítette.

Mihalkovics István a következő interpellációt intézi a polgármesterhez: Van-e tudomása a polgármester urnak arról, hogy a két főt kiközvezetéseért a megye kárpótlásul évenként 6000, illetve összesen 36000 forint engedett át a városnak a megyei közmunkából, melyből eddigéig egy hatka sem folrt be a közpénztárába, sőt sem az 1881. sem az 1882. évi közmunkával számolás, vagy jelentés eddig nem került a közgyűlés elé; ha van, szándékozik-e számadásokat beterjesztetni?

Polgármester: Van tudomása róla s az összeg évenként be is folyik, azonban nem kezeltetvén külön, illetve a végrehajtott rendkívüli elfoglaltságai miatt az 1882. évi hátralevők mindegyik beszámoló nem lévén, az eddig már befolyt összegek nem voltak rendszeresen bevételezhetők, igér, hogy erről legközelebb jelentést fog tenni.

Mihalkovics István a választ tudomásul veszi.

Felvetik a 2-ik tárgy. Torontál megye alispánjának átirata a nagy beszedek-nagy kárhindai vasúti részvény-társaság által O Heese, Petrovskellő, Mohol, Ada, Zenta, Ó Kanizsa és Szahodás városok értesítésével kiépíteni kálta veit vasúthoz való társulás iránt; ezzel kapcsolatosan olvastatik Ada m. város bírójának átirata, a vasútnak ugyan-ezen irányban az érdekelt községek által leendő kiépítése iránt. E tárgynál hosszabb vita feljött melyben Kozics István, Szabó László és Matkovics Lajos élénk részt vettek, mindhármán egy bizottság kiküldetését indítványozták, mely az ügy beható tanulmányozása után, a vállalkozókkal és az érdekelt községekkel lenne hivatala magát érintkezése tenni s a főispán által egybehívandó érdekeltségi értekezleten elvi megállapodásra jutni s eljárásról kész tervszettel kimerítő jelentést tenni. Ezen értelemben egyhangulag hozottat meg a határozat s a következő 16 képviselőből álló bizottság küldetett ki, u. m. Polgármester, t. ügyész, főjegyző, mérnök, Matkovics Lajos, Mester Lajos, Szabó László, Deutsch Farkas, Mihalkovics István, Majoros József, Merényi Dezső, Kohn Sámuel, Zsarkó Antal, Guelminó Alajos, Györgyovánsszky György, és Kozics István.

Olvastatik a harmadik tárgyalú kihozott fővárosi törvényhatósági bizottság megkeresése a szabadságharoz szobor költségeihez járulás iránt, — megvazavattik o. é. 500 ft. Ezzel kapcsolatosan Matkovics József indítványára a bukovinai magyarok háza, Magyarországha leendő szállításhoz o. é. 200 ft szavaztatik meg.

Tárgyalás alá vétetik a napirendre kitűzött 4-ik tárgy, a mérnök mögé bújtt t. ügyész javaslata, a tollpiacznak a „mészárszék utcában leendő felállítás. Ugyáltszik, hogy a t. ügyész ur nem tudja elviselni a lezárk, melyet e tárgybán a f. évi február 21-iki közgyűlésen a városi tanács és rendőrkapitányval együtt kapott s szerencsét próbált egy javaslattal, mely szerint a tollpiac a február 21-iki határozattal ellérőleg egy más helyen állítsassék fel.

Majoros József csodálja, hogy a tanács a közgyűlés határozatát ignorálja, a tanács javaslataiban a legnagyobb következetlenséget látja, mert először vegék kiültiták a város területéről a tollpiacot s az e fölötti intézkedés jogát elkar-

HETILAP.

A ZENTAI JÁRÁS ÉS KÖRNYÉKÉNEK
KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

EGYES SZÁM ÁRA 5 KR.

Szerkesztőség és
kiadóhivatal:
SCHVARTZ SÁNDOR
könyvkereskedése,
hová úgy a lap szelle-
mi részét illető közle-
mények, mint az elő-
zetések és hirdetések
is küldendők.

Kéziratok vissza
nem adódnak.

Előfizetési díj:
Egy évre . . . 2 ft.
Fél évre . . . 1 ft.

Hirdetési díjak:
Egy oldal . . . 1 ft. 50
Fél " . . . 1 ft. 50
Negyed " . . . 2 ft. 50
Belföldi 20 kr.
Távolabbi körzetekből
megfelelő engedély.
Nyitottét petit
sora 10 kr.

Utmutató.

Főtisztelendő Appel Ede plébános ur szöze-
melyet két helyi lapban folyó hó 15-iki kelettel
Zenta város összes polgáraihoz intézett, általános
tetszéssel fogadtatott.

Ama nehéz feladat megoldására, melyet lapunk
megalapításának céljainak tüztünk ki, támpontot talál-
unk abban, a reménynek bár távoli sugarát véljük
benne fellelni; mert útmutató az mind azok számára,
kik hajlammal és akarattal bírnak és befolyó-
meg tehetséggel rendelkeznek a tudóssal ellentétek
tompítására közreműködni.

A közelmúlt időkben is — futólag bár, — föl-
fő emelte fejét a vallástürelmetlenség hydrája, akad-
tak Baal tiszteletére áldozni készek, a már-már el-
hamvadt űszköt fújtatóval élesztők; míg most a
a katolikus vallásnak, — tehát polgártársaink nagy
többségének — feje, vezére és bölcs lelkiatyja, —
első sorban híveihez fordul bár, — nem mulaszt-
hatja el a város más vallású polgárait is felkérni,
hogy egy, az Isten dicsőítésére szánt épület emelé-
sénél közreműködjenek.

„Tisztelet- és szeretetben összhangzó működés,
egyetértésben erő rejlik.”

Ezen mondások igazságát főtisztelendő Appel
Ede plébános ur nemcsak elmélet, de gyakorlatban
is műveli; mutatja az utat, melyen — ezélt érendő —
haladnunk kell, nem ismer szegénységet, sem gazdagot,
sem vallásfelekezetet, ki magasztos munkájában hasz-
nosan ne működhetnék közre.

Az állapotok illetően jól felfogott érzetében le-
hetetlen, hogy működését, siker ne koronázza.

Hálás köszönettel tartozunk tehát a Párkáknak,
kik édes szülővárosunkat hányt-vetett sorsa közé-
pette oly jeles tulajdonokkal felruházott ösvény-tö-
rővel gazdagították, mert útmutatónk példáján okul-
hatva, eddigi ellentétes pályáinknak oly irányt szab-
hatnók, melyen lassan-lassan egy közös ponton ta-
lálkozhatnánk.

Fel tehát! sorakozzunk, tömörűdjünk, keressük a
labirintből vezető főutat követve együttesen azon
utat, melyen haladva nemcsak az ellentétek oszla-
tását, hanem azok gyökeres kiirtását is elérhetjük.

Vessünk véget az indifferenciának, alakítsunk
oly elemekből pártot, mely képeset képez a szélső-
ségekre sodrottak egymáshoz való közelebb hozá-
talára. —

Mellőzzünk mindenféle országos politikát köz-
ügyeink intézésénél, városunk anyagi és szellemi
fejlesztésére irányított működésünkben bennünket oly
nemes ambíció vezéreljen, mely a meghasonlottakat
is egy és ugyanazon versenyben résztvenni késztesse.
— Ez óhajunk, ez ezélünk, ez készített bennünket
a toll megragadására. És ha a Gondviselés jó szán-
dékunkat áldásával kísérendi, esetleges anyagi, de
szellemi áldozataink díját is bőségesen jutalmazva
találjuk.

Zenta város közgyűlése.

I.

A f. évi december hó 19-én és folytatólag 20-án
megtartott városi képviselő testületnek havi rendes
közgyűlésén érdeklő bíró tárgyak lettek ugyan el-
intézve, mindamellett — elismerőleg kell constatál-
nunk — a vita, némely incidens kivételével, tárgyi-

ZENTA.

Helyi- és vidéki érdekű, társadalmi, közművelődési és közgazdasági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 4 frt. — Félévre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.

Egy példány ára 10 kr. — s kapható Berger Testvérek papírkereskedésükben.

Megjelenik minden kedden.

Az előfizetési és hirdetési penzek egyedül csak Bittermann Andor könyvnyomdáshoz, Zenta, ur-uteza 530. sz. alá küldendők.

HIRDETÉSEK és NYILTTEREK

szavatoltan fogadtatnak el. Egy negyz. eteternyi tér 2 kr. a helyegen kívül. Nyilttér: petis sora 20 kr.

SZERKESZTŐSÉG:

Zenta, ur-uteza 530. sz. hová minden a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.

Kéziratok vissza nem adatnak.

A tisztelt olvasóhoz.

Békére, nyugalomra és munkára van városunknak és lakóinak szüksége.

A pártoskodás következményei előttünk állanak. A lakosságnak egymáshoz és a felsőbb hatóságnak a városhoz való viszonya válságos s következményeiben az egyesre és az egészre egyaránt káros. Békére és nyugalomra van szükségünk, hogy munkálkodhassunk, a község érdekében. Ezen irányban kívánjuk gyenge erőnket érvényesíteni, midőn minden párttól függetlenül lapunkat jelen számmal megindítjuk.

A közel jövő városunkra, a mai tartakatlan helyzetet tekintve fontos lesz s a viszonyok újjáalakulása küszöbén a közönség azon részének, mely megunta a sze-

mélyek és érdekek harcát, szüksége van egy orgánusra, mely minden befolyástól menten, elfogulatlanul és tisztán csak a közügynek kíván szolgálatot tenni.

Nem teszünk nagy ígéreket, hanem egyet ünnepélyesen kinyilvánítunk és ez az, hogy a fentjelzett igényt megtartani főtörökösünk leend.

S most a t. olvasó szíves támogatását kérve, a „Zenta“-ra ezennel előfizetést nyitunk.

A „Zenta“ előfizetési ára.

Egész évre 4 frt.

Félévre 2 „

Negyedévre 1 „

Az előfizetések a „Zenta“ kiadóhatalához ur-uteza 530. sz. küldendők.

A „Zenta“ szerkesztősége és kiadó hivatala.

Zenta 1888. Ápril 17-én.

Örömmel üdvözlöm az új vállalatot, mely hivatva lesz, elfogulatlanul s kellő tárgyilagossággal karolni fel Zenta város érdekeit s közügyeit.

Értelem s higidtság szükséges ahhoz hogy egy vidéki hírlap a pártatlanság szigorú fentartásával teljesíthesse nem csak a közügy, de a tisztességes hírlap irodalom érdekében is hivatását.

Midőn az elfoglaltság s pártszenvetély vezeti a tollat, lehetetlen, hogy az irány tévesztett ne legyen ez nem válhatik előnyére sem a közérdeknek sem a társadalomnak.

Elérkezett az idő hogy Zenta ne szolgáltasson már botrány anyagot sem itthon sem máshol.

A „Zenta“ tárczája.

Több énnekem . . .

Több énnekem egy moso yod,
Mint a nap, midőn fényesen ragyog.
Kedvesebb egy tekinteted,
Mintha látom a csillagos eget.

Ha hallom szegzes szavad,
Lágyan folyva, mint a csermely patk.
Feledem a madár dalát,
Elfeledem a rózsza illatát.

Pedig, tudom, hogy nem szeretsz,
Habár szemembe gyakran hizelegs
Esaedbe nem jutok soha . . .
Hej! mert az én sorsom oly mostoha!

Julius.

Kép az életből.

Langyos szellő szárnyain jött meg az életadó tavasz; a fakadó természet felöltö díszruháját s csicsérgő madárral zengedelgett ambrát leheli virányok fölött; az enyhe leghen kelő napsugár esőkolódzva rezg a bimbó szirmain, mely harmatozó örömkönnnyel üdvözi

szerelmesét. Ott suhogó csermely locsolgatja az úde pázsitot és a liget nymphái megszállják kegyelt bokrait, hogy zöldelő oltárakról hirdessék: mily szép az élet!

Lánya te merengve szemleled a viruló természetet, fejlődésének mozzanatai nemes szívedet magukkal ragadják; ártatlan lelked epedőve lesz és a képzelet szárnyain messze röpked a vágyak homában. Látod a pompázó virágot mily enyelelve ringatja keblén a napsugarat; hallod a csalogányt kesergő dalával az éj takarta lombok között; titkos sejtélem járja át kebledet, te megérted a virág enyelgését, át érzed a filemtle hű danáját és egy ábrándos ívalem azt súgja — szerelem . . .

Szüzi partátat elcsereitett mennyasszonyi koszorúval, mely diadálytól övedzett homlokodon a boldogság koronájává lön. Abrándos vagyaid boldogító valóva lettek s te örömitasan élvezed az újabb s újabb gyönyöröket kínálóító jelent, s ha gyöngéd lelked alél a boldogság mámorea közt halad a zöldelő természet oltáiról: mily szép az élet! —

Csípős szél súvölt a zöldelő mezőn végig hideg lehelete elsorvasztja a virágok szirmait, a pompázó virányok kietlen avarra fakulnak; dallos madárrák zenéje elnémult s zugo vihar tördeli a lombtalan gallakat és csillogó harmat gyöngy helyet, dermesztő jégpánczól borítja az imént viruló természetet. A nymphák busan hagyják el szent berkeiket s a haldokló vidék fölé az enyészet terjeszti fagyos szárnyait, hogy hirdesse: mily mulandó az élet.

S te kinek ajka csak most kezdő izlelni az örömek serlegét aggróva nézed a pusztulás szellemének beköszöntését. Látad a virágot elhervadni, látad a természet végvonaglását; lelkedet egy kínos sejtélem nyitja át,

mintha boldogságod templomát akarná földülni a vihar, melynek remes hangja azt mondja — halál . . .

Borzasztó sejtélem bekövetkezett. Ki még boldog lenni nem is tanultál, üdvö pirakadó hajnalán nászúgy helyett férjed ravatalánál, virasztod siránkozással éjjeled; halvány arczodon sötétebb a bubánat övegyesged gyászlától, mely mennyasszonyi fürteidet takarja; földköli zokogásod életet könyörög szerelmed holttestébe — de mind hiába; az elválás óraja ütött és szívzaggató jalkiáltásaidra a koporsó zuhogó göröngyei tompán felelik: mily mulandó az élet!

Új tavasz ébred, ismét fakad virág s megzendül a madár dalok kara, az illat árral-terhelte légben megint játszi sugár rezeg, a megfúlt természet a föltámadást hirdeti. A ringó virág kelyhe megtalálja életkező sugarát a csalogány újbol elzengi enekét s te fölsimered e képet és beteg — szívéd fájdalom csillapul.

Gyorsan, mint a féktelen folyam árja röpülnek örök után napok, a mult lasanként elfátyolosodik mögöttünk és az idő, a fájó szívek ez egyedüli balsama meghozza a gyógyulást, a — megvigasztalódást.

A te szívéd oly rokon az anya természettel, hogy ösztönzerűleg követi annak bölcsesét. Új tavasz új virágokat fakaszt; vihar után üdöb a lég és bájjóbb a virány. A te szívéd is új szerelemre ébredt, hisz ki tiltathatná meg a szívnek, hogy ne szeressen s ki tiltathatná meg a néked, hogy boldog soha ne légy? Az övegy fürje kebelén elfeledi halotát s a férfi második neje karjai közt nem gondol első szerelmére. Ilyen az élet!

Te ki anyai szenvedések árán váltottad

ZENTA és VIDÉKE

HELYI ÉS VIDÉKI KÖZÉRDEKŰ HETI KÖZLÖNY.

Szerkesztő helyiség:
Kigyó utca, 262. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.
Készítők nem adnak vissza.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:
Egész évre 4 ft. — Félévre 2 ft. 10 kr. — Negyedévre 1 ft. 10 kr.
Egyes szám ára 10 kr.
Hirdetési díjak: Egész oldal 20 ft. — Fel oldal 10 ft. 50 kr. — Negyed oldal 5 ft. 50 kr.
Bélyékdíj minden hirdetés után 30 kr.

Kiadói hivatal:
Schvarcz Sándor könyvkereskedése, hová a előfizetések és hirdetések intéseendők és ezek díjai fizetendők.
NYILTARTÉK PETIT SORA 15 KRAJCZÁR.

Zenta, 1889. decz. 1.

Szerkesztői beköszöntés.

Mai számmal veszi a mélyen tisztelt közönség — a megszünt „Heti Lap” folytatásaképpen — a szerkesztésem alatt megindult „Zenta és Vidéke” című hírlap első példányát.

Egy új hírlapnak megjelenése még nagyvárosban is esemény-számba megyen, annál inkább feltűnést kelthet ez, a mi kedves városunkban, Zentán, a mi derék bácskai Tiszamentünkön, hol az e fajta termékből talán már is több van, mint — kellene.

Épen e miatt, szinte hallani vélem, a mint egyik-másik tiszt. polgártársam, az újszülött, a „Zenta és Vidéke” láttára ilyenformán kiálthat fel:

„Bizony teljesen fölösleges nekünk ez az új hírlap!”

Ha oly szíves és türelmes lesz az igen tiszt. becsületes olvasó, hogy az alábbi, szerény beköszöntő-sorokat végig becses figyelmére méltatja, — hinni szeretem, mikép igazságos és nemeszértől áthatott gondolkozással, a fentebbi, eshetőleg felkiáltást értve, némi változás alá jó és nekem, tisztelettel alólírtak — ha egyelőre nem is föltétlenül, de részben — igazat fog adni, midőn egyéni meggyőződéseim kifolyásából így szólok:

TÁRCSA.

Irmuska.

(Beköszöntés.)

— Irt: Marsányi János. —

I.

Teljes a társaság. . . Együtt van Vértesszalva összes „kávé-néniké”-je.

Ma épen a jegyzőné ténssasszony a soros, nála van az uzsonna. Hja, ez már Vértesszalván is így szokás! A falu egy hétről szóló eseményeit csak be kell tárgyalni. . . Épen a csemegénél tart már a társaság, mi — uri tempó szerint — az erős végét szokja jelezni, s így minden nagyobb háborgatás, vagy illemsértés nélkül tehetjük tiszteletünket a derék hölgyek körében.

Itt vagyok jómagam, ki a vértesszalvi „hotteló”-val közeli és bizalmas ismerős vagyok, — majd bemutatom mindnyáját.

Ime, a ki ott az asztalfőn ül, az a nyugalmazott magyar királyi számtanácsos nagyságos örege, egy széles kül-terjedelmű matróna, kinek a mily borzasztóan nagy a tokája, épen oly borzasztóan félmetes — a nyelve. Ő nagysága mellett jobbról ül a vértesszalvi gróf tisztartójának tekintetes felesége, ki 7 vármegyében híres, gondos, élelmes — anya, mert rövid két év alatt hat leánya közül négyet jól férhez tudott adni, a szomszéd falubeli gazdag sváb áronásis szepülés kiasszonykának pukkadozására. A tanácsosnétól balra izeng-mozog a „tisztelotes asszony,”

A „Zenta és Vidéke” nem fölösleges; jövő munkálkodása nem hiábavaló fáradozás!

Iparkodni fogok ezen, sokak előtt talán túl-mérsék állításonkat kellőképp kimagyarázni, hogy a kifejtendő indok alapján az új-hírlap, a „Zenta és Vidéke” megindításának szükségességét, úgy jövőjének hasznos voltát, a netáni kételkedéssel szemben beigazolni eleve megkísértem. —

Hosszu 7 éve annak már, hogy Zenta városa — legkivált hírlapjai végett — a hazai közvélemény előtt szomorú hírnövre tett szert. a miben az a legsajnosabb, hogy felőlünk, zentaiak felől, ez az átkos rossz hír, széles e hazában még manapság is fentartja magát.

Köztudomásu, hogyan szól az országos sajtó ítélete a zentai hírlapokról, t. i.: „páratlan vad!” És megint, általánosan ismert az a szólásmód, melylyel minden vidéki ismerősünk, ha Zenta viszonyairól van szó, imigyen kiált fel: „Zentára már keresztet lehet vetni!”

Lám, tisztelt olvasom, már ez az egy pár köztudomásu idézet is elégséges lehet arra nézve, hogy kedves városáért, a bácskai jóhírnévért az egészséges bátor férfi-szív fenkölt lelkesedésre gyuladjon; hogy legjobb akarata s tehetségének összes ereje latbavetésével amaz, reink zentaiakra legkevésbé hízog közhiedelmet megváltoztatni és azt végkép eloszlatni iparkodjék!

ki alig várja, hogy a többiekől egyszer valahára — szözhöz juthasson, mert szerinte nincs kiálthatatlanabb, mintha neki egyfolytában 5 percig — hallgatni kell. Az asztal másik vége felé szerényen ül a rectorné, a ki ugyan soha sem beszél sokat, de mindentalan annál többet — eszik. Végre, a ki most lép be a szobába, az maga a házi urnó, ki a mint az ajtót beteszi — falusi szokás szerint — agyon-kínálja kedves vendégeit; majd lenl a számára tett székre és kérdő szemekkel tegetet jobbra-balra, mintegy tudakolva, hogy miről-kiről is folyt csak a beszéd? míg ő kint háziasszonyi tiszteltől volt elfoglalva.

A „kedves vendégek” alig bírnak már pihegni az erős kávétól, a sok gyümölcs- és süteménytől. Melegök van szörnyű módon, annyira teleették magukat. Szegény rektorónak meg épen ki kellett kapcsolni a ruháját — az asztal alatt. — Ugyan édes galambom nyissa ki az ablakokat, borzasztó a melegség, — szól a tanácsosné, izadtátságát türelmetre. A redőnyöket meg erőszakkal alá. Ugy ni. Ah! beh jó ez a hűs szellő!

— Tudod, lelkom, — fordul hirtelen az asztalhoz visszatérő háziasszonyhoz a tisztelotesné, nehogy őt, valamelyik társa a beszédben meglelje, — arról a kevely Borsodinéól, az Irmuska nagyságáról beszélgetetünk. Soha életemben nem lát. . . .

— Hagyja el, tisztelotesné asszony, — vág a szó-özön elé az élelmes anya, — legfőbbször úgy szokott az lenni, ha a szegény ember lánya véletlenül felhág az „uljoka-fára”!

Kérdem itt: Ugyan találkoznék-e városunkban csak egyetlen jellemes ember is, ki Zenta felől a mostani, országos rosszbiro közvéleményt egy jobb s szelidebb hangulatra kelteni ne ohajtaná és erre ha megfelelő utat s módot tudna, azt ne alkalmazná, vagy legalább meg nem kísárlené?!

Ugy-e bár, ezt Zentának minden hű fia, ki e városban még éveken át tisztességgel élni és egykoron becsületben halni akar, — mindenki, mihamarább szeretné megérni!

Ime, milyen tiszt. olvasóközönségem, — eljutottam a „Zenta és Vidéke” megjelenésének legfőbb, kiinduló pontjára.

Igen, mert a „Zenta és Vidéke” első sorban a hazai nagy közönségnek ohajtja szerény hangon — tudtal adni azt, hogy

1-ór Zentán, ebben a bácskai városban is lehet élénk szellemben, tisztas higgadsággal, egyedül a közérdekeket szolgálva hirtel

és 2-ór, hogy Zenta polgárságának legnagyobb és tekintélyes része még ma is romlatlan szellemmel és tiszteltemeltő gondolkodással bír, — mert hiszen ez a város közérdekeit, jövő virágzását minden személyi tekinteteknek följé tudja — mert akarja! — helyezni.

Teljes tudatában vagyok annak, hogy e szóp s nemes céloim elér-se reményével mily fölötte nehéz feladatra vállalkozám:

— No már egy szó mint száz, édes gyermekem, — veszi át tekintélyes hangon a beszéd fonálát a nyug. magy. kir. sz. tan. nagys. örege, — hiszen én is csak jó-módban töltöttem életem nagy részét, azután meg boldogemlékű, kedves Boldizsárom engem is csak szeretet, szinte imádot, — hanem, a mit ez a vén bolond Borsodi feleségének, ennek a „kódis familiá”-ból származott kényes dámának megenged, ah, ez már mégis több a soknál. És a dologban az a legszebb, hogy illést a felesége meg. . . .

— Hja, könnyű Borsodi Illésnek a feleségét beczégetni, minden ohajtását vakon teljesíteni! Mi az egy Borsodinak, ha nejt névnapj ajándécul 3 drága selyemruhával meglepni?! Semmi, egészen semmi! Telik abból az 1000 holdas birtokból, mit az öreg, boldogult Borsodi Ábriss, egyetlen fiának 40 éven keresztül összekapart. — tör ki épés hangon az irigység és harag a tek. tisztartónéból, a miert Illés ifju-urat, az élelmes anya minden élelmessége dacára sem tudta valamelyik leánya számára megcsipni.

— Hármát?! — motyog a rektorné avés közben, mert a derék asszonyág ismét hozzáfogott, az asztal maradt kenyér-torta szeletek pusztításához.

— Hanem adja is ám a nagyuri delnöt Irmuska. Nem hiszem, hogy édes atyja szegényes házánál jutott volna neki egynapra annyi, mint a mennyi kijár ma — az inasnak! — siet megjegyzésével a tisztelotes asszony, egy csendes pillanatot felhasználva.

Szerkesztési iroda:

Széna-tér 555. sz.

A lap sealleini részét illető minden közlemény a szerkesztőséghez intézendő.

Kiadó-hivatal:

Kügyő-utca 195. sz. — A lap anyagi részét illető közlemények (előfizetési pénz, kiadói körüli panaszok, hirdetések) a kiadó-hivatalhoz intézendők.

Egyes szám: 10 kr.

ZENTAI KÖZLÖNY

HELYI ÉS VIDÉKI ÉRDEKŰ HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési feltételek:

Vidékire postán külvise, vagy Zentán lakóhoz hordva egy évre 5 ft, félre 2 ft 50 kr.

Hirdetések:

Egy nap, mint előfizetés a „Zentai Közlöny” kiadó-hivatalába Kügyő-utca 195. sz. a. költendő. Hirdetési díj egy centiméter tért 4 kr. Bélyegdíj fejében minden egyes beiktatás után 30 kr. fizetendő. A nyitási sora 20 kr.

Egyes szám: 10 kr.

A politika és humanitás.

Valamikor tíz év előtt a zentai emberek még mertek egymás szemébe nézni, egy asztalnál helyet foglalni, egymással karöltve a barátságot ápolni és az emberi magasztos célok elérésére szövetkezni.

Ma nem mernek!

Szomorúsággal telik el a kebel, midőn ilyen nyilatkozatra kell vetemedni, de mit használna a titkolódzás, az önámítás ott, hol mindenki részese a titoknak?

Volt valamikor idő, — legendszerűleg így kezdenék, — midőn az ismerősök nem kerültek ki egymást az utcán, nem fordították el tekintetüket, ha polgártársuk mellett haladtak, ébredt gyűlölet a szívekben és a politikai ellenfél irányába.

Ma, — hogy béké, szeretet, nyugalom és magányosság diadaluk.

Ma, — kaján irigység, a vak szenvedély, a méltatlan gyűlölet, a kizsákaság és ámbítás honol helyettük.

Konkolyt hintettek a gabonába, hogy a kenyér elfanyarítsa a száját, ha beleharap.

Hogy kik voltak azok, kik a polgárharc csíráit Zentán megtelepítették, említenünk nem kell, de azt mindenki tudja, hogy a gonoszok csak a zavarosban szeretnek halászni.

Tíz esztendeig folyt a háború, tíz esztendeig készített elő a zavaros ál-

lapot, hogy most uraivá legyenek a helyzetnek.

A pártoskodás és szétluzás mellett mi szenved legtöbbet? Nem a magán, hanem a közérdek!

Az elvakult szenvedély minket a legnagyobb ellensége? A jónak!

Tíz esztendő óta kinlódik a közérdek és ugyanannyi idő óta szenved minden, mi jó.

Közügyeinkben újat nem teremtetünk, mert a régi sebeket kell foltozni, a szellemi élet terén, a testelés terén fel szeretnők élesíteni a véget, ha az új viszonyok nem állnak meg.

A merev stagnatio, mely az élet-erő liktetését is alig teszi hallhatóvá, megzsilbasztja a tettert, kételkedő minden jónak kezdeményezését.

Hiszen az a felő tudat, hogy bármily üdvös reform az obstrukcio ellenkezőjével találkozik, hogy a megszilárdabb elhatározást is ingadozóvá teszi, a szándék kivételétől eltántorítja.

Már mult számunkban megemlítettük a szegényház ügyét, melynek felkutatását javasoltuk.

Hisz a humanitás terén nincs politika és a hol ez hiányzik, ott megszünik az ellenségeskedés. Miért nem vesszük komolyabban az ügyet? Az ár-

vákról, lelencekről, elszegényedettekről és elhagyott munkaképtelenekekről a városnak mint erkölcsi testületnek kötelessége gondoskodni és ha e kötelességről megelégedzik, mulasztást követ el.

Vagy előállhat-e azon panaszszal, hogy a szükséges költség nem áll rendelkezésre? A kaszárnya alap felhasználásával, e célra fordításával az ügy előtérítésére nézve a lehathalmasabb döntést adtuk. A nőegylet, mely a szegények istápolására alakult, egész tőkével hozzá fog járulni az intézményhez, mely feladatának megkönnyebbítését esz-
közli.

A fentartási költség nézve a város szegényalap-pénztára és az egy-
ekre kivetendő szegény adó szolgálja, mit ez utóbbiak annál szívesebben meg-
tennének, mert a mai viszonyok között a szegény ügy valódi köz költség a lakosságra, melynek az új institutio foly-
án legalább kellemetlenségeitől men-
kednének meg.

Az után való köldés megtiltásával nem özönlenének el bennünket a vidékről ide látogató dologkerlölők és viszont azok, kik testi épségüknek fog-
va képesítettek a munkára a zentaik között, nem köthetnének fel köldés-
borsort, hanem a megélhetés kényszerétől ürve, dologba állanak.

Az alsóbb nép erkölcsi megóvát-
nak, és az ember felelőráti kötelessé-

gének eleget tesz, ha ez intézményt pártolja.

Mi ez üdvös intézkedést el-
sősorban a zentai nőegylet kezdeményezéséről várjuk, hisz nők között talán nem vert még oly mély gyökert a politikai gyűlölet: másodsorban pedig Boromizsa János polgármester úrtól, kik váltatva biztos eredményhez jutnának.

A főntem a kezdeményezőke lesz!

Zentaia a patriarchánál.

Brankovics patriarcha beiktatása vasárnap nagyszerű ünnepélyességgel folyt le. A beiktatáson óriási közönség vett részt. Az ünnepély délelőtt 9 órakor vette kezdetét, midőn Nikolics báró a kongresszus tagjainak kíséretében a székes-egyházba vonult. A székesegyház kapujában Brankovics patriarcha, Petrovics, Dimitrievics és Nikolics püspökök és a pap-ság teljes egyházi diszben fogadták Nikolics bárót. A patriarcha röviden ádvázolva a királyi biztost, eszóra nyitotta a feszületet és felkérte a beiktatás rogtanossá-
sára. A székesegyházban a patriarcha székével szembeni emelvényen, a királyi arcképével díszített menzeten alatt a királyi biztos széke volt felállítva. Az emelvény-
től lejjebb a kongresszus képviselői D m-
esa elnökkel teljes számban jelentek meg. Az első padsorokban jobb- és baloldali az előkelőségek és a tábornokok, Hrvat Mirko tartománygyűlés elnöke, Gyurgyevics alelnök, Flatt főispán és a szomszéd városok polgármesterei foglal-
tak helyet. A templom második oldalán a

ő azt mondta, hogy gondolt rá valaki, Pepi gróf erre azt felelte. „Igen ám, a Cluquot.”

Következik a második csomó. Apró papírszeletekre hírtelenséggel oda írkan-
tott szavak. „Ma nem lehet.” „Holnap tizkor.” „Tegnap mért nem jöttél?” Gyű-
rűsökon látszik az idegesség, melylyel a levelek írónije őket egy kézzorítással vagy keringő alatt juttatta a címzetthez.

Dírib-darabba tépi össze s csak egy löki a tűzbe. Az apró papírmorzsákat a kandalló léghuzama megtáncoltatja. Egyik kirepül Pista ölébe. Őt betű van rajta „Szere . . .” Pista mérgébe lenyelé a szentelent.

Nr. 3. Kifogástalan vékony betűkkel írott levelek, a legfinomabb angolmerített papíron. A moral csak úgy ömlik belőlük. „Uram! Ön nagyon jól tudhatja, hogy engem hiába ostromol. Bármilyen rokonszenvedő (kétszer átlátna) viselkedés is ön iránt, ezt csakis azon esethen vállalnám meg, ha a társadalom szokás szentesített szertartás szerint ön szílleimhez fordulna stb.” Klastromban nevelkedett kisasszony. Körömmi idealizmus sincs benne. Égjenek el! A piros lánj kéjlegve nyaldossa a finom meitett papírt.

A „ZENTAI KÖZLÖNY” TÁRCZÁJA.

Idyll.

Fala végén, az erdőben
Fütyörögtem vigha,
Bokor, fűszál tündöklött az
Esthajnali pírban.

Szembe viem, szép paripán
Dei vadász vágat,
Futó nyulat lelőhetne
Kettőt, avagy háromat.

Erdő szélén, folyó partján
Halászatot egy kis lány,
Fél-félszál előtt se
Fűre potyka, pisztráng.

Nézem, nézem, eltűnődöm,
Nem tudom felismerni:
Vadász vadat, halász halat
Mért nem akar fogni.

Folyó partján sürű bokor:
Bemre kis nyúl lappang;
Bokor szőren, nyúl megugrik,
S csak a csókra csattan . . .

Fala végén, az erdőben
Háztetőm békán
Éltetődvé, életemre
Gondolattámban.

H. J.

A vőlegény.*

— Raje. —

Pista majd elpityeredett, mikor ránézett a gyűrűs ujjára. Egy haszontalan kis aranykarika ékeskedett rajta, jobban mondva nehezedett, legalább Pista azt képzelte, hogy az ujjá mindjárt leszakad. Olyan alkalmatlan volt. Ugy kizökkentette szegény fiút a kerékvágásból, hogy majd belebe-
tegedett. Nem nézett semmiféle lányra, még ha látta is, hogy szép: a régi szere-
tői elől a kapuk alá szökösűt, s ha véletlenül cimborá akad utjába, úgy el-
rohant előle, mint a forgószél. Ha reggel-
lízni bevetemedett a kávéházba, olyan egyenesre húzta a nyakát, hogy a kaszir-
nőt kétakkora magas trónuson se látta volna meg, a kis virágáros leánya pedig olyan mordan szórta szemci villámát, hogy szegénykét végig borzongatta a hideg.

Az emeletbeli szobaleányok seho-
gy sem tudták, mi történt az úrival, eddig mindegyikhez volt egy jó szava, egy orca-
spontés, vagy egy rózsabimbója, s most úgy vonult előtök végig, mint Banco ar-
nya. Szobája ajtaját kulcsra zárja be s

*A „Hát”-ból.

még a kulcslyukat is betömni, hogy ne les-
kelődhessenek utána.

Odabenn azután úgy vágja magát a szőfára, hogy az ajgatva reccsenik meg alatta, s munkához lát.

Előtte két nagy láda. Vig napok ró-
zsaszín emlékek, boldog legényélet és
reminiscentiák. Ha ezek az örök enyészett
megsemmisítő hatalmának át lesznek adva,
nincs az a szerelmi bíróság, mely „bizo-
nyítékok hiánya miatt” fel ne mentené
Pistát.

Olyan levelezés, melyet a bécsi Rot-
schild-ház Correspondenz-Buch-ja sem tud-
na felmutatni. Az igaz, hogy Rothschild nem
igen levelezik hölgyekkel.

A legborzasztóbb izléstelenséggel van
itt egy csomó rózsaszín levél zöld szalag-
al összekötve. Csakolni való rossz írással
rebeli el egy kis hallerina szíve érzelmét.

Az első így kezdődik: „Uram! Nem
tudom mit gondol ön felőlem stb.” Az
utolsó így végződik: „. . . egyenlőre
kedvesem a dolgot hamar, mert a szabó
semmi áron nem akar várni stb.”

Tűzbe velők.

A levelesomó fellobbant. Pista felsó-
hajtott; szegény Giza! Giza pedig Marchal-
nál vig társaságban csuklani kezdett, mire

6. szám.

Zenta, 1890. március hó 16.

I. évfolyam

A zentai kereskedő-íjak
tagjai díj-
mentesen kapják.

Előfizetési-díj:
nem tagoknak
egész évre 3 frt,
fél évre 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára
15 kr.

AZ ÚTÁSZ

FOLYÓIRAT,

igazság és világosság terjegetésére.

**Szerkesztőség és
kiadóhivatal:**

Vörösmarty-utca 1154.
az., hova a folyóirat szel-
lemi és anyagi érdekeit
illető közlemények inté-
zendők.

Hirdetés-díjak

négysz. centiméte-
renként 2 kr.

Kiadótulajdonos:
a „zentai kereskedő íjak
társulata“.

Felölös szerkesztő:
Scheinberger Dagobert

Megjelenik minden hó
1-én és 16-án.

Tartalom:

I. Olvasóinkhoz. — II. Mint áll a magyar kereskedelem szakképzettség
dolgában. III. Méreg a levegőben. — IV. Mennyi erő feláldoztatik a tánc által?
— V. A statistikából. — VI. A különféle nyelvek. — VII. Körömpiszok. — VIII.
Gondolatok — IX. Helyezközlő rovat. X. Hirdetés.

Olvasóinkhoz.

Ezennel értesítjük mindazon tisztelt olvasóinkat s a
videki egyleteket, kiknek lapunkat küldjük, hogy ennek meg-
tartása nem kötelez előfizetésre, a mennyiben a lap fennál-
lása a kiadótulajdonos társulat által biztosítva lévén, ennek
határozata folytán minden kereskedő ifjusági egyletnek s elő-
kelőbb kereskedőknek **díjmentesen** küldetik.

A szerkesztőség.

Mint áll a magyar kereskedelem szakkép- zettség dolgában?

Agricultur állam-lakói lévén, nem csodálkozunk, hogy nálunk
azelőtt csak is közvetített úton tettek valamit a kereskedelem érdekében
tudniillik akkor, ha az elsősorban a termelő vagy fogyasztót érintette.
Pedig a történelem tanúsága szerint csak azon nemzet nőtte ki magát
gazdaggá és nagygyá, mely „a létérti küzdelemben a békét feltételező
kereskedelem lobogója alatt indul hódító hadjáratára.“

A szabadságharcunkat követő lethargiájából felocsudott hazánk
igyekezett a haladó kor szellemében fejleszteni kereskedelmünket, hogy
a több évtized mulasztásai kipótoltassanak. „Építi a vasutakat, bizto-
sítja a külfölddeli előnyös összeköttetést, egyensúlyban tartja az expor-

ZENTAI NÉPLAP.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELEN MINDEN PÉNTEKEN.

Előfizetési árak:

1 évre 5 ft —
1/2 évre 2 ft 50
→ Egy szám ára 10 kr. ←

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Eugen és utca sarkán levő Tésits-főle házban, hova a lap szellemi részét illető közlemények, előzetési és hirdetési díjak küldendők.

Hirdetéseket

és nyílt-téri közleményeket külön díj szabás szerint közül a kiadóhivatal.

Zenta, 1890. november 20.

Rendezett-tanácsú városokban — milyen Zenta is — a városi tanács és képviselő testület együtt van hivatva a város belligyeinek vezetésére, kormányzására, s mindazon tevékenység kifejtésére, melyet a gazdasági, közművelődési, erkölcsi és népnevelési, mint a város anyagi és szellemi jólétének közvetlen tényezői igénybe vesznek.

A városi tanács és képviselőtestület együttes működése a városi képviselői közgyűlésen nyilatkozik. — Itt hozatik a város ügyeit érintő minden fontosabb határozatok.

Azon jog, melylyel a közlakosság a város ügyeinek intézésére feljogosítja a képviselő testületet, ennek minden egyes tagjára szent kötelességet ró, a tisztviselők választása tekintetében is. Mert a tisztviselők nem azért választatnak, hogy ezáltal hiúságnak kielégítessék, vagy megélhetésük biztosítsák, nem csak a be- és kiutalás a feladatuk, vagy a feleltes hatóságok rendelkezéseinek végrehajtása. Oh nem! Ennél sokkal szentebb kötelesség jár állásukkal s ez a közjó előmozdítása.

Ha azonban a tanács által a közjót érdekében üdvösnek s előnyösnek talált egyes lépések a képviselőtestület által sanctionáltassanak, ehez okvetlen megkívánatik, mikép a képviselők többségének nézetével megegyező legyen a tanácsé, a mely a képviselő testület kiküldött közege levén, kell, hogy azon irányban működjen, a mely irányt a képviselőtestület többsége követelt s a mely a választáskor kifejezést is nyert.

Ez iránytól eltérni a bizalom elvesztése nélkül nem lehet a nélkül, hogy ez előbb, vagy utóbb meg ne boszulja magát egy a

képviselők részéről jövő „Vető” dörgedelmes s rosszat sejtető kifejezése által.

Már pedig — mint mindenki előtt tudva van — úgy az országos, mint községi politikában akadnak vezér férfiak, kik minden törvényes eszköz felhasználása mellett, odaadó jóakarattal, felvilágosítással, értelmi erejük felhasználása mellett azon igyekeznek, hogy a súlyos hajót megmentsék.

Csak hogy itt igen sokszor homlok egyenest ellenkező uton látjuk haladni a vezérszerpet vívókat, kiknek talán mindegyike a nemes célt, a közjó előmozdítását véli elérhethetőnek az általa követett uton.

És ez lehetetlen! Lehetetlen, mert két nem egy irány felé vezető egyenes uton haladva, nem lehet ugyanazon egy célt elérni.

Most már ha a vezérszerpre vállalkozók egyike így, a másiká másképp kíséri meg az értelmiség tekintetében talán mögötte álló közharczost, ez nem tudja épen azon műveltségi talán fogva, mely az áll. megítélési helyes irányt s igen gyakran a rossz utra tér, melyen az általa elérni vélt célt soha meg sem közelítheti, sőt mindég távolabb-távolabb jut tőle, míg végre megunva a nagy fáradsággal megtett út hosszúságát, visszafordulva a messze távolban látja az ellenkező irányban haladottak győzelmes célhoz jutását. Most világossá levén előtte tévedésének nagysága, bár szegyenkezve, igyekszik amazokhoz jutni, de már késő. Hozzájuk nem érhet, mert mikor már megközelíti azokat, a sorompó leborúsztatja előtte, letelvé a megbízatás ideje, a 6 év.

De ez még nem volna nagy baj ha a jóirányban haladók a többséget képviselvén, leküzdhetik az akadályokat, s így a célt meg-

is érik. Hanem igen sokszor megcsúsz, mikép a rossz uton haladó kisebbség közül némelyek látván, hogy a jó uton haladó többség biztosan halad, akkor amazok görbe utakon igyekeznek az ellenkező irányban haladók elé gátat vetni, hogy a maguk részére nyerjenek meg közülük nehányat, azon híszemben levén, hogy talán az a jó ut, melyen ők haladnak. — Már ezt legalább fel kell tételeznünk, mert nem hisszük, mikép valaki, kit a nép bizalma helyezett ezen mindenestre megítélő s nagyfontosságú állásra, mondjuk, nem hisszük, hogy nagy számmal akadnának ezek között, kik önmagukról megelégedkezve, ép a megbízók érdeke ellen szállnának síkra, s egyenesen ezeknek kárára működnek.

Mint fennebb is mondtuk a képviselőtestületben vannak úgynevezett „vezérférflak” kik vagy értelmiségiek, vagy egyéb befolyások következtében tudnak maguknak, illetve törvényeiknek híveket szerezni. A város s a közlakosság jól felfogott érdeke pedig azt kíváná, hogy az ily egyének a közgyűlési terembe lépve, határozottan egy véleményben legyenek minden a tanács által a közgyűlés elé viendő dolgokra nézve s a helyett, hogy a közgyűlési teremben a személyeskedésnek sokszor határt nem ismerő terére lépnek; a mi ugyan — sajnos — Zentán már igen megszokott dolog kezd lenni, tanácsosabb volna minden dolgot szűkebb körben tüvörb-egyre megvitatni, szótát vetvén a dolog jó-és árnyoldalaival s a nagy „capacitás” után, minden ügyben a közgyűlés előtt határozottan a legüdvösebbnek mutatkozó irányban felszólalni, nem pedig csupa személyes hiúságból megmutatni akarni, mikép egyiknek, vagy má-

A „ZENTAI NÉPLAP” TÁRCZÁJA

ŐSZ ÉS TAVASZ.

Távol az élet,
örök a ár!

Csípős-hűdég szél recsegett meg a fák szára-
raz ágait s a sárga levelek sutorogva hullanak
lé a síros földre, fájadalmasan beszéve az élet
mulandóságáról. Csak rövid néhány hét előtt a
fák zöld koronájukkal díszeltek, virágok pom-
páztak kertben és réten, s a pillangók móló vágy-
gyal szállottak reájuk édes-mézet szívni kelyhök-
ből; vidám madár csicseregés hallatszott a fák
sűrű lombjai közül s az est-alkonyi szellő enye-
legre suhant tova mellettük s pajkos szavak sut-
togása mellett tova szállt.

Hova lett mindez? — Hol van az édesdél,
mosolygó természet, hol vannak a csattogó ajku
madárkák?

A természetet nyugalomra tért, a kis madár-
kák messze-messze szálltak, hol örök tavasz van,
hol a tél zord fehér lepelével nem borítja el a vi-
ruló természetet.

— Minden mulandó az ég alatt — sutto-
gák a száraz lombok.

— Miért is ily rövid az élet? — sóhajta
egy fölíg száraz virág — alig virultam, már el
kell hervadnom.

Igy zúgolódnak mindnyájan, bánkódva az
élettől való megválás felett. Hajh, pedig náluk a
halál s a feltámadás között csak rövid pár hónap
van, míg nálunk — szegény halandóknál — egy
egész örökkévalóság.

Hagyjuk őket magukra, had öntsék ki bá-
natukat — eddigetek szívük szíve szerint s tekint-
sünk be a közelükben álló kastély egyik ablakán.

Egy ősze tavaszán levő fiatal leányka áll ott,
bánság mosolytalán nézdegélve a haldokló termé-
szetet.

— Oh Istenem — sóhajta fel — miért is
fosztod meg a földet legszebb ékességétől, miért
is kell e kelvős virágoknak elhervadniuk, melyeket
oly gyönyörű figyelemmel ápoltam egész nyáron át
s most semmivé lesznek, nem hagyván maguk után
mást, mint szomorú emléket néhány sárga levelet.
Lemegyek elbúcsúzni tőlük a jövő tavaszig, hisz
akkor úgyis látni fogjuk egymást.

Gyorsan lefutott a lépcsőn s néhány pillanat
mulva a kertben volt. Az eddig lecsigszott fűvel
busuló virágok megégyezve felegyenesednek,
barátságosan mosolygva az egyetlen ősze virágra
— a kedves leányra.

— Tépi let sutdogá egy rózsza. S a leányka
mintha megértette volna szavát, gyöngéden lesza-
kítja a díszin fűreibe tül.

— Majd tavasszal újból virulni fogtok ugye?

— szolt nyájasan a hajadon — akkor ismét ellá-
togatok hozzátok, még mielőtt a nap felkel!

Biztos reményben a jövő tavasz elérése felől
észre sem vevő, hogy egy akárcsa ezt suttogetta felé:

— Minden mulandó e világban: ifjúság, szép-
ség, gazdagság sőt az — élet is!

A leányka tovább haladt, sejtélemmel sem
bírva a szomorú igazság felől, reménylött új ta-
vaszt, új boldogságot.

Elmult a tél, az ősze természet ismét felvet-
te elragadó ezerszín köntösét, s a tavasz csicsere-
gő hirnökei megérkeztek. A kastély kertjében
szébbnél-szebb virágok nyílnak, de mindamellett
komorság s ünneptelen mély csend uralkodik.

Nem oly ősze a virágok illata, nem oly ked-
ves a szellő susogása, a madárkák dala is inkább
hasonlít egy halotti énekhez, mint vidám tavaszi
dallhoz. — De hol van a virágok büszkesége? Hol
van a kedves tavaszt oly nagyon váró leányka?
Talán virágainak hizeleg s versenyt dalol a kis
csalagánnyal? Nem. Az ő számára nem illatoz
több virág; nem dalol több madár; nem várja
több a kikelet; mert ő már az örök tavasz ha-
zájában van. — Kertre nyíló szobájában fekszik
kiterítve, márvány arczán meglátszik a sok szen-
vedés, és a sok szenvedés még szebbé tette őt.

ZENTA.

HELYI ÉS VIDÉKI ÉRDEKŰ TÁRSADALMI ES KÖZGAZDASÁGI
HETILAP.

Szerkesztőség
és kiadóhivatal:

Régi posta-utca 544.
sz., Fischer-féle ház,
hova a lapot érdeklő
közlemények hirdeté-
sek, előfizetési pénzek
és hirdetési díjak in-
tézendők.

—
Kéziratok nem adnak
vissza.

Egyes számok Heiszler Aladár és Kabos Ármán
urak főtéri ázszeiteiben kaphatók.

Megjelenik minden vasárnap.

Kéziratok lapunk részére hetenként pénteken dél-
után 6 óráig fogadtatnak el.

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt, félévre
2 frt, negyedévre 1 frt.

Hirdetések:

Hirdetési díj egy négyszög-
centiméternyi térért 4 kr.

Helyedij minden egyes be-
iktatás után 30 kr.

Nyiltér petit soronként
20 kr.

Egyes szám áralók.

T. Olvasóinkhoz!

Lapunk legutóbbi számában em-
lítettük volt, hogy munkatársaink me-
váltak a rovatvezetéstől, a mint azt
a helybeli lapokban leadott nyilatko-
zatukban is tudatták. Nem célunk
itt munkatársaink lemondásának az
indokaival foglalkozni, csupán olvasó
közönségünk megnyugtására annyit
jegyzünk meg, hogy ezen körülmény
nagyon keveset változtat lapunkon.
Változtat annyit, hogy ilyenformán
kénytelenek vagyunk a vallás- és ne-
velésügyi rovatot elhagyni. — Remél-
jük azonban, hogy ezen kihagyást bő-
ven pótolja az, hogy a jövőben a töb-
bi rovatokra annál nagyobb gondot
fogunk fordítani. Ezen két rovat el-
hagyása okozta a lap alakjának
megváltozását, illetve kisebbitését is.
Azonban ezen körülmények a lap
szellemére semmi befolyással nem lesz-
nek, mert a „Zenta” marad a jövő-
ben is az, ami eddig volt: a szerkesz-
tőségének a jövőben is főfeladata lesz
a polgárok összességének az érdekét
szolgálni, a jó létét töle telhetőleg

előmozdítani. Célunk a lap fentartá-
sával alkalmat nyújtani arra, hogy
legyen a város népe igaz jogainak és
polgári méltóságának bátor szószólója,
az igazság érdekében küzdésnek ren-
dithetlen harczosa.

Magasztos cél ez, melynek bevé-
tására erőt nyerünk azon
szorult erős meggyőződésün-
k városunk polgárságánál.
nyu lapra okvetlen
annak a fentartásához
ugy a jövőben is a szerkesztő-
höz fog járulni.

Fölhívás a közönséghez

A magyar állam megállapítására
ezredik évfordulóját készül megünne-
pelni.

Hazánk törvényhozása elhatá-
rozta, hogy az ezredéves ünnepélyek
keretében országos kiállítás tartassék.

O cs. és apostoli királyi Felsége,
legkegyelmesebb Urunk és Királyunk
ezen kiállítás védnökségét elfogadni
kegyeskedett.

A törvény e kiállításnak 1896-
ban Rudapesten az illetékes miniszterek

és egyéb szakkörök közreműködésével
leendő rendezését reám ruházta.

Kettős célja lesz ezen kiállítá-
snak.

Első sorban emlékeztetni a nem-
zetet az ezredéves mult nagy esemé-
nyeire és alkotásaira s megmutatni a
jövőnek is, hogy a magyar nemzet
tagja volt az európai nép-
eknek a haladás együttes munká-
jának.

Második feladata a kiállításnak
az, hogy megismerjék a magyar
nemzet alkotó összes erőket, meg-
ismerjék önmagunkkal és az idege-
l a szellemi anyagi és erkölcsi
való munkálkodásán összes
erőit.

Elhívom az ország minden pol-
gárát, hogy zen feladatban a kor-
mányt hazafini lelkes déssel támogassa
és a hazafias nagy nemzeti m-
sikeréhez.

Része fog jutni az ország minden
polgárának a munkában, valamint ré-
sze lesz a sikerben is.

A kiállítás sikere által növeked-
ni fog hazánk tekintélye és fokozott
lelkes bizalommal fogunk haladni a
nemzeti megerősödés nagy munkájá-
ban.

„ZENTA” TÁRCZÁJA.

A tengerszeműhöz.

Susogva mondom csak: szeretlek,
Oh édes lánykám mindenem!
Viszontszerelmedért epedve,
Szerelmed kérni nem merem.

Zongorádnál melletted ülve,
Majd meghalok egy csókodért;
Szerelmi vágy, örült hevület
Szívemre hajtja mind a vért.

Remegve, lázban ülök ottan.
Hangom elakad — Istenem!...
Te mosolygva rám tekintesz.
Oh én édes kegyetlenem.

Te mosolygva rám tekintesz.
Nem is sejtve, hogy engemet,
Hogy részegít, hogy vonz, hogy éget,
Ártatlan szűz tekinteted.

Ne is, ne is, ne is gyanítsd azt,
Hogy mint hevülök érted én!
Szerelmi szóval büszkeséged —
Attól félek — megsérteném.

Ara vagy; mdsnak eljegyezve:
Én — nem hozzád illő koru;
Redm a vég, az elmulás vár,
Redd — menjass ony — koszoru.

Boldog lesz-e karjában annak?
Csókja lesz-e édes neked?
Fog-e hevülni úgy, miként én,
Ha tekinteted rá veted?...

Ne tudd, ne tudd meg soha tőlem,
Hogy szívem mint vágyott redd?
Ellávozom mellőled, édes
S a távol tán nyugalmat dd.

Te nője lesz annak, ki rád vár;
Nyugodt leendsz, — boldog talán
E szelíd, derék engeltelmes
S higgadt-vérű férj oldalán.

Minek zavarom én nyugatmad,
Benszörrel téve vallomást?
Szerethetlek titokban téged: —
En téged csak — szeress te mást.

Margitay Dezső.

Mese egy Modelről.

Irta: Brédy Sándor.

Két okból kellett elmennie hazulról,
az egyik; a lakás nagyon hideg volt; és
másik; a hideg lakás egyetlen ágyán beto-
gen, talán halálos betegen, fekvött háziasz-
zonya. Bizonyos, hogy az utcán nem volt
meleg, a mint kilépett a körutra ezt kon-
statálta is azonnal. Megállapította azt is,
hogy a szél a keresési-ut felől fölöttebb
fúj, érezte arcán s látta a lámpásokon,
melyeknek lángja ingerülten, de szabályosan
és állandóan az ulla-ut felé hajlott, sőt az
utat és az uton mindent elborító hóban is
megkülönböztette hatását: fodros és gyön-
géd volt, mint az a fehér habszövet, melyet
lángok viselnek a nyakukon. Szemei fájtak,
serkedő bajusza megfagyott, lábait csaknem
zsibadtak már, de azért érzett valamit a
tájkép különös voltából. A paloták egészen
hóból állottak ki és ez meg a szél teljesen
megváltoztatta arányaikat. Aztán megfá-
gyott hógarmadák mint kicsiny falusi ház-
sorok állottak mindenfelé. Egyiknek-másik-
nak utcái gyerekek kívágták a belsejét és
házat csináltak belőle. „Nem rossz gondo-
lat” szolt magában és hamarjában beállott

Ebben az évben megjelent még:

Zentai Ellenőr (7)

1890

(13)

Az Utász

I. évf. (1890) 1–15. sz.

1. *Az Utász*
2. Folyóirat igazság és világosság terjesztésére
3. Megjelenik havonta kétszer (1-jén és 16-án).
4. Felelős szerkesztő: Scheinberger Dagobert. Kiadó: Kereskedő Ifjak Társulata. Laptulajdonos: Kereskedő Ifjak Társulata
5. Szerkesztőség: Vörösmarty u. 1154. Kiadó: Vörösmarty u. 1154.
6. Nyomda: Schvarcz Sándor könyvnyomdája, Zenta
8. OSzK – I. 5–15. (hiány: 7. sz.)

(14)

Zentai Néplap

I. évf. 1890–91) 1. sz. – IV. évf. (1893) 20. sz. (?). Mutatványszám 1990. okt. 31.

1. *Zentai Néplap*
2. Vegyes tartalmú hetilap
3. Megjelenik minden pénteken.
4. Felelős szerkesztő: Kozics Aladár. Kiadó: Kozics Aladár. Laptulajdonos: Kozics Aladár
5. Szerkesztőség: az Eugen és az Úri u. sarkán levő Tésits-ház. Kiadó: az Eugen és az Úri u. sarkán levő Tésits-ház
6. Nyomda: Klenóczky és Biró könyvnyomdája, Zenta
7. Rendkívüli melléklet: I. 8. számhoz.
8. OSzK – I. 1–51 (hiány: 31, 41–45, 47, 48); II. 2, 4, 6, 7, 10; IV. 5–13, 15, 17, 20, rendk. kiadás márc. 30.
ZTL – I. 3, 5, 6, 9–11.

Ebben az évben megjelent még:

Zentai Ellenőr (7)

Zenta és Vidéke II. (11)

Zentai Közlöny (12)

1891

Ebben az évben megjelent:

Zentai Ellenőr (7)

Zenta és Vidéke II. (11)

Zentai Közlöny (12)

Zentai Néplap (14)

1892

Ebben az évben megjelent:

Zentai Ellenőr (7)

Zentai Közlöny (12)

Zentai Néplap (14)

1893

(15)

Zenta II.

I. évf. (1893) 1–8. sz.

1. *Zenta*
2. Helyi és vidéki érdekű társadalmi és közgazdasági hetilap
3. Megjelenik minden vasárnap.
4. Felelős szerkesztő: Nagyállói Kállay Lajos. Kiadó: Nagyállói Kállay Lajos. Laptulajdonos: Nagyállói Kállay Lajos
5. Szerkesztőség: Régi posta u. 544., Fischer-ház. Kiadó: Régi posta u. 544., Fischer-ház
6. Nyomda: Klenóczky és Biró könyvnyomdája, Zenta (I. 6: Schvarcz Sándor könyvnyomdája)
7. Rendkívüli melléklet: I. 7. számhoz
8. OSzK – I. 1–8.
ZTL – I. 2, 6.
10. *A Zentai Ellenőr* folytatásaként jelenik meg (feltehetően csak ebben az évben).

(16)

Zentai Hírlap II.

I. évf. (1893) 1. sz. – IX. évf. (1901). 27. sz. (?)

1. *Zentai Hírlap*
2. Helyi és vidéki érdekű társadalmi és közművelődési hetilap
3. Megjelenik minden vasárnap.
4. Felelős szerkesztő: Lippay Imre (I. 44: Szigethy István, a szerkesztőbizottság nevében). Kiadó: Klenóczky és Biró (I. 19: szerkesztőbizottság; II. 12: Kovács Fülöp;

VI. 14: Kovácsevits Ottó). Laptulajdonos: Klenóczky és Biró (I. 19: szerkesztőbizottság; II. 27: Szigethy István; VI. 14: Kovácsevits Ottó)

5. Szerkesztőség: Árpád u. 268. (I. 19: Árpád u. 271; I. 44: Szécsy u. 1114; II. 9: Deák u. 363, a plébánia melléképülete). Kiadó: Árpád u. 268. (I. 19: Árpád u. 271; I. 44: Szécsy u. 1114; II. 9: Deák u. 363, a plébánia melléképülete)
6. Nyomda: Klenóczky és Biró nyomdája, Zenta. (I. 19: Székely Simon, Szabadka; I. 24: *Zentai Hírlap* könyvnyomdája, Árpád u. 272; VI. 23: Kovácsevits Ottó)
7. Melléklet: *Ellenőr* (I. 17. sz. alatt, mint önálló lap). Rendkívüli mellékletek: I. 43. számhoz; II. 51. számhoz
8. OSzK – I. 1–44 (teljes); II. 1–52 (teljes); III. 1–52 (hiány: 21. sz.); IV. 1–52 (teljes); V. 1–52 (teljes); VI. 1–52 (teljes). ZTL – I. 3, 26, 28; II. 6, 7, 42, 46; III. 2, 4, 5, 7; IV. 21; VI. 38, 51; VII. 3, 5, 31, 37, 44; VIII. 17; IX. 8, 10, 18, 23, 27. ZVM – II. 7, 11, 14, 29, 30, 35; III. 28; IX. 5.

(17)

Ellenőr

I. évf. (1893) 1–13. sz.

1. *Ellenőr*
3. Megjelenik kéthetenként egyszer, csütörtökön.
4. Felelős szerkesztő: Biró [János]. Kiadó: Ugyanaz, mint *Zentai Hírlap II.* I. évf. (1893). Laptulajdonos: Ugyanaz, mint *Zentai Hírlap II.* I. évf. (1893)
5. Szerkesztőség: Ugyanaz, mint *Zentai Hírlap II.* I. évf. (1893). Kiadó: Ugyanaz, mint *Zentai Hírlap II.* I. évf. (1893)
8. OSzK – I. 1–13. (hiány: 6, 7, 11) ZTL – I. 4, 5, 6. ZVM – I. 4, 5 [xerox], 6.
10. Bár a *Zentai Hírlap II.* mellékleteként jelenik meg, önálló lapként is megvásárolható. Az első zentai élclapként tartjuk számon, s az egyetlenként, amely rendszeres jelleggel megjelent, igaz, csak 1893 folyamán.

Ebben az évben megjelent még:

Zentai Ellenőr (7)
Zentai Közlöny (12)
Zentai Néplap (14)

1894

Ebben az évben megjelent:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Hírlap II. (16)

1895

Ebben az évben megjelent:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Hírlap II. (16)

1896

(18)

Zentai Híradó III.

I. évf. (1896) 1. sz. – XVI. évf. (1911) 29. sz., majd:

Zentai Friss Újság I.

XVI. évf. (1911) 30. sz. – XXIV. évf. (1919) 21. sz.

1. *Zentai Híradó* (XVI. 30: *Zentai Friss Újság*)
2. Társadalmi és közművelődési hetilap (II. 1: Társadalmi, közművelődési és közgazdasági hetilap; XI. 1: Politikai lap; XIII. 1: Társadalmi, közművelődési és közgazdasági hetilap; XV. 1: A D.M.K.E. hivatalos lapja. Az alföldi földművelők gazdasági egyesületének hivatalos lapja; XVI. 30: *Zentai Híradó*. Politikai lap. A D.M.K.E. hivatalos lapja. Az alföldi földművelők gazdasági egyesületének hivatalos lapja; XVII. 16: *Zentai Híradó*. Politikai lap. A D.M.K.E. hivatalos lapja. Az Alföldi Gazdasági Egyesület hivatalos lapja; XXIII. 10: *Zentai Híradó*. Politikai lap)
3. Megjelenik minden vasárnap (XI. 1: megjelenik hetenként háromszor – vasárnap, szerdán és pénteken, illetve vasárnap, kedden és csütörtökön; XI. 77: megjelenik hetente kétszer – vasárnap és szerdán; XII. 5: megjelenik hetenként egyszer, minden vasárnap XVI. 30: megjelenik hetenként háromszor – vasárnap, szerdán és pénteken).
4. Felelős szerkesztő: Kabos Ármin (XIV. 46: Politzer Sándor; XVI. 30: Heiszler Gyurgyovánszky Ferenc; XVI. 68: Politzer Leó). Főszerkesztő: dr. Kovács Jenő (XI. 1-től; XVI. 68: Heiszler Gyurgyovánszky Ferenc). Kiadó: Kabos Ármin (XIV. 46: Politzer Sándor). Laptulajdonos: Kabos Ármin

- (XIV. 46: Politzer Sándor). Munkatársak: Szűcs Lajos gimnáziumi tanár; Ormos Kálmán városi jegyző; dr. Reitzer József orvos; Kónya József anyakönyvvezető; Szigethy László telekkönyvi hivatalnok; Novoszel János tanító; Kovács Géza tanító, dr. Fischer Jákó szabadkai ügyvéd; Móra István budapesti költő; dr. Kovács Jenő budapesti hírlapíró
5. Szerkesztőség: Kabos Ármin könyvkereskedése, Zenta (XI. 1: Fő tér, a városháza épülete; XVII. 16: Politzer Sándor könyvnyomdája). Kiadó: Kabos Ármin könyvkereskedése (XI. 1: Fő tér, a városháza épülete; XVII. 16: Politzer Sándor könyvnyomdája)
 6. Nyomda: Kabos Ármin könyvnyomdája, Zenta (XIV. 46: Politzer Sándor nyomdája, Zenta)
 7. Rendkívüli mellékletek: II. 7, 16. számokhoz; IV. 14. számhoz; VI. 20, 38. számokhoz; VII. 1, 17, 20, 46. számokhoz; VIII. 24. számhoz; XI. 22, 41, 42. számokhoz; XII. 6, 10, 13, 15, 16, 21, 22, 23. számokhoz; XIII. 3. számhoz; XIV. 3, 9, 10–13, 15, 16, 17, 19–26, 29 számokhoz; XV. 13, 36, 38, 44, 53. számokhoz; XVIII. 46, 96. számokhoz
 8. OSzK – I. 1, 2, 13; II. 1–52; II. 1–52 (teljes); III. 1–52 (teljes); IV. 1–52 (hiány: 11. sz.); V. 1–53 (teljes); VI. 1–52 (hiány: 37. sz.); VII. 1–52 (teljes); VIII. 1–52 (teljes); IX. 1–52 (teljes); X. 1–52 (teljes); XI. 1–128 (teljes); XII. 1–54 (teljes); XIII. 1–52 (teljes); XIV. 1–52 (teljes); XV. 1–53 (hiány: 18, 21–24); XVI. 1–107 (hiány: 19–29. sz.); XVIII. 40–130 (hiány: 1–39, 56–89, 131–?); XXIII. 10, 11, 13.
ZTL – III. 11, 43, 50; IV. 19, 32, 39, 46; V. 13, 15, 24, 32, 51; VI. 8, 11, 20–22, 26, 32, 34, 36, 38, 41, 42, 45, 47–49; VII. 2, 6, 13, 14, 18, 27, 39; VIII. 4, 6, 32–35, 37, 48, 52; IX. 15, 31, 35, 38, 50; X. 3–5, 9, 13, 16, 25, 26, 28, 34, 43, 46, 47, 49, 50; XI. 5, 20, 22, 63, 72, 73, 77, 81, 96; XII. 17, 26, 28, 33, 39, 45, 52; XIII. 3, 6, 7, 21, 27, 29, 39, 42, 50; XIV. 12, 13, 24; XV. 2–4, 6, 7, 21, 46; XVI. 9, 10, 23, 28, 48, 72, 74; XVII. 1, 5, 12, 24, 48, 128; XVIII. 6, 9, 16, 102, 108, 112, 137, 142, 145, 148; XIX. 2, 43; XX. 131, 132; XXI. 8, 9; XXII. 5, 6, 24, 34, 39, 41, 42, 75, 122; XXIII. 48, 49, 50, 55, 119.
ZVM – II. 4, 36; V. 17, 24; VI. 45; VII. 12; VIII. 29; IX. 41, 51; XI. 49, 50, 55; XIII. 39; XV. 45; XVII. 16, 18, 119, 140–142;

XVIII. 13, 76, 149, 152; XIX. 87; XXI. 35, 67, 117; XXIII. 127; XXIV. 20, 21.
9. Szabadelvíű

Ebben az évben megjelent még:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Hírlap II. (16)

1897

Ebben az évben megjelent:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Hírlap II. (16)
Zentai Híradó III. (18)

1898

Ebben az évben megjelent:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Hírlap II. (16)
Zentai Híradó III. (18)

1899

(19)

Eleven Újság

1899. dec. 31. 1. sz.

1. *Eleven Újság*
3. Alkalmi lap
4. Főszerkesztő: Szávay Gyula. Főmunkatársak: Deutsch József, dr. Hajdú Dezső, Kabos Ármin, dr. Rothmann Árpád, Szigethy Imre. Kiadó: a zentai Izraelita Nőegylet
6. Nyomda: feltehetően Kabos Ármin könyvnyomdája, Zenta
8. OSzK – 1899. dec. 31. 1. sz.

Ebben az évben megjelent még:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Hírlap II. (16)
Zentai Híradó III. (18)

1900

Ebben az évben megjelent:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Hírlap II. (16)
Zentai Híradó III. (18)

ZENTAI HIRLAP

HELYI ÉS VIDÉKI-ÉRDEKŰ TÁRSADALMI ÉS KÖZMŰVELŐDÉSI HETILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

DEÁK UTCZA 363. SZ.

Kéziratok visszaadására nem vállalkozik a szerkesztőség.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Egyes szám ára 10 kr.

Előfizetési árak:

egész évre 4 ftl., félévre 2 ftl.

Hirdetések és nyitólír díjazása megállapodás szerint.

Aratás mindenfelé.

Peng a kasza, hullnak a rendek mindenfelé... magasan áll a júliusi nap s veti tüzelő sugarait azokra a munkásokra a kiket a hajnalszó oda int a hullámzó, érett, vetések elé.

Az ország különböző vidékeiről jött jelentések szerint a termés általában nem csak kielégítőnek, de határozottan kitűnőnek mondható.

A földbirtokosok azonban nem tartják kitűnőnek, de kielégítőnek sem a bért, a mit egész évi fáradságos munka után a termés által nyernek.

Valóban ijesztő az a szomorú jelenség, hogy innen-onnan leadóznak annak a rég híres gazdavilágnak minden reménye az iránt, hogy egykor még visszanyeri annak a földnek az értékét, a mely a szabad vámbehozatalok, hiányos közgazdasági rendszer, szervezatlenség által hovatovább értéktelené válik.

A gazdavilágnak az állam iránti kötelezettsége napról napra óriási mérvben fokozódik, a drágaság nagy mindenfelé, minden ágbán, a gabona ára tíz év alatt felére csökkent, míg a munkásoknak folytonosan Amerikába vándorlása miatt beálló cseledebihiány a munkabért kétannyira csavarta fel. A gabona még egyszer olcsóbb, a munka még egyszer drágább, míg a gazdák termékei feldolgozott állapotban csodulatos képen emelkedtek értékük. Ez a pusztító tény! Veszedelmes tény a gazda világra.

Az iparos, a kereskedő, a hivatalnok osztály változatlan halad a kor igényeivel.

S ha akadályoztatnák, egy-egy hatalmas szervezkedéssel helyre állíthatnák.

A gazdák azonban egy változatlan gép-

munkát végezhetnek. Ennek az árát valamikor megfizették; — ma, ha így marad, egy iszonyú bukás elé néznek s velük egy tekintélyes irányadók társadalmi kaszt, a középosztály bukik.

A gazdákkal nem törődik senki, érdekeinek nincs igaz harcra a parlamentben, nekik nincs szerveztető, náluk hibázik az összetartás, a mely má már felébredt az egyérekkel bíró legalsóbb munkás néposztály között is. Nekik ha nem országosan, de megyénként, kerületenként kellene csatlakozni s központot alakítani, mely folytonosan érdekeik mellett agítaljon. Csak így képezhetnének szilárd védőfalat ama veszedelmes áramlat ellen, mely ellenük fellépett.

Magyarország mindenkor fontos földmívelő állam volt, biztos jövőjét nem a valuta rendszer, nem politikai pártárványok, hanem a föld értéki tekintélyének megszerzése, helyreállítása bizosítja. A parlamentben időnkint csiszolt beszédben egy-egy honatya megemlíti a gazdák bajait s ezzel aztán vége minden további intézkedésnek. Ennek nem más a tanúsága, mint az, hogy a parlamentben hibázik az az elem, mely leginkább volna hivatva hatalmas testülettel képviselve megadni az ország irányát hibázik a gazda, a földbirtokos osztály. Fiskálisok helyett gazdák kellene, hecprovokátorok helyett az állam érdekeinek igazi osztályosai.

Azért ajánlatos, hogy ők szervezkedjenek; ajánlatos, hogy a választó polgárok gazdákat érdekesítsenek bizalmukra, a mely hatalmas testületet alkotva, orvosolni fogja elnyomott gazdasági viszonyainkat, a mely meghatározottabban biztosít meg egy ézedéves tekintélyes fennállást Magyarországnak, a mely küzd, hogy legyen reményünk bő

terméskor azt mondani: van termés elég, nem hiába küzdöttünk! Ez a gazdák kötelessége, ez joga a mostani veszélyes áramlatokkal szemben.

Városi közgyűlés.

1895. július 9 és 11-én.

9-én.

Elnököl polgármester d. e. 9 órákor megnyitja az ülést és felolvastatja a m. kir. kereskedelmi miniszter határozatát, mely szerint Zenta város a csókaik között kiépítéséhez és évi fenntartásához 37¹/₂-kal köteleztetik hozzájárulni. Ezen határozat szerint Zenta város az építési költséghez 612 ftl 9 kral, az évi fenntartáshoz pedig 117 ftl 66 kral köteles hozzájárulni. Vuitz József képviselő indítványozza, hogy mivel nekünk közmunka alapunk nincs, ezen követelést fizesse a megye. Szabó László hozzájárul az indítványhoz és kéri, hogy keressék meg a megye, miszerint ezen követelést, melylyel meg vagyunk róva, fizesse ki, mert nekünk ugy sem eszmélet semmiféle utat. Mikosovits József hozzáteszi, hogy a megye engedje meg az évenként beszolgáltatni szokott 18000 ftlból ezen összeget visszatartani. Szárics Bertalan főgyűlés kéri a közgyűlést, hogy Torontól vármegyén ezen követelést utalványozza ki, mert már nagyon sürgős. — A fentiek értelmében hozott a határozat.

A király fogadtatására kiküldött bizottság jelenti, hogy a vasúttól a városig vezető szomszédos utat a megye újra eszméletlen és kötelezni akarja Zenta várost, a költségek fele részének megtérítésére. Mikosovits József indítványozza, hogy a város utalásá vesse a megye ezen jákarakit szándékát, mert a klinker ut átvezetése a miniszter aként döntött, hogy az átvetel alkalmával tapasztalt hiányok kijáratási költségét a város és a megye közösen viselje s aztán a megye teljesen vegye az utat birtokába; már pedig az átadás megtörtént, így hát semmi közünk hozzá. — Az indítvány elfogadtatott.

A villamos világításra beérkezett ajánlatok közül kellett volna a közgyűlésnek választania, de

A „ZENTAI HIRLAP” TÁRCZAJA.

Nem leszen...

Nem leszen örökre az így, ne reméld!
Sőtleszlik a mámor, crippeu a kő,
Majd eljön a bűfje e meg szerelmek
S nem lesz, ki sáltoja a fűtölbe; szeretlek!

Máán bőlíngat az orgona fűp,
Ki tudja, ki ő szerelmemet aljja!
Ki tudja, ki lesz, a ki téged őtlee
Sálto szerető szavakat a fűtölbe.

En messze leszek, haen neu hat a bír,
Tűn lesz a szíreure ott halzatos ir,
Centes lesz az élet a tőle üdén
És eledelen, hogy imádtál én.

Sz. Szigethy Vilmos.

Az első pillangó.

Az első tavaszi fű kisafta a szőlőből a kis Rózsát. Komoran, vontatott lépésekben ment a kert felé, de fiatal szíve nem örült úgy a halzsamos levegőnek, az újja eledet természetnek, mint csak tavaly ilyenkor.

Leült a kis lúgashán, melyet még csak főlíg futott be a folyondár. A levegőben fecsképar repült vigan csiripelve, egyikük özöbe velt egy bogarat és mikor elfogta, diadalmasan vitte az éhes fiókának, melyek éhesen csápolva nyújtogatták az érkező anya-állat felé apró csöveiket.

A bokorban már dúlt a korán érkezett fű. A bokorban már dúlt a korán érkezett fű.

bolygott előtte kődbe bürkoltan, melyet bármint akarta is, nem bírt tisztán kivenni. Látna tisztán az alakját, mozdulatát, csak az arcát nem. Emlekezett mind tenetere, fűlebe csengett mámorító édes szava, mely csak szerelmre termelt, mely gyönyörűbb hangzása volt Rózsának minden másnál — de mi haszna, ha őt magát nem láthatja.

Ki tudja, mit csinál most a szegény Kelechenyi Bandi, ki fűm a fővárosban tanul, dolgozik, hogy ember legyen belőle, hogy megmondja az apjának: apám, nem csupán a vagyonodból, hanem a magam bersületéből is megélek!

Kelechenyiről ábrándozott Rózsá és most, mikor oly nagy fokban tört elő keblében a vagy, hogy viszonlássá, elvonult lelki szeméi előtt az ő egész életük különböző képekben.

Szomszéd birtokosok voltak, kertjeiket csak egy sövénykerítés választotta el egymástól és a kis Bandi ott járt át Rózsához játszani. Bandi komoly fű volt mindig és míg Rózsá lakodalmat akart játszani, ő tőmetni akart. Olyan komoly arczkifejezéssel csekkelte el a „Circumdedertum me gemitus mortis...” szomorú dallamát, a mit a fűlában tanult el a kántortól, hogy néhány pillanatra, még Rózsát is meghatotta. De csak néhány pillanatra, mert Rózsá megint csak a lakodaluon jártatta az eszt.

Mikor Bandi tizenegy éves lett, Rózsá meg nyolcz, már nem jártak tőmetni. Bandi azt mondta a leányának: Nezd te Rózsá, mondd én peked va-valamint! Tinektek szép birtokok van, nekünk is, én elveszlek téged feleségül és akkor a két szép birtok egyesül!

— Az bizony jó lesz, susogta a kis leány ábrándosan. De csak egy elakarsz-e venni, nem tréfeldsz?

— Hát te szerelsz engem?

— Igen Rózsá, én téged nagyon szeretlek, de szeretem még az én Pék kutyámat is, mert ő is szerel engem. Ott alszik az ágyam előtt. Oh, ha látnád, mikor álmodik.

— Szokott álmodni?

— Szokott, és örömeim egy sir!

— Majd egyszer meghallgatom én is. De mond csak Bandi, hol fogunk lakni, nálatok?

— Természetesen!

— De akkor nem láthatom a mamát és nem is alhatom vele fölbel, monlta szomorú arczczal Rózsá és elpiyeredett.

— Ne sírj Rózsá, eszténkit átnehetsz aludni a mamával!

— Te nagyon jó vagy Bandi!

A boldog gyermek álom is tova tűntek, Bandi a városba vittek, majd meg elment messze, nagyon messze, nemet szóra és a gyerekek csak ritkán láthatlak egymást. Karácsonykor, húsvétkor, mikor Bandi hozzájött a vakációra és a két családból együtt volt, de azért ott volt Rózsá Bandi anyjánál mindig, mikor a fű levelet írt, ha az egy elábrándultak közösen az örömhízen, hogy az év végen elvételalutalóg tisztá joles lesz a háznyilvánva. Aztán a néni ölesbe fogta a kis lány fejét és moskált neki az ő jó fiáról, a ki oly nagy örömet csinált az anyjának, bizalttak közösen egymást, hogy haza jön, haza jön és ezalatt eltelt az iskola év, betoppant Bandi.

A két gyerek most már jobban megértelődén, beszélgettek az elauit év eseményeiről. Bandiból már eltűnt az a naiv lú, mely meg kis gyerekek korában létezett benne, egy tizenöt éves fiúhoz méltó komolysággal beszélt a világról, a tanulmányairól, álmairól, a niknek megvalósításához közd

Megjelen: kéthetenként egyszer, csötörtökön.

T. közönség!

Furcsa portéka az ember, még furcsább a természet. Az egyik folyton komoly, a másik mindig kaczag. De legfurcsább a magyar ember, midőn sirva vigad! Ki tudna mindenkinek eleget tenni? Ki tudna élczlapot komolyan szerkeszteni? — Fölhangzik itt is, ott is: „Nekem a Hirlap kell!” „Nekem az Ellenőr!”

De meg a pokolbeli ördögök is — kiktől örökségképen szállt reánk lapunk. — megirigyelték tőlünk azt, hogy mindég csak élczelünk, hogy velük komolyan soha nem foglalkozunk!

Majdnem 3, azaz Három évezreden keresztül gondolkodtunk mit tegyünk, hogy tegyünk eleget mindenik embernek? Közben aludtunk is egy kicsit! Mig végre a jótékony álom meghozta a jó gondolatot is. Elhagytuk a Hirlapot! Elválasztottuk az Ellenőrt polgárilag! Szétvágtuk a köteléket, mely bernünket megbénított.

Önállóan, függetlenül eladó az Ellenőr! Ki ad többet érte?

A móríngja egész évre 2 öreg frt.

Darabonként adva 10 régi kr, vagy 20 uj fillér.

De azért a Hirlap vendégeinek tiszteletből, diszkokárdául adjuk.

A kérőket előre is biztosítjuk, hogy leányunkat csinosan felöltöztetjük, gazdagon ki stafirozzuk. Vig mosolyra derít majdan mindenkit a kedves menyasszony, tréfál, élczel, pajzánkodik és elúzi a bú felhőt.

Rajta hát ki veszi el? Kinek kell vig menyasszony?

a szerkesztő.

ZENTAI HIRADÓ

TÁRSADALMI, KÖZMŰVELŐDÉSI és KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

KIADÓHIVATAL:

KABOS ÁRMIN. KÖNYVKERESKEDESBEN.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Egyesszám ára: 10 kr.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 5 frt. fél évre 2.50 negyed évre 1.25

Észrevételek a mi szocialistáink mozgólódására.

A zentai szociáldemokraták mozgólódása, mit eddig figyelmen kívül hagyunk, aminek eddig fontosságot nem tulajdonítottunk, az utóbbi időben olyan mérveket öltött, hogy időszerűnek és szükségesnek látjuk annak okairól és következményeiről egyet-mást elmondani. Teszszük ezt azon czélból, hogy ha e sorok valamely szocialista kezébe kerülnek, olvassa el és mondja el társainak is ezek tartalmát, hogy okuljonak belőle; a nem szocialisták pedig igyekezzenek fölvilágosítani azokat. Kiket lelketlen ámitók félrevezetnek, kikben lelketlen ámitók soha nem teljesülő vágyakat ébresztenek, mely vágyakat és kívánságokat, ha egyszer erőszakkal keresztülviinni kedvük támadna, saját vesztükbe rohannának.

A szocialis kérdés, nem mai keletű, olyan idős az, mint maga az emberiség. A világ teremtése óta szocialisták mindig voltak, sőt az emberiség nagy többsége a szó nemesebb értelmében mindig szocialista volt, vagyis iparkodott bajain segíteni, ha egyedül nem, hát többek társaságában, több hasonló gondolkozásúakkal szövetségbe.

Amíg a szocializmus az emberi társadalom rendjeire támaszkodva, azok jóakarát támogatását kikérve igyekezett céljait elérni, bajain enyhíteni; addig az nemcsak hogy veszélyes nem volt, hanem — az emberiség egyes osztályainak szellemi vagy anyagi nyomorán a törvényes eszközökkel segítve — hasznos szolgáltatásokat is tett az emberi jogok fejlesztése és az anyagi boldogulás terén. Mihelyt azonban a szocializmus túllépte a törvényes korlátokat, felforgató szándékkal rontott a fennálló társadalmi rendek ellen, mindannyiszor óriási szerenésatlanségeket zúdított követőire.

Hozhatnánk föl állításunk bizonyítására példákat egyes nemzetek, népek történetéből, de a magyar nemzet történetében is találunk erre több szomorú esetet. Hogy többre ne hivatkozzunk, ott volt az 1514-iki Dózsa-féle támadás, melynek iszonyú következményeit évszázadokon át szívelte a magyar parasztság.

A mostani szocialis mozgalmak föndítők oka a vagyoni kérdésben fekszik.

Az emberi igények néhány évtized óta szertelenül megsaporodtak és a munkás nép keresete nem áll arányban igényeivel. Ha dolgozik és keres rögtön el

soknál a szomszéd emberben pedig irigység támad azok iránt, kik látszólag szükségét nem szenvednek. Sötét gondolataiknak panaszainak kicserélése végett csoportosulnak, vezető mindig támad, ha itt nem, kerül máshonról és rohamosan megalkul a tömeg és fölveszi a szociáldemokrata párt nevezetét.

Igy támadt az mindenütt, így támadt nálunk is.

Kétféle szocialista párt van, egyiknek tagjai az iparos osztályból kerülnek ki, ezek, mivel nagyobb értelmiséggel bírnak, veszélyesebbek a társadalmi rendekre; a másiknak tagjai a mező munkások, napszámosok soraiból kerülnek ki, de vezérük rendszeren az előbbiekből való.

Nálunk a két párt össze van keveredve, ami igazán érthetetlen, mivel mindenik tömegnek más igényei, más kívánságai vannak.

Ezzel a zentai szocialistáknak csak azon árnyalatáról szólnunk, mely a mező munkások és napszámosok soraiból verődött össze.

Ezen embertömeg nagyhangú és kétes existenciájú vezetők által folbujtatva, a fővárosban gombamódra szaporodó izgatató röpiratok által bátorítva, a vidéki szocialisták példáján indulva elhatározta, hogy összes munkáinak maga fogja megszabni az árát, melyen alul nem dolgozik. Megállapította írásban, mi a napszám ekkor meg ekkor, hogyan milyen, arányban fogja más földjét munkálni, az átaljás munkát törli stb.

Szép. De hátha az a más, aki munkát ad, az ő feltételeiket nem fogadja el, mi lesz akkor?

Nem fognak alább dolgozni. — Igen, de enni kell, ruházkodni kell, valahol lakni is kell, hát azt miből fogják fedezni?

Nos hát mi megmondjuk. Ha megmaradnak a határozat mellett vagy éhen halnak vagy lopnak vagy rabolnak. Más kivezető út nincs.

Ismerjük a mi ugynevezett szocialistáinkat, tudjuk, hogy ez egyik sem fog bekövetkezni, mert a munkaidő beálltával elfeledik, legalább kilencz-tized része elfeledi, hogy szocialista volt, megmarad józan magyar embernek és dolgozik.

Dehát mért hallgat az ámitókra, mért nem keres más megoldást nyomorának megszüntetésére és mért állít föl olyan szabályokat, miknek megtartása lehetetlen, mivel az nem rajta, hanem a munkaadón fordul meg.

állíták kissé gondolkoznak, maguk is belátnak ennek helytelen voltát.

Nem-e minden ember munkája, dolgozása különféle. Némely ember nem érdemel 20 kr. napszámot akkor, amikor a másiknak szorgalmas munkájáért 1 frt. napszámot fizetnek. Vajjon ki kényszerítheti azt a munkaadót arra, hogy egy hanyag dologkerülőt úgy díjazzon, mint egy szorgalmas munkást — megállapított árszabály szerint. Hisz ezt csak nem tartaná igazságosnak senki, még az a földpálkázott „elnök ur” sem, ki a multkor olyan fenn hirdette az igazságot, hivatott t. i. a jobbakkal megbotránykózására.

Az aratást ennyiért és ennyiért ilyen feltételek mellett, a kukorica földeket meg ilyen feltételek mellett szabad fölállalni.

Itt azután állapodjunk meg egy keveset.

Utána megnézzük a zentai szocialisták, hogy a szocialisták kívánságának az aratási munkáknál és a kukorica földek művelésénél sok esetben igazuk van. Szó sincs róla, vannak kapzsi munkaadók. kik e téren nem méltányolják eléggé a munkáskezet, de viszont az is igaz, hogy ezen bajnak orvoslását a szocialisták nem eszközölbetlik, mert minden mező munkás nem szocialista és elfogadja azt a kukorica földet negyedéből is, bár munkájából neki kevés jut s a gazdának a rosul munkált föld szintén nem haszon.

Itt a társadalom a művelt, jólékü emberiesen érző gazda — társadalom segíthet az által, ha együttesen ellátározzák illően méltányolni a munkás fáradtságát. Nem kell ide csak néhány jó példa, a többi magától jön. Ennek a bajnak javítását fölülről kell kezdeni, nem alulról.

Az átaljás munkának eltörése szintén a jámbor és teljesülhetlen óhajások közé tartozik.

Ugyan kérjük a józan gondolkozású szocialistákat, hogy gondolják ezt kívánhatónak, hisz a munkaadónak sem repül be a sült galamb az abakón és fáradtságuk gyümölcset ők sem hajlandók elvesztegetni. Ime csak egy megtörtént példát hozunk föl. Egy kert fölőlése rendes munka mellett 3 napig tartott és ezért a tulajdonos étkezésen fölül, átaljában 3 frtot fizetett s a munkás dolgával teljesen meg volt elégedve. A másik évben napszámmra adta ki kertjét s azon fölül, hogy örökös emberének nyomában

ZENTAI FRISS UJSÁG

A D. M. K. E.
HIVATALOS LAPJA.

ZENTAI HIRADO
POLITIKAI LAP

AZ ALFÖLDI GAZDASÁGI
EGYESÜLET HIV. LAPJA

Megjelenik hetenként háromszor:
**SZERDÁN, PÉNTEKEN ÉS
VÁSÁRNAP**

SZERKESZTI A SZERKESZTŐ-BIZOTTSÁG.
Főszerkesztő: **HEISZLER GYURGYOVÁNSZKY F.**
Felelős szerkesztő: **POLITZER LEÓ**
Szerkesztőség és kiadóhivatal Politzer Sándor könyvnyomdája

Előfizetési árak:
Helyben házhoz hordva egész
évre 3 korona.
Vidékre egész évre 6 korona

A társadalmi béke.

Ugy látszik, mi már arra vagyunk kárhoztatva, hogy itt rövid időn belül a békeség és az emberek egymás között való nyugodt, tisztességes és illemtudó érintkezése fenekestől fölforogjon. Ugy látszik megkezdődött a társadalmi háborúság, az emberek és néposztályok marakodása, üllekedése és ezzel megbénul a társadalmi békéből fakadó minden nemes törekvés.

Szomorú állapot ez nagyon és teljes világításban mutatja be társadalmunk jó részének kicsinyes, korlátozott eszejárását, rövidlátását és mindenre kapható voltát.

Azok az elemek, kik egyéni korrektségüknél, műveltségüknél fogva arra volnának hivatottak, hogy a közélet terén vezető szerepet játszanak, jórészt visszavonultak vagy visszavonulásra készítenek azok, kik előre törtettek és különféle hangzatos jelszavak mellett minden rátermettség hijával ámitják a hiszékenyeket, keverik, zavarják a közéletet és egymás ellen tüzelik azokat, kik eddig békében, barátságban éltek együtt.

Röpirat röpiratot ér. Egyikben szidják a zsidókat, a másikban a papokat, a harmadikban a függetleneket, majd a szocialistákat és így tovább. Az Összetartás neki megy a Friss Ujságnak ez siet a kapott ütest visszavágni, szóval a kavargódás gyönyörűen indult és a jó ég tudja, hol áll meg.

Az eddig békés közönség pártokra szakadozik, egymás ellen fordul és az eddigi jó barátok a tolakodó, habzó száju, önös érdeküket

takargató kolompokos bujtogatására öklöt mutogatnak egymásnak.

Vizsgáljuk meg nyugodtan, miért történik mindez.

Ne vezessen bennünket vizsgálólásunknál se politika, se vallási elkülönítés, se társadalmi előítélet.

A torzsalkodás alapját és kiindulási pontját az országos politika majmolása képezi.

Nem szívesen használtuk ezt a kifejezést, de hamarjában találabb nem jutott eszünkbe. Különösen azért találó ez a kifejezés nálunk, mert itt politikailag kiforrott, névvel bíró céltudatos függetlenségi párt nincs. Vegyes ellenzék, az lehet, de névvel bíró függetlenségi párt, az nincs.

Már most ezt az ellenzékét ki akarja sajátítani a néppárt, a Justh-párt, a Kossuth-párt, a keresztény szocialisták és a szociáldemokraták, akik éppen oly ellenzékiek mint a többi árnyalat és mindannyian a zentai függetlenségi pártban akarják megvetni a lábukat.

Természetes, hogy ennyi ellenzéki árnyalat között ki kell ütni a háborúnak. És ki ütött, mérhetlen kárára a zentai közéletnek.

Nemes politikai eszméket ébren tartani minden jó magyar embernek hazafias kötelessége. De politikai eszmékkel benső meggyőződés nélkül ámitani, tömeget toborozni, azt a mérsékeltet vagy más nézeteket vallók ellen uszítani, az nem hazafiság, az politikai stréberség.

Mindenkinek megadatik az alkalom, — hogy követválasztás idején politikai hovatartozandóságának

szavazatával érvényt szerezzen, de nálunk a választás után még hónapok, sőt évek múlva is áll a vásár és ez teszi tönkre jórészt társadalmi békénket. Ez kedvetleníti el az érettebb, az arra valóbb elemeket a közszerepléstől és dönti kátyuba a közügyek szekerét.

Folytathatnánk még ezt a témát tovább is, mert a mi félszeg társadalmi életünk ezen a téren annyi szomorúan különleges dolgokat és helyzeteket mutat föl, milyent sehol másutt nem találunk, de most ne térjünk ki a részletekre, hanem menjünk tovább.

Zenta város életében, sem a múltban, sem a régmúltban nem fordult elő, hogy a város lakói között vallási türelmetlenség ütött volna ki. Zenta lakossága e tekintetben mindig testvéri egyetértésben élt egymással. Itt senkit vallásáért guny, üldözés, megvetés nem ért. Ennek a városnak a lakossága mindig elég érett volt arra, hogy belássa, miszerint vallásáért senkit felelőssé tenni nem lehet, mert a vallást mindenki szüleitől öröklő és a pajeszes zsidó, ha apja katolikus lett volna, éppen oly jó katolikus lenne, mint amilyen jó zsidó lett volna az a katolikus vagy görög keleti, ha zsidó szülőktől származnék.

Ha valaki gonosz romlott, az nem azért gonosz és romlott mert ilyen vagy olyan vallásu, mert egyetlen vallás sincs nálunk, mely erkölcsstelenséget prédikálna, gonoszságra serkenteni.

Tehát sem a jó, sem a rossz embert vallásának szempontjából meg vagy elítélni nem lehet, és

Mai számunk 3000 példányban 6 oldalon jelent meg

(20)

Szabadsajtó

I. évf. (1901) 1. sz. – IV. évf. (1904) 1. sz.

1. *Szabadsajtó* (alkalmanként *Szabad Sajtó*)
2. Népinevelésügyi és társadalmi lap (I. 70: Politikai napilap; I. 79: Népinevelésügyi és társadalmi lap)
3. Megjelenik hetenként háromszor – vasárnap, szerdán és pénteken (I. 70: megjelenik minden nap; I. 79: megjelenik hetenként háromszor – vasárnap, szerdán és pénteken; I. 146: megjelenik minden nap; I. 153: megjelenik hetenként háromszor – vasárnap, szerdán és pénteken).
4. Szerkesztő és felelős szerkesztő minőségben váltakozva: Biró János nyomdász. Főmunkatársak, időnként váltakozva: Szigethy Imre, Morgenstern József, Döme Ferenc. Kiadó: *Szabadsajtó* Könyv- és Lapkiadó Vállalat. Laptulajdonos: *Szabadsajtó* Könyv- és Lapkiadó Vállalat
5. Szerkesztőség: Zug u. 552 (I. 48: Deák u., a Plébánia épülete; I. 69: Szent Anna u. 558; II. 44: Kossuth u., Zettin-ház; III. 15: Adai u., Széchenyi-ház; III. 47: a magyar kir. adóhivatal mellett; III. 120: Adai u., Széchenyi ház). Kiadó: Zug u. 552 (I. 48: Deák u., a Plébánia épülete; I. 69: Szent Anna u. 558; II. 44: Kossuth u., Zettin-ház; III. 15: Adai u., Széchenyi-ház; III. 47: a magyar kir. adóhivatal mellett; III. 120: Adai u., Széchenyi ház)
6. Nyomda: Beretka Imre könyvnyomdája, Deák u., a Plébánia épülete
8. OSzK – I. 1–175 (hiány: 4, 5, 9, 11–13, 17, 46, 71–74, 128, 129, 142, 147, 156, 162, 170; II. 2–152 (hiány: 1, 11–15, 24–26, 34, 38, 40, 42, 43, 45–52, 54, 61, 64, 68, 69, 71, 73, 74, 76, 78, 80, 82, 84, 102, 121–123, 125, 127, 129, 131, 138, 142; III. 2–73 (hiány: 1, 13, 34, 42, 45, 48, 50, 54, 55, 57, 59–66, 70, 71. ZTL – I. 2, 38, 43, 48, 57, 58, 60, 62, 69, 70, 79, 146, 153, 157; III. 15, 47, 66, 120, 142. ZVM – I. 71, 83, 85, 86, 121, 156; II. 44; III. 24, 152; IV. 1.
9. Szabadelvű
10. Az első zentai újság, amely – igaz, csak rövid időre – napilapként jelent meg.

(21)

Összetartás I.

I. évf. (1901) 1. sz. – XIX. évf. (1919) 20. sz.

1. *Összetartás*
2. Vegyes tartalmú közművelődési lap (III. 140: Közművelődési lap; VI. 50: Társadalmi lap; IX. 1: Politikai, gazdasági és társadalmi lap; XI. 18: A zentai Függetlenségi Kör hivatalos lapja; XI. 95: Politikai lap. A zentai Függetlenségi Kör hivatalos lapja)
3. Megjelenik hetenként háromszor – vasárnap, szerdán és pénteken.
4. Felelős szerkesztő: dr. Ellinger Jenő ügyvéd (VII. 3: dr. Kerekes Frigyes Kázmér; VIII. 103: dr. Ellinger Jenő; X. 70: dr. Rasch Károly; X. 72: Molnár Szipán Vince; X. 74: dr. Rasch Károly; X. 81: Molnár Szipán Vince; XI. 18: Dudás György; XII. 75: dr. Sóti Ádám; XIII. 126: dr. Rasch Károly; XIV. 46: Molnár Szipán Vince; XIV. 50: dr. Széchenyi István). Lapvezér: dr. Ellinger Jenő (VII. 3-tól; X. 70: dr. Rasch Károly; X. 74: Orbán Károly). Kiadó: Beretka Imre, nyomdatulajdonos (III. 80: Beretka és Molnár nyomdatulajdonosok). Laptulajdonos: a szerkesztőbizottság (IV. 22: dr. Ellinger Jenő)
5. Szerkesztőség: Szent Anna u. 557 (III. 140: Jókai u. 544). Kiadó: Szent Anna u. 557 (III. 140: Jókai u. 544; VI. 21: Szabadkai u., Mester-ház; VII. 69: Szabadkai u. 509; X. 8: Fő tér, Molnár Szipán Vince könyvkereskedése)
6. Nyomda: Beretka Imre nyomdája, Szent Anna u. 557. (III. 80: Beretka és Molnár nyomdája, Zenta; III. 140: Pléstitű és Horváth könyvnyomdája, Jókai u. 544, Katolikus Legényegyesület háza; IV. 22: Beretka és Molnár nyomdája, Zenta; VI. 21: az *Összetartás* nyomdája, Szabadkai u., Mester Lajos házában; X. 8: Molnár Szipán Vince nyomdája, Zenta)
7. Rendkívüli mellékletek: II. 115. számhoz; 116. számhoz
8. OSzK – I. 1–12 (teljes); II. 1–153 (teljes); III. 1–151 (teljes); IV. 1–152 (teljes); V. 1–152 (hiány: 10, 14, 133); VI. 1–149 (hiány: 16, 17, 88, 124, 141; számugrás 76-ról 78-ra; nem jelent meg: 77. sz.); VII. 1–151 (teljes); VIII. 2–154 (hiány: 1, 102); IX. 1–151 (teljes); X. 1–151 (teljes; nem jelent meg: 133. sz.; számugrás 132-ről 134-re); XI. 1–152 (hiány: 103); XII. 1–152 (teljes); XIII.

- 1–129 (hiány: 71–76, 124, 130–?); XIV. 1–126 (hiány: 75–89, 127–?); XIX. 12.
 ZTL – I. 4, 5, 9, 10; II. 127; III. 61, 67, 68, 104, 106, 112, 125, 128, 131, 133, 137, 138, 143; IV. 2, 10, 12, 69, 80, 81, 112, 129, 146–148; V. 16, 35, 38, 39, 45, 63, 64, 67, 68, 87, 88, 99, 110, 113, 123; VI. 21, 24, 32, 95, 108, 116–118, 124, 149; VII. 13, 15, 23, 32, 89, 97, 144; VIII. 3, 7, 19, 21, 28, 30, 47, 64, 66, 81, 103, 106; IX. 4, 14, 16, 20, 23, 73, 137; X. 8, 18, 20, 21, 24, 49, 62, 75, 94, 95, 120; XI. 7, 19, 26, 27, 32, 56, 69, 70, 71, 90, 95, 106, 131; XII. 14, 24, 68, 77, 94, 97, 108, 112, 113, 145; XIII. 47, 54, 67, 70, 76, 83, 96; XIV. 1, 2, 5, 6, 8, 14, 23, 30, 50, 53, 61, 62, 65–67, 94; XV. 8, 26, 29, 30, 84, 94, 103, 130, 131; XVI. 41, 62, 88, 90, 110; XVII. 5, 6, 34, 40–42, 52, 64, 116; XVIII. 16, 40, 47, 64; XIX. 16, 17, 20.
 ZVM – II. 35, 52, 111; III. 83, 96, 104, 105, 107, 110, 117, 121, 122, 126, 134, 142, 144, 146, 150, 151; IV. 3, 15, 21, 24, 25, 27, 28, 39, 48, 50–53, 56, 59, 60, 64, 68, 72, 73, 75, 78, 79, 82, 88, 89, 91, 95, 118, 133, 141, 146; V. 1, 3, 4, 8, 11, 23, 24, 26, 27, 39, 41, 48, 50–52; VI. 50; VIII. 7, 80; IX. 17, 27, 30, 31, 126; X. 45, 61, 65; XI. 31, 45, 46; XII. 16, 17, 97; XIV. 20, 86, 87; XV. 45, 151; XVI. 119, 131; XVII. 24, 61, 66, 69; XVIII. 30.
9. Függetlenségi (Kossuth Ferenc-irányvonal)
 10. A lap alapítója Bartha Miklós, jeles közéleti személyiség, publicista, Zenta országgyűlési képviselője volt.

Ebben az évben megjelent még:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Hírlap II. (16)
Zentai Híradó III. (18)

1902

(22)

Délmagyarországi Néplap

1902. (évf. jelzés nélkül) 1–6. sz.

1. *Délmagyarországi Néplap*
2. Közművelődési, társadalmi, közgazdasági ismeretterjesztő hetilap
3. Megjelenik minden vasárnap.
4. Felelős szerkesztő: Matkovich Lajos
5. Szerkesztőség: Ada, Kinizsi u. 907. Kiadó: Ada, Kinizsi u. 907.
6. Nyomda: Kabos Ármin nyomdája, Zenta

8. OSzK – 1902. 1–6. sz.
10. Nagyon szűkszavú impresszumából kevés használható adatot tudtunk felhasználni. Figyelemre méltó, hogy fényképes illusztrációkat is tartalmaz, melyek nem reklám-célokat szolgálnak. Rejtvények is feltűnnek az újság oldalain.

Ebben az évben megjelent még:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Híradó III. (18)
Szabadsajtó (20)
Összetartás I. (21)

1903

(23)

Igazmondás

I. évf. (1903) 1–16. sz.

1. *Igazmondás*
2. Közművelődési lap
3. Megjelenik hetenként háromszor – vasárnap, szerdán és pénteken (I. 7: megjelenik minden vasárnap).
4. Felelős szerkesztő: Szigethy Imre. Kiadó: Pléstity és Horváth Társas Cég. Laptulajdonos: Pléstity és Horváth Társas Cég
5. Szerkesztőség: Kossuth u. 710, földszint. Kiadó: Kossuth u. 710, földszint.
6. Nyomda: Pléstity és Horváth gyorsajtója, Zenta
8. OSzK – I. 1–16.
 ZTL – I. 1, 7, 8, 15.

(24)

Zentai Összetartás

I. évf. (1903) 1. sz. – II. évf. (1904) 14. sz.

1. *Zentai Összetartás*
2. Társadalmi, közgazdasági és közművelődési lap
3. Megjelenik hetenként kétszer – vasárnap és pénteken.
4. Felelős szerkesztő: Molnár Szipán Vince. Kiadó: Beretka és Molnár nyomdatulajdonosok. Laptulajdonos: a szerkesztőbizottság
5. Szerkesztőség: Szent Anna u. 557. Kiadó: Szent Anna u. 557.
6. Nyomda: Beretka és Molnár könyvnyomdája, Zenta.

ELEVEN UJSÁG

Főszerkesztő:
SZÁVAY GYULA.

Főmunkatársak:
Deutsch József, Dr. Hajdú Dezső, Kabos Ármin,
Dr. Rothman Árpád, Szilaghy Imre.

Kiadja:
A „ZENTAI IZR. NÖFGYLET”

Előfizetési felhívás.

Weisz Margit k. a.

Eleven Ujság, tessék uraim,
Eleven Ujság, tessék hölgyeim,
Eleven Ujság, szépre, jóra írt,
Eleven Ujság, egy évre öt forint,
Örökre: száz, vagy több, tetszés szerint.
(Külső, trara — ?)

A mi lapunknak versenytársa nincs,
A mi lapunk az irodalmi kincs,
A mi lapunk sok szépet felél,
S ölelőnkül tán szólni se kell.
Az egyik ezikkünk vig, komoly a másik,
S kifejező mind a megszólalásig.
Panasz nem volt a hetünkre még,
Nem rontja velők senki a szemét,
A világitás lehet bármely fajta,
A vak is el tud igazolni rajta. (Külső.)
Eleven Ujság, tessék, tessék,
Előfizetni kötelesség! (Trara!)

Vezércikkünk oly híven ostromoz,
Hogy tényleg ostort fog tünáilhoz,
A humorunk kaczag a játszi hanghoz,
S míg nem nevetés, újjával is csiklandoz.
Költeményünkben van igazi szív,
Az érvelésünk mint a vas, maszív,
Entrefiléink megennivalók,
A kritikáinknak minden szava bók,
Tárcáink is vonzó végzetelendül,
Benn a novella megolgyonul. (Külső.)
Eleven Ujság, tessék, tessék,
Előfizetni kötelesség! (Trara!)

A híreinket összevesz a város,
Eljegyzésünkben minden ara bájos,
A vőlegény mind szerföltött okos,
S vagy tőképénzes, vagy nagybirtokos;
A gyászírunk meg másról sose szól,
Csak amerikai nagybácsiról.
Polémiaink nem is szól, csak kiáll,
Az ellenféllel egy pár tust csinál,
S a nyíltterünk sem tollal vágja folyvást;
A felek közel verik benne egymást.
(Külső)

Eleven Ujság, tessék, tessék,
Előfizetni kötelesség! (Trara!)

Mondanivalónk mindig van elég,
Lapunkba nem jut a lapottelek,
Nem ollóznk s nincs is lapunkba bottás,
S minket sem ollóz más, csupán a fodrász.
Ha egyik, másik ezikk le-szúra nyúl,
S a nyájas olvasó előmosul,
Csak megessipi a szőzatos ezikk állát,
S cászló gyengédén: fogja be a száját.
Nehogy először ezt én érjem itt meg,
A szót áhadnám most a vezércikknek;
De mielőtt a szó elhal a számon:
Bemutatom im a mutatványszámom. (Külső.)
Eleven Ujság, tessék uraim,
Eleven Ujság, tessék hölgyeim,
Eleven Ujság, szépre, jóra írt,
Eleven Ujság, egy évre öt forint,
Örökre: száz, vagy több, tetszés szerint.

Vezércikk.

Endrei Soma úr.

Üdv és barátság minden olvasónak
A „Vezércikk”-mél álmáig,
Alkatim remél, tisztelteltre,
A „hírlapiról” választom ma én.
Hogy mily jegyben van sorsa csillagn,
Elmondja ő maga.

Tudjátok-e, hogy mi a hírlapiró?
En az vagyok, hát nyilatkozhatom.
A műhelyemben kis király vagyok,
Magam törvényeimet én szabom.
Míg a szabom meg törvényeimet,
Tízeltkedő szolgálom a gondolat
S kemény uram a lelkiismeret.
Es száz irigy közt, kit sem irigylve,
Élek szegényen, élek szabadon.
De szegénységem morzsaiból én
Sok gazdagot boldoggá tehetek
Es szabadságom szárnyaiból én
Királyi süvegre adhatok
Disztó tollakat. Kincstáram is van,
Kifogyhatatlan annak belseje.
De mind e kincs nem olyan, mit kalmár
A bolti portékáért elfogad.

Ély kincsek ezek, mint teszem a nap,
Vagy az eső, vagy a termőerő.
A milliőknak köztulajdona.
Nekem csupán a hatalom jutott,
Hogy elosztthassam köztük jog szerint.
E hatalom a munkám voltaképpen
S munkámért bérem nem több sem-
[mivel,
Mint például ama napszámosé,
Ki a pinczéből zsákokat czipel,
Legyen a zsákban homok vagy arany.

Nem ördögség az én foglalkozásom,
A vegykonyhámnak semmi titka sincs
A festőnek sincs mása, mint ecsetje,
S egygyár színe, a melyet megkever
S vásznára felrak. Míg műveit ő
A halhatatlanság számára festi,
S évszázadoktól kér csodálatot,
En a holnapnak rajzolok a máról
S figyelemmel nem kérek egyebet.
A vázlatrajznak tudom száz hibáját,
De a javíthatásra nincs időm,
Mert jön a holnap, s táblám letörölve
Már új vázlatához gyűjtök anyagot.

Párosi köből formál a művész
Örökbecsű, remekelő alkotást,
En porszemekből összeragratok
Sábtöbbség ezt azt, minok ezéja van.
S ha egy nap él is, ámdé nélkülüm
Haszontalan pornál nem lenne több
Es egy napig sem élne hasznosan.

Dalol a költő a lugasok árnyán,
Es dalt tanul tőle a csalóány.
Majd sző történetet, szőnyű merészet,
Az igazságunk búve vonja mind be,
Es nemzedékek könnyre hull felettük.
En járok az élet nagy folyosóin,
Egy-egy függőnyt csak fölbebbent
[kezem,
Es szivdobbantó valóságban áll ott

TÁRGA.

Dal.

Braun Irénke k. a.

Napos mezőkben
Arkádliában
Szálltettem én.
Es zűd erdőben
Kis madarak közt
Nevelkedém.
A napfénynek
Es a tavasznak
Lánya vagyok,
Egyszerűsághen
Neveltek engem
A pásztarok.
Kis testvéreim
A vad virágok
Mlnd, mind nekem,
Velők aludtam,
Velők mulattam
A réteken.
Egyeser közben egy
Jegen ráérek
Bús fűz alatt
Kéjokat álltam
Es rám akadt a
Fűvek közt.
Azt mondják nekem,
Hogy: Irénke!
Es hogy számára
Es a találka
Nagy diadal.
Es ékezetbenél
Ékes ruhába
Öltöztetett,
Aranygyűrűvel
Könyvekben ölttem
Az életet.
De bús kolestor
Jég verne volt o
Pompa nekem.
Könnyes szemem csak
Nőha akadt meg
Embereken.
Es visszasiáltam
A régi sorost
Mint azelőtt,
Ringsz virágot
Játszó madárkát
Napos mezőt.
Jött akkor egy úr,
Nagyon sok dolga
Vasárnapon
Pepelnéknak
Nyitnak kiadás

Azóta temet
Virágosok közt
Daltolgotok.
Azóta temet
Kimondhatatlan
Boldog vagyok.
S halálból itt, hol
Mindenki lát és
Mindenki hall,
Ot dicsőít,
A hírlapirót,
A szöndő Dalt

Irén és Adolár.

Novella.

Személyek: Irén néni, Adolár nagybúr, szöndő.
Eldedák:
Hirschenhauser Rózsika k. a. és Deutsch József úr.
Irén: Az én nevem Irén.
Adolár: Az enyim Adolár.
Irén: Kis lányka vagyok én.
Adolár: S én nagy fűeska már.
Irén: Ha tudná, szíveim mint dobog!
Adolár: (Meg akarja csókolni.)
Megtudni ez könnyű dolog —
Irén: (Elhárítja.) Oh Adolár, de a mamma —
Adolár: Hissz-e leküvrt fűz, tudja, ma: (Ostromolja.)
Irén: Nem, Adolár! Legyen szerény
Itt a novella elején!
Adolár: (Visszalép.) Jó! De ne is tagadja már most:
Hogyan az öreg patikarost.
Irén: Hissz-e a patikarost, anya, vén,
Hogyan jonnak a pojo én,
Ki ont imádkom mind o porcelán?
Adolár: De azért csak legyen, ha tetszik!
Jez piztoly, rompi fűz, dal,
Megtöltöm életemmel
S ahol jonnak

Irén: Jaj, hiszen ez már vőfagyaszút!
On egy Robinson s Monte Christo!
No tegye, édes Adolár.
Adolár: (Félre.) Aha! a kezepebe már.
(Sötét vizék.) Egész nap fojt a sár magánya
S két károgo fekete kánya
Lesz rajt az énekes madár —
Irén: (Fokentén) rémül! Most mindjárt árook,
[Adolár.
Adolár: S a vándor majdan kérde áll
A csiprusok bús árnyánál:
„Ki totto?” S visszaküzd a város:
„Irén és a vén patikáros...”
Irén: (Mégsegen.) Ugy! hát ha maga így bosszan!
[Itt,
Mindjárt megyek s hívom a tanít,
Mogmondom hogy majd lőpre vitt,
Száz csókot akart adni itt...
Adolár: S hogy tudja, hogy kerokbe szászai?
Irén: Hát annyit so?.. Szép magyarázat!
E meg azt hihettem, hogy szeret!
Adolár: (Mégseppenve.)
Do anygalkám, hát hogy lehet —
Irén: En nem vagyok az anygalkája (Sir.)
Ni szaktünk! Aláz'szolgalja!
Adolár: De édes, drága —
Irén: (Sirva.) Monjon innen!
Adolár: (Könyörög.) Hát nem szabad tréfába
[Vinnem —
Irén: (Fűtereg.)
Igen! Tréfa... (Bakól) gyönyörű Irén!
S a piztoly és a clánkál?
Adolár: Kifogva arra redőktálnál!
Irén: (Fűtereg.) — gyönyörű
Adolár: (Fűtereg.) — No jó, no jó!
Irén: S a sár magánya, meg a kánya

Szabadsajtó

Meg jelenik vasárnap, szerdán és pénteken.

Ára 2 fillér.

Szerkeszti Bíró János, nyomdász.

Ára 1 krajcár.

A szegénység.

Irjunk le egy milliót, töröljük ki az egyes számot s megkapjuk a szegénység matematikai képletét.

A világban úgy hívják ezt: „haj, haj!” Az Isten az embernek a földet adá, mindenki számára jogos követelmény a boldogság és mégis a „van” és „ninc” élethálál harcot vív egymással a földön. „Gazdagság, szegénység” édes testvérek, egy anyának szülöttjei és oly iróniával különböznek egymástól, mint Kain és Ábel.

Nincs valami borzasztóbb, a földhöz ragadt szegénységnél. Kivételkötötti az embert emberi méltóságából, ez szűli a bűnt, ezért alkotják a törvények nagy részét, ez a halál prófétája.

A szegénység a legremsesebb társadalmi probléma.

Megfejtésén ezren gondolkoznak és ezren nem sikerül a problémát megoldani. Őzének nevezik a szegénység bölcslőit, agyrémnek legszentebb álmaikat, szívök véréből alkotott eszméiket.

E kérdés pedig nem új, ősmerték azt a görögök, rómaiak és hogy nem mulékony, azt napjainkban is sajnos tapasztaljuk.

Sokan megkísérelték a kérdés megoldását s jutalmuk gnyakacaj lett. A társadalom azonban nem térhet ki e kérdés elől.

Elősmérjük, hogy az eddigiek téves uton keresik az orvosságot, de megvagyunk győződve róla, igaz azon mondás, hogy a társadalmat bűneiből, tévedéseiből és nem erényeiből, főnyességéből ismerheljük meg.

Ha nem volna e szó közkeletű, akkor bujlódnám meghatározásával, így csak egy állítást írok ide tájékoztatón: „Azon ember, a ki már egy okkupált világban születik: semminemű joggal nem bír, hogy a társadalom életmi szereit fogyassza és e földön igazán fölösleges. A természet nagy asztalánál az ő számára nincsen terítve. A természet távoztat parancsol neki és nem késik e parancsot ő maga végrehajtani.”

Az emberi társadalom különböző alakjai meglepő és érdekes jelenséget

mutatnak fel e tekintetben. Ott, hol a társadalmi élet kifejlődve nincs, hol az enyém-tied törvényes tételek által nem szabályoztatik, hol a gazdag és szegény fogalmai alig ismeretesek, hová a civilizáció áldásai még nem hatoltak el, ott nem találjuk átkait sem. A mint azonban a társadalmi formák izmosodni kezdenek, nyomon követi a szegénység. A legkifejlettebb társadalmi alak, az őriási gazdagsággal bírókat és a legnyomorultabb szegénységet együtt mutatja, kised, szegény falvacskában nincsen szegény, mert egyik a másikat felebarátjának tartja, a nagyobb városok megdöböntő alakban és számban mutatják a társadalom ez átkát.

Nálunk is átzugott már a „jön a talár”. A végzett gazdák tekintélyes száma e kísérteties danát sugja füleinkbe. Szegénység még ezeket az állami intézmények fejlesztésével meg lehet csinálni. A pártok, a polgármesteri tekintélyes számot szolgáltat e bálványak áldozatul, de még ezeket is assimilálni tudja a társadalom. És ha a számítás nélküli gazdálkodás a közterheket oly arányban fogja fokozni, mint eddig, akkor reánk is ráköszönt elázhetlen vendégként, az általános elszegényülés.

És mi ennek okát két dotogban látjuk; egyik a mohón kapott szabadság, másik a kor szellemének meg nem értése. Az előbbi ok tönkedezik s következményei is lassan-lassan elkallódnak, de ez utóbbi folytonosan ébren van s egyedüli orvossága, a közműveltség.

Ez teheti hazánk lakosait gazdaggá, mert az anyagi és szellemi jólétet együttesen csak a közműveltség képes megteremtteni.

Városi közgyűlés.

A május havi rendes közgyűlést e hó 6-án d. e. 9 órára hívta össze a helyettes polgármester, melyet azonban, miután a képviselők egy részének mandátuma lejárt, nem tartottak meg. Csapán az elnöki bejelentéseket vették tudomásul, interpellációkat intéztek el és a tárgysorozat 7-ik pontja — a vármegyei alispánnak a képviselő-választásnak f. hó 14-ére kitűzése tárgyában a

polgármesterhez intézett rendelőte — vétetett tudomásul és tétettek erre vonatkozóan intézkedések.

Sadrics Géza h. polgármester, mint elnök fél 10 órakor az ülést megnyitván, a szokásos elnöki bejelentéseket tette meg, melyet a közgyűlés tudomásul vett.

Ellinger Jenő csodálkozásának ad kifejezést, hogy akkor, mikor Széll Kálmán miniszter-elnök a jog, törvény és igazság jel-szavát hirdeli és annak minden irányban érvényt akar szerezni s az által a tiszta választásokat kívánja meghonosítani, Zenta város közhivatalnokai, a végruhajók, becsüők és rindörök nem a hivatalos tömndüket végzik, hanem kerteskedésre, meghaltalmozások szerzésére használtatnak

fel; interpellációjában kéri a polgármestert, hogy van-e erről tudomása s ha nincs, van-e szándéka ez irányban haladéktalanul vizsgálatot tartani és a vizsgálat eredményéhez képest a választás elkövetőket megdönteni.

Ez az interpellációra „szólt” érdemleges választ nem adhat, — miután arról, hogy tényleg történnék-e ilyen mű választások nincs tudomása, azonban a vizsgálatot megindítja s a legközelebbi közgyűlésnek e tárgyban jelentést fog tenni.

A közgyűlés a választ tudomásul veszi. Homolya János kéri a polgármestert, hogy van-e tudomása arról, miszerint egyik szállási tanító a padokat használja fel tűze-lőli a nemezák a padlásra felrakott régi padokat, de mert ezekből már kifogyott, legújabb-n máz az iskolában használatban levőket is sorba veszi.

Kiss Simon gárd. tanácsnok válaszal az interpellációra, a bejelent a közgyűlésnek, hogy az iskola-helyiség tulajdonosa ilyen mű feljelentést tett a legutóbbi napokban; a vizsgálat megindult, melynek eredményéhez képest legközelebb jelentés fog látni.

A közgyűlés a választ helyeslőleg tudomásul veszi.

Sétáló Sándor kérdést intéz a polgármesterhez, hogy mikor kíván érvényt szerezni a közgyűlés azon határozatának, hogy a Széna-téren most a cselnek semmiképen meg nem felelő artézi kut, vagy újra furcsák, vagy betemetessék.

H. polgármester megnyugtatta szólót és a közgyűlést azon vála-zával, hogy a mérnök most készíti a tervezetet s a régi csövek kicserélésével és a kutak mélyebbre furásával a közös kíváncsalomnak elég fog látni.

Bergel Ferenc nem tudja, miért nem hozták már egyszer rendbe a már évtizedek óta a város testén polypként elősködő és rozoga-sága folytán közveszélyes gőzfűrdő ügyét; botrányos állapotnak jelezvén, hogy

AKI valamit venni, eladni, vagy bérbeadni akar, az ne mulassza el lapunk ki-hirdetést rovatát igénybe venni, ahol 10 kr-ért 10 szót lehet meghirdetni.

ZENTAI JÁNOS

Elvállal jutányosan saját műhelyében gazdasági gépek kijavítását felelősségre.

a Hofherr és Schrantz gépgyár képviselője

ajánl mindenféle gazdasági gépeket, egymint:

gőzcséplő-garnitúrákat a legújabb vetőgépeket, morzsolókat, kaparó-gépeket, aratógépeket.

Vesz és elad, vagy cserél használt gépeket is.

ÖSSZETARTÁS

Vegyestartalmú közművelődési lap. Megjelenik vasárnap, szerdán és pénteken.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
SZENT-ANNA-UTCZA 567. sz.
Készíteteket nem adunk vissza.
Hirdetéseik és nyitlert díjazása megállapodás szerint.

Felolós szerkesztő: Dr. Ellinger Jenő ügyvéd.
Laptulajdonos: a Szerkesztő-bizottság.
Laptulajdó: Beretka Imre nyomdatulajdonos.

Előzetési árak:
Helyben házhoz hordva:
1 óra 20 kr. (40 fill.)
Vidre postán küldve:
1 óra 30 kr. (60 fill.)

A tiszai hid.

Ugy látszik, a szerencsétlenség hatása alatt, egyik-másik kormányparti városi képviselő kemény kifakadásokkal illette az ellenzék s a baj okát a függetlenségi párt vezérferfiakra akarta hárítani. Fővárosi lapokban is olvastunk ily vádaskodásokat, melyek természetesen a kormányparttól eredtek. Ily előzmények után méltán tartottunk attól, hogy a csütörtöki közgyűlésen heves összeszólalkozások lesznek a hidomlás miatt. Azonban örömmel jelezük e lap hasábjain: balsejtelmünk ezuttal nem teljesedett be. Oly tárgyalagos volt a tegnapi városi közgyűlés, a milyen ritkán szokott megcsenni Zentán. Higgadtság és mérséklet volt az alapszine minden beszédnek. Nem volt egyetlen összeszólalkozás sem. Mindenki legjobb tudását vitte a vitába. A pártseuvedélynek nyoma sem volt a tárgyaláson. Meglátszott a közgyűlés minden egyes tagján, hogy tudatában vannak a nagy veszedelemnek. Egy szerencsétlen batározat s milliókra menő kára lehet a városnak. A szónokok egymást igyekeztek meggyőzni. Vitakoztak okosan, komolyan, higgadtan. Jól esett végig hallgatnunk ezt a közgyűlési tárgyalást. Ennek hatása alatt sietünk is kifejezést adni abbeli reményünknek, hogy ha a hidügy tárgyalása továbbra is megmarad ebben

a mederben, úgy sikerülni fog a multnak egy rettenetes bűnét reparálnunk. Egy szomorú emléktü korszak gyászos maradványa fog eltűnni városunk történetéből. Abból az időből van a mi hidunk, ez a gyarló alkotmány, a midőn Zenta város közvagyona Csáky szalmája volt. Ha sikerül a hidkérdést szerencsésen megoldanunk, Zenta város megszabadul ettől a nyűgjétől.

Ime leírjuk röviden a közgyűlés tárgyalásának menetét. Abból legvilágosabb képet alkothat közönségünk az ügy mostani állásáról.

Dudás Lajos polgármester megnyitójában felpanaszolta a nagy szerencsétlenséget, mely városunkat érte a hid leomlása folytán. Hangsúlyozta, hogy a közügy a leghiggadtabb tárgyalagosságot követeli tőlünk. Tegyük felre minden párttekinetet. Ki-ki a legjobb meggyőződése szerint szóljon a dologhoz. A tanács jelentése szerint Kiss Simon gazdasági tanácsos már beszerzett Adán egy kompot. Hír szerint Ó-Kanisán is kaphatunk jó kompot bérbe hosszabb időre. Majd a tanács utána néz és jelentést tesz a közgyűlésnek.

Az első szónok Vuics János volt. Előbb követelte, hogy a közgyűlési szónokok beszédeit foglalják jegyzőkönyvbe. Tartson a város gyorsirót, a ki szóról-szóra írja le a beszédeket. Azután áttért a hidügyre. A mostani

hidat le kell rombolni. 300000 frtba került, mikor új volt, most ismét 120000 frtot kellene rá költeni, hogy használható állapotba jusszon. 500,000 frtét lehet egy vashidat építeni. Az örökös lesz. A vashidon lóvonatu, vagy villamos vonatol lehet a csókai állomásig építeni. Ehhez szívesen hozzájárul Torontól és Bács-Bodrog vármegye is, a torontali helyiérdekű vasutársaság is. Nekünk pedig fontos érdekünk ez, mivel Zenta kereskedelmét a bánági községek sokban elősegítik. Gfrerer vállalkozónak mondjuk fel haladéktalanul a szerződést. A tanács pedig, a szakértők meghallgatása után haladéktalanul tegyen javaslatot a vashid építésére vonatkozólag.

Györgyovánszky György azt ajánlja, hogy ne béreljünk kompotat, hanem vegyünk örök áron. 6—700 frtért kaphatunk egészen új, jó kompot. Ő is a vashid építését ajánlja. Ha egy millió frtba kerül is a vashid, nem baj, legalább örökös lesz.

Spitzer Mórának aggodalmai vannak, hogy a vashid építése sokáig fog tartani. Abba bele telik 3—4 év. Az alatt az idő alatt a bánágiak teljesen elszoknak a zentai piactól. Majd mennek az árukkal Szegedre, vagy más felé. Szükségesnek tartja a mostani hid kijavítását.

Mikosevics Kanut nem tartja cél szerűnek a bérlővel való szerződés

AZ „ÖSSZETARTÁS” TÁRCZÁJA.

A p é n z.

— Egy plebános naplójából. —

Fiatl kaplán voltam még, mikor plebániát kaptam. Nem volt nagy birodalom, az igaz, de elég nagy arra, hogy ambíziómat kielégítse. Magam voltam a lekipásztor, korlátlan úr a plebánián, így majd hamarabb valóra válhatom nemes intenczióim, melyektől csak úgy zibongott a fejem. Legalább ezt úgy gondoltam. Minden mosolygott rám a faluban: a májusi nap az égen, az emberek az utcán, a gyermekek az iskolában s várakozásteli szemekkel kísérték minden mozdulatomat. Éreztem hogy sokat várnak tőlem, mint minden új paptól s én viszont egyszerre szerettem volna megvalósítani minden tervemet mint minden új pap. Azt a közmondást lassan jár, tovább érsz, nem akartam tudomásul venni. Nem ismertem az akadályokat s nem is akartam ismerni, melyek a legjobban kieszelt tervek kivételében is mindig fölmerülnek. Lángolni akartam, hogy egyszerre fölmelegítsék mindent, de arra nem gondoltam, hogy a nagy tűz éget. De hát akárhogy lángolt is bennem a jóakarát, lépést kellett

tartanom a körülményekkel s ahogy lehetett, úgy iparkodtam népemnek atya lenni.

Községem szegény volt, nagybárra nyomorult szellér nép lakta, kik között a jegyző és én valóságos nagyságos urak voltunk.

El lehet gondolni, mennyire bántott, ha beteghez menvén, mindenütt a nagy inséget szegénységet tapasztaltam. A madárnak is fájt, ha fainak nem szerethet elegendő táplálékot, — nekem is fájt a nyomorúság látása. Annál inkább, mert népem megadásal tűrte sorsát. Isten áldotta jó nép volt; bizony sokszor kértem az egek Urát, mozdítsa őket előbbre. De ha már nem segíthettem rajtok anyagi javakkal, legalább szóval vigasztaltam a szegényeket. Szívöl jött minden szavam, hisz énimek voltak, velők éreztem örömeiket és fájdalmukat. S ők láták, tudták, érezték ezt.

Mód fölött megvizsgáztalodtak ha már láttak. A hálálkodó szavak, melyekkel dédelgettek, a legnemesebb örömet okozták szívemnek s ha valahol fölszárlhattam lelkiatyai szavaimmal a nyomortól előcsalt könyveket, azt a napot nem adtam volna fél világ kincseiért. Búszke volnék rá, hogy hieim szerettek, hanem az Isten kegyelme lett volna mindez. Bennem azonban mind gyakrabban föltámadt a vágy, bár gazdag ember lehet-

nék, hogy kézzel foghatólag is enyhíthetnék a nyomorúságon. Türemlen természetem nem tudott megnyugodni szegény sorsukban, — ők jobbak voltak mint én.

Egyszer aztán hirtelen gazdag ember lettem. Ha jól emlékezem, valami sorsjegy félen nyertem sok sok ezer forintot. Errel aztán vége lett nyugalmamnak. Örökké azon tűnődtem, hogyan segítsek hieim helyzetén, hogy a segély állandó legyen s pénzem szét ne forgácsolódjék. Ezerféle terv rohanta meg agyamat s én nem tudtam választani közülök. — a faluban mihamar híre ment szerencsémnek s az én hieim kezdtek maskép viselkedni irántam. Nagyobbat köszöntek mint eddig, de zemeikből erősen kilátzott, hogy ezért szeretnék fölvenni a honoráriumot. A hol betegnek csak megfordultam, mindenütt adtam megféle éltre néhány koronát. Ennek eredménye az lett, hogy betegeim száma kétszáz perccenttel szaporodott. Ahol többet adtam, dicsérték, ahol kevesebbet, ott szidták. Sok helyre többször is elhívtak egymásután s ha nem adtam annyit mint első alkalommal, zsugori fősvény lett a nevem. A gyermekek az utcán nem kécsőkkel fogadtak, hanem nyitott tenyérrel s ha piszkos markocskáikba néhány krajczárt nyom-

Délmagyarországi Néplap

közművelődési, társadalmi, közgazdasági, ismeretterjesztő hetilap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
a bors lap elkészítése s összes dolgok intézendők.
ADA (Bács-m.) Kincsesi utca 197. sz.

Megjelenik minden
VASARNAPON.
Egész évre 8 korona.
Félévre 4 kor. Negyedévre 1 kor.

Szerkesztőért felelős:
MATKOVICH LAJOS.

A korszellem.

Noé apánk aligha ismerte a szőlőt pusztító-philoxerát, nem tanulmányozta a szőlőknek tudományos kezelését, mégis jobb bora volt mint a mai pincze-szövetkezeteknek.

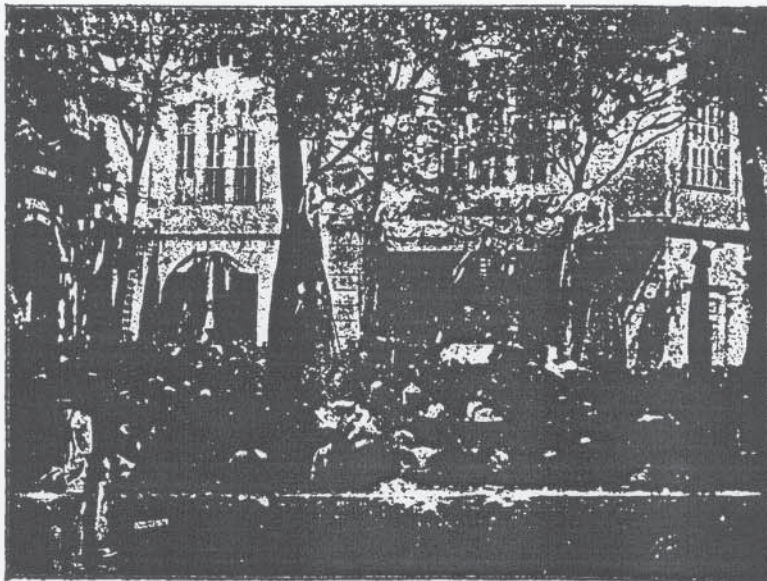
A Putilár feleségéről emlékeztet „József” nemcsak megjövendölte a hét szűk esztendőit, de meg is érte, azonban föl mernék fogadni akármibe, akárkivel, hogy nem ismerte a konvertált kölesönt, az összevont kölesönt, vagyis a kölesönöknek azt a fajtáját,

akkor hát igazán nagy szükségben lehettek.

Egy szóval régen több volt mégis az embereknek a vágott dohányuk, ha kevesebb volt is a tudományuk mint a mai embereknek; mert kevesebb volt az igényük, kisebbek voltak a kívánságaik, megelégedtek azzal a mi termelt, nem kívánt a keleti ember a nyugatiak műkincseiből, s nem szomjuhozott a nyugati ember a déli gyümölcsökre, nem bomlott a daróciban született muszka a lyoni selyemért, nem ásitozott a nemzeti ur azután,

sasága, linomsága egész kényelmesen messze földre elviszi az embereket látni és élvezni a mit a száraz föld meglerem és a tenger ad. — Így aztán a nyugatinak mert tanulta, látta, megismerni, élvezni, kell a keleti dolog is, és viszont a keletinek a nyugati.

Egyik sem éri be a magáéval. — Mindegyik napról napra többet és többet kíván a jóból. — Sokan még a vagyonuk sőt becsületük árán is kívánják az élvezetekeket. Szóval élvezni, — és — élvezni — ez a mai kor vezető eleme! Pedig ha műveltebbek vagyunk

Az amerikai magyarok zászlajának felavatása. Rákosi Jenő beszél.

mikor a szegény ember fia adósságot adósság hátára csinál, adósságot adóssággal orvosol, míg végre a sok kisebb adósságot összevonja, csinál belőle egy lehető legnagyobb adósságot, amivel a többi apró adósság kifizetetik, hogy egy helyre tartozzék inkább kisebb kamatokkal, mint sok apró adósságaiért több helyen mindig nagyobb kamattal beljebb-beljebb uszszék a bizonyos veszedelem felé.

Azt hiszem a hét szűk esztendőben sem ismerték a régi emberek ezeket a gazdasági nyomorúságokat; pedig

hogy Smyrni szőnyegekkel rakja meg teremt; — s ha akkor lett volna egyik márcziusi-áprilisi napon a „Park-Club” egyik rendezett esti-vacsorája, aligha hozták volna meg a szicíliai szőlőnek kilogrammját 10 koronáért, — annyit talán még azokért a szőlő lőrőkért sem adott volna a régi ember, a melyeket József két emberrel rudon vitélt ki Kánaán földjéről mutatába. — De nem is volt ám annyi adósság mint ma.

Persze hogy ma már mások az emberek. A közlekedési eszközök gyors-

is, a föld, a víz, a levegő és ezek termése, a kedvünkért meg nem változik, az a régi marad. — A kinek tehát nagyobb, több igénye mellett többre és többre és mindig többre van szüksége, mint a mije meglerem, azért az eszével is kell dolgozni.

E czélból csiszollák az emberek az eszüket és kezdett el műveltség, találgatás, dolgában versenyezni egyik nemzel a másikkal.

A nagy versenygésben született meg a sok mindenféle „izmus” materializmus (anyagiaság), commu-

● Közművelődési lap. ●

MEGJELENIK:
SZERDÁN, PÉNTEKEN

VASÁRNAP.

IGAZMONDÁS

● Előfizetés 1 hóra: ●

Helyben házhoz hordva 40 fill.
Vidékre küldve 60 fill.Hirdetések és nyitltér díjazása:
megállapodás szerint.

Felelős szerkesztő: SZIGETHY IMRE.

Kiadó laptulajdonos: PLÉSTITY és HORVÁTH társas. czég.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Zenta Kossuth utca 710 szám földszint.Előfizetéseket és a lap szellemi részét illető dolgozatokat a szerkesztőségbe kérünk.
Készíteteket nem adjuk vissza.

FELHÍVÁS

a mélyen tisztelt olvasó közönséghez!

Midőn lapunkat a nagyközönség elé adjuk, el vagyunk készülve arra a sokoldalú bírálgatásra, mely természetes következménye annak, hogy Zentán a nyilvánosság elé mer lépni annyi különféle irányzatú lap közé egy olyan, a mely — elég vakmerően — homlokán meri viselni ezt a nagyjelentőségű szót: »Igazmondás«.

Midőn a közjó előmozdítását célzó nemes törekvésünk támogatására felkérjük igen tisztelt olvasó közönségünket, — nem teszünk hangzatos ígéreteket, de fogadjuk, hogy a lapunk homlokán lévő czim tisztaságát mindig meg fogja őrizni tartalma, mely a közérdeknek önzetlen előmozdítására irányuland.

Zenta, 1903. augusztus hóban.

Hafasias üdvözléssel:
a Szerkesztő-bizottság.

RÁKÓCY ÜNNEPÉLY.

„Egyedül haligatom tenger mormolását,
Tenger habja fölött, futó szél zugását,
Egyedül, egyedül,
A búdosók közül,
Nagy Törökországban...”

Lévay József.

Messze-messze idegenben hazájuk sorát siratva hallgatták a száműzöttek a tenger, mely zokogásban adta vissza csendes fájdalomukat s üdvözölték a vizen tovasikló szelket, mely zúgva továbbította izenetüket hön szerett anyaföldjükre, honnan mint hazaárulók száműzve lettek. Itthon maradt hűveik, elnyomatva a túlerőtől, megadással csörgették lánczaikat s türtök vad kintzók átkait. A távollevőkre bélyeget süttött az elfogultság telete, az itthonmaradtok kezén emléket tört a bilincs. A bilincstörte emléket lecsókolta az igazság nemtörődő, a messze idegenben lévőkre süttött bélyeget lemosta vértanúságuk emléke. Ők voltak a magyar szabadság első utódor bajnokai: Rákócy hívei, kiknek nemzeti szabadságeretét 200 év előtt bűnné — hazaárulásnak nyilvánították s ma 200 év után a hazaszeretet legszebb erényei közé sorozzák. Teljesült

a költők álma; — fölkel a nap, hazánk levetkezze bilincseit, szabad lett a magyarok hivatallásba foglalni a hazaszeretetet s ma már a hazaszeretetet nyilvánítani tetteinkben nem bűn, hanem erény. Nagyaink emlékének nem elbujva áldozunk, de velünk ünnepel az egész ország. Rákócy 200 éves évfordulójának nemzeti emlékűnnepét ilté Zenta város közönségével a nemes egyetemi ifjuság folyó hó 23-án s hogy tényleges részt vegyen az országos ünneplés mozgalmában, feliratot küldött a városi közgyűléshez, hogy az, azt az országgyűlés elé terjessze a czélból, miszerint az 1715. évi 49. törvényekben Rákócyra kimondott száműzetést az országgyűlés szüntesse meg, hogy a haza hű fiaink idegenben nyugvó fejedelemi hamvait a hálás utókor hazahozhassa és új sírját zárandokhelyévé tegye nemzetének.

Az ünnepély részleteit a következőkben adjuk:

Déléleti felvonulás.

Impozáns módon nyilvánult meg Zenta hafasias és vallásos érzülete az ünnepélyt megnyitó istentiszteletben való részvételénél. Tesztületileg jelent meg a városi tanács Dudás Lajos polgármester vezetése mellett. Lélekemlő látványt nyújtott a zentai Katolikus Legényegyesület zászló alatt történt díszes felvonulása, az ünnepélyt rendező egyetemi és egyéb felsőbb tanintézetek hallgatóinak

Az „IGAZMONDÁS“ eredeti tárczája.

Higgy

Higgy lánka az érzelemben,
Mely szívemben dalt fakaszt,
Mert az üdvöt boldogságot
Tőled várom s te adhatasz.

Mint a tavasz derült napján
Az enyegő napsugár,
Élesíteni a kis rügyet
— Mit kibontott, — visszajár:

Úgy a lelkem ábrándjait,
Bűvös bájos álmait,
Ébresztgetik új életre
Rám mosolygó szemeid

S mint az ősznek hívós szele
A virágok szirmait,
Letépi és szíjjel szórja,
Csak a szárát hagyja ittl!

Úgy tépi meg hidegséged
Reményim zöld levelét
S teszi sivár pnsztasággá
Ábrándjaim mez-jét.

Tényi Győző.

ÉJJELEI KÉPEK.

Csendes nyári este van. Mintha a fák is nappali fáradaikat pihennék ki: alusznak. A ég azur kék, telve csillagokkal. Mint lidércz-fények csillognak, csalogatják a sártömeg lakóit magukhoz. s midőn ezek azt hiszik, hogy elérték a tisztább, szebb honba, egyet jobbanak, megint távolabból tűnnek elő, s marad, mi volt: sár, fertő mindenütt. A hold is elbujt az Océán mélyéből. Sugarait egy barokk stílusú kis pavilonra veti, kupolái, tornyocskái, apró kis szobrocskái egyik oldalról erősen vannak megvilágosítva, másik oldalról teljes árnyékban vannak. A pavilon lábainál egy kis tó van, helenként a hold sugarai vibrálnak. Hattyuk uszkálnak benne, de ezek is, mintha a természet fenséges csendjét nem akarnák megtörni, csak a hullámok által vitetik magukat tova. A patakocská egyik oldalán karcsú kis barokk hid köti össze a partokat, a pavillonnal szemközt egy pázsittal és cserjével fedett kis domb oldalon magas platánfák bámulnak komoran a nagy mindegségbe.

Az »Alkotó« pihen.

Távolról Schubert egyik Impromptujének akkordjai hangzanak. Versenyez az alkotmány az alkotóval.

Az egyik platánfának egy magas fiatal ember támaszkodik. A hold teljesen megvilágítja. A különös világítástól arca sajátságos sápadt sárga, sovány, homloka magas, mélyen fekvő szemüreibeől éjszérti szemek merednek a messzebe. Hosszu fekete hajfűrtjei hátrafelé vannak simítva. Karjait mellén keresztbe tette. Lelke nem ezen a földön jár. Néha testével

előre hajol, mintha porhüvelyé messze magasban járó lelkét követni akarná. Egy-egy akkordra ajkai idegesen rángatóznak, szeméi mint örülté, vagy Istentől ihletett látnoké, kimerednek, egész teste kéjesen vonaglik. Mirtha a zene hangjai, hol élesen felsikoltva, hol bánatosan bugva, magukkal ragadják, agyának minden sejtje öröltén meg van feszítve, minden csepp vére a szívéhez tödült. Minden izma, mintha a legnehezebb, megcserlötöb testi munkát végezné, kidagadt.

A muzsika az andante részhez ért. Ed-dig veszekedni látszott egy láthatatlan lény-nyel, a lelánczolt Prometheusz jajkiáltásai, követelőzései voltak azok, most könyörgött, sírt, fájdó hangon esdeklített. Mennyi keserv van egy emberi lélekben.

A fiatalember exaltálva fejéhez kap, végtelen fájdalom cikázik át agyán, és összerogy.

Ugyanebben az időben két alak jön át a hidon. Nesztelenül járkalnak, mint a kik az ilyent megszokták. Ruhájuk rongyos, piszkos. Arcukat torzonborz szakáll fedti, kalapjuk mélyen szemükre van húzva, villogó szemeik mindig a sötétséget kémlik.

— Hallod, Iván, a zene még mindig szól.
— Eh, mit törődöm én vele. Jobb volna, ha mindketten valami után járnánk. Már kéthárom napja nem volt semmi fogás.

— Én nem tehetek róla, ha nem akad semmi.

— Ugyan ne beszélj ilyeneket, választotta ingerülten. Egy idő óta nem törődöl semmivel. Mindig a templomok körül ólálkods,

8. OSzK – I. 1–7; II. 1–14.
ZTL – II. 13.
ZVM – II. 1.
10. Miután Beretka Imre és Molnár Szipán Vince átveszik az *Összetartás I.* kiadását és nyomtatását, ez a lap megszűnik.

Ebben az évben megjelent még:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Híradó III. (18)
Szabadsajtó (20)
Összetartás I. (21)

1904

(25)

Közzévélemény

I. évf. (1904) 1. sz. – II. évf. (1905) 14. sz.

1. *Közzévélemény*
3. Megjelenik hetenként háromszor – vasárnap, szerdán és pénteken.
4. Felelős szerkesztő: dr. Szabados József. Főszerkesztő: dr. Hajdú Dezső. Kiadó: Pléstity és Horváth. Laptulajdonos: dr. Hajdú Dezső (II. 2: dr. Szabados József)
5. Szerkesztőség: Árpád u. 268., Klenóczky-ház. Kiadó: Árpád u. 268., Klenóczky-ház.
6. Nyomda: Pléstity és Horváth könyvnyomdája, Árpád u. 268., Klenóczky-ház.
8. OSzK – I. 1–123 (hiány: 4, 60, 76–79); II. 2–14 (hiány: 1.).
ZTL – I. 2, 4, 14, 23, 45, 49, 53, 54, 76, 88, 90.
ZVM – I. 53–55, 66, 89, 102, 104, 111, 114, 116–118, 121–123.
9. A Közgazdasági Párt lapja

Ebben az évben megjelent még:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Híradó III. (18)
Összetartás I. (21)
Zentai Összetartás (24)

1905

(26)

Zentai Függetlenség

I. évf. (1905) 1. sz. – VII. évf. (1911) 10. sz.

1. *Zentai Függetlenség*
2. Társadalmi lap (I. 5: Társadalmi lap. A Zentai Függetlenségi Kör hivatalos lapja; III. 2: A zentai Függetlenségi és 48-as Kör hivatalos lapja; V. 6: Politikai lap. A zentai Függetlenségi és 48-as Kör hivatalos lapja)
3. Megjelenik hetenként háromszor – vasárnap, szerdán és pénteken.
4. Felelős szerkesztő: dr. Lovászy Andor (II. 68: Keczei Mészáros János középisk. tanár; III. 1: Kalmár Simon). Főszerkesztő: dr. Lovászy Andor országgy. képviselő. (III.1-től). Kiadó: a zentai Függetlenségi Kör. Laptulajdonos: a zentai Függetlenségi Kör
5. Szerkesztőség: Kossuth u. 912., dr. Lovászy Andor ügyvédi irodája (II. 22: a Függetlenségi Körben; II. 103: Kard u. 157; VI. 12: Beretka Imre üzlete, a városháza épülete). Kiadó: Kossuth u. 912., dr. Lovászy Andor ügyvédi irodája (II. 22: Beretka és Molnár nyomdája; VI. 12: Beretka Imre üzlete, a városháza épülete)
6. Nyomda: Fekete Sándor nyomdája, Zenta (II. 22: Beretka és Molnár könyvnyomdája, Zenta; II. 148: Molnár Szipán Vince nyomdája; VI. 5: Politzer Sándor nyomdája, Zenta; VI. 12: a Zentai Függetlenség nyomdája, Zenta)
7. Mellékletek: III. 42. számhoz; V. 95. számhoz; VI. 42, 44, 45, 48. számokhoz
8. OSzK – I. 1–25 (teljes); II. 5–150 (hiány: 1–4.); III. 1–149 (hiány: 11, 39, 40, 60, 147, 148, 150); IV. 1–149 (hiány: 142.); V. 1–152 (teljes); VI. 1–135 (hiány: 2–4, 40, 106); VII. 1–10 (hiány: 5, 11–?).
ZTL – I. 7, 9; II. 6, 52, 76, 77, 89, 91, 93, 106, 111, 112, 116, 118, 119, 126, 133, 150; III. 7, 23, 24, 32, 85, 88, 96, 108, 124, 127, 142; IV. 3, 8, 58, 70, 97, 104, 110; V. 39, 48, 53, 81, 99, 116, 144, 148; VI. 7, 9, 55, 113, 121; VII. 10.
ZVM – II. 31, 36, 86; IV. 79, 98; V. 126, 128; VI. 47.
9. Függetlenségi (Justh-irányvonal)

Ebben az évben megjelent még:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Híradó III. (18)
Összetartás I. (21)
Közüvélemény (25)

1906

Ebben az évben megjelent:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Híradó III. (18)
Összetartás I. (21)
Zentai Függelenség (26)

1907

(27)

Zentai Napló

I–II. évf. (1907–1908)

1. *Zentai Napló*
2. Társadalmi és tudományos hetilap
3. Megjelenik hetenként egyszer (?). Később talán alkalmi lappá válik.
6. Nyomda és címe: Kabos Ármin könyvnyomdája, Zenta
8. OSzK – II. aug. 26, rendkívüli kiadás

Ebben az évben megjelent még:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Híradó III. (18)
Összetartás I. (21)
Zentai Függelenség (26)

1908

(28)

Egyetértés I.

I. évf. (1908) 1–28. sz.

1. *Egyetértés*
2. A zentai iparosok lapja
3. Megjelenik hetenként kétszer – vasárnap és csütörtökön.
4. Felelős szerkesztő: Biró János (I. 15: Renkó János). Kiadó: a szerkesztőbizottság
6. Nyomda: az *Egyetértés* szerződéses nyomdája (Biró János nyomdája?), Zenta
8. OSzK – I. 1–28 (hiány: 2, 4, 7, 14).
ZTL – I. 1.
ZVM – I. 1.

Ebben az évben megjelent még:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Híradó III. (18)
Összetartás I. (21)
Zentai Függelenség (26)
Zentai Napló (27)

1909

Ebben az évben megjelent:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Híradó III. (18)
Összetartás I. (21)
Zentai Függelenség (26)

1910

(29)

Poloska

1910. febr. 26.

1. *Poloska*
2. Humoros lap
3. Alkalmi kiadvány
6. Nyomda: Molnár Szipán Vince nyomdája, Zenta
8. ZVM – 1910. febr. 26.

Ebben az évben megjelent még:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Híradó III. (18)
Összetartás I. (21)
Zentai Függelenség (26)

1911

Ebben az évben megjelent:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Híradó III. – *Zentai Friss Újság I.* (18)
Összetartás I. (21)
Zentai Függelenség (26)

1912–1915

Ezekben az években megjelent:

Zentai Közlöny (12)
Zentai Friss Újság I. (18)
Összetartás I. (21)

1916–1919

Ezekben az években megjelent:

Zentai Friss Újság I. (18)
Összetartás I. (21)

1920

Szünetel a hírlapkiadás.

1921

(30)

Tisza mellék

I. évf. (1921) 1–78. sz.

1. *Tisza mellék*
2. Politikai napilap
3. Megjelenik naponta (vasárnap és ünnepnapok kivételével).
4. Felelős szerkesztő: dr. Keceli M. Ferenc. Főszerkesztő: Tumbász S. Béla (I. 55-től)
5. Szerkesztőség: Fő tér, Plébániapalota. Kiadó: Fő tér, Plébániapalota
6. Nyomda: Dinka Péter és Társai könyvnyomdája, Fő tér, Plébániapalota
8. OSzK – I. 20, 28, 71, 78.
ZVM – I. 61.

1922

(31)

Sentai Újság

I. évf. (1922) 1. sz. – XX. évf. (1941) 42. sz., majd

Zentai Újság

XX. évf. (1941) 43. sz. – XXIII. évf. (1944) 118. sz.

1. *Sentai Újság* (XX. 43: *Zentai Újság*)
2. Politikai és közgazdasági lap. Kezdetben az impresszumban szerepel még: Izlazi na osnovu čl. 13. Vidovdanskog ustava [A Vidovdani Alkotmány 13. szakasza értelmében jelenik meg]. (VI. 132: A sentai Magyarpárt hivatalos lapja; a IX. 86. számban, az impresszumban már nem szerepel a „magyarpárt” jelző, ez valószínűleg már 1929-ben lekerül; XX. 97: Független politikai, gazdasági és társadalmi lap)
3. Megjelenik hetenként háromszor – vasárnap, szerdán és pénteken.

4. Felelős szerkesztő: dr. Répás Nándor ügyvéd (I. 96: dr. Keceli M. Ferenc; XX. 43: Árpási Károly; XX. 97: Edelényi Miklós; XX. 128: Dinka Péter). Kiadó: Dinka Péter (V. 117-től, de feltehetően már korábban is; VII. 61: Dinka Péter és Társai; XX. 128: Dinka Péter). Laptulajdonos: Dinka Péter (V. 117-től, de feltehetően már korábban is; VII. 61: Dinka Péter és Társai)
5. Szerkesztőség: Péter király tér/Fő tér, Plébániapalota. Kiadó: Péter király tér/Fő tér, Plébániapalota
6. Nyomda: Dinka Péter könyvnyomdája, Péter király tér/Fő tér, Plébániapalota (VII. 61: Dinka Péter és Társai könyvnyomdája)
8. OSzK – I. 96–108 (hiány: 1–95, 98, 99, 109–?); XX. 43–76 (hiány: 1–42, 77–?).
ZTL – I. 9, 54, 72, 92, 99, 107; II. 34, 35, 37, 39, 51, 52, 53, 54, 57, 59, 60, 95, 106, 107, 116, 119, 125; III. 100, 102; IV. 32, 37, 54, 55, 54–66, 83; V. 9, 24, 25, 33, 35, 38–41, 55, 71, 74, 85, 95, 101, 112, 140, 141; VI. 30, 31, 62, 63, 66, 75, 79, 82–85, 93, 94, 97–99, 109, 115, 128, 136, 138; VII. 1, 44, 101–104, 106, 110, 114, 115, 124, 125, 128; VIII. 34, 62, 94, 101–104, 110, 116–118; IX. 29, 89, 103, 105, 145, 53–55; X. 28, 34, 66, 141, 97–99; XI. 20, 23, 27, 33, 38, 51; XIII. 36; XIV. 32, 37, 44, 68, 105, 110; XV. 5, 8, 11–13, 43, 75, 81, 123; XVI. 21, 37, 98; XVII. 12, 102; XVIII. 9, 10, 35; XIX. 39, 99; XX. 4–14, 18–28, 30, 31, 33, 34, 36, 38, 43–62, 64–105, 107, 110–146; XXI. 2, 3, 6–79, 103, 121; XXII. [valós évf.] 23, 32, 103, 115, 146; XXIII. [valós évf.] 14, 23, 28–103, 113–118.
ZVM – I. 8, 45; III. 116, 118; V. 117; VI. 132; VII. 61, 111; IX. 86, 88, 98–129, 155; X. 39, 144; XI. 16, 18, 31, 33, 39, 71–75, 77–91, 93–129, 131–153; XII. 137; XIII. 14, 27, 43, 44, 46, 57, 59, 79, 86, 129, 133, 144; XIV. 8, 14, 15, 17, 19, 23, 46, 78, 82, 90, 104; XVI. 13, 19, 37, 68, 80, 103, 109, 112; XVIII. 17, 41, 53, 65, 75; XIX. 42, 94, 96, 107, 129, 135; XX. 14, 15, 42, 43, 55, 58–60, 65, 66, 71, 72, 80, 81, 88, 90, 91, 97, 99, 100, 106, 108–112, 116, 119, 120, 122, 123, 125, 126, 128, 129, 133, 138, 142; XXI. 1–5, 6–13, 15, 21, 27, 32, 35–40, 42, 47–49, 51–54, 56–62, 64–76, 78–80, 82–84, 86–92, 99–109, 113, 115–120, 123, 125, 127–133, 136, 139–147, 150, 151; XXII. [valós évf.] 1–6, 11, 12, 15, 17, 18, 21, 23, 25, 27, 30, 31, 34, 40, 46, 73, 82–86, 99, 121–145, 151; XXIII. [valós évf.] 1, 7–24, 32–41, 46–54; 57–63, 65–67, 69, 73, 75–81, 85, 88, 106, 116, 117.

ÖSSZETARTÁS

Társadalmi, közgazdasági és közművelődési lap. Megjelenik vasárnap és pénteken.

Szerkesztőség és kiadóhivatal :
SZENT-ANNA-UTCZA 557. sz.
Kéziratokat nem adunk vissza.
Részletek és nyitólír díjazása megállapodás szerint.

Laptulajdonos: a Szerkesztő-bizottság.
Lapkiadók: Beretka és Molnár nyomdatulajdonosok.

Előfizetési árak:
Helyben házhoz hordva:
1 óra 15 kr. (30 fill.)
Vidékre postán küldve:
1 óra 25 kr. (50 fill.)

Újlesztendő.

Itt az ujesztendő, ismét elérkezett. Hozz majd talán rékünk sok jót, és szépet?! Bizzunk és reméljünk! A remény életel. — Az ő esztendőben porba hullt reményeink roncsain az új év beköszöntével új sarjat keresünk, amely a várt termést talán meghozza ránk.

Sok keserű könyvet, fájdalmas sóhajt
visz magával az ó év, aránylag kevés
örömmel süllyed az örök feledésbe.

Reménnyel néz Zenta az új év elé,
habár sok csalódás érte a múltban.
Hogy miket remél és milyen csalá-
d-sok értek, arról ez ünnepélyes napon
nem emlékezünk meg, mert olyan hú-
rokát kellene megpendítenünk, melyek-
nek hangjai ép ezen napon nem alka-
masok hangulat keltesére.....

Szilveszter éjjelének tizenkét órájkor az ezerkilencszázharminik év — a mely sokaknak annyi édes reményét valósította meg, sokaknak fejére annyi bánatot és bajt zúdított — az idő végtelenségének tengerébe merült.

Az ezerkilenczszázadik esztendő,
a mely egy hosszú réppel ismét to-

vább vitt bennünket az idő végtelenségébe — a múlté már.

A jelen a multra a feledés fátyolát borítja s a feledés balzsamát csepegteti a sajtó szíveibe s a szokásos ünnepi hangulat, ilyenkor bemelegíti az emberi gyarló szíveket és a vallásos lelkekbe újabb reményt önt — a jövőre nézve.

Szilveszter estéjén — hosszú idők folyamán mintegy hagyományyá vált vallásos szokás szerint — az emberiség hálaadással zárja be az idők végételenségébe tűnedező esztendőt.

A templomok megtelnek hívőkkel, ahol a vallás embere, az Isten szolgái emlékezik meg a mulandóságról, a halálról, Isten születéséről, az örök életéről. Figyelemmel kíséri az emberiség napra, órára, percenkénti életét, a **szorgosokat**, a szorgos hallgatókat, a mulandó tanulókat és az esztendő folyamán született és elhaltak számáról.

A hagyományos vallásos hálaladás
estéjén, hittel és a hitetlenséggel fohászkodik
az emberiség kicsinye és nagyja, férfiai
és asszonya az újesztendő geniuszához
s bizalommal tekint a jövőbe, a mely
jövő előtt homályba van burkolva,
mely homályon keresztül mindazonáltal

biztató fényével hiteget s a mely jövő kezdetét életében, lelkiszemeivel mintegy batárkörnek, forduló-pontnak látja s az isteni szeretet melegétől megihletve, az isteni gondviselésbe helyezte gyermekét bizalommal jobb jövőt, boldogabb újszentendőt remél a múlt után.

Magyarok Istene! adjál a te hű magyar népednek boldog újesztendőt! És boldog legyen ez év városunk minden rendű és rangú lakosságának!

Hozza meg ez új év a testvéri egyetértést városunk és annak lakosságának jóléteért, boldogulásáért törekvő munkálkodásra.

Lebegjen városunk felett a béke angyala, terjessze ki védő szárnyát felette s részesítse jólévi erejében.

Városi közgyűlés

Zenta város képviselő testülete f. evi december hó 30 án d. e. 9 órakor a város-háza nagyteremében rendkívüli közgyűlést tartott. Feloivasattak Bács Bodrogh vármegye törvényhatósági bizottságának végrehározata Kraszl József bñlhelyiség bérelének meg-hozzabízattásáról, Széles Gergely erdős kűt-ának kártalanításáról, Balog Gulának kiadott

Zarándoklat II. Rákóczy Ferenc
és Thököly Imre sirjához.

— A „Zenitai Összetartás” tárcája. —

Irla : Czabafy János.

Konstantindpolyban.

Észtan a nyolcvanon felül levő magyar zarándokok, — a kikkel együtt Szécsény Ódon pápa családjaival és még néhány török előkelő, néhány lazarista szerzetes, köztük Kajdi János hazafőnök is részvétel az isteni tisztelően, — letették rövid beszédek kísérelésben koszorúkat II. Rákóczy Ferenc fejedelem sírjára. Mintegy 25 koszorút nagyobb részben vármegyei törvényhatalóságok és városok küldötték helyezett az. Ugyanakkor helyeztem el én is Zenta város közönsége nevében a savaival József herceg 1697. évi szeptember 11. győzelmes csatája színhelyéről, a Jedő szigetről sajtókerék melletti, 6 marab tölgyből állítalm készített és még élők ép koszorú, — a mely hazai voltainak fogva az általános letészés ép-nézvelel fogadtatott. Ezen koszorúknak széles nemzeti színd, lárós, vastag selem szalagjára még Zentán aranyos betűkkel a következő szöveggel nyomattam: „II. Rákóczy Ferenc fejedelem emlékének — Zenta város közönsége.”

Az ünnepség a Kőcsy-hymnus elének-
lésével ért véget, melyet egy lazarista, atya a
chóruson harmoniumon kísért.

A szent-Benedek templomában nyugvó magyarokról elmoundom a következőket a Szádeczky Lajos dr. egyetemi tanár „Konstantinápoly és magyar emlékei” című művéből merített történelmi adatokkal.

Ezen templomban legelőször Thóköly Zuzsika hercegnőt temették el, a ki Thóköly Imréné és Zrinyi Ilonának leánya volt. Született 1694. évben Nádorheherváron és meghalt egy éves korában Nikápolyban. Hogy a templom melyik részében nyugszik, nem tudni. Siremléke sincsen.

Időrendben a második magyar halott, a kit e templomban temettek el: Zrinyi Ilona, a kiróli Szádeczky Lajos dr. a fentemlitett művében a következőket írja:

"Zrínyi lóna, miután a régi Nikodémia (izmid) mellett a "Virágok mezején" épült vízijárában 1703. február 18-án elhunyt, a poltistesét február 20-án koporsóba tettek, Nikodémiába vitték a innen március 8-án hajóra tettek, 10-én Galatába szállították és mag az nap este az itteni jezsuiták (tempo-) mében "pompás szolennitással" sirolta be-
helyezték a mint azt a fej-delem (udni ilik Thokoy Imre) hű ilkára, Komáromy János arva-helyze. "Súja-főle szót márványlapot helyeztek címereivel s "donec resurgat" felirattal. (Ez már nincsen ott) Egy másik fe-
lyír márványlapot a sir-mellett a koporsó-hosszában a templom falába illesztettek. (Ez máig is ott van.) Hosszú latba felirattal éke-

szavakban hirdeti a dicő fejedelemszöny
eredetét és történeli jelentőségét."

Sir felirata a következő:

"Hic requiescit ab heroibus laboribus virilis animi mulier, sexus sui ac seculi gloria, celestissima domina Helena Zrinia, Zrinia, atque Frangepanica gentis decus ultimum, Thokoli principis uxor, olim Rakoczi, utroque digna conjuge magnis apud Croatas, Transylvanos, Hungaros, Siculos inelyta titulis, factis ingentibus toto in orbe clarior. Varios aequa mente fortunae casus experta, par propter, major adversis, cumulatiss christiana petate bellicuius ladiibus fortem domino reddidit animam, mortem elucata in suo Florum Campo ad Nicomedensem Bithyniae sinum Anno salutis MDCCIII. aetatis LX. die XVIII. Februarii."

Magyar fordítása :

Hírei fíradalmam után itt nyugszik Zrínyi
Izóna a férfi lelkelettől aszany, nemének
szóadásának dicőssége, fejedelmi úrnő, a Zrínyi
és Frangepán nemzetségek utolsó díszé,
Thököly fejedelmének, egykor Káczkőcznak
hívtes*) , a ki mindkét házastársához méltó
és a horvátok, erdélyiek, magyarok és szé-
kegyek között hírneves, jeles teljes révén az
egész földkerekségen még híresebb vala. A
sors változó viszontagságait beke üdőlékek
viselte jó szerencséségen kiváló, halálországban

* Tudni illik I. Rákóczy Ferencnek, II. Rákóczy Ferenc atyjának hitvese.

KÖZVÉLEMÉNY

Megjelenik vasárnap, szerdán és pénteken
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Árpád-utca 268. szám.

Főszerkesztő: dr. HAJDU DEZSŐ
Felelős szerkesztő: dr. SZABADOS JÓZSEF

Előfizetési árak 1 hóra:
HELYBEN 40 FILLÉR. VIDÉKEN 60 FILLÉR.
Működési és hird. díjat a kiadóhiv. kezeli.
Egyes szám ára 2 fillér.

A paktumok jegyében.

(H) Semmi okunk sincs arra, hogy széptegessük a dolgot. A Közgazdasági Párt, amely e választásra az összes szabadelvű elemeket egyesítette, tegnap kudarcot vallott. A 10 választó-kerületből 8-ban állított fel jelölteket, mert két kerület megnyerhetetlen volt és ezért ezekben nem is vette fel a harcot, és a 8 közül 6 kerületben elbukott.

Ezzel a 6 kerülettel azonban érdemes egy keveset foglalkozni és a bukás után egyet-mást megjegyezni.

E hat kerületben vannak a III. IV. és V. választó kerületek. Ezekben olyan számban alakult a szerb szavazók, hogy ezeknek a választóköröknek a döntő elválasztás sorsát. A szerb szavazók be is töltötték, eddigi múltjuk teljes és tökéletes tagadásával oly formán, hogy a függetlenség és a szerb jelöltyeire.

Ha ennek a végzetes lépésnek megítélése szerbeket valamely politikai elvi kifogás kényszerítette volna, akkor a dolog érthető volna. Nemcsak érthető, hanem indokolható is. Ha ez a kifogás az általános politikai elvek köréből való lett volna, ha az állam kormányzati szelleme vagy tör-

vényeire vonatkozott volna, akkor az elvtagadás még igazolható is lett volna.

De több évtizedes politikai állásfoglalást feldönteni, a szerb nemzetiség saját külön alapvető érdekeivel homlokgyenest ellenkező irányzatot támogatni azért, hogy az ugyanazon általános elvi alapon álló párt szándékosan és rosszakaratulag elbukattassék, — olyan lépés volt, amelynek megjelölésére az észszerűsége vonatkozó jelzők között hiába keresünk kifejezést.

Mit mondjunk tehát még akkor, amikor e minden józanságot és politikai érettséget nélkülöző csíny éppen egy olyan válságos fordulat alkalmával követett el, amikor mindenkinek, akiben egy cseppnyi szabadelvűség maradt, minden egyéb kérdés háttérbe helyezésével, egyesülnie kellett volna arra nézve, hogy a választókört és már-már kimúlt városi szabadpártot új életre és erőre segítsék. A választókör az egyszerű részvétlenség is bűn lett volna a szabadelvűség ellen, bűn a város békeje és egészséges fejlődése ellen, bűn az általánosan megállapított politikai erkölcsök ellen, — minek nevezzük azt az eljárást, amely még a részvétlenség határára is túlcsapva, a nyílt ellenségeskedésbe

megy át és ezt is még a legmeztelenebb kor-teskedéssel és izgatással folytatja?!

A mi politikai és publicistikai szótárunk úgy látszik nagyon szegény, mert erre az eljárásra alkalmas kifejezést keresve sem tudunk találni.

A szerbeknek sokszor, óh nagyon sokszor és nagyon hangosan hirdetett szabadelvűsége tehát, amely szabadelvűség náluk mind-egyedül nem a legmegvetendőbb cikkek közé tartozott, legalább olyan forgalmas időkben amikor jó kikiáltók működtek, — egyszerre ledobta magáról testi ruháját, amely a legbrutálisabb és legtrivialisabb különérdekűk íjesztő foltjait takarta és a szabadelvűség rancos köpönyegét fölakasztotta kocsmacégétől a függetlenségi csárda kapujára, ahol a jókedvű mulatozók a föltárt meztelenségeken gyönyörködnek.

Még most tart a győzelmi mámor. A függetlenségiéknak van okuk örvendezni. Nemcsak hogy el nem buktak, amihez nagyon közel álltak s amit 5 kerületben ki nem kerülhettek volna, hanem még megbontották az ellenfél sorait is, megbiztosítván ezzel a maguk sikerét. A függetlenségi pártnak e tekintetben mesés szerencséje volt, de megérdemli a szerencsét is, meg a győzelmet is, mert

Oran.

Folytatás.

— A „Közvélemény” eredeti tárcája. —

Az „Adria” földészletén 1903. július.

A város kezd élni. Rikkancsok kiáltják ujságait az ujságokat; társzekerek dübörögnek végig az utcán: utcai árusok kiálják harsány hangon portékájukat; telt omnibuszok és villamos kocskák szelik keresztül-kasul a várost és megjelenik a civilizáció ördöge; egy vadonatúj piros színű pótfőgő masina. Az automobil elől sietve tér ki a sok gyerek, sőt még a kényelmes arabus is hirtelen összeszedve burnuszát, gyors léptekkel igyekszik a szomszéd utcában.

A vásárcsarnok előtt vagyunk. Ektelen lármá hangzik bejőle. Belépünk. Egy néger kofa, — akárcsak a miénk — csipőre tett kezekkel pöröl egy másik néger asszonnyal. A közönség nagy csoportba verődik és mulat a látványon, a míg egy ór közbe nem lép. A haragok lecsillapodnak; a lármá szűnik, de a vásárcsarnokot jellemző és cseppet sem kellemes illat növekszik. Kutya-futtában vagyunk keresztül a csarnokon, csak a szőlőt bámuljuk meg és lemegyünk a pinchehelyiségekbe, ahol a mézárak és halkerekedők tanyáznak. De innen is meuekülül vagyunk kénytelenek. Különösen a mikor valami lapos pogácsaforma halat akartak ránk szólni, a mi ugyan csak 20 centimeba került volna, de bűze megért legalább is 20 frankot.

A vásárcsarnok közvetlen közelében van Oran legszebb utcája a boulevard Seguin. Hatalmas középületek, biztosító társaságok sora egy-

más mellett. Közben-közben természetesen a kávéházak sem hiányoznak, melyekre jellemző az utcára helyezett tőmérdek asztal.

Bemegyünk egy könyvesboltba. Algier és Oran leírását, egy-két albumot és az elmaradhatatlan képes levelező lapokat megvesszük. Majd a főter padjára ülve, hadi tanácsot tartunk.

— Irjuk meg itt a levelezőlapokat — mondja a hittanár.

— Helyes, szóljam, de hát a bélyegek?

— Azokat vedd meg — mondotta lakóársam mi addig itt tanulmányozzuk a város leírását és megcsináljuk a programot.

Elindultam tehát bélyegért venni. Az első üzletbe, ahol bélyegelés volt kiírva, beállítottam. Termesztelen asszony fogadott.

— Kérek 60 darab bélyeget.

— Elfogyott.

— Hát hol kaphatok?

— Ott a sarkon a gyógyszerház mellett.

— Köszönöm.

A gyógyszerház mellett valami fűszerüzlet volt. Benyitottam.

— Kérek bélyeget.

— Micsodát?

— Levejbélyegyet.

Látom, hogy az ur idegen, de az ilyen tréfát kikérem magamnak máskor. Meglátoztam még. Ajánlottam magamat vagy 4—5 üzletbe, mindenhol kitérő választ kaptam.

A mint bosznakodom, megjelenik angol kalapos utitársunk.

— Hát maga mit csinál? Túrelmetlenül várjuk a padot.

— Mit csinálók? Keresem a bélyegeket.

— No ez nagyszerű. Ilyet sem hallottam. És elkezd kacagni.

— Hát mi van ezen nevetni való? — Kérdem bosznusán.

Furcsának találom, hogy egy magyar afrikában, elveszti a bélyegeket.

— Veszítette ám a ... majd mit mondok. Keresem a boltot a hol kapok.

— Vagy ugy? De hiszen van itt száz is. Itt a sarkon is van írva, hogy bélyegelés.

— Hát akkor legyen szíves és hozzon, nekem is.

— Rögtön.

Bemegy és kijön, hosszúra al mint hogy pár perccel előbb is úgy jöttem ki.

— Barátom, majd megetek odában.

— Lehetetlen.

De igen. Az asszony, a mint bélyegért kértem tőle-oda se figyelt. Mikor másodszor kértem, rám rivalt, hogy menjek a póstára.

— Sebaj megesset ez velem is. Látja, ilyen udvariasak a franciák. Minthogy nem küldhetnek a bors házájába — lévén ez az ő hazájuk — elmenesztenek a póstára.

De sietnünk kellett, mert a kollegák már utáltak magukat. Még egy helyen szerencsét próbáltunk. Szép fiatal asszony fogadott bennünket.

— Kérek bélyegyet, szóljam lehet egykedvűen, miközben szememet az ajtó kilincsére függesztettem.

— Mennyi tetszik?

ZENTAI FÜGGETLENSÉG

A „Zentai Függelenségi Kör“ hivatalos lapja.

Megjelenik vasárnap, szerdán, pénteken.

Telefon szám: 42.

Előfizetési ár: Kétféle: 1. Kétféle: 1. Kétféle: 1.

Szerkesztő: a Szerkesztő bizottság.

Felolós szerkesztő:

Dr. Lovász Andor.

Előfizetési ár:

Helyben negyedévre 1 korona, egy hóra 40 fillér,
Videkre negyedévre 1 kor. 50 fillér, egy hóra 60 fillér.
Külföldi: Bertha és Meindl nyomdájában.

† DR. KECÉLI MÉSZÁROS GÉZA.

1869—1906.

Dr. Keceli Mészáros Géza meghalt. A függetlenségi eszméknek nemcsak a jövőre dől ki vele az élők sorából. Ki-dől a közelmunka vezére. Itt hagyott bennünket a jó barát.

Nem akarunk panaszkodni, nem akarunk kérkedni a fájdalommal, mely bajársunk miatt lelkünkét följagatja, nem akarunk szemrehányást tenni a sors ellen, mely kezei kegyetlen-méggel tépte ki a közönség csatásorunk-ból; nem akarunk ország világ előtt felszajdulni, nem akarunk hiszen neve, emléke a legiratosabb vág a sors ellen, mely nemzetünk nehéz napjaiban a nemzet világegyéből szedi a dörz-szait: de magunkba följagatja fájdalmunk annál mélyebb. Hiszen nekünk vezé-rünk volt. Szeretett vezérünk, becsült vezérünk, akit hibáiban is rajongtunk, mert hibáiban is ember volt, igazi ember és jó barát.

Most itt hagyott bennünket. Férfi-kora delén ragadta el a halál. Pedig mily szükségünk volna még egyenes lelkére!

Városunknak pártokra szakított társadalma, hazánk följagatott viszonyai a két veszedelmes pont, melyek között, mint az országos pártok szerény töre-dékének és mint városi pártoknak, bölcs vezetésére szükségünk volna.

Hiszen nem volt ő világfelforgató elme. Nem küzdött világra szóló habé-rokért. De egyenes és szilárd jellem, mely belátású elme volt, aki a romba döntött, régi, jó és bizaképes világ tör-melekei között talán göröngyös, de biztos uton vezetett bennünket: az igazság útján.

Ezért szerettük, ezért becsültük, ezért rajongtunk érte.

Most itt hagyott bennünket.

Halála nem jött váratlanul. Készen voltunk rá. Négy hónapja kínzó immár betegsége. Mégis fáj, fáj végteleen, mikor most kiterített holttestét látjuk le-begni lelki szemek előtt.

De meggyuszunk halálában, mert ez az emberi sors: küzdeni vég nél-kül és meghalni.

Meggyuszunk halálában, fájdalom-mal nyugszunk meg, s emléket sirun-kig fogjuk őrizni szívünkben.

A „Zentai Függelenségi Kör“ a következő gyászjelentést adta ki:

A „Zentai Függelenségi Kör“ fájdalom-mal jelenít szeretett elnökének, dr. Keceli M. Géza Gyógydának, a függetlenségi eszmék örökösöknek, hosszú szenvedés után, március hó 25-én d. e. fél 11 órakor történt gyászor elhunytát. Kihalt töttem: március hó 27-én d. e. 10 órakor a felsővárosi temetőben helyezik a földbe. Egyház szer-tatása mellett örök nyugalomra. Béke len-gyen hamvai felett!

A gyászoló család gyászjelentése a következő:

„Öz. Keceli Mészárosné szül. Nikolett Irén, úgy a maga, mint az a lány nevezeték nevében mélyen lejutott szívvel s az anyai fájdalomtól megtörve tudatja, hogy egyetlen, felejtethetetlen jó fia: Dr. Keceli Mészáros Géza köz. és váltó ügyvéd, Zenta város képviselő Bács-Bodrogh vármegye törvényhatóság tagja, a zentai függetlenségi kör és a központi választmány elnöke f. évi március hó 25-én, 35 éves korában, hosszas s kínos szenvedés után jobbra szenderült. — Kedves, felejt-hetetlen barátunk töttem: f. hó 27-én d. e. 10 órakor fog történni a Kihirtetés-féle gyászorból, ahonnan örök nyugalomra ki-sérjük.

A megboldogult lelki örvéért az egész-től gyász istentisztelet márc. hó 28-án d. e. 8 órakor fog a Szent István templomban a Mindenható Gondviselő Istennek bemutatni: Zentán, 1906. március hó 25-én.

Légyen nyugalma csendes! — A földet em-lékezzük!

Keceli Mészáros Géza dr. rövid életrajza a következő: Született 1869-ben Zentán. A népiiskola elvégzése után Zentán és Szegeden a gimnáziumban folytatta tanulmányait, majd Budapestre ment jogot hallgatni. Eredetileg bíróként készült. Minthogy azonban 24 éves korában már késszen volt tanulmányaira, bíró pedig csak 26 éves korában lehetett volna, azért ügyvéd lett, s elővárosában, Zentán telepedett le. Itt csakhamar élénk

részt vett a közéletben. Belépett a Függetlenségi Körbe, ahol dr. Ellinger Jenővel együtt jegyzőnek választották meg. Később alelnöke lett a körnek, míg 1905. január 19-én a Függetlenségi Kör elnökévé választotta. s e tisztviselésben azóta megmaradt. A városi közéletben egyébként is nagy szerepet játszott, amennyiben tagja volt a városi képviselőtestületnek. Bács-Bodrogh vármegyei törvényhatósági bizottságának, elnöke a köz-ponti választmányának, alelnöke a gimnáziumi bizottságának és az iskolaszéknak.

Töttem: tegnap délelőtt történt nagy pompával. A szertartást Erdőhelyi Menyhért elővárosi plébános végigte Richner Konrád és Schmelhugger Emil segédlete mellett. A temetőre kivont főtisztileg a városi tanács a képviselőtestület, a Függetlenségi Kör, a bíró, ügyvédi és közjegyzői kar, a népiiskolai tanítótestület és az ipartestület. Dacára az erős időnek, rengeteg néptömeg kísérte utolsó útjára a boldogulalt. Siránál, a felsővárosi temetőben dr. Lovász Andor a következő búcsúbeszédet mondotta:

Felejtethetetlen szeretett barátom!

Itt állunk bezárt síroknál mi, akik lefolyt életedet, mint kitárt könyvet ismerjük, mi, akik munkádban, törekvé-seidben osztályos társaid voltunk, itt állunk, hogy körünkben oly korán el-szállt lelkedről búcsút vegyünk, hogy oly ifjan megsemmisült életedet el-síras-suk s multad tisztaságáról tanuságot tegyünk.

Itt síroknál, ahol visszaadjuk teste-det az anyaföldnek, amelyből lett; ahol visszaadjuk lelkedet a terem-tőfe-nek; itt ahol az ember oly közel érzi magát az Örökkévalósághoz, az Isten-hez; itt kitarul a mi lelkünk teljes őszinteségében s igaz tanuságot teszünk mellette.

Megmondjuk: sokat vétkeztél ma-gad ellen, de mások ellen soha; meg-mondjuk: sokat ártottál magadnak, de másoknak soha; sokat mulasztottál magaddal szemben, de soha ember-társad, soha kötelességeddel szemben!

Ezt a té becsületes őszinteségedet, a te hű szerető szívvedet, a te megal-

EGYETÉRTÉS

Ára 2 fillér.

A ZENTAI IPAROSOK LAPJA

Ára 2 fillér.

MEGJENIK:
hétenkint vasárnap és esztendőnkön

SZERKESZTI ÉS KIADJA:
A SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG

Előfizetési árak:
helyben házhoz hordva 1/2 évenként 80 fillér,
vidékre negyedévenként 1 kor. 60 fillér.

Zászló bontás!

Díjon nyertben!

Zúg, csattog a kerges munkás kézben a szerszám; a nyers anyagból építünk palotát, kunyhót, a nyers vas és egyéb fémekből kezünkben formálódik ki az amire az emberiségnek szüksége van; a mi munkánk nélkül már nem tudna senki megélni, tehát, mi iparosok vagyunk egyik élőlény eleme a társadalmunknak.

És még is csak kötelességeink vannak. jogról pedig álmodnunk sem szabad.

Ez a tény tudatunkban van és ez az, hogy, serkent bennünket arra, hogy minél jobbat teremtsünk, hogy a társadalmunkból ki ne közölszünk, hanem hogy teljesített munkánk révén azon tisztelőben legyen részünk, mely tisztelőt kell, hogy megillesse mindazokat, akik emberi kötelességüknek eleget tettek.

Nem is akarjuk, nem is fogjuk soha sem megtagadni a kötelesség teljesítését, mert azért tanultuk éveken keresztül az iparágat, hogy hasznot hajtunk mindazoknak, a kikkel együtt gondolkozva, tudjunk magunknak biztos megélhetést teremteni.

És amikor a kezünkben csattog a kalapács, sűrű a fűrés, ropog a fűrész, a teremtés nehéz, nagy tudást igénylő munkája közben a hangzavarban is azon gondolkozunk, mi az indító oka annak, hogy iparosostályunk helyzete napról-napra nehezebb lesz, sőt már tűrhetlen; a megélhetés kérésébe elégleg bizonytalan.

Gondolataink messze elkalandoznak s végül mindig csak visszajutnak, mindig csak egyben összemosodnak ki; ott, hogy azért a baj, mert mi magunk nem értjük meg egymást, mi magunk vagyunk az okai, hogy az Isten által adott boldogságban nincs részünk.

Lelket kétségbejött, testet bénító munkánk közben nem tudjuk magunknak a tisztos megélhetést biztosítani; családunk nyomorog, nélkülözésnek vannak kitéve gyermekeink; gúnyánk

rongyokból van öszerőva, mert munkánk által mi adjuk meg a módot a társadalmunk keretnek a dimom-dánomra a mi kerges kezünk által alakított szemképrélató csillagásban helyelőlk úgy használnak ki bennünket, ahogy a róka használta ki a hollót, midőn hízoló szavaiyal annyira megtévesztette hogy a sejtet kiejtette a szájából, ami fölött a róka koma nagyot kacagott; éppoly amiként jóízűet kacagunk felettünk, a társadalom hiénái, a kik vértünk, életünk, szellemünk, szívják a viharos árterében eladatni, felebredjünk, megdölgözzünk a komor.

Tagadják val a napokban a szűkület?

Nem és ezerszer nem! Belátjuk mi mindannyian, hogy manapság midőn az előrehaladás oly magas fokán állunk, hogy tudásunkkal még a villanyos erőt is lelopjuk az égről, belátjuk, hogy mi, akik a természet adta ducva kiöcséket az emberiség hasznára megformáljuk, egyedül mi magunk vagyunk az okai annak, hogy helyzetünk kétségbejöttleg bizonytalan, hogy lenézünk bennünket, hogy számottevőnek el nem ismernek, amiért, hogy a kor hívó szavát, hogy „egyesülésben” az erő, nem akarjuk érvényre juttatni; hanem ezen eszmével szembe állunk, torzalkodunk, egymást lekisebbitjük, egymásról a miénkkel jobb gúnyát lekiráozunk.

Hej! Pedig minden másképp lesz, ha magzatunkat, ezt a mi lapunkat megfogják érteni, ha a mi lapunkban lefektetendőkhöz társul fognak szegődni iparos társaink, ha átérzik annak a fontosságát, hogy létezésünkben lévő hogy ezen, az igazságot hirdető magzatot felneveljük, instapoljuk, hogy majdan igazait elhirdetésével teremtsen meg közöttünk a békés egyetértést és azt, hogy iparos társaink, a polgárság és hatóságoknak egyaránt oly sziklaszilárd alapra épített arany hídja legyen, a melyen közlekedési akadálynak semmi körülmények között nem szabad előfordulnia.

Béké, hangulatban bocsájtjuk utjára

ezen újon szült közvetítőnk; Kérges tenyérrrel nem kívánjuk a békét megbontani, hanem egy újabb rendet meg honosítani mely rendszeren tekinthetünk, biztos megélhetéshez akarjuk juttatni azokat az iparos társainkat, akiknek szüksége van a támogatásra.

Lapunk közvetítő szeréppel fog birni mindazon bajok, hibák eltüntetésére amelyek gátat vetnek előrehaladásunkban a rékkötést meg nem törünk, nünk irányuló támadásokat meg nem hallgatjuk, félrevesztéseket, bűntudatossá irányuló törekvéseknek élettapasztalatunkban szerzett tudásunk következtében fel nem tűnnek; a közakosság kárára működő bűntudatost östörözni fogjuk; és a közérdekekben kifejtett működést az elismerés hangján fogjuk tárgyalni.

Pártoktól, személyektől teljesen függetlenül akarjuk megteremteni Zenta város öszlakosságából toborzott azon hadsereget, mely kéz-kezet fogva, felémelt homlokkal, egymás szemébe nézve, igaz emberekként dolgozson fáradságtalan kitartással, hogy egy olyan mentavárat építsünk, ahova a város falai között élők mindannyia belépessen és ahol a keresett boldogságot meg is találják.

Nem öres hivalkodás lesz nálunk a boldogság és megélhetés megteremtésének jelszava, nem csalétek akar lenni, hogy egy vagy másikunk könnyebb boldoguláshoz jusson, hanem szent fogadalom, amelyhez rugaszkodni fogunk végelheletünkig, mert érezzük, tudjuk hogy kötelességünk; és hogy a közjólét megteremtéséért való törekvésünk nem f. g. jutalmaztatlanul maradni, a mely jutalmat pedig iparos társaink boldogulásában fogjuk megtalálni, melynek elérése vezető fonalunk.

Nem a fennálló intézmények, nem a társadalmi rend megbontása a mi programunk, hanem az, hogy azon társadalmi bajok, melyeket nekünk iparosoknak éppoly min a polgárság nagy részének kell megsínyleni, eloszlatassanak

9. A Magyar Párt lapja 1929-ig
10. Minden jel szerint a *Tisza mellék* megszűnésével annak kiadója, illetve nyomdája indítja útjára ezt a lapot. A második világháború alatt ismeretlen okból zavar keletkezik az évfolyamszámozásban, így a XXI. (1942) 136. szám után XXI. helyett XX. évfolyam, a következő évben pedig XXII. helyett XXIII. évfolyam szerepel.

1923–1924

Ezekben az években megjelent:

Sentai Újság (31)

1925

(32)

Recece

1925. jan. 31.

1. *Recece*
3. Alkalmi humoros lap
8. ZVM – 1825. jan. 31.

(33)

Egyetértés II.

I. évf. (1925) 1–16. sz.

1. *Egyetértés*
2. Politikai és közgazdasági lap
3. Megjelenik hetenként háromszor – vasárnap, szerdán és pénteken.
4. Felelős szerkesztő: dr. Ferenczi Antal
5. Szerkesztőség: Jovan Đorđević u. 2. Kiadó: Jovan Đorđević u. 2.
6. Nyomda: UNIO nyomda, Jovan Đorđević u. 2. (a Weiner-bútorgyárral szemben)
8. ZTL – I. 1, 16.

Ebben az évben megjelent még:

Sentai Újság (31)

1926

(34)

Móka

I. évf. (1926) 1–12. sz.

1. *Móka*
2. Tréfás hetilap

3. Megjelenik minden vasárnap.
4. Felelős szerkesztő: Kaszás József. Főszerkesztő: Molnár József. Kiadó: Molnár József
6. Nyomda: UNIO nyomda, Zenta
8. ZVM – I. 7, 12.

Ebben az évben megjelent még:

Sentai Újság (31)

1927

(35)

Összetartás II.

I. évf. (1927) 1–8. sz.

1. *Összetartás*
2. Közgazdasági és politikai lap
3. Megjelenik hetenként háromszor – vasárnap, szerdán és pénteken.
4. Felelős szerkesztő: Kerepessy Vince. Kiadó: Összetartás Lapkiadó Társaság
5. Szerkesztőség: Jovan Đorđević u. 6. Kiadó: Jovan Đorđević u. 6.
6. Nyomda: UNIO nyomda, Zenta
8. ZVM – I. 8.
9. A Demokrata Párt lapja

(36)

Sentai Friss Újság II.

I. évf. (1927) 1. sz. – XII. évf. (1938) 31. sz.

1. *Sentai Friss Újság* (VI. 126: *Szentai Friss Újság*)
3. Megjelenik hetenként háromszor – vasárnap, szerdán és pénteken.
4. Felelős szerkesztő: Novoszel Andor (II. 37: dr. Beslics Demeter/Dimitrije Bešlić; III. 43: Vig Lajos; III. 52: Markovics/Majtényi Mihály; VI. 150: dr. Habram Nándor). Főszerkesztő: Vámos János (VI. 150-tól; VIII. 117: dr. Tolmácsi I.). Felelős kiadó: Novoszel Andor (II. 37: UNIO Nyomdatársaság; II. 135: Vig Lajos; III. 52: UNIO Nyomdatársaság). Laptulajdonos: UNIO Nyomdatársaság (II. 135-től)
5. Szerkesztőség: Fekete Sándor könyvkereskedése (a Fő téri Vujić-ház) és az UNIO Nyomdatársaság (III. 52: György herceg u., a posta mellett; VI. 129: UNIO Nyomdatársaság, Ilona hercegnő u. 1.). Kiadó: Fekete Sándor könyvkereskedése (a Fő téri Vujić-

- ház) és az UNIO Nyomdatársaság (III. 52: György herceg u., a posta mellett; VI. 129: UNIO Nyomdatársaság, Ilona hercegnő u. 1.)
6. Nyomda: Molnár Szipán Vince és Társai (UNIO Nyomdatársaság) nyomdája, Zenta (III. 52: György herceg u., a posta mellett)
8. ZTL – I. 6, 9, 14, 17, 18, 20; II. 101; III. 33, 87, 99; IV. 29–32, 144; V. 35; VI. 24–27, 33, 41, 42, 119; VII. 18, 19, 21, 98, 120, 127–129; IX. 69, 105; XI. 4, 91, 94.
ZVM – I. 36, 38, 40; II. 1–150 (hiány: 20); III. 1–151 (hiány: 2, 3); IV. 1–154 (hiány: 150); V. 1–152 (teljes); VI. 1–152 (hiány: 33, 97, 144–147); VII. 1–150 (teljes); VIII. 1–151 (teljes); IX. 1–152 (teljes); XII. 1–24, 26–31.
9. A Demokrata Párt politikáját népszerűsíti.

Ebben az évben megjelent még:

Sentai Újság (31)

1928

(37)

A Mi Világunk

I. évfolyam (1928)

1. *A Mi Világunk*
3. Hetilap
4. Felelős szerkesztő: Csányi Endre. Főszerkesztő: Nagymélykúti Ferenc. Laptulajdonos: Csányi Endre
8. Belgrádi Nemzeti Könyvtár – I. évf.

Ebben az évben megjelent még:

Sentai Újság (31)

Sentai Friss Újság II. (36)

1929

Ebben az évben megjelent:

Sentai Újság (31)

Sentai Friss Újság II. (36)

1930

(38)

Jedinstvo

I. évf. (1930) 1. sz. – II. évf. (1931) 106. sz., majd

Senčansko-novokanjiški glasnik

III. évf. (1932) 1–17. sz.?

1. *Jedinstvo* [Egység]. *Senčansko i novokanjiško Jedinstvo* [Zentai és Törökkanizsai Egység] (II. 103-tól; III. 1: *Senčansko-novokanjiški glasnik* [Zentai-Törökkanizsai Közlöny])
3. Megjelenik minden vasárnap.
4. Felelős szerkesztő: Grozdana Češljarević (I. 27: Josif Češljarević; II. 103: Grozdana és Josif Češljarević; III. 1: Josif Češljarević). Kiadó: Grozdana Češljarević. Laptulajdonos: Grozdana Češljarević (II. 51: Josif Češljarević)
5. Szerkesztőség: Mišić vajda u. 1. (III. 1: Pašić u. 14.) Kiadó: Pašić u. 14.
6. Nyomda: Aleksandar Sedakov nyomdája, Zenta (II. 103: UNIO nyomda, a városháza épülete; III. 1: Jugoslovenski Dnevnik nyomda, Szabadka; III. 9: UNIO, a városháza épülete)
8. ZTL – I. 1, 3, 5–9, 14–16, 19–21, 25–28, 30, 33, 37, 40, 44–50; II. 51, 54, 55–63, 67, 71, 73, 83, 85, 86, 88, 92, 93, 100, 104; 3, 6, 9–12.
ZVM – I. 10, 27; II. 103, 104; III. 11–17.
10. Az első helybeli, szerb nyelven kiadott újság. A lapszámozás nem évfolyamonként, hanem folytatólagosan történt.

(39)

Sentai Népújság

1930

1. *Sentai Népújság*
4. Felelős szerkesztő: Csányi Endre
8. Nincs adat
10. A lap megjelenéséről csak közvetett adatok vannak (*Sentai Friss Újság*, 1930. február 2.). Nincs kizárva, hogy a *Mi Világunk* új cím alatti újraindítási kísérletéről van szó.

Ebben az évben megjelent még:

Sentai Újság (31)

Sentai Friss Újság II. (36)

Kapható a hely-
színen 1 koronán
felül; aki akar,
többet is adhat
.... érie.

POLOSKA

Főszerkesztő: CSÍP. ☆ Felső szerk.: VISSZACSÍP.
Kiadóhivatal: SZIPPANTS.

.. Megjelenik ..
a Hatley úti ö-
kösselet együtt
minden 10-ik év-
..ben egyszer..

Zenta, 1910. Február 26. A zentai társadalmi élet csinosodása régóta rágódik közéleti szivemen. A XX-ik század utolsó évtizedének fiatal eszméi bosszantóan szintelenül érkeznek közénk s nyomban megrekednek közéletünk sáros út vesztőjében. Hetek és hónapok óta bánt a helyi viszonyok fonáságából táplálkozó aggodalom s elérkezett a tizenkettedik órák utolsó perce, hogy kilépünk a porondra s azon erős hittel, hogy ma nehéz nem írni satírárt, csipkelődünk ott, a hol lehet s ott, a hol merünk.

Stylszerűségéből-e, vagy éjfélkor útnak eresztett s minden évtizedben megjelenő lapunk alább jellemezni kívánt iránya miatt „Poloska“ nevet vett fel ez a társadalmat purgáló organum a kereszttségben. S ennyiben nem is fog csipkelődése felekezeti alapon mozogni. Főtörékvésünk ugyanis, hogy a városunkat darabokra szaggató faji jelleg és születési hiba lapunk hasábjain 50 százalékos egyezsége lépjen. Nem nézzük azt, hogy kit ér csipésünk, nem teszünk különbséget törölmetszett magyar és kékvérű mánás között, nem fogjuk kimélni a hébert az orráért, a nem hébert a gyomráért s nem vesszük zokon, ha a sok „Poloska“ fel is virágoztatja az — inszektenpulver iparát. Ha kell, felkavarjuk régi időknél rég elfeledett fogyatékoságait, mert célunk betölteni minden lyukat, a melyből — mint Pandora szelencéjéből — a társadalmi békét zavaró szelek törnek elő.

Első rendben személyi jelleg fog lapunk irányában kidomborodni. Oda csipünk, hol fészkel az agy s a szellemi kvalitásokat

birálgatjuk. Így válik el, kikre bízhatjuk nyugodtan városunk sorsát, ha majd eljön a nagy nap, a hol a titkos betegségekről lehullik a lepel. Ha pedig a személyeken csipünk, szinte ki fog békíteni az a tudat, hogy néha nekünk is szabad vakarózni. Ezért munkatársainkat ott csipjük, a hol éri, bizván abban, hogy szolgáltatunkból úgy sem mernek kimászni ezek a poloskák, hiszen akkor csak az „Összemarás“ lesz utolsó menedékük, ez a politikátlanság miatt javasodni indult zentai sajtó.

E személyi marakodást közérdekből és azért tehetjük, mert munkatársaink csupa semleges egyén. Nincs köztünk felperes, mert ugyan kinek van feleslege hitelezni; nincs alperes, mert ugyan ki hitelez nekünk s így a bíróság miatt nem fáj a fejünk. A gimnáziumot hála Istennek már rég faképnél hagytuk s a secundától csak úgy felünk, mint attól, hogy a második érettségét Platza, vagy Szelére futjuk-e meg. A közgyűlés helyi basái sem rémitenek, hiszen a város sült galambjai már rég berepültek a városatyák szájába. Egyházi átok sem fenyeget, mert nagyrabbink esedezemjei még nem vívták ki ezt a hitéleti sanctiót, a melylyel a rakoncátlankodó elemeket megzabolázhatná. S ha végül a lányos mamák kimondanák a strikeot s rajtunk állnának bosszút azért, mert édes csemetékben nyilvánosan csipkedünk, ám vigasztalódjanak: minden nyilvános csipésnél nagyobb bűn az a számító észszel kiesztelt közelség, melylyel mámoros fejű lábatlankodó bostontáncosok a tánc tűzében elcsúsznak a féltett kincsek szívének ábrándos dobogását.

TISZAMELTÉK

POLITIKAI NAPILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Senta, Fótér (Plebánia palota).
Telefon szám: 35.

Felelős szerkesztő:
Dr. KECZELI M. FERENC.

Főszerkesztő:
TUMBÁSZ S. BÉLA.

Megjelenik vasár és ünnepnap kivételével mindennap délután.
Előfizetési ár havonta 10 din.

Az még nem jelenti

az igazi megértéstől vezérelt tartós összeköttetést az S. H. S. állam és Magyarország között. hogy a suboticei államra befutott az első közvetlen gyorsvonat Budapestről Kelebián át.

Mindenestre nagy jelentőségű esemény és hatalmas lépés ez is a szomszédos jó viszony helyreállítása felé, de az igazi haladást ezen a téren csak az a tudósítás tüntetné fel, mely nem is az első, hanem a századik, ezredik, vagy százezredik tehervonat befutásától szólna a suboticei pályaudvarra Budapestről és viszont.

A személyvonatok csak a tetszhalottságából ébredő béke első idegrángatózásait jelentik, míg a tehervonatok a lassan de biztosan működő gazdasági élet szívére eresztendő rendszeres vérhullámaihoz hasonlóak, melyek új életet öntenek az egész szervezetbe.

Közép-európa teste ilyen tetszhalott, mely most van ébredőben, vagy talán egy lázas betegség által megáldott szervezet, mely az első krízisen túlesve még lassan tud régi rendszeres működéséhez visszatérni, — mert még mindig éreztetik hatásukat az elhatalmasodott kór ellenszerei.

A kezelő orvosok, a résztvevő hozzátartozók aggodalmas arccal szemlélik a láz elmúltán fellépő tüneteket, még komplikációktól tartanak, újabb krízis állhat elő.

A pusztító kór maradványai még dolgoznak a testen, még harcol a török, görög, japán, orosz; még nyugtalan a német és lengyel s ha nem elég erős a szervezet, hogy ellenálljon a bolsevik veszedelemnek, az újabb krízis esetleg az első-

nél sokkal veszedelmesebb lesz és beállhat nyomában a végpusztulás.

Nem államok, nem társadalmak, fajok, vagy nemzeti-ségek pusztulása volna a kétségbejítő, mert a visszamaradt élet nyomán újabb élet támad, hanem az emberiség közös kincse a kultúra eddigi alkotásai, az ember, mint testvér és felebarát meg-

becsülése és szeretete forog veszedelemben, mert minden háború nyomában pusztulás, nyomor, szükség, szenvedés és erkölcstelenedés jár.

Majd ha a századik, ezredik, százezredik tehervonat robog végig a megbénított, tetszhalott Közép-európa testén, akkor hiszem, hogy tartós, szilárd, megértő béke lesz.

Egyeznek a vallomások.

Jó uton halad a nyomozás. A jugoszláv és magyar kommunisták összeköttetése. Terrorista bizottságok Bácska, Bánát és Szlovénia városaiiban.

Beograd. Ma újabb 30 letartóztatott egyént hoztak Beogradba. Ezeket a napokban fogják kihallgatni. Az eddig kihallgatott vádlottak vallomása teljesen fedi az előbbieket, ami annak a jele, hogy a nyomozó hatóságok jó uton járnak. A most letartóztatottak között 2 leány is van. Kosztics kihallgatását folytatták. Ez a rovtomultu, börtönviselt ember volt Csopics kommunista képviselő legintimebb barátja. A mai kihallgatása során bő és kimerítő vallomást tett.

Toborzás. Pénz, gyűlölet.

Beograd. Valent András novisadi közműves vallomása egyezik a már kihallgatottakéval. Beismerte, hogy a novisadi és beo-

gradi kommunista végrehajtó bizottságok között állandó összeköttetést tartottak fenn és hogy a novisadi bizottság hírnökök útján gyakran kapott nagy pénzösszegeket, legtöbbször a magyar kommunistáktól. Ilyenkor összeült a vezetőség és a pénzt elosztották egymás között. Elmondja továbbá, hogy mily módon toborozták a terrorista bizottságban. Erre leginkább a pénzt használták. A nem szláv elemeket úgy nyerték meg, hogy fölhasználták azoknak a gyűlöletét. Vallomása szerint terrorista bizottságok működnek Bácska, Bánát és Szlovénia több városában is. Ezeket a városokat meg is nevezte. A közeli napokban újabb letartóztatások várhatók.

Az SHS állam és Görögország

ha kell fegyverrel is érvényt szereznek a békeszerződésnek.

Páris. Hír szerint az SHS állam és Görögország kormánya közös jegyzéket küldenek a legfelsőbb tanácshoz, melyben kijelentik, hogy Bulgáriát mindenáron rá fogják szorítani arra, hogy a

békeszerződésben vállalt kötelesegeinek eleget tegyen. Ha kell, akár fegyverrel is érvényt szereznek annak és nem tűrnek meg semmiféle módosítást.

A háborús bűnösök

megbüntetése.

Páris. A francia lapok nem nyugodnak bele a lipcsei törvényszék ítéleteibe. A Temps azt írja, hogy Wirth kancellár Németországa ugyanaz a Németország, ami Bethmann-Hollweg alatt volt. Más lapok azt követel-

lik, hogy a Lipcsébe küldött francia szakértőket hívják vissza. A Liberte szerint rettenetes butaság volt a németeket megbíznival, hogy a háborús bűnösök felett ítélkezzenek.

TÖZSDE

Beograd, julius 13.

VALUTÁK: 20 dináros arany 21-90, frank 301 50, dollár 37-50, líra 189, lei 57, márka 52-85, léva 36, osztrák kor. 5-70.

DEVIZÁK: Prága 51-10, Milánó 182-85, London 141-50, Berlin 51-10.

Trbinyac nyilatkozik.

Beograd. Trbinyac Milos kommunista képviselő ma a következő nyilatkozatot tette közzé a „Politika”-ban:

— Helytelenül azt állították rólam, hogy én is résztvettem a novisadi terrorista bizottságnak június 16-án tartott nevezetessé vált ülésén. En, mint a kommunista párt titkára egy napra sem hagyhattam el a fővárost, egész június hónap Beogradban tartózkodtam, a rólam terjesztett hírek tendenciózusek és valótlanok.

Megegyezés vagy új választások.

Beograd. Pasics még mindig ágyban fekvő beteg, de meg van a reményesség, hogy a hét végén már fölépül. Felgyógyulása után fontos és részletes tárgyalásokba bocsátkozik az ellenzéki pártokkal és szociáldemokratákkal. Az a szándéka, hogy a mostani parlamentet a lehetőséghez képest tovább is fenntartsa. Ha a parlamenti szünet alatt nem jönne létre a megegyezés a kormány és az ellenzéki pártok között az ezzel öltétlenül fölösztatják a nemzetgyűlést és új választásoknak írnak ki.

A beogradi rendőrség razzijája.

Beograd. A rendőrség tegnap és ma nagy razziait tartott, mely alkalommal 335 munkanélküli egyént tartóztatott le. A letartóztatottakat illetőségi helyükre fogják toloncolni.

Vonatkisiklás.

Beograd. Tegnap délután a Beograd környékén fekvő Ripany alagutnál egy vonat kisiklott és annyira megrongálta a pályát, hogy teljes 24 óráig szünetelt a Szerbia belsejébe irányuló forgalom.

Egyes szám ára fél dinár.

Szerda

Senta, 1922. június 21.

Előfizetés:
1 óra 7 dinár
50 p. 1/4 évre
22 din 50. p.

SENTAI UJSÁG

Megjelenik
mindenszerdán
pénteken
és vasárnap.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

I. évfolyam. 45. szám.

Felölös szerkesztő:
Dr. RÉPÁS NÁNDOR
üggyéd.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Senta, Plebánia-palota.

Ismét a nyugdíjasok

Ágyét vetjük a felszínre a mindennapi élet sokféle kérdése közt. Ezeknek a jobb sorsot érdemlő embereknek helyzete igazán kétségbeesítő a mai viszonyok közt. Teljesen magukra hagyva minden segítség nélkül próbálnak szembeszállni a mindinkább fokozódó drágasággal. A normális viszonyok közt élő embernek egy napra elegendő pénzügyi szükségletével a nyomorral az élethalálharcot vívni.

Szinte hihetetlen, hogy a szemeink előtt napról-napra lejárásdó ezt a rettenetes kuzkodást "a nyomorral" ép azok nem akarják meglátni és megszívlelni, kiknek próbájukban volna a bajon első sorban segíteni. A városi nyugdíjasokra gondolok, kiknek helyzetén egyedül a város segíthet, mert a tisztviselőinek és nyugdíjasainak javadalma a város autonóm ügye, melybe a kormány utasítólag nem folytathat be.

A város, mely nemcsak jogi, hanem erkölcsi testület is, nem hagyhatja füle mellett elsumganni nyugdíjasainak nyomorkiáltását, mert az megbélyegzőbb lesz erkölcsi nivójára bármilyen más viselkedésénél. Vajon tarthatja-e magát a város és annak közigazgatási szerve, a tanács erkölcsi magasságát állónak, hogyha a város életének ezt a rákfenéjét, a nyugdíjasok nyomorát továbbra is orvoslás nélkül hagyja? Megelégedhetik-e a pénzügyi szakvéleménnyel, hogy ez idő szerint "nincs fedezet" az elmaradt illetmények kifizetésére? Indokolt-e ilyen a takarékoság jelszava?

Az elsírt könnyeket felszáritani, az elhangzott szavakat elfojtani valóban nem lehet többé. De legalább utólag enyhítsen a város az elmúlt három év nyomorán

s ne fukarkodjék megadni a jogtalanul elvont illetményeket és pótlékokat azoknak, kik munkás életük javát, férfierejük teljességét a város érdekében való odaadó munkában töltötték és ne legyen szűkebbül azok özvegyeivel és árvaival szemben.

S ha a városi sáfárkodás vezetőinél az érzelmekre történő ez a hivatkozás meddő talajra találna, úgy akkor ahhoz a másik remediumhoz fordulunk, mely bizonyára jobban stimuláns hatással lesz a hivatali hierarchia sulyánál fogva: s ez az, hogy a belügyi kormányt már nagyon is jól informáltuk Senta város anyagi helyzetéről s a nyugdíjasaival szemben tanusított méltatlan eljárásáról s csak a még életben lévő közszégi törvényben statuált autonómia az, amely a kor-

mány kezét egyenlőre megkötö, hogy ne imperative utasítsa az erkölcsi kötelességről megfellebbező várost eme nagy mulasztásának pótlására. Birjuk a belügyi kormányigretét, hogyha a nyugdíjasok elmaradt pótlékaira vonatkozó kérelem tekintetében a város kedvezőtlen határozatot hozna, úgy a felebbezés során a belügyminisztérium ezt a határozatot feloldja és újabb, kedvező határozat hozatala fogja utasítani a várost mindaddig, míg e szegénytelen mulasztását helyre nem hozza. A mostani intéző faktorok pedig gondolják meg, hogy egyszer ők is csak a nyugdíjasok nem irigylendő helyzetébe jutnak s a régi közmondás szerint: „ne tedd azt másnak, amit magadnak nem akarsz!”

Iskolapolitika.

Köztudomású dolog, hogy a háború és az ezt követő forradalmi átalakulások Európá, de különösen Közép-Európa civilizációjában mérhetetlen pusztítást vittek végbe. Az iskolák, les, serdülő gyermekkel vajjon ki törődött volna akkor, amikor nemzetek léteéről vagy megsemmisítéséről volt szó? Felügyelet és tanítás nélkül csatangoltak az utcán, mert hiszen az iskolák hol kaszányák, hol hadikórházak voltak, hol pedig a háború velejárói a járványok készítették szünetelésre a tanítást. Vannak sokan akik végig járták az elemi osztályokat s az írás olvasás alapelemeivel sincsenek tisztában; a középiskolákat végzett fiatalok is megdöbbentő ismerethiányról teszt tanuságok.

Minden gondolkodó ember, aki nézi az emberiséget és a háza jóléte szíven fekszik, csak egyet akarhat nemzésre, fajra, világnézetre s vallásra való tekintet nélkül: mennél jobb embernek minél több tudást juttatni. Az elemi tanítást az ország minden részében intenzívebbé tenni; hozzáférközni a gyermek agyvelőkhöz olyan eszközökkel, hogy azokban az ismeretek magvai ne csak a felületesen szóródjanak el s meddő maradjanak, hanem a tanítási módszer helyes megválogatásával tudássá termékenyüljenek.

Jól tudjuk, hogy a sovínista demográfia a hazafiatlanság vád-

ját szórja felénk, ha rámutatunk a kormány helytelen iskolapolitikájára, de ez nem akadályoz meg bennünket abban, hogy igazságunk tudatában fel ne szóljunk, mert nemcsak arról van szó, hogy a magyarságot meg akarják fosztani egy középiskolájától, hanem ez az eset élenként rávilágít a közoktatásügyi minisztérium törekvéseire, amelynek úgy látszik nem az a fontos, hogy a tanítást intenzívebbé tegye, hanem az, hogy a magyar anyanyelvű gyermekek részére lehetőleg tegye a továbbtanulást.

A sentai főgimnáziumhoz, a tanügyi inspektorátustól rendelt érkezett a napokban, amely szerint a főgimnáziumnak csak a négy alsó osztályában lehet tanítási nyelv a magyar, a negyedik osztálytól felfelé pedig a tanítás csak az állam nyelvén történhetik.

Nem tudjuk, ki lehet a spiritus rector ily rendelethez kibocsátásánál, de föltételezzük, hogy pedagógiai nemzésre sem lehet, mert hiszen az az elmaradt tanügyi tanács, hogy ne volna tisztában azaz, hogy egy serdülő gyermek, aki szülői magyar környezetben született, nem sajátíthatta el az anyanyelvet máról holnapra olyan gyorsan, hogy az összes tudományokat, amelyek a gimnázium tanítási anyagát képezik, ezen a nyelven tanulhassa.

Az SHS. államban élő magyarság loyális polgára e hazánkat, de anyanyelvéhez hiven ragasz-

odik s megkívánja, hogy nyelvi kultúrájában megmaradjon. Tudását s magasabb kultúráját az állam építő munkához rendelkezésre bocsátja. A legkevesebb azonban, amit ezzel szemben elvárunk az volna, hogy iskoláinkat, jövő generációnk szentélyeit minduntalan a tanítást gyökerében megakadályozó rendeletekkel ne háborgassák. Az államt nem az erőszak kardcsörtölté frázislovagjai teszik erőssé, hanem európai látókörű államférfiak, akik belátták azt, hogy az anyanyelvhez való ragaszkodás még nem hazaárulás; amint a múltban a magyarság sem minősítette hazaárulásnak szerb anyanyelvű polgártársai részéről azt, hogy 8 osztályú szerb nyelvű gimnázium volt Novisadon s ugyancsak szerb nyelvű tanítóképzőzet tartottak fenn Somborban, nem is említve a szerb elemi iskolák egész légóját. Mindezekbe a szülők természetesen kizárólag a gyermekeiket.

Az államnyelv tüzzel-vassal való propagálásával igen rosszul szolgálják azok az SHS. állam érdekeit, akik ily rendeletek gyártásában tevékenykednek. Reméljük, hogy vannak még pedagógusok is a közoktatásügyi minisztériumban, s a józan belátás felül fog kerekedni és előbb-utóbb véget vetnek eme helytelen iskolapolitikának.

Termés- kiadósok.

Minden év e hónapjában az arckor Európában az égre néznek és lesik az időt, a földre tekintenek és nézik a kalászt. A kalász ad ugyanis az embernek jövőre életet. A kalász mineműsége pedig nemcsak a földtől, a kéztől, hanem az időjárástól is függ, azért kémleljük kemény tekintettel az időt. Igen, mert a buzaszem tiszta fehérén keresztül ettől függ a jövőendő egész életünk.

Ha valahol fontos most az élet kétségeseen fontos itt: Bácskában. Egy valamikor gazdagnak mondott, de a háborús hegyek, küll és helyszűrés által kiszívogatott területen, ahol főleg gabonából élünk, felette nehéz viszszaszerezni a régi jó időket. Nehéz, sőt kétségeseen nehéz, mert a nagy betérés után szemünk még ma is a régi lát és bizonyít meg, hogy az idő még messze van a hajdan itt viruló egészség és duzzadó teljességtől.

Fontos a termés még azért is, mert az nem termelünk, ha nem lesz, hanem, úgy kevesen teremnek is. A föld pe-

István-ódelel
Léve 490

ZENTAI UJSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
1 évre 15 P. Félévre 7,50 P.
3 óra 3,80 P. 1 óra 1,30 P.

Független politikai, gazdasági
és társadalmi lap

Megjelenik hetenkint 3-szor:
Szerdán, pénteken és vasárnap

Új év hajnalán

Üszkös romok és vértől pirosra festett hőmezők fölött, ágyudörgés és fegyverzaj közepette lép az új esztendő hajnala a feszülten várakozó világ elé. Vajjon ez az esztendő is perzsel és pusztít-e, vagy egyuttal már világosságot is gyújt bennünk a bizonytalan jelenből az új Európa és az új Magyarország felé, amelyben megoldódik a szociális igazságosság, megvalósul a népi jólét és a magyarságnak előkelő helye lesz az európai népek nemcsak versenyében. Ezek a kérdések önkéntelenül is feltörnek a szebb és jobb után vágygató lelkekből az új esztendő hajnalán és eligazítást, megnyugtatót keresnek az események hallatlan rohanásában. És ha ebben a mai ködös és új világ születését váró magyar életben körül-nézünk, az az érzésünk, hogy a magyar közélet erkölcsi felfogása homályos és selejtes és a mind több helyen febukkanó, dicséretes jóakarát nagyon gyöngye még a beteges és erőtlenség köztudattal szemben is. Pedig az újjászülető Európában minden magyarnak részt kell vállalnia a nemzet új felépítéséből. Ehhez a munkához sürgősen és azonnal hozzá kell látnia mindenkinek, nehogy lemaradjunk és nélkülünk — és talán ellenünk! — csinálják meg azt, amire a történelem jogán és vérünk hullása árán egyedül nekünk van hivatásunk Közép-Európában.

Új feladatok elé állítja a magyarságot most örök történelmi küldetése. Ezeket a feladatokat meg kell oldania a magyar élet egész síkján végre hajtott közéleti tisztasággal, mélységes magyarsággal és ujeurópaisággal. Oda kell állnunk a Szentaiya mellé, hogy az új rendért dolgozva mentek legyünk a tulszásoktól és a most dúló háboru égig erő lángoszlopai között is a magyar lélek ősi nyugodtságával

építsük az új Európát. Így fog felragyogni a Pápa kívánsága szerint is — Európa új rendjének bölcsője föltött a betlehemi csillag, amely — hisszük — Krisztushoz és az Ő elveihez vezeti el a megfáradt, de újjászülető Európa népét az új esztendőben.

Szerencsétlenül járt munkás

Halálos kimenetelű szerencsétlenség történt a verbázi cukorgyárban. A szerencsétlenség áldozata Varga János huszonkilenc éves bácskeresztúri születésű gyári munkás.

Varga a cukorfelvonónál a cukorfa pátolásával volt elfoglalva, amikor az egyik munkás véletlenül megnyitotta a felvonót. Varga a következő pillanatban belecsuszott a cukortömegbe és mire munkástársai segítségére érkeztek, megfuladt.

A szerencsétlen embert feleségén kívül három gyermeke gyászolja. A csendőrség a szerencsétlenség ügyében megindította a nyomozást.

Megdöbbentő öngyilkosság

Megdöbbentő öngyilkosság történt Szenttamás község község közelében a vasúti őrháznál. Mikovics Zena ötvennégy éves jómodu gazdálkodó felesége az őrház közelében a vonat elé vetette magát.

A mozdonyvezető későn vette észre az asszony végzetes szándékát és már nem tudta leállítani a szerelvényt, szerencsétlenül asszonyt a kerekek valósággal lefejezték.

A csendőrség megindította a nyomozást. Valószínűleg a szerencsétlen asszony családi okok miatt vált meg az élettől.

*Nem lesz itten többé rabtság!
Zászlónk alatt a szabadság!*

SZEPLO, PATYANAS ELEN — KÍTÓNÓ ARCÁPOLÁS
ZSIBOR BÖRÖN: LÁNGOSZ HAVASI GYOPÁR-KRÉM

HIREK

Lapunk olvasóinak, hirdetőinek, megrendelőinek és jóbarátainak boldog újévet kíván a „ZENTAI UJSÁG” kiadóhivatala és a Dinka-nyomda.

Dr. Gusáth György polgármester boldog új évet kíván a város lakosságának.

Véglegesítés. Balassy Gyula Zenta belvárosi ideiglenes kántortól e hó 30-án a zentai szent István egyházközség képviselőtestület állásában véglegesítette.

Operett-bemutató. Szalay Károly színtársulata január elején mutatja be az „Ádám és Éva” című operettet Kecskeméten, melynek dalszövegeit és zenéjét Hevér Nándor földünk írta.

Keresztény kiskereskedők figyelmébe. A „Trikolor Keresztény Kis kereskedők Árubeszerzési Szövetkezete” alapszabályait a Baross Szövetségnek megküldte. Bővebb felvilágosítást — mindenkinek saját érdekében — szívesen ad az Elnökség.

Cáfolat. Ezen újságban f. hó 25-én megjelent azon hír, hogy Rózsa Antal és Dudás Péter zentai lakosok dohányárú-sítási engedélyt kaptak, nem felel meg a valóságnak, mert sem neveztettek sem mások Zentán ilyen engedélyt még nem nyertek. Ezen valótlán hír a nagyszámu érdekelt pályázó megnyugtatóltsáért volt megcáfolandó M. kir. pénzügyi biztosi kerület vezetője, Zenta. CSERNAI REZSŐ m. kir. pénzügyi biztosi.

Senta,
1925. I. 31.

RECECE

Ara:
10 dinár.

Unberufen,

10 dinárért mennyi okosságot és butaságot, hülyeséget, számárságot, Blödeheitet, ohne Gleichheit, bolondságot, Dummheitet olvas-hatsz. Örömmel. Dühvel. Bosszúsággal. Mé-reqqel. Nevetve vagy sirva, riva, fogat csikor-gatva. Te 10 dinárért. De a született izraeliták közül azok, akik nem tartoznak egyetlen para zsidó kultusz- és szentegyleti adóhátralékkal seem, mint például dr. Bolgár Imre és Sán-dor Ilor, — öt dinárért kapják e lapot. Urai Ármin, Fischer Ármin, Klein Ignác Ármin —

unberufen, de sok az előfizetők közt az Ármin — ingyen kapják e lapot. Hiszen, szegények, egész vagyonukat arra költötték, hogy Subo-ticán megcsókolhassák a Grándrabbi kezét. Végre Fischer József és Pollák Zalme között, — mihielyt bemutatják a Recece 1925. évi február 29-i számát és ehhez csak az egyedül üdvözítő zsidó hétről a másvallásra való átté-résüket igazoló közjegyzői okiratot csatolják, — még két hold földet is kisorsol a szerkesz-tőség.

Párhuzamos életrajzok.

Rudyard Kipling eredeti tárcája.

— Löwy János és Pollák Leó. —

Mindketten ifjak és bohók. Mind a ketten nevükben viselik az oroszlánságot: János elől, Pollák hátul. Mind a ketten nehézkaliberű textilfiókák. Bizony, bizony, mindenki nem lehet sas-fiók. Mind a ketten a nők titkos bálványai. Olyan titkosak, hogy senki sem tud erről. Sem ők. Sem a nők. És olyan bálványok, akiket másokért szívesen feláldoznak a kis drága nőcskéik. Eddig, mindig csak a bálványoknak áldozott az emberiség, egyszer már áldozták fel a bálványokat is . . . A lexikonban kerestem a Leót a Pollák—Virág címszó után, de nem

találtam ott, valószínűleg kifelej-tették. Olyan förtelmesen szerkesz-tik a lexikonokat, hogy a Löwy János neve és életrajza is csak a Pótkötetben fordul majd elő. Rö-fösök, de abban különböznek a többi röföstől, hogy nekik még nincs autójuk. És abban hason-lítanak egymáshoz, hogy mind-ketten kecsesen hordják Schubert szemüvegüket. Még pedig Leó állandóan. János csak a lírai hangulatok évadján. Leó nagyon sokat politizál: Anticionista be-szédeinek XI. kötetét most ren-dezi sajtó alá, Löwy inkább a szavalművészetnek él-hal: Elssner

Fanny álma című látványos szín-darabban, mint Reichstadli Herceg, olyan csodaszépen szónokolt, hogy maga Edison örökitette meg Gram-mofonján gyönyörű beszédét. A hálás jelenkor 3 üveg pezsgővel szokta — nyomban a nagy drá-mai szavaló kitörései után — megjutalmazni. Pollák Leó a há-lás jelenlevőket elvből csak No-viszádon deríti jókedvre 10 üveg pezsgővel, hogy nem csak a kutya, macska, hanem még az Austro-Daimler is berug, min-t egy kis csacsi.

ra 1 dinár.

EGYETÉRTÉS

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

I. évfolyam.

Senta, vasárnap, 1925. december 13.

16. szám.

Megjelenik vasárnap, szerdán és pénteken.

Felolós szerkesztő:

Dr. FERENCZI ANTAL

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Jovana Djordjevića (Régi hid) utca 2.

A parlament pénteki ülése

Vihar a radikális klub ülésén a hajózási szindikátus miatt

A parlament pénteki ülését délelőtti tíz óra után nyitotta meg Trifkovics Marko elnök. Napirendelőtt Kokanovics Cseda földmivességi képviselő kérdést intézett a parlament elnökségéhez, hogy az agrárreform miniszter miért nem válaszol hozzá a intézett interpellációira.

Trifkovics elnök válaszában kijelentette, hogy intézkedett, hogy a miniszterek az interpellációkra minél gyorsabban válaszoljanak.

Áttértek ezután a napirendre, amelyen a stockholmi nemzetközi posta- és távirókonvenció ratifikálásáról szóló törvényjavaslat szerepelt. Šupešina Benjamin postaiügyi miniszter felszólalásában előadta, hogy az internacionális postaszövetség már ötven éve működik és hogy az egyes országokon átmenő tranzito levélpóstaért a közbeeső államok nem számítanak portó-díjat. A legutóbbi stockholmi konferencián a kétszáz gramm súlyú levelek portóját az eddigi 50 centimesről 25 centimesre szállították le. Az új egyezmény értelmében Jugoszláviából ezentúl lehet Amerikába és Canadába, valamint viszont is kétszáz dolláros postautalványt feladni. Kérte a javaslat elfogadását és egyúttal választott dr. Bazala horvát föderalista képviselő vádjaira, amely szerint a ljubjanai postán cenzurázzák az Amerikából érkező leveleket. Kijelentette a miniszter, hogy ezeket a leveleket a postaelőőrök bizottság bontja fel, csupán azért hogy megállapítsa, hogy hol történik az amerikai levelek fosztogatása és hogy megállapítsák, mennyi pénz jön be Amerikából ajánlott levelekben az országba. A levelek kibontásának semmiféle politikai oka nincs.

Skulj szlovén néppárti rámutatott arra, hogy a postaiügyi miniszter maga is megerősítette

a ljubjanai levélcenzurát, amely ellen határozottan tiltakozott. A parlament ezután 181 szavazattal elfogadta a törvényjavaslatot. Öten tartózkodtak a szavazástól. Az elnök végül napirendi indítványt tett, amelynek értelmében a szombat-ülésen a takarékpénztár módosításáról szóló törvényjavaslatot fogják tárgyalni. Az ülés tizenkét órakor ért véget.

A Zemljoradnicska banka és a hajózási szindikátus ügye a minisztertanács előtt

A parlament ülése után minisztertanács volt, amelyen Kragjacs kereskedelmi miniszter a Srpska Zemljoradnicska Banka válságáról referált. A minisztertanács arra az állaspontra helyezkedett, hogy elő kell mozdítani a bank likvidálását és mindent el kell követni annak érdekében, hogy a betétesek visszakapják pénzüket. Megbizták a kereskedelmi minisztert, hogy az ügyben konkrét javaslatot dolgozzon ki. Ezután Radojević közlekedésügyi miniszter referált a hajózási szindikátus ügyéről. A miniszternek az a terve, hogy az állami hadjókát kiveszi a hajózási szindikátus hatásköréből és ezek részére Samostalna Recsna Plovidba néven új intézményt létesít, amelynek élére pártkülönbségre való tekintet nélkül szakembereket állít, akik önállóan intéznék az ügyeket, de az esetleges károkat felelősek lennének. Később ezt a teljeszen politikamentes intézményt részvénytársasággá lehetne alakítani. A minisztertanács felszólította a közlekedésügyi minisztert, hogy hétfőre terjesszen a minisztertanács elé konkrét javaslatot.

— Munkásadó kezeléséhez szükséges bejelentők és adóívek állandóan kaphatók az „Egyetértés” kiadóhivatalában, az Unio nyomdávalat helyiségében.

A világ termelése és fogyasztása

A külföldről érkező jelentések, tudományos és gazdasági testületek, a különböző statisztikai hivatalok ma arról számolnak be, hogy világszerte hitelválság uralkodik. Ennek nyomán erőteljes és széleskörű termelési válság körvonalai bontakoznak ki.

A jelentések és megállapítások annak a helyzetnek helyes felismerésén alapszanak, hogy a háború után a legfontosabb termelőhelyek a fogyasztó közönség nagyrészt elvesztették, a legjobb eladási terület: Európa esik ki lassanként a forgalomból és a háború alatt és után lázas sietséggel fokozott termelés az igények lecsökkenése következtében túlhaladja a fogyasztás mai keretét.

A termelést természetesen megszüvezető politikai, társadalmi és gazdasági események előzik meg és mindenütt még mindig érvényesül az elzárkózás gazdaságpolitikája, mely a javak kicserélését és a termelés kiegyensúlyozását megnehezíti, sőt egyelőre lehetetlenné teszi.

A fogyasztók érdekeinek szempontjából nem lehet közömbös a termelt javak gyors árcréje, mert ez számunkra nagy ártalomban jelent és az árakat olcsóbban vásárolhatják meg.

A termelésben nagy arányú eltolódásokra lehetünk elkészülve és ezt elsősorban a mezőgazdaság fogja megérezni és az árak telemes olcsóbbodásában fognak kifejezésre jutni.

Már most nézzük a világtermelés adatait:

1913-ban a világ búzatermése 931 millió mázsa volt, az idén a terméshozam ezt erősen megközelíti.

A kanadai kereskedelmi minisztérium statisztikai kiadványa szerint ott 70 millió áker (magyar hold) áll művelés alatt és 141 millió magyar holdat művelésre már előkészítettek.

A búzával bevetett terület 1916-ban még csak 15 millió magyar hold volt, míg ez 1923-ban 23 millió holdat tett ki, amelyből 477 millió bushal búzát termeltek.

Hogy a bekövetkező túltermelésről olvasóközönségünknek fogalma legyen csak annyit, hogy Kanada nagyobb, mint Európa és a vízfelület nélkül területe 2.368 millió holdat képvisel.

A lázas munka, ami az új földterületek hasznosítása érdekében az egész földkerekségen folyik, a mezőgazdasági termények árviszonyaira nyilvánvalóan hatást fog gyakorolni és ennek következményeit Jugoszláviában máris érezhetjük.

A gazdasági termények eladása

és kivitele napról napra nehezebbé válik.

A mezőgazdaság mostani és jövő helyzetén semmiféle kormány és államintézkedésekkel segíteni nem tudunk, mert világcikekkel árpolitikát követni nem lehet.

A fent közölt túltermelési adatokkal szemben mi a fogyasztás? A termeléshez viszonyítva semmi.

Jugoszlávia búzáját elhelyezni nem tudja, vagy potom árért kell elvesztesíteni. Az orosz buza kezdő előzleni a világpiacot, Magyarország az idén termelt 167 millió hl. búzájának nincs helye, Anglia 54 millió hl. sőt nem szállíthatja Amerikának, amióta szesztilalom van, az Egyesült Államok óriási széntermelésének nincs gazdája, mert a nagy hajózási vállalatok az egységeit olajfűtésre rendezik be.

Mi lesz ennek a vége?

A fogyasztás nagymértékű csökkenése nyomán az egész világon erős kartellörekések és védővamos politikák kerültek felszínre, de ennek dacára az utóbbi események arra mutatnak, hogy a védővamos és kartellek az árak menését legfeljebb lassíthatják, de végeredményben meg nem akaszthatják.

A ma érvényben lévő árakat nem tarthatjuk, azokat kénytelenek leszünk még jobban mérsékelni, mert különben a távol keleti és európai piacunkat teljesen elveszítjük.

El akarják helyezni Szentáról a munkásbiztosító pénztárt

A subotici kerületi munkásbiztosító pénztár felfüggesztett igazgatóját, miután a felfüggesztését okozó vádak nem lettek megbizonyítva, visszahelyezték állásába. A visszahelyezett igazgató Bogdanovics Nikola felfüggesztési ideje alatt helyettese Vladenovics Dusan, a zagrebi országos munkásbiztosító pénztár főhivatalnok volt. Vladenovics helyettes igazgató működési ideje alatt több igen fontos újítást hozott be, illetve rendelt el a subotici kerületi munkásbiztosítónál, amely reformok nemcsak az adminisztráció megkönnyítését célozták, hanem annak az egyszerűsítésével, még enyagi téren is sok megtakarítást jelentettek a pénztárnak épen úgy, mint a pénztár tagjainak a munkásoknak és a munkaadóknak is.

Igy többek közt, tekintve, hogy Senta város érdekeiről van szó e helyen, egy Senta nézve igen fontos újítást kell felemlíteni és pedig azt, hogy a helyettes igazgató elrendelte, hogy Senta városban a subotici kerületi munkásbiztosító pénztárnak egy számfeljési és kirovási hatáskörrel felruhlazott, alosz-

MÓKA

Megjelenik vasárnap.

TRÉFÁS HETILAP.

Szerkeszti: mindenki.

Az aranyifjúságról.

Mikor úgy összejön az aranyifjúság,
Egymástól kérdezik: mi a legfrisebb ujság?
Történt-e valami különös felétek?
Van-e még keletje arra a legénynek?

E kérdésre feláll egy magas szőke fiu,
Aki szépségére egy cseppet sem hiú.
~~Barátokat~~ ha akartok érdekes't hallani?
Legyetek csendben. majd elbeszéli Kari.

Erre már megszólal egy fess, piros gyerek,
Mély csend uralkodik, nem zugnak a legyek.
Mindenki fölfigyel, az orrcimpák tágulnak,
Mi is a friss hire, ennek a fiúnak?

Velem történt épen az elmúlt napokban,
Csunyan vesztettem négy parti tarokkban.
Idegességemben föllált minden bennem,
S háziasszony intésére kikellettem mennem.

Mikor már künvoltunk virágos udvarán,
Azt kérdezi tőlem, jó-e a fuvolám?
„Huzza el nótámat: de egy, kettő, három,
Mert rögtön ittlesz majd az eladó lányom.”

Alighogy elhúztam a legszebb nótáját,
Megszólal egy szép hang: „Az Isten csodáját!
~~Mit~~ csinálnak maguk idekinn jó mamám?
~~Hisz~~ amit használnak az az én fuvolám!”

Mikorra a leány már hozzánk odaért,
Fuvolám a zsebbe éppen hogy belefért.
De ő nem mókázott, kihúzta azt onnan.
A mamám meg eltűnt, mint a kámjor nyomában.

Tovább fuvoláztunk kettesben éjjelig,
Két napra meg reá, mamával reggelig.
Azóta gyengén szól nagyon a fuvolám,
Olykor-olykor rám is szól az édes anyám:

„Hallod édes fiam, mért vagy oly halovány?”
Ne játszálsz te sokat azon a fuvolán!
Beteg leszel meglásd, ha nem hajt'sz a szóra,
S elkészülhetsz szépen a szent-Mihály lóra.”

Megfogadtam akkor jó anyám tanácsát,
Nem vettem azóta a kezembe kártyát.
Nem is veszem elő sűrűn a fuvolát,
Most pedig kívánok nektek jó éjszakát!”

Ezzel fölkelte lassan s elballagott haza,
Megvolt elégedve, mint egy török basa.
Barátok maradtak, ezután reggelig
Jól megvitatták, hogy a galambot mint lövik.

ÖSSZETARTÁS

KÖZGAZDASÁGI ÉS POLITIKAI LAP.

I. évfolyam

Senta, 1927. péntek, január 21.

8. szám.

Megjelenik hetenkint háromszor:
vasárnap, szerdán és pénteken.Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Jovana Djordjevića (Régi híd) utca 6.

A szív szava

kell hogy irányítsa karjainkat a szavazó urnák között. Azé a szívé, amelynek meg kell dobbania, a görcsös zokogásra, mikor a kenyérért könyörgő munkásgyermekek szavát a könnyező anya azzal akarja elnémítani. Fiam ne kérj ma kenyeret, apádnak napok óta nincs munkája, nincs keresete, nincs kenyérre valója.

Amikor a rokkant apa sírányozó gyermekét az anya görcsös zokogása azzal akarja csillítani, hogy „apád nem koldult ma annyit, hogy kenyeret vehettünk volna, ne kérj ma kenyeret!”

Amikor azt tapasztaljuk, hogy az apa véreből való vért, csontjából való csontját, gyermekét csak azért látja éhezni, mert a rezsim átkos politikája kicsavarja kezéből a kenyérkereső származót, vagy pedig mert életének kockázatásával, testi épségének elvesztésével kiérdemelt rokkantnyugdíj helyett a koldulás keserű kenyerére van kárhoztatva, feltétlenül meg kell dobbania szívünknek, amikor az urnák elé lépünk. Egy pillanat alatt kell gondolnunk, hogy kinek a bűne mindaz a nyomor és keserűség, amit magunk körül látunk, kinek a bűne, hogy a végrehajtó ma már nem csak a párnát viszi el adóban, hanem házat meg földet árverez el, hogy a kisiparos kénytelen lemondani iparigazolványáról, mert két keze munkájával nem keres annyit, hogy adóját kifizesse, nem hogy abból maga és családja megéljen, hogy a kereskedő kénytelen bezárni üzletét, mert nem hoz annyit, hogy az adót kifizethesse; hogy a munkás akkor, amikor ugyyszólván kenyere sincs, munkasádot kénytelen fizetni, amikor a rokkant magacsolta mankón

koldulni kénytelen, mert annyi rokkant nyugdíjat sem kap, mint a mennyi rokkant adót befizet. S ha mindezt átgon-doltuk, akkor határozzunk csak, hogy sokat jelentő gummigolyócskákat melyik urnába engedjük.

Ha mindezt átgondoljuk és megdöbbenve szívünk annak szavára hallgatunk, lehetetlen, hogy szavazatunkkal hosszabbítani akarnánk az átkos rezsim életét amely minden bajnak szülő anyja. Lehetetlen, hogy támogatni akarnánk azt a pártot, amely nyolc év alatt nyolc bört

huzott le rólunk.

Ha a szív szavára hallgatunk, csak arra a pártra adhatjuk szavazatunkat, amely ezt az átkos politikát, a radikális rémuralmat meg akarja buktatni. Nem csak saját érdekünk, de családunknak, felebarátunknak, jóbarátunknak, összes polgártársainknak, közös érdeke kívánja, hogy ne a hamis ígéretekre, vagy bűnös fenyegetésekre, hanem a szív őszinte szavára hallgassunk s a szív szava irányítsa karjainkat a választói urnák között.

ter azonban mereven elzárkózott a kívánság elől.

Ugyanezen napokban a sentai orjunisták a Bács megyei Napló 1923. évi 178. számának közlése szerint dr. Beleszlin Brankó vezetése mellett macskazenét és tüntetést rendeztek Vuits Jócó radikális párti képviselő háza előtt azért, mert a képviselő Senta város közgyűlésén azt az indítványt tette, hogy a javaslatokat cenzurál szerb és magyar nyelven állítsák ki.

Dr. Beleszlin Brankót a demokrata párt kizárta tagjai sorából.

A Davidovics demokrata párt sentai járási szervezete szerdán látogatott ülést tartott, amelyen több fontos ügyben hozott határozatot. A többiek között elhatározta a választmány, hogy a 23-iki választás napján a pártirodát az „Unio” autógázás helyiségében (szénb. templomkert mellett) állítja föl. A választók ott fognak gyűlekezni s minden utbaigazítást ott fognak megkapni.

Azután dr. Beleszlin Brankót és Rác Gligorin Dugusát egyhangu határozattal kizárták a demokrata párt kebeléből s erről a párt főbizottságát a jegyzőkönyv másolata kapcsán értesíti a választmány. A kizárást azzal indokolták, hogy nevezettek állandóan a párt érdekei ellen dolgoznak, mert magukat a demokrata párt vezetőinek mondják akkor, amikor a sentai demokrata párt szervezet hivatalos vezetőinek Gility Milorád elnököt, Kerepessy Vince alelnököt és Hufnusz Valentin titkárt ismeri el a párt beográdi főbizottsága. A tartományi választásra külön lisztát állítottak egy pár számot nem tevő polgárral „nincstelen párt” név alatt s dr. Beleszlin levelet ír Davidovics demokrata név alatt a választó polgárokhoz s ebben a hivatalos demokrata párt elleni akcióra hívja fel azokat s a párt jelöltjét gyalázza s a nincstelen párt támogatására szólítja fel őket. A kizárást a választmány szerint ki kellett mondani a párt további eredményes működése érdekében.

Vuits Jócó és pártja a magyar földnélküliekért

A volt országgyűlési képviselő 1923-ban földet követelt a magyar földmunkások részére.

Kivonatban közöljük a Bács megyei Napló 1923. július 20-iki számából dr. Laloševics János Jovanovics párti képviselőnek az új agrárreform törvényjavaslat tárgyalása alkalmával tartott beszédét.

Laloševics a vajdasági radikális képviselő ülésén többek között a következőket mondta:

„Bár az ésszerű agrárreformnak a nemzeti érdekek védelmébe kell állania, mégis olyan államban, ahol a szerbekben szlovének és horvátokon kívül egy millió más nemzetiségű polgár is él, olyan államban, amelyben az alkotmány biztosítja a teljes egyenlőséget és egyenjogúságot, mindekit kizárni a földre és a telepítésre való jogból, aki nem szerb horvát és szlovén, lehetetlen dolog, úgy az alkotmány, mint az általános jogi és politikai szempontból.

A 25-ik szakasz a gazdasági és a jóléti intézményeknek is jogot ad az agrárreform útján való felszerelésre.

Különösen kiálló igazságtalanság — folytatja Laloševics — az 52-ik paragrafus, amely szerint, ha valamelyik birtokostól jogta-

lanul sajátítottak ki földet, az nem vehető vissza a telepestől, hanem az illető birtokos kérheti kártalanítást, vagy kérhet más földterületet. De még ennél is sérelmesebb és lehetetlenebb a 35-ik szakasz, amely szerint a birtokmaximum továbbra is elidegenítési tilalom alatt áll. Ez valóban középkori rendelkezés.”

Laloševics beszédét hosszabb vitta követte. A képviselők legnagyobb része helyeselte fejtegetéseit. Néhányan azon az állásponton voltak, hogy az eredeti javaslatot módosítani lehet a Laloševics által kifejtett szempontokból, nem szükséges tehát külön javaslatot készíteni. Különösen Orgin Dusan képviselte ezt az álláspontot.

A nemzetiségek földhöz való jogait illetően a vajdasági képviselők szimpátiával fogadták Laloševics fejtegetéseit.

Ebben a tekintetben a leg-határozottabban Vuits Jócó sentai képviselő szállt szóra a nemzeti kisebbségekhez tartozó földnélkülieknek az agrárreformban való részesedése mellett. Miletics Krsta agrárreform minisz-

SENTAI FRISS UJSÁG

I. évfolyam

Senta, 1927. csütörtök december 1.

40. szám.

Megjelenik hetenkint háromszor:
vasárnap, szerdán és pénteken.

Szerkesztő:
a Szerkesztő-Bizottság.

Felelős szerkesztő:
Novoszel Andor.

Kiadóhivatal:
Fekete Sándor könyvkereskedés
és az „Unio” nyomda-társaság

Egy lépéssel közelebb

jutottunk megint a teljes rendezettséghez. A parlamenti bizottság egyhangúlag elfogadta a november 28-án tartott ülésén az adóegységsítési törvényjavaslatot.

Hosszas vajudas után tehát megszületett a csecsemő. Igaz ugyan, hogy egy kicsikét még várni kell, mert az ártatlan lélek még egy évig nem tud járni, mert csak 1929-ben fog életbe lépni az új törvény, de talán addig még kibírjuk.

Most még csak a javaslatot fogadta el a parlamenti bizottság. A javaslatot majd a parlamenti szünet után a parlament fogja letárgyalni és törvényre emelni.

Az 1928-ik esztendőben még a régi adózási rendszer szerint folyik be az adó.

A javaslatnak elfogadása azonban mégis bizonyos megnyugással tölt el bennünket.

Végre mégis csak tudomásul vettük, hogy a Vajdaság népe ott áll az összerokadás előtt.

Végre, mégis belátták az illetékes tényezők, hogy a Vajdaság híres gazdasága

már csak a múlté s ha sitve nem segítenek terhein, nagyon-nagyon szomorú vége lett volna.

Tehát elérkeztünk ahhoz az állomáshoz, ahol ugyanarra a vonatra egyforma jeggyel lehet felszállni minden utasnak, akár a Szávan innen, akár a Szávan túl lakik is.

Csak egy aggasztó az új adótörvényben és pedig az, hogy az életbelépéséhez egy egész hosszú év szükséges.

Sok, nagyon sok polgár van ennek az országnak, a kit ez az egy év adója fog a nicsetlenek közé állítani.

Dacára a hosszú terminusnak, mégis örömmel üdvözljük az adóegységsítési törvényjavaslatot, mert egy hatalmas lépéssel besegítette a Vajdaság népét is az állam egyenjogú és egyenlő kötelességi polgárai közé.

Most már erősen hiszünk és bizunk benne, hogy hazánkban csak egyforma jogú és egyforma kötelességi polgárok lesznek.

Hiszünk és bizunk abban is, hogy az egyforma jogú

és kötelességi polgárok fogják megvetni az erős talapzatu, egyenes uton haladó

hazánknak szebb jövő felé haladó útját is.

Nyílt levél

Senta város képviselőtestületéhez és a városi mérnöki hivatalhoz

SENTA.

Naponta olvasható az újságokban, hogy a városok a lakáshiány és a megszüntetendő lakásrendelet folytán előállható lakás uzsora miatt a tisztviselőiknek lakásokat építenek. Senta városa is van abban a helyzetben, hogy a tisztviselő lakások építésének kérdésével foglalkozhassék, miután e célból nagyserű megfelelő telek építési, illetve kisegítő anyagi eszköz is áll rendelkezésre. Ugyanis a városi nagyvendéglő hatalmas telke kiaknázatlanul áll. Amit a benne levő bérlo fizet, az alig elég a tatarozásra. A nagyvendéglőre, hogy oda, a mint annak idején a rendeltetése volt, vidéki kocsik beálljanak — szükség nincs.

*) Kaptuk a fenti „Nyílt levelet” egy tisztviselő aláírással s tisztán közérdekű vonatkozása miatt szóról-szóra közöljük. (Szerk.)

Mint hogy a nagyvendéglő keleti szárnyában mindössze két kis boltihelyiség és fenn az emeleten 2—3 sötét udvari szoba van és egy uccai szoba, a bérleti viszony hátralevő időtartama sem lehet akadálya annak, hogy ezen szárny lebontásával előbbre vigyük a tisztviselő lakások építését. Kárt a bérlo semmiben sem szenved, mert megmarad a kávéháza, étterme s ennek a forgalmához elegendő szoba. Viszont a keleti szárnyépület lebontásából, az udvaron levő kocsai szinből, a hátsó fronton épült istállókból és a kikövezett udvartól rengeteg építkezési anyag kerülne elő, úgy, hogy az felhasználható lenne az új építkezéseknél.

A keleti szárny lebontásával egy új uccát lehetne nyitni annak

Apró tragédia.

Jelige: Hegyi.

Hirtelen Lányi mellett temett két lány és mielőtt a bíró szóhoz jutott volna, már bent voltak a táncolók között.

Boriskát kereste. Ő táncolt a legtöbbit, de hét megyében hire volt a szépségének. Lányi Sándor felkérte. Boriska szívesen ment vele. A legények csunya szemmel kezdték nézegetni, de mit bánta ő.

Estefelé a kastélyból eljött a kisasszony, mint minden évben. Mem táncolt csak nézegette a mulatókat, azután elment. De ma ittmaradt.

Leült egy sarok asztalhoz a büszke Walter Lidia és beszélgetett a jegyzővel. Lányi, hogy végre társaságbeli hölgyvel lehet, szellemes volt. Lidia kisasszonynak nagyon megtetszett, mert többek füle hallatára meghívta a kastélyba.

— Ugy is unalmas az élet,

legalább együtt unatkozunk kedves Sanyi.

Lányi boldog volt. Boriska lefajította fejét, kiment apjához és haza hívta. Az uton hallgattak mind a ketten.

Lányi sokáig nézett a tova robogó hintó után. Aztán bement, de Boriskát hiába kereste aznap este.

Másnap a folyó felé vette útját. Boriska az az ablakból látta kiszaladt ő is a partra. Egyszerű lény nem titkolta mennyire örül látásának és Lányinak jól esett az. Boriska igaz szent szerelme elfeledtette vele a kastélyt és Lidia. Már — már azon gondolkodott, hogy beváltja Boriskának tett ígéretét és elveszi feleségül.

De Lidia nem felejtette el őt!

Egy őszi délután felkereste nagy merészen az irodájában, ahol Boriska csak álmaiban járt és meghívta hozzájuk. Olyan meghívás volt ez, amit nem lehetett visszautasítani. Vakon ro-

hant Lidia kifeszített hálójába.

Ettől a naptól kezdve mind kevesebbet látták Lányi Sándort a révész háza felé menni. Ellenben gyakran használta a révész csolnakját, hogy a túl oldalra vigye őt.

A szép Boriska pedig szintelen, szomorú és beteges lett. Ugy, hogy Lányi egy szép napon arra ébredt, hogy a szép Boriska nem is olyan szép többé. És a tél beálltával messze elkerülte a révházat.

Nyerges a révész tehetetlen dühvel nézte lányának pusztulását hervadását.

Egy téli délután fejszével kezében elment hazulról. Megvárta míg beesteledett és munkához látott. A folyó közepén, ott ahol a kastélyba szoktak menni, nagy darabban kivágta a jeget, alátolta aztán várt. A nagy hidegben vékony jégpáncél képződött a kivágott részen. Sietve havat hordott rá. Hangokat hallott. Nagy izzadás cseppek csurogtak róla, pe-

dig fázott. Elindult a falu felé. Két alak bontakozott ki a félhomályból, kacagtak. Nyerges keze ökölve szorult.

Lidia és Lányi szorosan összesimulva jöttek szembe vele.

— Nini Nyerges, mit keres erre, elég erős a jég! — topogott Lidia.

Nyerges morgott valamit, arra nem számítot, hogy ketten lesznek. Megszólint a lelkiismerete.

— Ne menjenek arra, kerüljenek a révház felé, ott jobban átmennek! —

De Lidia előre szökelve nagyot nevetett.

— Aki szeret utánam! — és vigan szaladt a kivágott jég felé. Lányi utána iramodott, hogy elérje.

A tiszta légen hang hasított át. Egy éles sikoltás és semmi más. A víz örökre elnyelte Lidia.

Lányi az utolsó pillanatban visszarettent. Megfordult. Mögötte nem volt senki.

A fehér parton egy fekete to-

ЈЕДИНСТВО

Број 27.

ЛИСТ ИЗЛАЗИ СВАКЕ НЕДЕЉЕ.
Уредништво и Администрација:
СЕНТА, Војвода Мишића ул. број 1.

СЕНТА, 20. јула 1930.

ПРЕТПЛАТА ЗА ЛИСТ
За цео год. дин. 50, па по год. дин. 25.
Огласи се примају по тарифи.

Год. I.

СМИСАО И ЗНАЧАЈ ВЛАДИНЕ ДЕКЛАРАЦИЈЕ

Састав данашње владе, у којој се налазе истакнуте личности скоро свих бивших партија и које су у владу ушле као личности Кружиног поверења, а не као представници њихове негдашње политичке странке, — дао је неоправдано повода многим да живе у уверењу као да се постојеће странке нису укинуле и као да ће некад бити обновљене.

Последица тога била је да су многи покушавали да интересе некадашњих странака и са данашњег режима спроводе.

Овоме се морао учинити крај и поновити знање свакоме, да се старо *не врати* неће, него да морају крчити нови путеви. Тиме је напостављена хомогеност, у колико је била ремећена успоменама на старе партијске незе, не само у самом кабинету, него и у целом народу, који данас јасно зна да организовање и груписање може бити само на бази идеологије, јасно изражене у речима Господина Председника Владе и изражене у духу општит заједничких народних интереса, без икакве незе са негдашњим партијским преградама.

Улазак у владу најновијих чланова, који су до скоро стајали на програму потпуно тадашње Радичеве странке, програму потпуно супротним линијама националне и државне политике данашње владе, дао је маха фантастичним комбинацијама, као да је данашњи режим склопљен у знаку неког идејног компромиса. То вероване појачано је још фротин законитом агитацијом г. др Мачека и другог на му, који, преко својих људи воли да каже како га неки данашњи чланови владе увек сматрају својим вођом.

Да би се пресекле све овосмислице и нејасности, и

да би свакоме било јасно под каквим су условима ушли у владу њени најновији чланови и да би се, тиме, учинио крајовим злонамерним приказивањима данашње политичке ситуације, влада је, кроз закључке своје декларације, која су и категорички и до очигледности јасни, и који су једногласно примљени од свих чланова кабинета, свима и свакоме казала да се неотступно стоји на свим оним принципима и идејама, израженим у манифесту Н. В. Краља од 6 јануара. Тај манифест има се у целости поштовати, не смеју мењивати, а непо фрагментима, како коме конвенира и како су неки и покушавали.

Влада је, даље, подвукла, изрично и у *пunoј једнодушности свих чланова кабинета*, да акт од 3. октобра остаје трајни и не променљив темељ нашег државног уређења и да је подела на 9 бановина дефинитивна. Овим је дат најефикаснији деманти свим гласовима о претстојећим променама, система управе, државног уређења, о несталности режима и т. д.

Нове линије наше националне политике разређене су закључцима Краљевске владе, до пуне јасноће. Ми смо један народ и имамо једно народно осећање Југословенско Племнска имена и светле традиције ч Срба, Хрвата и Словенаца, могу се поштовати, али не смеју сметати правнилоном развиту чисте националне Југословенске синтезе и јединства народног. *Први пут од Ослобођења и стварања наше велике отаџбине, прокламована је идеја Југословенства као општа народна идеологија.* Многе партијске шикарџије чиниле су злоупотребу, узимајући Југословенство као

монопол саме партије, а, често пута, на нашу општу срамоту, као обележје верских политичко-партијских група, само у намери да омету национално освећивање и просвећивање верски конзервативних елемената.

Југословенства није више ни партијски, ни верски амблем, нити је амблем неке посебне националне аристократије. Оно је општа народна застава под коју се окупља све што патриотским духом дише.

Оно што је најзначајније у ојлуци Краљевске владе то је *најосетљивије јединство позитивне и конструктивне акције за окупљање под једну Југословенску застану.* Краљевска влада свима својим органима заповедно

поручује да им нема места у државној служби, ако нису, истински одано, запојени Југословенском мишљу, ако из убеђења не поштују и не бране постојећи поредак, утврђен актима од 6 јануара и 3. октобра и ако буду ометали ону државну политику коју режим спроводи. Било је потребно, да се, једном, овако јасно и последњи пут, поручи свакоме, како треба да се влада, а нарочито онима, који мисле да се може играти двоструке игре, да својим осећајима, радом и акцијом, разарају државу у којој треба да служе, коју треба да воле и да је чувају. Ова порука Владе значи непомирљиву борбу са свима антидржавним и дефетистичким елементима у земљи.

Ослобођење Војводине

Значајнији догађаји у Сенти.

Док није било јасно, да је Ослобођење близу, није се у овом великом мађарском месту осећао никакав већи покрет међу Србима, који чине у Сенти једва десетину свега становништва. Међутим, Мађари су организовали општи Народни савет, управо мађарски, јер су у њему били скоро све сами Мађари. Но позвали су они и Србе да у Савет пошљу више својих делегата. *Г. Јоца Вујић*, један од првака српских, сазвао је збор Срба и на њему објавио поруку Мађара. И како збор није имао воље, да шаље више својих делегата нити да бира засебан Српски народни одбор, то је изиспао *г. Јоцу Вујића*, који је и сам увидео, да би добро било, да он уђе у исти Савет, већ и због тога, да се у Савету не би могле појавити никакве протусрпске агитације. У то, било је у прво време враћања војника са бојишта опасних симптома болшевичког карактера, а било је бојања и од плачке и побуне нарочито међу противњом. Овај Одбор унео је, да побуну, плачку и болшевизам мирним путем отклони и у Сенти одржи потпун мир и ред, све до доласка Српске војске.

15. новембра 1918. јавља се *г. Јоцу Вујићу* телефоном из Аде мајор *Григорије Јовановић*, командант батаљона Српске војске и пријављује, да са својим батаљоном долази данас у Сенту, на што му је *г. Вујић* приметио, да би добро било да одложи долазак до сутра. Оде међутим у Аду, да са мајором лично разговара и уледи долазак. Како је тада у Сенти био целокупни немачки Алпски кор војника, то је долазак Српске војске одложен за сутрадан. Са командантом немачке војске уговорено је, да се има са војском из Сенте повући до сутрадан у 11 сати. Командант је још молио, да Српска војска не уђе тога дана пре 11 сати. Тако је и било. Немци су 16 новембра најутра нестали из Сенте, а Срби су с једним батаљоном деветог пука ушли у Сенту управо пред подне.

Одушевљење беше велико. И велико и мало изашло је у сусрет ослободиоцима, поздрављало их је и клицало и доприносило их до српске припе, где је одслужено Богослужење. Затим је Српска црква општина ручком угостила победоносну војску. А одмах после подне сазвао је мајор *Јовановић* у

СЕНЋАНСКО—НОВОКАЊИШКИ ГЛАСНИК

Број 11.

Уредништво и администрација:
СЕНТА, ПАШИЋЕВА УЛИЦА Бр. 14.

12 МАРТА 1932 ГОД.

Лист излази недељом.
Претплата за месец дана Дин. 5—

III. год.

Важност задружне штампе

Потребно је нагласити важност задружне штампе без које се задругарство неби развило нити би се могао проширити по целом свету.

Штампа је разнела читавим светом прве успехе рочдалских пионира, Рајфајзена, Шулице — Делића. Преко задружне свет се је упознао са задружним покретом. Рајфајзен као и Шулице-Делић могу захвалити штампи, да се је задружна идеја у брзо проширила по читавом свету. Без штампе би њихова дела остала непримећена.

Кроз штампу су се са задругарством упознали и покретачи нашег задругарства. Кроз ту штампу примили су прве побуде и побуду за рад на организацији задругарства.

Штампа је моћно средство за ширење и подизање задругарства. Штампана књига прикладан је и добар учитељ, који ће нам давати потребиту подучу и промицати наше знање у задругарском раду.

Колико се важност полаже на задругу штампу нека нам служе следећи примери.

Колико је данас познато, задругна штампа на целом свету броји неких 1000 редовних публикација (новина). — Централни савез немачких потрошачких задруга у Хамбургу издаје своје гласило у 1.500.000 примерака.

У нашој држави излази 23 задружних листава. Од тих у највише примерака излазе гласила потрошачких задруга и набављачких задруга. Гласила наших задружних савеза са претежно сељачким задругама не могу се нажалост похвалити са великом наплатом. Утврђено је, да се задружна штампа више чита у градовима него на селима, а баш би морало бити обратно, јер ће задругарство на селу увек имати више потребе за знањем у задругарском послу него ли градови, где се у задругама у добром делу увек нађе људи са вишом наобразбом.

Жалосна је чињеница, да се нашој задружној штампи са стране задругара не поклања довољна пажња и што више, да баш водитељи задруга отклањају то њима преко потребно оруђе за правилно и добро вођење послова у задруги. Како тако раде они, који су у првом реду позвани да прате и читају, те путем задружне штампе да се све нише изображавају у вођењу задруга, како да ту штампу пригрле други задругари.

Кад се овако поступа са задругарском штампом, онда није никакво чу

до што се у нашем задругном покрету може упирати на недовољну задругарску свест, на много лоших појава на нашој задружној организацији.

У задружној штампи треба гледати једног великог учитеља, саветника, водитеља. Путем задружне штампе одгаја се свесна и организована војска задругара.

Кад се уочи, да данас задругу штампу прате скоро сви јавни радници из трговачких, индустријских, пољопривредних, занатских, банкарских и разних других стручних кругова, који поседују једну вишу наобразбу пак унаточ тога са разумевањем прате разна питања у задругарском покрету, настаје једно оправдано питање, зашто наше сељаштво наши задругари и вођства наших сеоских задруга не сматрају потребним да се користе задругном штампом. Зашто наши задругари отклањају оно, што је њима управљено, за њих написано, њима посвећено? Зар они то не требају? Требају и те како, али још не схватају колико би им то користило.

Задругу покрет треба свесне задругаре, задругаре који ће са потпуним разумевањем бити чланови задружне организације. Није задругар онај, који се у задругу веже са становитим материјалним обавезама и ради личних материјалних потреба. Циљ је задругарства далеко опширнији, већи и узвишенији. Задругарство тражи, да сваки поједини задругар добро познаје бит задругарства, да буде потпуни задругар, потпуно човек. Такав може да постане само онај, који своје прирођено знање оплеменењу задругном штампом и унапређује у знању, које је потребито сваком задругару.

Задругари морају посветити више пажње задружној штампи, јер им је она најмоћније оруђе са којим ће утврдити и изградити велелубну зграду задругног покрета.

Нека се наши задругари, особито задругари нашега села угледају у друге што су на том пољу учинили, пак ће онда моћи постићи успех у свом задругарском раду.

Без знања нема напретка а ни задругарства без свесних и у знању изграђених задругара.

Зато задругари читајте и ширите задругу штампу, а претплатом и редовитим плаћањем претплате омогућите задружној штампи да изврши свој позив.

Задругарски

Задругарски Бранислав, учитељ

Потреба организације задругарске пропаганде

Пропагандно удружење могло би се оснивати и тамо где још нема ни једне задруге и то иницијативом и само једног човека, да се припрема терен за коју задругу.

Главна задаћа свих месних удружења била би стварати свесне задругаре у кредитним задругама, и припремати терен за набављачке и продавачке задруге. А код оснивања било које специјалне задруге рецимо млекарске или виноградарске да се у танчине испитују прилике да се предсретну евентуалне последице које би после настале и компромитирале задругарство, какових је случајева задњих година и превисше било по нашим селима.

Оваква месна удружења била би главни ослоњ среским пољопривредним чиновицима у њиховом раду на задругарству. А њима би и од њихове власти било налагано старати се за оснивање и успостављање овакових удружења.

Сва основа за провађање задругарске пропаганде израђивала би се на седицима централног удружења и потребне упуте у пропагандном раду штампале би се у посебном месечном задругно-пропагандном листу који би се читао на седицима месних удружења. Тако би централно удружење давало својим подружницама правац у њиховом раду у народу. Све наређења власти у помагању овог покрета такође би се достављале месним одборима и путем овога листа. Трећи део овог листа био би питања и одговори у сврху задружне пропаганде, а четврти део резултати и успех постигнути у том раду.

Финансирање свега овога било би овако. Месна задруга једна или више, помагала би пропагандни одбор годишње са толиком свотом колико би било доста за један или два броја пропагандног месечног листа. Ако ово не би било могуће било би у месном одбору толико минимална чланарина, да се овај лист редовно исплаћује. Чиста добит код прославе, односно одржање забаве на дан задругарске пропаганде делила би се на половину. Један део остао би код месних удружења, а други део би се слао централном удружењу. То би био главни доходак а остали доходи били би припомоћ задруга, задружних савеза, банске управе, државе и приватника.

Савези би имали користи од поклањања броја задругара, и стварања већег броја свесних задругара у својим задругама. Задругарство би постало у народу популарније и поузданије и многа уштеда приватника преместила би се из банке у задругу. Нове задруге које би се оснивале иницијативом ових удружења постајале би чланом савеза како би то већина задругара одлучила.

Овако удружен рад на задругарској пропаганди обећаје далеко већих успеха него што их имамо поцепаним радом појединих савеза. А то би одговарало и духу овог времена, јер ако још можда не можемо ујединити племенске савезе, да ујединимо пропагандни рад и да се у том колу нађе људи из свих савеза и остале јавности на заједничком раду свеукупног задругарства. И то би био један корак ближе душевном јединству и заједничком раду.

Наведени примери из иностранства показују да је могуће и успешан начин ширења задругарске пропаганде и изван рада задружних савеза, али споразумно с њима, и не само да је тај начин могућ, већ да је доносило и обилних плодова. Надаље и питање деље штедије, да се искористи на добро задругарства, још увек остаје неискоришћено и ако су сви савези покушали на томе радити, али без јединствене акције и довољне потпоре власти и остале јавности учинени су досада били за задругарство само појединачни па тако и само мањи успеси. Питање задружних листа по досадашњим приликама остаје готово непроведено, а и Задругарски дан је недовољно искоришћен.

Држи да је апсолутна потреба, да се у ширењу задругарства узму нове методе које би посебно развој задругарству и зато би пожељно било да се о овом предлогу поведе у нашој јавности путем новина анкета да се изнесу и друга мишљења и што се опћенито просуди као добро, да се томе приступи радити и то покуша остварити.

(Крај).

Из нашег Задругарства за пољопривредни кредит

Један предлог Обласних задругама, поводом њихових престојених скупштина.

Скупштине обласних задруга за пољопривредни кредит, веома су важне у животу овог нашег најмлађег задругарства, кога због задругног манифестовања и међусобног упознавања представника појединих задруга, тако и због палности дискусије и одлука по разним питањима, која задругу у животне интересе овог задругарства. Али да би ове скупштине биле колико је могуће искоришћене, потребно је да на њима учествују, преко својих представника, све Месне задруге, зачланене код дотичне Обласне задруге. Досада то није био случај, јер већи број Месних задруга, особито удаљених од седишта Облас-

ЗАСТАВА

ПРЕПЛАТА:

За 1 годину 50 динара
За 1/2 године 25 динара

ОГЛАСИ:

По утврђеној цени.

УРЕДНИШТВО:

Краља Александра ул. бр. 22.

Рукописи се не враћају.

ИЗЛАЗИ СВАКЕ НЕДЕЉЕ

Власник и одговорни уредник:

Др. МИЛОШ ЛУДАЈИЋ

Уређује: РЕДАКЦИОНИ ОДБОР

Програм Југословенске радикалне заједнице

II. ЗАКОНОДАВСТВО

Странка је за уставно и парламентарно уређење државе у демократском духу.

Народно претставништво слободно изабрано са пуном законодавном влашћу; опште, једнако, непосредно и тајно бирачко право; слободна штампа, слобода збора, договора и удруживања; лична и имовна безбедност, начело самоуправе доследно спровођено; буџетско право и право законодавне иницијативе Народног претставништва; судска независност; контрола државних издатака и друге политичке гаранције имају бити обезбеђене. Странка не прави питање од тога, да ли ће Народно претставништво бити састављено из једнога или два дома.

III. АДМИНИСТРАЦИЈА

Администрација треба да буде што простија, јефтинија и народу приступачнија, а административна подела има се извести на најцелисходнији начин, како би најбоље одговарала потребама народа и његовој намери.

IV. СУДСТВО

У погледу судства странка ће заступати принцип судске независности и сталности судија, ради што је чегарантије за судску свест и правду у земљи.

Затим гаранцију за судску организацију, која пружа грађанима заштиту њихове имовине, њихових живота и других њихових материјалних и моралних добара.

Упрошћеном и добром организацијом судства обезбедити брзу и јефтину правду и унапређивати установу изборних судова.

V. ФИНАНСИЈА

Да се могу имати добре државне

финансије треба да се води добра државна политика унутрашња и спољашња.

Странка ће заступати мишљење, да се смање непосредни порези и уопште све оне таксе и намети који јаче погађају материјално слабије грађане или поскупљују свакидањи нормални живот. У непосредним порезима да се оствари прогресивно оптерећење пореских обвезника; да се поправи пореска организација и оствари рационално и потпуно прибирање државних прихода.

Разумна штедња и редукција свију државних издатака без којих се може, нарочито се мора имати на уму и остваривати у садањој тешкој кризи коју преживљајемо.

VI ПРИВРЕДА

У погледу привреде странка ће настојавати да се ојача народна производња и подигне привредно благостање народа; да се обезбеди свима редовима грађанства повољни услови за привредни рад и останак.

У трговинској политици странка ће се руководити заштитом народног рада и закључивањем трговинских уговора са иностранством на бази која обезбеђује извоз наших производа под повољним условима.

Пошто је наша земља поглавито земљорадничка а основна снага нашег народа сеоско-земљорадничко становништво, странка ће особиту пажњу поклонити развоју и усавршавању земљорадње и напретку земљорадника, оснивањем установа и применом сретстава која ће се помоћи земљораднику да побољша каквоћу земље коју обрађује и да повећа принос од ње, да би сељак материјално и културно подигао. Странка ће се нарочито старати да

се омогући земљораднику што јефтинији кредит и олакша начин раздужења.

Странка сматра, да је задругарство један од најважнијих фактора народне привреде и праведнијег уређења друштвеног поретка. Стога ће свима снагама потпомагати задругарство, како сељачко тако и друго.

Прожета духом социјалне правде, заступајући начело узајамности и солидарности међу разним групама грађана, странка ће се исто тако старати да се занатлији и раднику обезбеди минимум сретстава за живот и рад.

Индустрију, занатство и трговину помагати и штитити оправданим мерама, да би биле оспособљене за солидан рад и успешну конкуренцију са страним производима. Нарочито ће потпомагати индустрију пољопривредног карактера, која ради са домаћим сировинама.

Југословенска радикална заједница сматра да занатској производњи треба поклонити озбиљну пажњу. Занате треба потпомагати јефтиним кредитом, развијањем задругарства, стварањем занатских школа као и свима мерама које ће занатство оспособљавати, да напоредо корача са напретком технике и индустрије, те да се избегне да се занатлије претварају у пролетере. Странка ће поклањати исто тако пажњу радничком законодавству у тежњи, да га боље прилагоди нашим приликама.

Оним крајевима наше државе, који су у раније доба, пре уједињења заостали у саобраћајном и економском погледу, а уз то и природом земљишта слаби и због тога културно заостали, странка ће поклањати нарочиту пажњу.

(Наставиће се)

Од бетрешице оболео је Михајло Козма, чувар стоке у Падеју. Он се приликом гулења коже једне утиснуле краве заразио и одмах после тога оболео. Отпремљен је у сељанску болницу, али нема наде, да ће преболети.

СЛОГА

ЛИСТ ЗА ГРАД СЕНТУ, СЕНТАНСКИ И НОВОКАЊИШКИ СРЕЗ

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:
ОЗГРЕН СЕБАКОВ
УРЕЂУЈЕ УРЕДНИЧКИ ОДБОР
ЛИСТИВЛАЗИ СВАКЕ НЕДЕЉЕ
ПОЈЕДИНИ БРОЈ 1— ДИНАР
ПРЕТПЛАТА: за годину Дин. 48.
Огласи се примљују по тарифи
Гласилас се не враћају.

БРОЈ 36.

Уредништво и Администрација:
СЕНТА, Војводе Милића, ул. број 1.

СЕНТА, недеља 3 септембар 1933 године.

ВЛАСНИК ЛИСТА:
АЛЕКСАНДАР СЕБАКОВ, ШТАМПАР.

ГОД. III.

Прослава десетогодишњице РОЂЕНА Њ. В. ПРЕСТОЛОНАСЛЕДНИКА ПЕТРА

Њ. В. ПРЕСТОЛОНАСЛЕДНИК ПЕТАР
Остареша Савеза Савеза Краљевина Југославије

И. м. васкрсени надама будућности, видимо и осећамо искрену радост и понос југословенског народа у телесном и душевном развоју узвишеног Детета. Народ увек са највећим интересовањем прати живот Краљевске деце и у сваки њихов покрет упире хиљаде погледа, у своје нове млађе вође. Њихов живот је живот савиј нас; њихова способност је срећа читавог народа. Но радост је толико већа што се прославља рођендан најузвишенијег Детета наше нације.

Целокупни наш југословенски народ у њему види срећу, напредак и понос целог Југословенства и цела наше Домовине.

Нема свепогуби Бог да, да Га кроз цео живот љубав и оданост народна прати, да животно тешкоће туге и јаде никада не угловна; Нека се несметано развија и душевно и телесно и у верским и националним осећањима. Нека се остваре они многобројни токови уздања, која су се отели из груди свих оданих поданика моћне Краљевине Југославије.

Ми грађани града Сента са толиким осећањима пуним поданичке верности, настојимо да што свечаније прославимо овај светли празник. С тога се већ сада праве припреме за свечаност прослава десетогодишњице рођења Њ. В. Престолонаследника.

Прослава ће се обавити на тај начин да ће се одржати: на дан рођендана пре подне свечана богослужења у свима богомољама и то у 9 часова у римокатоличкој у пола 10 у јеврејској, а у 10 у православној. У пола 11 дефиле војске испред гимназије; у 11 часова свечана седница Сокошког друштва у Скупштинској дворани града Сента, на којој ће поздравити говор одржати г. Кнежевћ Миливој, директор гимназије.

Увече у 7 часова свечана бакљада колачак од Команде места; у поворци учествују ова културна и национална удружења, а пролазиће овим улицама: Карађорђево, Тргом Св. Саве, Змај Јована Јовановића, Тргом Цара Душана, Милетићеном, Тргом Негоша, Краља Александра, Тргом Краља Петра, ул. Јована Ђорђевића, Караџићеном, Племинском, Тргом Зрињског, ул. Доситеја Обрадовића и Пашевићеном до споменика одакле ће се развићи. Увече у 9 сати официари сентањског гарнизона са

БУЏЕТСКЕ УШТЕДЕ

Већ неколико година спроводи се у нашем државном буџетирању систем најстрожије штедње. Ове мере су имале врло добре резултате, јер смо тако пребродили многе тешкоће због опште природне кризе. Наше државне финансије су у нормалном току развоја, захваљујући баш томе што је већ дужи низ година наш државни буџет у равнотежи. Постоји равнотежу буџета био је врло тежак проблем у нашој финансијској политици, јер се поред свештељке морало омогућити правилно функционисање државног апарата и одржање наше државне правде.

Влада Г. Српкића такође спроводи најстрожију штедњу на свима линијама то је постигла равнотежу буџета ускраћени су сувиш и непотребни издатци с једне стране, чиме су учињене знатно уштеде и постигнуте осетни вишкови с друге стране. Уштеде у државном буџету ирше се плански, како би се терети снижили са размером и подједнако за све слојеве грађанства у држави.

Захваљујући оваквој финансијској политици наше Владе у буџету за 1932/33 годину извршено је смањивање издатака код буџета војске и морнарице са 21.75% код остале државне администрације са 15% а код личних припадљивости око 520 милиона динара. Спровођење опште и строге штедње у нашем државном буџету ирше се и ове године још много енергичније но прошлих година.

За прва три месеца ове буџетске године постигнуто је уштеде код државних привредних предузећа и установа у своти од 301 милион динара, а од предвиђене суме 53.44%. За протекли период април-јуни ове године остварено је код државних предузећа 73.81% предвиђене суме, а вишак износи 176 милиона динара за ова три месеца. За исти тромесечни период ове буџетске године износи укупан вишак

За сада се стога може са сигурношћу рачунати, да ће ова буџетска година да се заврши са много повољнијим резултатима од прошле године. Овакв повољан исказ реализованости нашег државног буџета и остварена великих уштеда последица је солидније и реалне финансијске политике Краљевске Владе. Спровођење опште и најстрожије штедње на свима линијама ирши се према привредном стању нашег народа и његове економске снаге.

Водећи овакву финансијску политику мисмо сачували од многих невоља и невоља Треба имати само на уму да је наша држава са много мање неприлика пребродила ову општу привредну кризу и да је привредна допресија много мање златанела нашем народу но многим другим народима. Ми смо привредну кризу пребродили без унутарњих трагичних и привредног слома јер смо за времена и према приликама редуквали наше потребе и државне расходе.

Треба даље и стаћи и да смањивање расхода у нашем државном буџету није вршено прекомерно и без одређеног правца, јер се нису могле оставити неостварене најхитније државне потребе. Расходи су смањени према смањеним државним приходима, али су смањени они расходи који нису баш неопходно потребни.

И ако привредне прилике још нису изашле из депресије, ипак показују несумњиве знаке побољшања. Међународни живот међутим још увек има толико јакот утицаја и на наш привредни живот, да смо приморани учествовати у општој борби против садање привредне кризе и са надом на успех морамо до краја издржати у овој општој борби. Финансијско стање наше државе пак, улава нам оправдано пуни наде и поверења, да смо већ прешли врхунац ове садање невоље. Неке привредне допресије. Ми ћемо из ове привредне

1931

(40)

Sloga

I. évf. (1931) 1. sz. – XI. évf. (1941) 3. sz. ?

1. *Sloga* [Egyetértés]
2. List za grad Sentu, senčanski i novokanjiški srez [Zenta város, valamint a zentai és törökkanizsai járás lapja] (I. 22-től)
3. Megjelenik minden vasárnap.
4. Felelős szerkesztő: Nestor Borzaški (I. 15: Ozren Sedakov). Laptulajdonos: Nestor Borzaški (I. 15: Ozren Sedakov)
5. Szerkesztőség: Mišić vajda u. 1. Kiadó: Mišić vajda u. 1.
6. Nyomda: Aleksandar Sedakov nyomdája, Zenta
8. ZTL – I. 3, 6, 17, 22, 24, 25, 28, 35, 40; II. 1, 3, 5, 6, 8, 10, 12, 15, 18, 21, 25, 28, 29, 31, 32, 34, 35, 38, 40, 42–45; III. 2, 6, 9, 16, 23, 24, 26, 35, 38, 40, 42, 43, 50; IV. 8, 9, 25, 31–33, 35–37, 41, 42, 44, 47, 49; V. 2–7, 13, 14, 17, 18, 20, 21, 26, 39, 47, 48; VI. 1, 3, 4, 9–12, 15, 20, 22, 24, 26, 30, 34, 39, 42, 45, 49–52; VII. 3, 6, 8–10, 15, 20–22, 31, 43; VIII. 3, 4, 6, 8–10, 14, 25–28, 30, 36, 45, 46; IX. 2–5, 9, 12, 14–16, 33, 38, 41; X. 1, 2, 6, 7, 9, 11, 12, 14, 17, 20–23; XI. 3.
ZVK – I. 1–40 (teljes).
ZVM – III. 36, 39, 41, 43, 44; V. 23, 30, 31; VII. 23; VIII. 9.
10. Szerb nyelvű lap. Az első zentai újság, amelyben megjelenik a keresztretjvény.

Ebben az évben megjelent még:

Sentai Újság (31)
Sentai Friss Újság II. (36)
Jedinstvo (38)

1932

(41)

Zastava

I. évf. (1932) 1. sz. – X. évf. (1941) 8. sz. ?

1. *Zastava* [Zászló]
2. Organ sreske organizacije J[ugosloven-ske]N[acionalne]S[tranke] [A Jugoszláv Nemzeti Párt járási szervezetének sajtóorgánuma]
3. Megjelenik minden vasárnap.

4. Felelős szerkesztő: Stanoje Ludajić (II. 36?: dr. Miloš Ludajić). Laptulajdonos: Stanoje Ludajić (II. 36?: dr. Miloš Ludajić)
5. Szerkesztőség: Sándor király 22. Kiadó: György herceg u. 7.
6. Nyomda: ORIENT, Bartusz András nyomdája, György herceg u. 7.
8. ZTL – I. 3; II. 7, 8, 14, 15, 17, 22–24, 27, 40, 42, 44, 45, 48; III. 1, 7, 9, 12, 13, 15, 25, 27, 30, 33–35, 38, 42, 44, 46, 47, 49, 51; IV. 3, 5, 7–10, 14, 15, 17, 19, 20, 23, 25, 31, 32, 37, 41, 42, 44, 46, 49; V. 2, 3, 7, 9, 12, 16, 18, 20, 22, 27, 30, 31, 45, 50; VI. 1, 4, 5, 7, 11, 12, 24, 37, 42, 45, 47; VII. 1, 2, 4, 6, 8, 9, 20, 25, 28, 31, 46, 52; VIII. 4, 5, 10, 12, 18, 26, 27, 41, 43; IX. 2, 4, 8, 11, 21, 22, 31, 34; X. 4, 6, 8.
ZVM – II. 36, 43, 44, 48, 49; IV. 34.

Ebben az évben megjelent még

Sentai Újság (31)
Sentai Friss Újság II. (36)
Senčansko-novokanjiški glasnik (38)
Sloga (40)

1933

(42)

Kópé

1933

1. *Kópé*
4. Felelős szerkesztő: Biró János
8. Nincs adat (Ozren Sedakov közlése alapján tudunk róla; néhány szám jelent meg).
10. Humoros lap

Ebben az évben megjelent még

Sentai Újság (31)
Sentai Friss Újság II. (36)
Sloga (40)
Zastava (41)

1934–1937

Ezekben az években megjelent:

Sentai Újság (31)
Sentai Friss Újság II. (36)
Sloga (40)
Zastava (41)

(43)

Híradó

I. évf. (1938) 1–10. sz., majd

Szentai/Zentai Híradó IV.

I. évf. (1938) 11. sz. – V. évf. (1942) 4. sz.

1. *Híradó* (I. 11: *Szentai Híradó*; IV. 15: *Zentai Híradó*)
2. Politikai, közművelődés és közgazdasági hetilap
3. Megjelenik minden szombaton.
4. Felelős szerkesztő: dr. Kuthy Zoltán (III. 5: Vámos János). Főszerkesztő: dr. Ferenczi Antal. Kiadó: Vámos János. Laptulajdonos: Vámos János
5. Szerkesztőség: Péter király tér (I. 5: Ilona hercegnő u. 2; IV. 15: az UNIO nyomdában). Kiadó: Péter király tér (I. 5: Ilona hercegnő u. 2; IV. 15: az UNIO nyomdában).
6. Nyomda: Dinka Péter és Társa nyomdája, Zenta (I. 5: UNIO nyomda, Zenta – IV. évf.: tulajdonosok Balog Albert és Balog Károly).
8. OSzK – IV. 15–52 (hiány: 1–14, 39); V. 1–4 (hiány: 5–?).
ZTL – I. 26; II. 1–53 (hiány: 11, 23); III. 1–52 (teljes); IV. 27–51; V. 1–3.
ZVM – I. 1–45; II. 23; IV. 15, 34.
9. Kereszténydemokrata, különös tekintettel a kisebbségi magyarság érdekeire

Ebben az évben megjelent még:

Sentai Újság (31)
Sentai Friss Újság II. (36)
Sloga (40)
Zastava (41)

1939

Ebben az évben megjelent:

Sentai Újság (31)
Sloga (40)
Zastava (41)
Szentai Híradó IV. (43)

(44)

Összetartás III.

I. évf. (1940) 1. sz. – III. évf. (1942) 4. sz.

1. *Összetartás*
2. A katolikus magyarok hetilapja
3. Megjelenik minden szombaton.
4. Felelős szerkesztő: dr. Habram Nándor ügyvéd (II. 47: Temunovics József). Szerkesztő: Gere Vince. Kiadó: Rudics Elek, az alapítók megbízásából (II. 47: dr. Király Károly)
5. Szerkesztőség: Kis Szent Teréz Plébánia. Kiadó: Kis Szent Teréz Plébánia
6. Nyomda: UNIO nyomda, Zenta
8. OSzK – II. 16–52 (hiány: 1–15.); III. 1–4. ZTL – I. 1, 3; II. 18, 31, 33, 34, 47, 51. ZVM – II. 13–17, 50.

Ebben az évben megjelent még:

Sentai Újság (31)
Sloga (40)
Zastava (41)
Szentai Híradó IV. (43)

1941

Ebben az évben megjelent:

Sentai Újság – Zentai Újság (31)
Sloga (40)
Zastava (41)
Szentai Híradó IV. – Zentai Híradó IV. (43)
Összetartás III. (44)

1942

Ebben az évben megjelent:

Zentai Újság (31)
Zentai Híradó IV. (43)
Összetartás III. (44)

1943

Ebben az évben megjelent:

Zentai Újság (31)

1944

(45)

Senćanske novine – Sentai Újság

[I. évf.] 1944. október 10.

1. *Senćanske novine – Sentai Újság*
4. Szerkeszti: a szerkesztőbizottság. Felelős kiadó: a [Zentai Ideiglenes] Bizottság
8. ZTL – 1944. október 10.

(46)

Sloboda – Szabadság

[I. évf.] (1944) 1–2.

1. *Sloboda – Szabadság*
2. Organ mesnog Narodnooslobodilačkog Odbora – A helybeli Felszabadító Népbizottság [sic!] sajtószerve
6. Nyomda: Dinka Péter és Társa nyomdája, Zenta
8. ZTL – [I.] 1, 2.
ZVM – [I.] 1.

Ebben az évben megjelent még:

Zentai Újság (31)

1945–1951

Szünetel a hírlapkiadás.

1952

(47)

Testvériség

I. évf. (1952) 1. sz. – II. évf. (1953) 70. sz.

1. *Testvériség*
2. A Zentai Népfront hetilapja (II. 57: A Dolgozó Nép Szocialista Szövetségének zentai hetilapja)
3. Megjelenik minden szerdán,
4. Felelős szerkesztő: Mucsi József. Kiadó: Zentai Népfront
5. Szerkesztőség: Tito marsall tér 5. (I, 43: Petar Drapšin u. 1.). Kiadó: Tito marsall tér 5. (I, 43: Petar Drapšin u. 1.)
6. Nyomda: UDARNIK könyvnyomda, Zenta
7. Mellékletek: *Éjféli Újság*, a lap alkalmi melléklete, illetve kiadványa (I. 48. sz. alatt mint önálló lap)
8. ZTL – I. 1–45 (teljes); II. 46–70 (teljes).
ZVM – I. 1–45 (teljes); II. 46–70 (teljes).
10. A II. évfolyam után a lap számozása folytatódlagos.

1953

(48)

Éjféli Újság

I. évf. (1953) 1. sz. – IX. évf. (1962) 2. sz.

1. *Éjféli Újság*
2. Humoros lap
3. Megjelenik évente egyszer (szilveszterre)
4. Szerkesztő: A *Testvériség* szerkesztőbizottsága
6. Nyomda: UDARNIK könyvnyomda, Zenta
8. ZVM – I. 1; IX. 2.

Ebben az évben megjelent még:

Testvériség (46)

Postarina
placena
u gotovom

HÍRADÓ

CENA
ÁRA 10.

POLITIKAI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP

Izlazi svake subote. Megjelenik minden szombaton
Uredništvo i adm. Szerkesztőség és kiadóhivatal
SENTA, KNJEGINJE JELENE UL. 2.

Glavni urednik: — Főszerkesztő:
Dr. FERENCZI ANTAL

PRETPLATNE CENE: ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Za celu godinu Egész évre 50 D.
Za polu godinu Félévre 25 D.
Za inostranstvo Külföldre 75 D.

I. évfolyam

Szenta, 1938. április 10

8. szám

Iskoláink ügye

Népünk hivatott vezetői nem egyszer terjesztették már elő illetékes helyen a magyar kisebbség iskolai bajait és kívánságait. Éveken keresztül azonban csak egyes kérések nyertek elintéztést, a magyar kisebbségi iskolasérelmek általános orvoslására nem került sor. Most újra a legilletékesebb fórumok elé terjesztik vezetőink azokat a kérelmeket, amelyek teljesítése iskoláink zavartalan működését biztosítaná.

Tisztában vagyunk ugyan azokkal a nehézségekkel, amelyek a tanítói létszámemelés tekintetében a szükséges anyagi fedezet hiánya miatt általában fennforognak; meg vagyunk győződve a tanügyi kormányzat azon szándéka felől is, hogy az anyagi lehetőségekhez képest segíteni és javítani kíván a magyar kisebbségi iskolák állapotán, de ezek a jó szándéku kijelentések és biztató ígéretek még nem elegendők megnyugtatásunkra és jogos kérésünk kielégítésére.

Maga a népünk tartja állandóan felszínre az iskolák kérdését, amikor szinte állandóan, úgy egyesek, mint küldöttségek, felkeresik a városvezetőséget, politikai tényezőket és tanügyi hatóságokat, hogy üresen álló iskolákhoz tanítók kinevezését kérik vagy elhelyezett tanerők visszahelyezését folyamodjanak, új kisebbségi iskola megnyitását szorgalmazzák, gyermeküknek a magyar tagozatra való visszavevéséért instanciázzanak.

A városelnök nem egyszer számolt be a képviselőtestületnek a város és egész járás területén üresen álló államnyelvű és legnagyobb részben magyar tannyelvű iskolákhoz szükséges tanerők sürgős kinevezteléséről. Ma is nem egy magyar tannyelvű iskola van a határban üresen, bár kétségtelen, hogy még Szentán van legkevesebb ok e tekintetben panasza. De rajtunk kívül ugyszólván az összes helyeken, ahol a magyar kisebbség nagyobb tömegben lakik, sokkal több és nagyobb a hiány tanítóknak.

Ugyanakkor azonban nagyon sok magyar anyanyelvű tanító van elhelyezve az ország déli részében, ahol egyáltalán nincs magyar iskola, azonkívül itt, a mi vidékünkön is, igen gyakori eset, hogy magyar tanító államnyelvű osztályba van beosztva, viszont magyarul nem tudó tanít a magyar kisebbségi iskolában. Van továbbá itt elég sok végzett kisebbségi tanerő, akiket kinevezés útján alkalmazni lehetne iskoláinkban.

Régi sérelme kisebbségi népünknek, hogy az alsóbbfokú tanügyi hatóságok még mindig nem értelmezik eléggé szabadelvűen a beiratkozásoknál a szülők elhatározására vonatkozó rendeleteket és igen sok gyermeket nem engednek a magyar anyanyelvű osztályokba szüleik neve miatt. Ugyanakkor a német kisebbség már régóta élvezi a kormány megértő rendelkezése következtében azt az előnyt, hogy a német szülő azon kijelentését, hogy német nyelvű osztályba kívánja járatni gyermekét, és iskolai igazgatóságok minden esetben méltányolják és tiszteletben tartják.

Nagy meglepődést váltott ki a magyarság körében a kormány azon rendelete, amellyel megnyitotta az öszszel a magyar tanítóképző első osztályát. Azonban teljes megnyugvást csak akkor kelthetett volna a kormányrendekezés, ha ez minden évben érvényes lenne a magyar tanítóképző első osztályának megnyitására. Ez a kérdés is a legsürgősebb és legfontosabb tanügyi kéréseink közé tartozik.

A magyar kisebbség nagy várakozással tekint most a kormány döntése elé. Bizik abban, hogy megbízhatóságát a kormány méltányolni fogja és egyéltbe vágóan fontos kéréseivel együtt iskoláinkat népünk megelégedésére rendezni fogja.

Fertőző betegségek a városban. Városunkban a múlt napokban több vörheny és difteritisz megbetegedés történt. A difteritisz a tanyákon is nagyon elterjedt.

BELFÖLDI HIREK

Magarasevics közoktatásiügyi miniszter a sajtó képviselői előtt a kisebbségi iskolák ügyéről a következőképp nyilatkozott:

„Ismerem a kisebbségi iskolák viszonyait. Hangoztatolam, hogy jelenleg nincs különösebb nehézség abban a tekintetben, hogy a vajdasági kisebbségek szabad kulturális és közoktatási tevékenységet fejlessenek ki, amelyet mindenkor tárgyilagosan és türelmesen segíteni fogok, ha egyébként megfelel népünk szellemének, amely oly sokáig harcolt ezen a vidéken a kisebbségi jogaiért.”

A petrovgrádi városi képviselőtestület ülésén, amelyen Rajics bán kinevezését ünnepezték, dr. Várady Imre, a vajdasági magyarság egyik vezetője a következőket mondotta:

„A petrovgrádi magyar nemzeti kisebbség nevében, sőt azt mondhatom, hogy az egész vajdasági magyar nép nevében kijelenthetem, hogy a legnagyobb örömmel csatlakozhatunk a városelnök indítványához. Nagy öröm nekünk magyaroknak, Rajics Szvetisláv bánná történt kinevezése, hiszen ő ugyszólván valamennyiünket ismer és mi régóta ismerjük őt.

A pénzügyminiszter határozata értelmében a Dunabánsság költségvetését 31 millió dinárral le kellett szállítani. A pénzügyminisztérium módosítása után az idei dunabánssági költségvetés kiadásainak fedezésére a tervezett 33 százalékos pótlódó helyett 20 százalék lesz a pótlódó. Eddig 10 százalék volt. Az iskolai pótlódót is felemelték 15 százalékról 16 százalékra.

A magyar vezetők a magyar iskolákért.

Dr. Várady Imre és dr. Deák Leó szerdán Beogradba felkeresték Sztankovics Szvetozár földművelésügyi minisztert és többek között szóvá tették az ingatlanforgalom korlátozásáról szóló rendeletet is. Majd utána felkeresték Magarasevity Dimitrije közoktatásiügyi minisztert, akivel a magyar kisebbséget érintő iskolai ügyekről tárgyaltak. A miniszter kiltatásba helyezte a beogradai magyar tanítóképző folytatólagos kiépítését olyformán, hogy a szeptemberben kezdődő új iskolaévben az első osztályt újra megnyitja és így a tanítóképző fokozatos teljes kiépítése biztosítottak látszik. A miniszter egyben kiltatásba helyezte, hogy fokozottabb figyelmet szentel a magyar elemiiskolák magyar tanítói karának kiegészítésére. Mindkét miniszter nagy figyelemmel és megértéssel hallgatta meg a magyarság képviselőinek előterjesztéseit.

ÖSSZETARTÁS

A KATHOLIKUS MAGYAROK HETILAPJA

I. évfolyam

1. szám

Szents, 1940. november 2.

Megjelenik minden szombaton

Beköszöntő helyett:

A háborúk fúriájától hajszoltan is...

Mindannyian egy örületes haláltánc forgatagában járunk. Egy megbőmlött világ, egy elemi életerzéseiben elferdült, — emberi esendőségeinek feneketlen mélyeibe zuhanat társadalom láza s önégeése perzsel és süstörög körülöttünk. Lelkek millió hányódnak a kielégíttelenség és halálos nyugtalanság fergetegében, hűsítő itakra, simogató jószágra vágyó szívek gyötör csalódottságban!

És az emberiség halálától szíval és tudományról szónokol. Emberi nagyságról és civilizációja áldásairól beszélt, holott minden emberi lét lényege s alapeleme mindig újra kisiklik a lába alól, s ami lelkének éltető alapja lenne: az igazság, élet, szeretet és remény, — mindig újra szennyes füsttől foszlik s korommal feketül, a szemre előtti!

Ugyanakkor azonban ez a világ maga is vétke s maga szörnyű nyomorúságban. Azért vak és azért beteg, mert maga tette magát s teszi azá szüntelenül. Nyomorúsága: bűntetés is! Megérdemelt belső lakolás

az emberiségéből való kietkőzés és széthúzás vétkeiért. Ahogy Szent Pál apostol írja a római pogányokról, hogy azért zuhanat bűnök és nyomorúságok örvényeibe, mert nem akarták meglátni az Istent s bűntetésből az Úr prédául vetette őket a saját erkölcsi vakságuk elé.

Szerencsétlen, szegény emberek! Fehérek és feketék, sárgák és földharnák, cirkimók és kalferek, kulturált európaiak és — főbbek — észak-amerikaiak, — sodródó embercsoha: lelkek és szívek hőmpölygő árai, nevetők és sírók, házasodók és egymást temetőkl... Hogyan kell szánnunk titeket, nemcsak azért, mert nyögtök és szenvedtek, hanem, mert bűnötökkel magatokat okoztatok a bajt, — és az itt a földön halálba sorvaszt titeket, de ugyanakkor talán az odatúl rárok váro még szörnyűbb szenvedések előhírnöke is!

És mégis: mindkét fájdalmas nyomorúságnak, — az evilági bajoknak s az odatúl való vészdelmeknek egyaránt minden rémét és rettenetét tö-

keletesen meg tudná oldani, gyógyrúségesen meg tudná felteni, és ki tudná gyógyítani, — kacagó, daloló örömmé tudná átvárasztani az a Valaki, akinek neve az Úr, Igazság és Élet! Az, akitől az emberiség minden emberek oly megdöbbenéssel nagy számban mesze távol járnak.

Azért áldott és boldog az az ember, aki csak egy lépést is közelebb hozza őket a minden problémára megoldást adó, minden szorongást, tévedést és vakokodó embertársakat, ezt a hullámzó, sokszínű, sokrétű, sok gondú, sok könnyezést és sok bűn embertársat oda tudná terelni az Egyetlenhez, aki fel tudja nyitni a vakok szemét! — Aki: be tudja hullatni a szívekbe az Ő szeretetének gyógyító, örök életre parafés mészét: az a szociális igazság Paradicsomává segít átvárasztani ezt a földet, — odatúl pedig a milliók poklát, milliók Menyországává.

— Jor, katolikus magyar Testvérem, le ne kiséünk, kés a későn menjünk Hozzá!

KÜLPOLITIKAI HELYZET

Hitler és Mussolini

brenneri találkozásának eredményei kezdenek kibontakozni

A találkozás lezajlásával a spanyol belügyminister — ma már a spanyol külügyek vezetője — német- és olaszországi hosszabb ténstetéseit után azal utazott hűsájába, hogy Francot, a spanyol államfőt eljebb megbeszélésre a Führerhez hűdje.

Gibraltár, a spanyolok lájé sebe

A Hűr- és Franco között lefolyt tárgyalásokon bizonyára Gibraltár, Anglia egyik legőrékényebb postjáról volt szó, mert erre a kis sziklacsoháca spanyolország igényt tart, mint jogos tulajdonsára, bár Nagy-Br-

annia nem hűlendő azt csak úgy — még erőért — átengedni a spanyoloknak, mert a gibraltári erődítvény az Angol Világbirodalom egyik földközttengeri kapuja.

Német-francia együttműködés a káthátáron

Alig pár napra a brenneri találkónál után Hitler már Laval francia miniszterelnökkel, majd Pétain marsallal, a francia államelnökkel folytatott titkos megbeszéléseket. A tárgyalásról csak annyit szűrték ki, hogy a francia kormány elvben hozzájárul a Német-ermággal való együttműködéshez.

A francia sajtó visszhangja

A francia sajtó megállapítja, hogy Hitler nem akarja leltörni, megsemmisíteni és megalázni Franciát, hanem együttműködést, alephőttetést kíván az őj, a munka alapján felépülő Európa számára.

Olaszország gyanakszik

Érdemes, hogy az olaszok sehogyan akarnek hűtől adni a franciák őrszemégek és ettől tartanak, hogy a franciák csak ahaszmas pillanatra várnak, hogy őjből a Tengely ellen forduljanak.

Németek védik a román petróleumkutakat

A brenneri találkón harmadik tárgyalás róna a német kiképfőcsapatok megjelölése Romániában. Első dolguk volt az olaszok védelmének kiépítése és a káthátéti hűtőzet irányítása, majd megkezdtek a román csapatok kitépését a légtámaszok ellen behatós védekezést.

СЕНТАНСКЕ НОВИНЕ

SENTAI UJSÁG

Уређује уреднички одбор
Szerkeszti a szerkesztő Bizottság

Одговоран је Одбор
Kiadásért felel a Bizottság

Становници Сенте! БРАЋО.

Непобедљива Црвена Армија ослободила вас је. Основан је Провизорни Комитет од српских и мађарских становника града Сенте. Овај Комитет је преузео управу града. Најважнији задатак Комитета је, да гарантује безбедност становништва.

РАДИ ТОГА НАРЕЂУЈЕ:

- 1) Свако да се покорави наређењима Црвене Армије, Југословенске ослободилачке војске и Провизорног Комитета.
- 2) Свако треба да се мирно влада, јер никој не сме да се деси бесправна уреда.
- 3) Од 20 часова до 5 забрањено је кретање у унутрашњости и изван територије града. Рад тече и даље!
- 4) Због евентуалних ратних операција, кретање изван вароши је опасно. Зато је препоручљиво да се град не напушта до даљих упутстава.
- 5) Точење алкохолних пића строго је забрањено!
- 6) У погледу животних намирница и осталих неодложних потреба становништва предузете су мере. Црна трговина, скривање и нагомилвање животних намирница и друге робе кажњава се смрћу.
- 7) Законито платежно средство за сада остаје и даље пенг.
- 8) О безбедности становништва брине се народна стража, која стоји под управом комитета. Жеља команданта Црвене Армије јесте: обезбеђење реда и мира. Комитет зато позива становништво да се у сваком случају овим наредама покорави.

ПРИВРЕМЕНИ КОМИТЕТ ГРАДА СЕНТЕ.

SENTA LAKOSAI! Testvérek.

A legyőzhetetlen Vörös Hadsereg felszabadított benneteket! A város ügyeit intéző ideiglenes Bizottság szerb és magyar sentai lakosokból megalakult. A Bizottság legfontosabb feladata, a lakosság teljes biztonságának fentartása.

EZÉRT ELRENDELI:

- 1) Mindenki feltétlenül engedelmeskedjék a Vörös Hadsereg, a Jugoszláv Hadsereg és a Bizottság rendelkezéseinek.
- 2) Nyugalmát mindenki őrizze meg, senkit jogtalan bántódás nem ér.
- 3) Este 8 órától reggel 5 óráig tilos a közlekedés, úgy a város bel-, mint külterületén.
- 4) A munka folyik tovább! A városon kívül azonban néhány napig az esetleges harcok miatt életveszélyes a mozgás, ezért senki a határban ne dolgozzék!
- 5) A szeszszitalok fogyasztása szigorúan tilos.
- 6) A lakosság élelmi és egyéb szükségleteinek ellátásáról intézkedés történt. Az élelmi és egyéb közszükségleti cikkekkel való üzérkedés, azok halmozása és rejtetése halálbüntetést von maga után.
- 7) Törvényes fizetési eszköz továbbra is a pengő.
- 8) A közbiztonság felett a Bizottság parancsnoksága alatt álló magyar-szerb Népőrség őrködik.

A rend- és béke fenntartása a Vörös Hadsereg Parancsnokságának legfőbb kívánsága. A Bizottság ezért felhívja a lakosságot, hogy fenti rendeleteit maradéktalanul tartsa be.

A ZENTAI IDEIGLENES BIZOTTSÁG.

Један рубел вреди 3 пенга, а један пенг 18 динара.

Egy rubel értéke 3 pengő. Egy pengő 18 dinárt ér.

СЛОБОДА ★ SZABADSÁG

орган месног
Народно-Ослободилачког Одбора.

a helybeli Felszabadító Népbizottság
sajtószerve.

„Слобода“

Дољаском Црвене Армије и Југословенске Народне Ослободилачке Војске једним ударцем збрисана је цензура, чије ширење лажних вести неповољно утицало на шире народне склопове. У руди вам је новина, чији је сваки редак прожет чистом савешћу, слободном одређењу.

Научили сте да су вам новине пуке самке ланке. Најзад, ево вам један лист, за чију садржину не може нико ништа да крива, јер се у њему налажу чиста и беспрекорна истина. Оснивач овог листа је сам народ, његови најбољи синови — а народ пак неће дозволити да од самог себе буде преварен.

Задатак нашега листа је да у сваком свом редку служи народу за своју слободу за његово уздизање и бољу будућност.

Ове новине су ваше новине! Читajte их, и распростирајте их!

Грађани!

Имали сте једну читаву недељу на расположењу. Све сте казали. А нарочито ви малодушни и лаковерни. Свашта сте мислили и говорили. Ишли сте толико далеко, да сте били и гласнији него што је требало. Замишљали сте да је све ово емо позориште или можда циркус. Сада је дошао и на нас ред. Сада кад смо стиснули песнице и размахујемо са њима, не треба да се чудите томе. Овако смо се бар упознали. Ми смо ћутали, да би могли мирно да пратимо вашу скретања, стремљења и струјања. Сада када смо јачи него што смо били, ми вам се приказујемо у правој боји. Веровали сте, да се увреде патње и болови, нанети без разлога, могу лако заборавити. Зар може ико од нас очекивати или чак желети да будемо великодушни? Вара се сваки онај, који мисли да ће моћи скрепнути или можда одустати са нашег пута. Можда би ми то и учинили, али нас у том спречавају на првом месту гробови. Они који су пре нас прошли, изазивали су својим недељима глушање читавог културног човечанства. Није била лака наша борба, а та борба трајала је све дотле, док коначно над лешим звери не будемо триумфовали. Наша борба могла је и искључиво мора да буде само борба на живот и смрт. Масовна убијања нисмо ми изумели. Гробови жена и

милиона европских народа исправан. У том свом ходу изазивали су бескрајну глад, пустош и беду најширих слојева на читавој нашој хемисфери. Никада још историја није забележила такве страхоте, какве су изазвале хорде Хитлерове и Мусолинијеве у заједници са својим сателитима. У својој „културној мисији“ они су стигли чак до Волге, али су у њој коначно нашли своје гробове. А тамо далеко на Волги у једном сиљном одушевљењу радника, инжењера, сељака и професора, били су разбијени и измршавени, да се никад више не подигну.

Ми, југословени, на томе жртвенику понели смо тежак крст. Зато смо тако одушељено приграбили давно жељену слободу. На тој страшној ветрометини, кроз снег и ледену кишу, наша деца, кроз балканске кланце и непроходне путеве, бранили су земљу хајдучки, створивши легенду какву још ни један народ није записао у својој прошлости. Наше девојке биле су Орлеанке Орлеанке слуге и на сваком месту, заједно са својим друговима и браћом.

Питамо вас, може ико од таквог ратника, коме су попалили дом, родитеље, браћу и сестре поубијали нацисти, очекивати великодушност? Срамота је и мислити на тако што. Сматрамо за потребно, да вас упозоримо на то, верујући, да ће те нас разумети, да би отклонили незгодне последице због неразумевања.

Ово је само наш почетак. Наш рад није ни мало лак, јер последице нацистичких пустошења нису биле мале.

Варају се они који мисле да ми незнамо шта би се нама догодило, када би још једанпут нацистичке хорде и фашисти прошли овуда. Зато је потребно мање причати, и више радити. Зрно жита или кукуруза, то је за нас исто што и кап крви. Сваки изгубљени тренутак рада, може да значи читаву вечност. Мање по улицама, а више на послу, то је закон наших дана. Ко воли слободу, тај ће да ради, а лештине и саботере искоренићемо немилосредно.

ОБЈАВА.

При упису ученици дужни су поднети сведочанство о свршеном претходном разреду.

Упис ће се вршити од 9 до 12 часова овим редом:

1. У понедељак 23-ог о. м. I, II, разред.
2. У уторак 24-ог о. м. III, и IV, разред.
3. У среду 25-ог о. м. V, VI, VII и VIII, разред.
4. У четвртак 26-ог о. м. ученици свих разреда који се из оправданих разлога нису могли уписати одређених дана.

Управа држ. гимн. у Сенти.

Вести Народно Ослободилачког Одбора.

Народно Ослободилачки Одбор ради у име народа. Пратите са интересовањем његов рад и његове наредбе.

Позивамо све оне грађане и грађанке нашега града, изнад 16 година, који хоће да учествују у борби за ослобођење народа и уништење фашизма, и хоће да ступе у редове Народно Ослободилачке војске маршала Тита, нека се заинтересују за упуства и обавештања у градској кући, на првом спрату, у соби број 18.

— Легитимације за ноћно кретање, као и све друге легитимације биле измењене са фотографијама снабденим легитимацијама. Легитимације издате досада од Народно Ослободилачког одбор помишљавају се. Позивају се сви они, који имају од војва ове легитимације, да их врате и нека понесу фотографију да би добили нове легитимације са бројем.

— Позива се становништво да уклони све знакове три и по годишње окупације. Улице добијају стара имена од пре 11-ог априла године 1941. Бројеви и даље остају исти.

— О кућама и земљама оних насељеника који су 1941 године отерани са ове територије, и сада се враћају својим кућама, решили смо следеће:

Свако је дужан да врати насељеницима сопствену кућу и земљу. Из куће треба да се иселе за 8 дана, али повраћеном власнику треба дати одмах конака. Са сваким евентуалним проблемом треба се обратити Народној Стражи. Ако се стари власник ових кућа и земаља не јавља, оно остаје у рукама садањег поседника до даљих наређења.

О кретању и раду изван града међавина су само упуства Црвене Армије. Народно Ослободилачки одбор у ово не може да се меша. На местима где то војници дозволе може се и даље мирно радити.

Testvériség

A ZENTAI NÉPFRENT HETILAPJA

I. évfolyam — I. szám

Szerda, 1952. február 20.

Ára 5 dinár

Irányelveink

Magyarnyelvű sajtónk újabb egy lappal gyarapodik. Ujabb bizonyítéka az annak, hogy a magyarság kulturális fejlődésének lehetőségét nemcsak az alkotmány szavatolja, de tárgyi bizonyíték is ez amelle, hogy a szocialista állam a nemzetiségek, konkrétan a magyarság szabad, szocialista szellemi és társadalmi életében korlátlan lehetőségeket nyit. Éppen ezért bármennyire is kisfelfutásúnak látszik egy vidéki magyar lap megjelenése, mégsem szabad közönnnyel fogadnunk ezt az eseményt.

A multban is volt magyar lap Zentán. Néha két-három lap is megjelent. Ezek az újságok a régi Jugoszláv idő kicsinyes, helyi pártpolitikai vagy személyi torzalkodásainak voltak eszközei, olyan sajtótermékek voltak ezek, amelyeknek a széles néptömegek életkérdéseire semmi közük nem volt a csak az uralkodó politikai pártok vagy körök céljait szolgáltató. A most meginduló lapunk nem ezeknek az újságoknak a szellemét és emléket akarja feléleszteni. A szocialista sajtónak más céljai vannak: nem a szenzációk keresése, nem kicsinyes személyi ellentétek és intrikák szellőztetése a célja, hanem a társadalmi, gazdasági és kulturális életünk helyi kérdéseinek megvitatása, a Népront szervezeteinek életében felmerült kérdések helyes megvilágítása; egyezően a városunk és a járás dolgozó tömegeinek helyesirányú eszméi és politikai nevelése és tájékoztatása. A Vajdasági Népront lapja a Magyar Szó ezekkel a helyi problémákkal nem foglalkozhat teljes terjedelmükben és minden vonatkozásukban.

A Magyar Szó csak vajdasági jelentőségű, az egész tartományunk szempontjából fontos kérdéseinket tárgyalhatja hasábjain. Ezért volt szükséges egy olyan lapnak a megindítása, amely a mi belső problémáinkról tájékoztatja a város és a járás dolgozóit s azokkal együtt találja meg a helyes utat, amelyen tömegszervezetinknek, kulturális és politikai fejlődésünknek kell haladnia az egységes szocialista célok felé.

Lapunk már nevében hordja egyik fontos célját: a szocialista közösség megszilárdításának, tovább építésének eszméjét és eszközét: a nemzeti megbékélés, a testvéri összefogás magas szorgalmát. Ma, amikor magyart és nem magyart egyaránt át kell hogy fűtsön országunk szocialista építésének és a szocialista vívmányok közös megvédelmézésének gondolata, a testvériség esz-

méje soha nem volt annyira időszerű, mint éppen ezekben az időkben.

Ennek a gondolatnak az erősítése, a testvériség eszméjének fejlesztése mindannyiunk fontos feladata kell hogy legyen. Éppen ezért nemcsak a lap szerkesztőségének kell a társadalmi életünkben felmerült kérdésekről írni; nem szabad, hogy ez az új lap csak egy-két ember, vagy egy szűk kör szerve legyen. Tekintve, hogy e lap hasábjain a mi egész társadalmi életünk minden vonatkozását, városunk és a járás mindenkit érdeklő problémáit akarjuk megszólaltatni, éppen ezért lapunk szerkesztése közös ügy kell hogy legyen.

Minden front-alapszerzetet, minden munkaközösség, intézmény, egyesület és minden személy helyet kap lapunk hasábjain. Így akarjuk megvalósítani kollektív lapszerkesztés gyakorlatát, így akarjuk elérni, hogy a lap ne egy pár ember eszköze legyen, hanem az egész város- és járás fóruma, amely mindenki egyenlő joggal szólalhat meg. Csak ilyen módon érhetjük el célunkat: azt, hogy a lap valóban dolgozó népünk céljait szolgálja, közéletünk esetleges ferdeségeit, a politikai és társadalmi élet egyes visszásságait orvosolja. Komoly segítséget fog nyújtani ez a lap mindazoknak, akik a mi életünket, pontosabban szólva a város és a járás dolgozóinak a javát akarják előmozdítani a hibák kiküszöbölésével, a fogya-

tékosságok eltüntetésével. A parasztság e lapban épp úgy megtalálja a maga segítőit, az ő életét érdeklő kérdéseket, mint a munkás vagy az értelmiségi. Lapunk azonban nem foglalkozhat csak a szakkérdésekkel, hiszen mindenkihez szól. A lapnak törekedni kell arra is, hogy tájékoztat adjon fontosabb kül- és belpolitikai eseményekről, lemérje azoknak eredményét és viszhangját a mi szűkebb körünkben, továbbá, hogy szorakozást is nyújtson, hogy sportéletünk időszerű eseményeiről is beszámoljon jelezze a fontosabb helyi jellegű kulturális vagy politikai események időpontját, hogy szervezze és mozgósítsa a város és a járás dolgozóit a Népront céljainak elérésében.

Ezzel a gondolatokkal bocsátjuk utjára lapunkat s reméljük, hogy célját nemcsak annyiban éri el, hogy régi hiányt pótol, hanem annyiban is, hogy nagyban hozzájárul a mi helyi problémáink sikeres megoldásához.

A Népront Vezetősége.

A járási Népront VI. értekezlete

Állandó és kitartó harc szükséges, hogy a Népront továbbra is hozzájáruljon a szocializmus kiépítéséhez, hazánk védelmi erejének megerősítéséhez és a szocialista demokrácia kiszélesítéséhez

Ez év február 10-én a Munkáshozon nagytérben tartották meg a Népront VI. Járási értekezletét. Ezen 286 a Népront alapszervezetekben előzőleg megválasztott kiküldött vett részt.

Az értekezleten résztvett Rebák László a „Magyar Szó” főszerkesztője, mint a Tartományi Népront kiküldöttje és más vendégekkel a Jugoszláv Néphadsereg képviselője.

Az elnök és a többi bizottságok választása után a Járási Népront nevében Farkas Nándor a Népront elnöke megtartotta beszámolóját.

Farkas Nándor beszámolója

Farkas elvtárs a beszámoló kezdetén megjegyzi, hogy 1945 óta ez az első eset, hogy az értekezleten résztvesznek mind a város, mind a járás kiküldöttjei. Az V. járási néprontértekezletet 1950-ben tartották meg. Az elmúlt két év folyamán, Pártunk és Titó elvtárs vezetésével, dolgozóink hőiesen harcoltak hazánk szabadsága és függetlenségének megőrzéséért az orosz imperialisták és csatlósai ellen. Ugyanakkor a város és falu dolgozóit hatalmas erőfeszítéseket tettek a szocializmus kiépítéséért.

Farkas elvtárs a következőkben kiemelte, hogy hazánk közgazdasági és kulturális kérdéseinek megoldásában járásunk néprontszervezete cselekvően vett részt. Járásunk néprontszervezetei a békéért, önállóságáért és függetlenségéért, valamint az ország szocialista kiépítéséért való harcban cselekvő volt. A Népront szervezte meg 1950 márci-

usában a Szövetségi Szkupstina választását, 1950-ben a járási és városi népbizottságok választását, valamint 1951 márciusában a Szerb Népköztársaság Szkupstínájának választását is. A népront a legaktívabban vett részt a vetési, aratási és felvásárlási tervek megvalósításában a második népkölcson jegyzésében. Különléle munkaakciókat szervezett a front terének megvalósítása érdekében, munkásbrigádokat küldött a kulcsobjektumok (Szvetozárevó, Kosztolac, Aranyelovác) kiépítésére utakat javított, megszervezte az ócskavas gyűjtését, erdőtített, harcolt a szövetségi kormány különféle rendeleteinek és utasításainak megvalósításáért, közgazdaságunk kiegyensúlyozásáért, magyarázta tagságának a Központi Pártvezetőség IV. plénumának határozatait hazánk további demokratizálásával kapcsolatban, az SKP konferenciájának határozatait az egészségügygel kapcsolatban, megszervezte az őszi termények időbeni betakarítását, megismertette a tagságot hazánk nemzetközi helyzetével és fejlesztette a tagság hazafias öntudatát, valamint annak elszántságát hazánk függetlenségének megvédése érdekében. A járási néprontszervezet ilyen sokoldalú munkájának alapját Jugoszlávia Szövetségi Népront Bizottságának 1950-ben hozott határozata, Szerbia Néprontszervezetének III. kongresszusa, valamint a tartományi Néprontkonferencia, a JKP Központi Vezetőségének levele a politikai munka helyzetéről a Néprontban Szerbia és Vajdaság Néprontszervezetének 1950 és 51-ben

megtartott plenáris ülésén hozott határozatok és beszámolók alkották.

Az elért eredmények annál is inkább jelentősek, mert azokat abban az időben érték el, mikor a Szovjet Szövetség és csatlósainak nyomása és háborúszító propagandája mind erősebb volt hazánk ellen. Ezek az ellenséges fellépések hozzájárultak járásunk dolgozó meggyőződésének megerősítéséhez, hogy csak kormányunk külpolitikája helyes és igazságos. A tömeg egységének megőrzése a békéért, függetlenségért és a szocializmus kiépítéséért folytatott harcban a járási néprontszervezet munkájának legnagyobb eredménye. Tekintettel arra, hogy járásunk közvetlenül határos a magyar guberniával, melyben a gubernátor Rákosi és cinkosai, az agresszív nyomás minden eszközt felhasználják ellenünk. Járásunk határszakaszán az év folyamán gyakoriak voltak a különböző provokációk, területeknek rakétával és reflektorokkal való megvilágítása, a területeinkre való lövöldözések, a határőreink állandó és rendszeres kihívása puskával célozva azokra, egy határőrünk megsebesítése, kémelek átsempészése, a pesti rádió hazug propagandája járásunkról, a hazánk elleni propaganda anyagok átsempészése. Ezek számtalan kísérletek arra, hogy megingassák népeinket, hogy megbontsák a szerbek és a magyarok közötti testvériséget és hogy pánikot keltsenek népeink között. Járásunk dolgozó határozott tiltakozások formájában felelték Rákosi Magyarországnak agresszív törekvéseire és kihívá-

A Testvériség

Éjféli Ujság-ja

Politikai, társadalmi, gazdasági és kulturális szatíra

1. évfolyam 1. szám

1953 január 1

Ára 10 dinár

Éjféli Ujság
Megjelenik évente egyszer
Szerkeszti a Testvériség
szerkesztőbizottsága
A szerkesztésért felelős
nemigen akad
Egyes szám ára 10 dinár
Előfizetés 10 évre 90 dinár
„ 100 „ 750 dinár
Nyomta az Udárník
nyomda körforgógépről
álmodozó személyzete
kézhajtás s gépen

B. ú. é. k. 1953

Az Éjféli Ujság, mint a fiatal Testvériségnek ujszülöttje, magára vállalta azt a küldetést, hogy a hagyományos Újév-várás közepette betoppanjon a szórakozó, büfeledést kereső emberek közé és mosolyt, derűt vigyen a lelkekbe, hogy minél jobb hangulatban, minél derülátóbban lépünk be az 1953-as esztendőbe.

A szerkesztőbizottság nagy gonddal készítette el ezt az ujságot. Tárgyalt, ülésezett, törte a fejét, hogy kit hogy csipkedjen meg, kinek talál olyan sebezhető pontját, amelyet kikezdehet és némi humor hozzáadásával — mint izesítő fűszer — az olvasónak föltálalja.

Nem rosszindulatból teszi ezt, mert hiszen a szerkesztőbizottság egymás között is megvívja ezt a szellemi csatát és igyekeznek egymásnak Ők is meglepetéseket okozni.

E sorok íróját is, miközben ezeket a békéltető sorokat papírra veti, szintén gyötri a balsejtelem, mert ebben a pillanatban még nem tudhatja, minő „kellemes” meglepetéseket készítettek elő részére a kedves kollégák. Egyetlen vigasza, hogy merő óvatosságból és előrelátásból ő — már mint e sorok írója — töle telhető komisszággal „kikészítette” kollégáit és fegyvertársait már jóelőre, mert biztos, ami biztos, legjobb védekezés a támadás.

És ezt már most kell elintézni, mert a következő Éjféli Ujság még unokatestvérek között is csak 12 hónap múlva jelenik meg.

A szerkesztő bizottság bölcs figyelme számolt azzal, hogy akad majd olyan is, aki esetleg egy kicsit mérgelődik a rovására el-

csattanó mókán vagy tréfán. Itt közlöm a szerkesztő bizottság idevágó határozatát, amely szerint — ha lesz ilyen — annak megbocsáttatik.

Szeretnénk, ha az olvasók olyan szeretettel fogadnák az Éjféli Ujságot, mint amilyen gond-odaadással és áldozattal készült az, éppen az olvasók részére, hogy minél jobb kedvvel lépjenek be az Újévbe.

Kiszélesíti hatáskörét a Közköztatási Tanács

A közoktatási tanács legutóbbi ülésén elhatározta, hogy hatáskörébe bevonja az ovodákat és az iskolákat is.

A tanács határozatával szemben az ovónők tanács-talanul állanak.

Kultúregyesületek versenye

Nagy versengés tapasztalható a kultúregyesületek között ebben az idényben. Ugy kezdődött, hogy az Amatőr Színház bemutatta Adát. Erre a Táncsics sem volt rest, bemutatta Becsét. Azután az Amatőrök következtek, amikor bemutatták Moholt. Ezt nem nézhette tétlenül a Táncsics, hát újra Becsét mutatta be.

Szent Kleofás, Mi lesz itt?

Még megérjük, hogy valamelyik saját darabot fog előadni.

A múzeum hírei

Tripolszki Géza, a Városi Múzeum igazgatója ásatásokat kezdett az Amatőr Színház környékén. A megkezdett munkálatok előreláthatólag sokáig fognak tartani, mert — mélyek a gyökerek.

Véglegesítették az ovodák helyzetét

A zentai Ovónők Szervezete határozatot hozott, amely kimondja, hogy az ovodába járó gyermekek alsó korhatára 21 év.

A főlvetelre jelentkezőknek hibátlanul el kell szavalni Petőfi: „Anyám tyúkjá” című versét és trokingozni kell tudni.

A hátulgombos nadrág, mint kötelező egyenruha, elengedhetetlen lesz az ovodásoknál.

Megszűnik

a köztisztasági hivatal

Munkatársunk jelenti telefonon.

Megbízható mende-mondák arra engednek következtetni, hogy a köztisztasági hivatal hamarosan megszűnik.

A zentai Verebek Kocsiuton Csipegető Egyesülete rendkívüli ülést hívott össze, miután közlélmézésük szorosan kapcsolatos a változással, amely a vállalat megszűnése kapcsán előállhat. Számolnak azonban azzal, hogy az utcaseprők ezután nem fognak sok kárt okozni a lovak által nyújtott friss élelemben.

FORRÁSOK

Országos Széchényi Könyvtár (Oszk)
– Hírlapgyűjtemény (H-jelzet alatt vagy mikrofilmen)

Zentai Történelmi Levéltár (ZTL)

F: 381. Joca Vujić-gyűjtemény

– Vegyes iratok

– Dudás Andor krónikája

F: 385. Zentai hírlapok gyűjteménye (1875–1953)

F: 423.5. Ipartársulat, Zenta (1853–1949)

Zentai Városi Könyvtár (ZVK)

– Helyismereti gyűjtemény

Zentai Városi Múzeum (ZVM)

– Zentai hírlapok gyűjteménye

BIBLIOGRÁFIA

A magyar sajtó története. Budapest, S. n.

I. Szerkesztette Kókay György. 1979

II. Szerkesztette Kosáry Domokos és Németh G. Béla. 1985

Ballagi Aladár: *A magyar nyomdászat történelmi fejlődése 1472–1877.* Budapest, 1878, Franklin Társulat

Busa Margit: *Magyar sajtóbibliográfia 1705–1849. A Magyarországon magyar és idegen nyelven megjelent, valamint a külföldi hungarika hírlapok és folyóiratok bibliográfiája. I/1–2.* Budapest, 1986, Országos Széchényi Könyvtár

Busa Margit: *Magyar sajtóbibliográfia 1850–1867. A Magyarországon magyar és idegen nyelven megjelent, valamint a külföldi hungarika hírlapok és folyóiratok bibliográfiája. II.* Budapest, 1996, Országos Széchényi Könyvtár

Dezsényi Béla – Nemes György: *A magyar sajtó 250 éve.* Budapest, 1954, S. n.

Erdélyi István: A zentai nyomdáról. *Bilten kulturnog života Sente.* II. kötet (1964), 5. sz. 68–74. p.

Erdélyi István: *Bibliografija senćanskih izdanja* [A zentai kiadványok bibliográfiája]. Senta, 1965, Narodna biblioteka /Zentai Füzetek, 13A/

Erdélyi István: Izdavačka delatnost u Senti [Kiadótevékenység Zentán]. In: *Kulturni život III.* Senta, 1968, S. n. /Monográfia Füzetek, 11./ 69–75. p.

Erdélyi István – Vojislav Janković: *Bibliografija pisaca Senćana* [A zentai írók bibliográfiája]. Senta, 1968.

Ferenczy József: *A magyar hírlapirodalom története 1780–1867-ig.* Budapest, 1887, S. n.

Hírlapjaink. A magyarországi hírlapok monográfiája. Készült az 1896-iki ezredéves országos kiállítás sajtókiállítása számára. S. 1., 1896., S. n.

I. Szépirodalmi-, divat-, képes- és humorisztikus lapok.

II. Politikai lapok.

III. Szaklapok.

IV. Vidéki lapok.

V. Pótlék.

Ispánovics Csapó Julianna: A vajdasági magyar sajtó története a XX. század elején: helyzetjelentés egy bibliográfiai számbavételről. *Magyar Szó*, 2002. január 12. 7. p.

József Farkas et al.: *A magyar sajtótörténet irodalmának válogatott bibliográfiája (1705–1945)*. Budapest, 1972, Magyar Újságírók Országos Szövetsége

Jugoszlávia könyvtáraiban található, a nemzeti nyelven, az egykorú Magyarország területén 1944-ig megjelent hírlapok és folyóiratok leltőhelyjegyzéke 1870–1969. I–III. Kézirat.

Kemény György: *Magyarország időszaki sajtója 1911-től 1920-ig*. Budapest, 1942, Magyar Nemzeti Múzeum Országos Széchényi Könyvtára /Magyarország időszakos sajtójának könyvészete, 4./

Kereszty István: *A magyar és magyarországi időszaki sajtó időrendi áttekintése 1705–1867*. Budapest, 1916, Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtára /A Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtárának címjegyzéke: V. Hírlapok és folyóiratok 1867-ig/

Kókay György: *A magyar hírlap- és folyóirat-irodalom kezdetei*. Budapest, 1970. S. n.

Kókay György et al.: *A magyar sajtó története*. S. I., S. a, Magyar Újságírók Országos Szövetsége – Bálint György Újságíró-iskola

Kolozsi Tibor: *Szabadkai sajtó 1848–1919*. Újvidék, 1973, Forum

Kolozsi Tibor: *Szabadkai sajtó 1919–1945*. Újvidék, 1979, Forum

Markovics Györgyi – Tóbiás Áron: *A cenzúra árnyékában*. Budapest, 1966, Magvető

Márkus László (szerk.): *A magyar sajtó története*. Budapest, 1977, S. n.

Mucsi Ferenc: Sajtó, cenzúra Magyarországon az első világháború idején. *Történelmi Szemle*, 1984. 1–2. sz. 192–202. p.

Nemes Erzsébet: *Millenniumi hírlapok mikrofilmen az Országos Széchényi Könyvtárban*. Budapest, 1996, Országos Széchényi Könyvtár

Pal, Šandor: Štamparstvo u Bečeju (1879–1946) [A nyomdászat Óbecsén]. *Rad vojvođanskih muzeja*, br. 31. (1988–1989) 333–338. p.

Pal, Šandor: Bibliografija bečejske štampe 1994–1961 [Az óbecsei sajtó bibliográfiája]. *Rad vojvođanskih muzeja*, br. 31. (1988–1989) 339–342. p.

Pejin Attila: Sajtóháború Zentán I–XI. *Tiszavidék* [a *Magyar Szó* heti melléklete], 1992. március 20.–június 5.

Pejin, Jovan: *Knjige, listovi, časopisi i muzikalije štampane i objavljivane u Kikindi 1876–1994. Prilog bibliografiji* [A Nagyikindán nyomtatott és megjelent könyvek, lapok, folyóiratok és zeneművek]. Kikinda, 1995, Komuna

Popov, Dušan: *Srpska štampa u Vojvodini 1918–1941* [Szerb sajtó a Vajdaságban]. Novi Sad, 1983, Matica Srpska

Révész T. Mihály: A dualista állam sajtórendszete (1867–1875). *Levéltári Szemle*, Huszonnyolcadik évf. (1978) 3. sz. 557–590. p.

Scheiber Sándor: *Magyar zsidó hírlapok és folyóiratok bibliográfiája*. Sajtó alá rendezte Scheiberné Bernáth Livia és Barabás Györgyi. Budapest, 1993, MTA Judaisztikai Kutatócsoport /Hungaria Judaica, 3./

Szloboda János: *A zentai sajtó története*. Zenta, 1995, Dudás Gyula Múzeum- és Levéltárbarátok Köre /Monográfia Füzetek, 38./

Tolmácsy Géza: *A zentai társadalmi egyesületek 1918-ig*. I–II. Zenta, 1972, s. n. /Monográfia füzetek, 20A és B./

A zentai Casino-egylet alapszabályai. Szabadka, 1862, S. n.

Zenta monográfiája I. Zenta, 2000, Dudás Gyula Múzeum- és Levéltárbarátok Köre.

SZEMÉLYNÉVMUTATÓ

<p>Árpási Károly felelős szerkesztő 24, 69</p> <p>Bába Sándor szegedi nyomdatulajdonos 36</p> <p>Bakody Márton tanító,
szerkesztőbizottsági tag 24</p> <p>Balog Albert nyomdatulajdonos 89</p> <p>Balog Károly nyomdatulajdonos 89</p> <p>Barcsy Zsigmond nyomdatulajdonos
15, 16, 35, 36</p> <p>Bartha Miklós publicista, országgyűlési
képviselő 22, 60</p> <p>Bartusz András nyomdatulajdonos 89</p> <p>Beretka Imre nyomdatulajdonos 15, 59, 60,
66</p> <p>Beslics Demeter/Dimitrije dr. ügyvéd,
felelős szerkesztő 73</p> <p>Biró János nyomdatulajdonos, felelős
szerkesztő 15, 53, 59, 67, 89</p> <p>Bittermann A.-né nyomdatulajdonos 36</p> <p>Bittermann Andor nyomdatulajdonos,
lapkiadó, felelős szerkesztő 15, 37</p> <p>Bittermann Károly szabadkai
nyomdatulajdonos 15</p> <p>Borzaški, Nestor lapulajdonos 30, 89</p> <p>Braun Soma 23</p> <p>Burger Gusztáv szegedi nyomdatulajdonos 36</p> <p>Burger Zsigmond szegedi
nyomdatulajdonos 15</p> <p>Czehe Győző lapulajdonos, kiadó, felelős
szerkesztő, lapmunkatárs 16, 22, 35, 36</p> <p>Csányi Endre író, felelős szerkesztő,
lapulajdonos 74</p> <p>Češljarević, Grozdana felelős szerkesztő,
lapulajdonos 30, 74</p> <p>Češljarević, Josif felelős szerkesztő,
lapulajdonos 30, 74</p> <p>Deutsch József lapmunkatárs 54</p> <p>Dinka Péter nyomdatulajdonos, lapkiadó
24, 30, 69, 89, 90</p> <p>Döme Ferenc lapmunkatárs 59</p> <p>Dudás Andor publicista, Zenta város
krónikása 16</p> <p>Dudás György felelős szerkesztő 59</p> <p>Dudás Gyula történész 16</p> <p>Dudás István kiadó, lapulajdonos, felelős
szerkesztő 22, 36</p> <p>Dudás Ödön publicista 16</p> <p>Edelényi Miklós felelős szerkesztő 24, 69</p> <p>Ellinger Jenő dr. ügyvéd, „lapvezér”, felelős
szerkesztő 59</p> | <p>Engel Adolf szegedi nyomdatulajdonos 36</p> <p>Erdélyi István 7, 8</p> <p>Érdújhelyi Menyhért plébános, publicista 16</p> <p>Fekete Sándor nyomdatulajdonos,
könyvkereskedő 38, 66, 73;
<i>lásd még</i> Schvarcz Sándor</p> <p>Ferenczi Antal ügyvéd, főszerkesztő
30, 73, 89</p> <p>Ferenczy Alajos lapulajdonos, kiadó,
felelős szerkesztő 36</p> <p>Fischer Jákó dr. ügyvéd, felelős szerkesztő,
lapmunkatárs 16, 22, 38, 54</p> <p>Flesch József tanító, kiadó, lapulajdonos 36</p> <p>Forray Ferenc tanító, szerkesztőbizottsági
tag 24</p> <p>Fülöp Adorján gimnáziumi tanár, felelős
szerkesztő 24</p> <p>Gere Vince plébános, lapszerkesztő 30, 89</p> <p>Habram Nándor dr. ügyvéd, felelős szerkesztő
73, 89</p> <p>Hajdú Dezső dr. ügyvéd, főszerkesztő,
lapulajdonos 22, 54, 66</p> <p>Harsányi János szerkesztő, lapmunkatárs
24, 35, 38</p> <p>Heiszler Gyurgyovánszky Ferenc
gyógyszerész, főszerkesztő 53</p> <p>Huszágh Nándor dr. ügyvéd, lapmunkatárs 22</p> <p>Kabos Ármin publicista, nyomdatulajdonos,
könyvkereskedő, lapkiadó, felelős
szerkesztő 15, 16, 22, 24, 53, 54, 60, 67</p> <p>Kalmár Simon publicista, felelős szerkesztő
66</p> <p>Kaszás József felelős szerkesztő 73</p> <p>Keczeli M. Ferenc ügyvéd, felelős szerkesztő
24, 69</p> <p>Keczeli Mészáros János középiskolai tanár,
felelős szerkesztő 66</p> <p>Kerekes Frigyes Kázmér dr. felelős szerkesztő
59</p> <p>Kerepessy Vince országgyűlési képviselő,
felelős szerkesztő 73</p> <p>Király Károly ügyvéd, lapkiadó 89</p> <p>Klenóczky és Biró nyomdatulajdonosok
24, 36, 38, 52, 53</p> <p>Klenóczky Pál nyomdatulajdonos 15</p> <p>Knežević, Milivoje V. gimnáziumi
tanár-igazgató, főszerkesztő 30</p> <p>Kónya József anyakönyvvezető, lapmunkatárs
54</p> <p>Kovács Fülöp lapkiadó 52</p> |
|--|--|

Kovács Géza tanító, lapmunkatárs,
szerkesztőbizottsági tag 24, 54
Kovács Jenő dr. ügyvéd, lapmunkatárs,
hírlapíró, főszerkesztő 53, 54
Kovácsévits Ottó nyomdatulajdonos,
laptulajdonos 15, 53
Kozics Aladár laptulajdonos, kiadó, felelős
szerkesztő 52
Kuthy Zoltán dr. felelős szerkesztő 89

Lippay Imre felelős szerkesztő 52
Lovászy Andor dr. ügyvéd, országgyűlési
képviselő, felelős szerkesztő,
főszerkesztő 38, 66
Ludajić, Miloš dr. ügyvéd, felelős szerkesztő,
laptulajdonos 30, 89
Ludajić, Stanoje felelős szerkesztő,
laptulajdonos 30, 89

Magyar Gyula laptulajdonos, kiadó, felelős
szerkesztő 23, 36, 37
Markovics/Majtényi Mihály író, főszerkesztő
30, 73
Matkovich Lajos felelős szerkesztő 60
Mihálkovics István kiadó, laptulajdonos 16, 35
Mikosevics József kiadó, laptulajdonos,
felelős szerkesztő 16, 23, 35
Molnár József lapkiadó, főszerkesztő 73
Molnár Szipán Vince nyomdatulajdonos,
felelős szerkesztő 15, 59, 60, 66, 67, 74
Móra István tanító, költő, lapmunkatárs 16, 54
Morgenstern József nyomdatulajdonos,
lapmunkatárs 59
Mucsi József felelős szerkesztő 90

Nagykállói Kállai Lajos laptulajdonos, kiadó,
felelős szerkesztő 36, 52
Nagymélykúti Ferenc főszerkesztő 74
Novoszel Andor író, felelős szerkesztő 30, 73
Novoszel János tanító, lapmunkatárs 24, 54

Oldal János szerkesztő 35
Orbán Károly „lapvezér” 59
Ormos/Bergel Kálmán városi jegyző, felelős
szerkesztő, lapmunkatárs 38, 22, 54

Pléstity és Horváth nyomdatulajdonosok
15, 59, 60, 66
Politzer Leó felelős szerkesztő 53
Politzer Sándor nyomdatulajdonos,
könyvkereskedő, hírlapkiadó
15, 53, 54, 66

Rasch Károly dr. „lapvezér”, felelős
szerkesztő 59
Reitmann Ferenc laptulajdonos, felelős
szerkesztő 16, 23, 36
Reitzer József dr. orvos, lapmunkatárs 54
Renkó János felelős szerkesztő 67
Répás Nándor dr. ügyvéd, felelős szerkesztő
24, 69
Rothmann Árpád dr. ügyvéd, lapmunkatárs 54
Röttler József felelős szerkesztő 24
Rudics Elek lapkiadó 89

Scheinberger Dagobert felelős szerkesztő 52
Schvarcz Sándor 15, 16, 23, 36, 37, 38, 52;
lásd még Fekete Sándor
Sedakov, Aleksandar nyomdatulajdonos
30, 74, 89
Sedakov, Ozren felelős szerkesztő,
laptulajdonos 30, 89
Sóti Ádám dr. felelős szerkesztő 59
Spitzer Mór dr. ügyvéd, lapmunkatárs 22

Szabados József de. királyi közjegyző,
laptulajdonos 66
Szávay Gyula író, főszerkesztő 54
Széchényi István dr. felelős szerkesztő 59
Székely Simon szabadkai nyomdatulajdonos
36, 53
Szigethy Imre felelős szerkesztő,
lapmunkatárs 54, 59, 60
Szigethy István felelős szerkesztő 52
Szigethy László telekkönyvi hivatalnok,
lapmunkatárs 54
Szloboda János 8
Szűcs Lajos gimnáziumi tanár-igazgató,
laptulajdonos, felelős szerkesztő,
lapmunkatárs 22, 36, 54

Teleki István gimnáziumi tanár, felelős
szerkesztő 24
Temunovics József felelős szerkesztő 89
Tóth Lajos gimnáziumi tanár, kiadó,
laptulajdonos 22, 24
Tumbász S. Béla főszerkesztő 69

Vámos János gimnáziumi tanár, felelős
szerkesztő, főszerkesztő és lapkiadó
30, 73, 89
Várnai L. szegedi nyomdatulajdonos 36
Vida Sándor felelős szerkesztő, lapmunkatárs
16, 35
Vig Lajos publicista, felelős szerkesztő 30, 73

HÍRLAPMUTATÓ

A Mi Világunk 74	Sentai/Szentai Friss Újság 30, 73, 74, 89
Alsó Tiszavidék 35, 36	Sentai Népújság 74
Az Utász 52	Sentai Újság 24, 69, 73, 74, 89
Bácskai Gazda 24	Sentai Újság – Zentai Újság 89
Bácskai Tanügy 9, 24	Sloboda – Szabadság 31, 90
Budapesti Szemle 11	Sloga 30, 89
Délmagyarországi Néplap 60	Szabadsajtó 59, 60, 66
Egyetértés I. 67	Szentai Híradó IV. – Zentai Híradó IV. 89
Egyetértés II. 73	Szentai Hirdető 24
Éjféli Újság 31, 90	Szépirodalmi Lapok 12
Eleven Újság 22, 54	Testvériség 7, 31, 90
Ellenőr 22, 53	Tisza mellék 24, 69, 73
Heti Lap 37, 38	Tiszavidék 31
Híradó 30, 89	Vajdasági Méhészet 9, 30
Hölgyfutár 12	Vasárnapi Újság 12
Igazmondás 60	Zastava 30, 89
Jedinstvo 30, 74, 89	Zenta 37
Jelenkor 11	Zenta I. 37
Književni Sever 30	Zenta II. 52
Kópé 89	Zenta és Vidéke 16
Közüvélemény 66, 67	Zenta és Vidéke I. 35
Magyar Gazda 24	Zenta és Vidéke II. 37, 38, 52
Magyar Hírmondó 11	Zentai Ellenőr 16, 23, 36, 37, 38, 52, 53
Magyar Szó 31	Zentai Figyelő 16
Mercurius Hungaricus 11	Zentai Figyelő I. 35
Móka 30, 73	Zentai Figyelő II. 35
Összetartás 16, 22, 23, 24, 30, 59	Zentai Friss Újság 23, 53, 67, 69
Összetartás I. 59, 60, 66, 67, 69	Zentai Függelenség 66, 67
Összetartás II. 73	Zentai Gyorsíró 24
Összetartás III. 89	Zentai Heti 34
Pesti Hírlap 11, 12	Zentai Híradó 8, 16, 22, 23, 30
Pesti Napló 12	Zentai Híradó I. 36
Poloska 22, 67	Zentai Híradó II. 36, 37
Recece 30, 73	Zentai Híradó III. 53, 54, 60, 66, 67
Senčanske novine – Sentai Újság 31, 90	Zentai Híradó IV. 89
Senčansko-novokanjiški glasnik 74, 89	Zentai Hírlap 22, 38
	Zentai Hírlap I. 37
	Zentai Hírlap II. 52, 53, 54, 60
	Zentai Hírmondó 34
	Zentai Közlöny 16, 22, 23, 38, 52, 53, 54, 60, 66, 67
	Zentai Nagydobos 24
	Zentai Napló 67
	Zentai Néplap 52, 53
	Zentai Összetartás 60, 66
	Zentai Újság 24, 69, 89, 90

TARTALOM

Előszó	5
Bevezetés	7
1. Kis zentai sajtótörténet	11
1. 1. A magyar sajtó a 19. század folyamán és a 20. század első éveiben	11
1. 2. A zentai hírlapkiadás előzményei	13
1. 2. 1. A helyi lapok megjelenésének történelmi, valamint gazdasági-társadalmi háttéréről	13
1. 2. 2. Nyomdák, kiadók, szerkesztők, újságírók	15
1. 3. Az első hírlapok	16
1. 4. Sajtó és politika, avagy: a zentai „páratlan vad”	23
1. 5. Szaklapok, folyóiratok	24
1. 6. Hírlapkiadás a két világháború közötti időszakban	24
1. 6. 1. A magyar nyelvű sajtó	24
1. 6. 2. A szerb nyelvű hírlapkiadás	30
1. 7. A megtorpanás	31
2. A zentai hírlapok Bibliográfiája	33
Források	97
Bibliográfia	97
Személynévmutató	99
Hírlapmutató	101

Pejin Attila
A zentai hírlapok történeti bibliográfiája
(1875–1962)

Kiadó: Thurzó Lajos Közművelődési Központ, Zenta

Felelős kiadó és szerkesztő: Hajnal Jenő igazgató
Szakvéleményező: Kalapis Zoltán és Németh Ferenc
Lektor és korrektor: Szloboda János
Műszaki szerkesztő: Beszédes István

Nyomda: Dániel Print, Újvidék
Példányszám: 500

ISBN 86-83029-18-2

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

015:070(497.113 Senta)''1875/1962''

PEJIN, Attila

A zentai hírlapok történeti bibliográfiája : (1875-1962) / Pejin Attila. - Zenta :
Thurzó Lajos Közművelődési Központ, 2003 (Újvidék : Dániel Print). - 101 str. ilustr.
; 26 cm

Tiráž 500. - Registri. - Bibliografija.

ISBN 86-83029-18-2

a) Novine - Senta - 1875-1962 - Bibliografije

